

NÉPESSÉG, KÖZEGÉSZSÉG

A visszatért kárpátaljai területen végrehajtott népösszeírás előzetes eredményei.

Les résultats provisoires du recensement exécuté sur le territoire subcarpathique réincorporé à la Hongrie.

Résumé. Sur le territoire subcarpathique réincorporé au milieu de mars et au début d'avril derniers, l'Office central royal hongrois de statistique exécuta, le 15 juillet 1939, un recensement pour avoir des renseignements détaillés sur la population, les propriétés foncières et le cheptel.

Les résultats provisoires de l'opération, faite au moyen de bulletins bilingues (hongrois et ruthène) viennent de paraître.

Ils ressortent du tableau récapitulatif, dressé par arrondissements, et du relevé détaillé, établi par communes, que nous donnons ci-dessous. Il est à remarquer que le recensement avait pour objet non seulement la Subcarpathie proprement dite, mais aussi quelques communes et parties de communes ou villes (indiquées à part dans nos relevés) qui, réannexées après l'exécution de la sentence arbitrale de Vienne, furent comprises dans le territoire libéré en vertu de cette dernière. Afin de renseigner exactement sur la population purement subcarpathique, le recensement ne portait que sur la population civile (la population de la Subcarpathie ne participait pas encore au service militaire; les troupes qui s'y trouvaient, étaient des autres régions du pays).

Nos données indiquent la superficie des communes d'après le dernier Dictionnaire des Communes de Tchéco-Slovaquie; la population civile et totale de 1910, d'après le dernier recensement hongrois d'avant-guerre; la population totale de 1930, selon le recensement tchéco-slovaque; le nombre des maisons d'habitation, l'élément masculin et féminin, ainsi que la population civile totale et la densité de la population, d'après le recensement effectué au milieu de juillet 1939.

Ce dernier a trouvé, selon les chiffres provisoires, dans le territoire total sur lequel il portait, 132.040 maisons d'habitation et 671.962 habitants, et dans la Subcarpathie proprement dite, 130.562 maisons d'habitation et 664.826 habitants. Nous savons donc déjà exactement combien a augmenté notre population par la région récupérée en mars—avril 1939 (presque une demi-année après le retour de la zone recouverte en vertu de la sentence de Vienne, grâce auquel le nombre de nos habitants fut accru de plus d'un million d'âmes).

En tenant compte des chiffres que nous venons d'indiquer, la superficie et la population,

au milieu de juillet 1939, de la Hongrie offre le tableau suivant:

	Superficie (km ²) ¹⁾	Nombre Densité	
		de la population au 15-7-1939	
Hongrie de Trianon .	93.073 ²⁾	9,100.886	97·8
Zonenord réincorporée ³⁾	12.012 ⁴⁾	1,056.657	87·8
Subcarpathie réincorporée ⁵⁾	12.061 ⁶⁾	664.826	55·1
Au total	117.146 ⁷⁾	10,822.369	92·4

¹⁾ Pour le territoire selon le traité de Trianon, chiffres du recensement hongrois de 1930; pour la zone nord et la Subcarpathie, chiffres calculés d'après le dernier Dictionnaire des Communes de Tchéco-Slovaquie.

²⁾ Population totale calculée d'après le recensement de 1930, l'accroissement naturel enregistré depuis et les différences migratoires établies par évaluation.

³⁾ Dont en vertu de la sentence de Vienne, 11.927 km² avec 1,049.521 habitants, et en mars 1939, 85 km² avec 7.136 habitants.

⁴⁾ Chiffre établi par calcul, et basé à peu de chose près sur le recensement du 15 décembre 1938 et sur l'accroissement naturel enregistré depuis, laissant de côté la différence migratoire (pour les 7.136 habitants mentionnés dans la note 3, chiffre provisoire fourni sur la population civile par le recensement de juillet 1939).

⁵⁾ Chiffre concernant la Subcarpathie proprement dite; aussi, ne comprend-il pas celles des communes et fractions de communes libérées également en mars 1939 qui appartiennent à la zone nord et figurent dans les données de cette dernière (voir la note 3).

⁶⁾ Chiffre provisoire de la population civile, d'après le recensement du 15 juillet 1939.

⁷⁾ Total de données pas tout à fait homogènes.

D'après les documents de 1910—39, dans la Subcarpathie proprement dite, d'une population en majorité ruthène, le nombre de la population accusait une très forte augmentation (due en partie au grand accroissement dit naturel). Pendant la période de 28 ans ½ passée depuis 1910, période comprenant aussi les années de la guerre mondiale, l'accroissement effectif de la population y était de 1·24% par an (contre 0·68% dans la Hongrie de Trianon et 0·77% dans la zone nord réincorporée en novembre 1938, qui ont une population principalement hongroise). Dans la Subcarpathie, on constate, d'un arrondissement à l'autre, pour cet accroissement-là des différences assez fortes: il a représenté,

par exemple, 1,72% dans l'arrondissement de Huszt, et seulement 0,28% dans celui de Szobránc. La densité de la population est dans la Subcarpathie, couverte de montagnes, plutôt petite (55,1 par km²). Mais si on la calcule pour les régions de terres productives, on voit que là, elle est assez forte. D'ailleurs, la densité brute de la population subcarpathique montre, d'un lieu à l'autre, de grandes différences, variant de 130,5 par km² (dans l'arrondissement de Nagyszőlős, où finit la Grande Plaine) à 35,0 par km² (dans l'arrondissement le plus montagneux, celui de Rahó). La proportion des femmes à celle des hommes est, d'après les chiffres de 1939, étonnamment faible: 1.006 seulement pour 1.000 hommes; sous ce rapport, les extrêmes sont l'arrondissement de Szobránc (1.046) et celui d'Ökörmező (976). Comme au dernier recensement tchéco-slovaque, la Subcarpathie avait un excédent notable de femmes, cette régression a dû avoir des causes exceptionnelles. Elle peut être expliquée en partie par le fait que les hommes en âge de porter les armes étaient présents au moment du recensement de juillet 1939, etc. Pour les agglomérations de Subcarpathie, il faut mentionner que ce sont les communes de 2.000 à 5.000 habitants qui y sont relativement les plus importantes. Ordinairement, une fraction seulement de la population vit dans les communes elles-mêmes; une partie très considérable des gens habitent çà et là dans les montagnes. Il n'y a pas là-bas de grosses agglomérations, et la commune la plus peuplée n'a même pas 20.000 habitants.

*

A M. kir. Központi Statisztikai Hivatal a bécsi döntés alapján visszacsatolt területen 1938 december 15-én lebonyolított összeíráshoz hasonlóan a Magyar Szent Koronához visszatért kárpátaljai területen is rövid idővel ennek az ősi országrésznek felszabadulása után: 1939 július 15-én hajtotta végre az első nagy állapotstatisztikai felvételt, a nép-, mezőgazdasági és állatösszeírást.

Kárpátalja népességi és mezőgazdasági viszonyainak soronkívüli statisztikai megörögzését ugyanazok az okok indokolják, amelyek annakidején a felvidéki népösszeírás sürgős végrehajtásánál is irányadók voltak.¹⁾ Az adatgyűjtés szinte azonnali elrendelésénél különösen latba esett az a körülmény, hogy a szapora lakosságú kárpátaljai területen a népesség térbeli elhelyezkedése és összetétele nemcsak a béke-

beli magyar számlálások, hanem a sok szempontból amúgy sem elég megbízható legutolsó (1930. évi) cseh-szlovák számlálás eredményeivel szemben is lényegesen megváltozott. Nagyban-egészben ugyanez áll a földbirtokviszonyokra és az állatállományra is. A viszonyok gyors statisztikai fellárása tehát az eredményes kormányzati és közigazgatási tevékenység érdekében halaszthatatlanul szükségesnek mutatkozott. Az 1940. év utolsó napjára tervezett általános népességi számbavételt alig másfél évvel megelőző kárpátaljai adatgyűjtés teljes tudományos részletezésű népszámlálás helyett természetesen a felvidéki összeíráshoz hasonlóan és az egyre nagyobb horderejű népességnyilvántartási szükséglet kielégítése céljából nem kifejezetten statisztikai kérdésekkel is bővült — tehát részben közigazgatási jellegű — népösszeírássá módosult. A számlálólap az ily kérdéseken kívül az agrárcélokból szükséges földbirtok- és állatstatisztikai kérdéseket ezúttal is felölelte s nem hiányoztak a nyomtatványok közül a már a felvidéki adatgyűjtésnél is szerepelt birtokstatisztikai kérdőlapok sem.

Mínt hogy az összeírás a polgári közigazgatás megindulásának kezdőidőpontjára esett, terjedelmét és egyéb részleteit miniszterelnöki rendelet szabályozta. E rendelet alapján s a földrajzi (domborzati), valamint nyelvi okokból előálló nagyobb nehézségekre való tekintettel nemcsak az összeírás központi irányításának, hanem helyi szervezésének és közvetlen vezetésének feladata is a Központi Statisztikai Hivatalra hármlott. Az adatgyűjtés eredményes lebonyolítása érdekében a Hivatal Ungvárról a helyi munkálatok tartamára több főből álló statisztikai kirendeltséget szervezett, az egyes járásokban és jegyzőségekben pedig a felvidéki összeírásnál bevált gyakorlatnak megfelelően kiküldöttjei útján gondoskodott az összeírás eredményes végrehajtásáról. A kiküldöttek feladatkörébe ezúttal a jegyzők és a helyi összeíróközegek beoktatásán s a számlálás általános irányításán és községenkinti ellenőrzésén kívül a számlálókörzetek megalakítása és a számlálóbiztosok s felülvizsgálók kinevezése is beletartozott. Az ungvári kirendeltséghez beosztottakkal együtt a Hivatal 89 alkalmazottja kereste fel a Kárpátalja községeit és biztosította azt, hogy a helyi adatgyűjtőmunkálatok a kiadott rendelkezéseknek megfelelően és a meghatározott időpontra elkészüljenek. Nagy mértékben megkönnyí-

¹⁾ V. ö. Konkoly Thege Gyula dr.: Az 1938. évi felvidéki nép-, földbirtok- és állatösszeírás. M. Stat. Szemle 1939. évf. 447—453. l.

tette a Hivatal feladatának megoldását: a felvétel sikeres végrehajtását a kárpátaljai hatóságok, elsősorban a kormányzói biztosság megértő támogatása, valamint a közigazgatási kirendeltségek és a járások polgári s katonai szerveinek hathatós segítsége és végül a községi és körjegyzők, továbbá a csaknem az utolsó föig Kárpátaljáról, ill. a szomszédos területsáv városaiból — Ungvárról, Munkácsról — származó több ezer főnyi számlálóbiztosi kar áldozatkész munkája. Az adatgyűjtés alapjául egyébként *két nyelvű* (magyar és magyar-orosz) *nyomtatványok* szolgáltak s a válaszok beírása is e két nyelv bármelyikén történhetett meg.

Az összeírás *időbeli szakaszainak* jellemzése céljából említést érdemel ehelyütt, hogy a felvétel *eszei időpontja az 1939 július 15. és 16. közti éjjél volt*. A szervezés és beoktatás munkája természetesen általában már a július 15. előtti 2—3 napon megtörtént; a helyszíni összeírási művelet a rendelet értelmében július 16. és 24. közt folyt le, az anyag felülvizsgálatának pedig július 31-ig kellett befejeződnie; ez az esetek túlnyomórészében meg is történt. A Központi Statisztikai Hivatal járási és körzeti kiküldötteinek kiküldetése az 1939 július 12. és 24. közti időre szólt; munkájuk néhol egy-két nappal hosszabb időt vett igénybe, egy — területileg igen nehéz — körzetben pedig csak augusztus 1-én fejeződhetett be. Az anyag postára adásának időpontját a rendelet 1939 augusztus 2-ban szabta meg, de az első küldemény már július 28-án befutott a Hivatalhoz; az anyag zöme augusztus 2. és 5. közt tényleg be is érkezett, az utolsó anyag viszont csupán augusztus 23-án jutott a Hivatal birtokába. A bontás és az első anyagrevízió munkájának elvégzésére, valamint az *előzetes adatösszeállítás* elkészítésére ezúttal is csupán *rövid idő* állott a Hivatal rendelkezésére. Az előzetes eredmények összeállítása így is ugyanarra az időpontra elkészült, mint a felvidéki népösszeírásnál. Az előzetes adatanyag természetesen az alapjául szolgáló községi összesítő- és gyűjtőíveken nem szereplő részletkérdésekre (kor, vallás, anyanyelv, foglalkozás stb.) nem terjeszkedhet ki.

A közölt időpontokból kitetszően a *teljes* összeírási anyag beküldése aránylag meglehetősen hosszú: közel négy-

heti időt vett igénybe. Figyelembe kell venni azonban a rendkívül nehéz terepviszonyokat, a községek és egyéb települések nagymérvű szétszórtságát és azt, hogy az összeírás kényszerű okokból a nyári mezőgazdasági munkálatok idejére esett. Mindezt mérlegelve, a helyi összeírási munka befejezése szinte mintaszerűen gyorsnak mondható. Mint az összeírást némileg megnehezítő körülményt említhetjük még meg, hogy központi előkészítése részben a felvidéki népösszeírási munkálatok fokozott ütemben folyó zárószakaszára esett.

Tartalmi és terjedelmi szempontokból a július közepi összeírás egy-két egészen lényegtelen eltéréstől eltekintve pontosan fedi a mindössze hét hónappal korábban végrehajtott felvidéki számlálást. Az előzetes adatok alábbi ismertetése hasonlóképpen csaknem tökéletesen a felföldi eredmények közlésének rendszeréhez simul.¹⁾ Ezúttal tehát elég bevezetésképpen az adatgyűjtésnek néhány *legfontosabb általános szempontjára* utalni. Így elsősorban arra, hogy az összeírás a legújabb területi beosztásnak megfelelő, *vagyis a szorosabb értelemben vett kárpátaljai részen kívül* természetesen lehetőleg a bécsi döntés után meghúzott *ideiglenes katonai demarkációs vonalon kívül fekvő és csak 1939 március közepén, valamint március végén — április legelején felszabadult egész területre kiterjeszkedett*; tehát felölelte azt a részben vagy teljes egészében csupán a kárpátaljai akció során hazatért *néhány községet is*, amelyeket az 1939 június 30-án kelt közigazgatási rendezés nem a tulajdonképeni Kárpátalja közigazgatási kirendeltségeinek egyikéhez, hanem Bereg és Ugocsa, ill. Ung vármegyékhez kapcsolt. Abban az esetben, ha e községek²⁾ egy része a demarkációs vonalon innen esett, tehát már 1938 november eleje óta magyar fennhatóság alatt állott és ily részeiken a népszépi, földbirtok- és állatstatisztikai adatgyűjtés a felvidéki állapotfelvétel során szabályszerűen meg is történt, a kárpátaljai összeírás helyesen csupán az ezeken a részeken *kívül* elterülő — az 1939. év március-áprilisában vissza-

¹⁾ L. Thirring Lajos dr.: A Felvidék visszacsatolt területén végrehajtott népösszeírásnak előzetes eredményei. M. Stat. Szemle 1939. évf. 1—29. l.

²⁾ Ideértve egy-két hasonlóan megosztott kárpátaljai községet is.

nyert — községrészekre terjeszkedhetett ki. (Az elmondottak értelmében történt meg az összeírás Ungvárnak, Munkácsnak és a bécsi döntés óta Magyarországhoz tartozó egy-két további községnek az akkor megállapított demarkációs vonalon kívül rekedt kisebb részein.) Közléseink során természetesen az említett — amúgy is csak igen szerény számú — községekre és község-(város-)részekre vonatkozó adatokat a tulajdonképeni kárpátaljai területhez tartozó községek népszámlálási eredményeitől különválasztva (a táblák végén) adjuk meg. — Területi adataink egyébként a felvidéki összeírással kapcsolatban is már több ízben érintett okokból a legutolsó (1930. utáni) cseh helységnévtári adatközlésekből származnak.¹⁾ A kárpátaljai adatgyűjtés a felvidéki számláláshoz hasonlóan a katonaság és a csendőrség összeírását nem foglalta magában.²⁾ A fegyveres erő tagjai tudvalevően a bécsi döntés által megnagyobbodott Magyarországról vezényeltettek a Kárpátaljára, megszámlálásuk tehát kettős (másodszori) számbavételt jelentett volna.³⁾ Minthogy pedig az összeírás célkitűzései értelmében a feladat a kárpátaljai törzslakosság (a jelen esetben: polgári népesség) viszonyainak feltárása volt, a katonaság és csendőrség összeírására nyilvánvalóan semmiképpen nem kerülhetett sor.⁴⁾ Az előzetes eredmények egyébiránt a jelenlévő polgári népesség fogalmi bázisán nyugosznak s csak a feldolgozás során történik majd (ezúttal első ízben) kísérlet nem a jelenlévő, hanem a *rendes lakónépesség* adatainak kimutatására.⁵⁾ Az előzetes eredményeket tar-

¹⁾ A csupán a kárpátaljai események során felszabadult nem kárpátaljai város- és községrészek területi adatai e községeknek (városoknak) a demarkációs vonalon inneni részéről a felvidéki népszámlálás alkalmával (a Magyar Statisztikai Közlemények, Új sorozat 108. sz. kötetében) közölt adatok levonásával állapították meg.

²⁾ Csupán a nem csapattestnél szolgáló, hanem csak szabadságon a Kárpátalja valamelyik községében tartózkodó néhány katonai személy összeírása történhetett meg.

³⁾ Ezek ugyanis már vagy a trianoni, vagy a felvidéki lélekszám adatokban is bennfoglaltatnak.

⁴⁾ Az a körülmény, hogy a jelenleg a Kárpátalja lakosságához tartozó, de a trianoni vagy a felvidéki területről 1939 márciusa óta odaáramlott — tehát már e területek lélekszámában is foglalt — tisztviselő és egyéb elemeket technikai okokból nem lehetett az összeírásból kihagyni, csekély létszámukra való tekintettel nem okozhat komolyabb hibaforrást.

⁵⁾ Ennek a kísérletnek az okairól a továbbiakban lesz még szó.

talmazó összefoglaló (járási) és részletes (községi) táblázat a trianoni Magyarország és a magyarlakta felföldi határsáv adatközléseinek megfelelően a *népsűrűségi* adatot is felöleli, bár a hegyes-völgyes s legelőekben, erdőkben, sőt terméketlen területekben is bővelkedő Kárpátalján ennek az amúgy is nyers viszonyzámnak jóval kisebb az értéke, mint olyan vidékeken, amelyeken a szántóföldi termelés az uralkodó.

*

Az ú. n. községi összesítő- és gyűjtőívek végadatai alapján összeállított részletes és összefoglaló táblázatokból a kárpátaljai népszámlálás előzetes végeredményeit a következő kis táblába vonhatjuk össze:

Időpont ¹⁾	Terület (km ²)	A	Az	Népsűrűség (1 km ² -re)	
		polgári	összes	a polgári	az összes
		népesség száma		népesség száma alapján	

A) A tulajdonképeni kárpátaljai terület:

1910. XII. 31.	} ³⁾ 12.061	491.772	492.188	40·8	40·8
1930. XII. 1. ²⁾		.	587.610	.	48·7
1939. VII. 15.		⁴⁾ 664.826	.	⁴⁾ 55·1	.

B) A visszacsatolt felvidéki területhez tartozó községek s község- és városrészek: ⁶⁾

1910. XII. 31.	} ³⁾ 85	⁶⁾ 4.671	⁶⁾ 4.678	54·7	54·7
1930. XII. 1. ²⁾		.	⁶⁾ 5.728	.	67·4
1939. VII. 15.		⁴⁾ 7.136	.	⁴⁾ 83·5	.

A+B) Az 1939. március-áprilisi egész területgyarapodás együtt:

1910. XII. 31.	} ³⁾ 12.146	496.443	496.866	40·9	40·9
1930. XII. 1. ²⁾		⁷⁾	⁷⁾ 593.338	.	48·8
1939. VII. 15.		⁴⁾ 671.962	.	⁴⁾ 55·3	.

¹⁾ Népszámlálási ill. népszámlálási időpont. — ²⁾ A cseh-szlovák népszámlálás eredményei alapján községi részletezéssel kiszámított adatok. — ³⁾ A legutolsó cseh-szlovák helységnévtárban közölt adatok alapján megállapított eredmény. — ⁴⁾ Előzetes eredmény. — ⁵⁾ E községek és község- (város-) részek is a Kárpátaljával együtt tértek vissza a Magyar Szent Koronához. — ⁶⁾ Csak a teljes (ill. túlnyomórészt) a Kárpátaljával visszatért) községek adatainak összege; az említett község- (város-) részek lakossága ebben az összegben nem foglaltatik. — ⁷⁾ Nem teljesen pontosan erre a területre vonatkozó korábbi számítások szerint a polgári népesség 1930. évi száma 590.371, az összes lakosságé pedig 592.901 (a katonaság létszáma tehát igen szerény) volt.

Eszerint a bécsi döntés utáni Csonka-Magyarország¹⁾ Kárpátalja visszacszerzésekor összesen 12.146 km²-nyi, 671.962 lakost számláló, a domborzati viszonyok miatt meglehetősen alacsony népsűrűségű, de igen szapora lakosságú területtel gyarapodott.

Az 1939 március—áprilisában felszabadult országdarabnak ez a 672.000-es lélekszáma a háború előtti lakossághoz képest szinte abnormisan magasnak látszik s meghaladja az—igaz, hogy egy félévvel előbbre, az 1938. év végére vonatkozó — korábbi, óvatos becsléseinket (630.000,²⁾ ill. minimálisan 590.000, maximálisan pedig 650.000 fő). A népesség számának 1910 óta, tehát 28½ év alatt észlelt közel 176.000 főnyi (35,4%-os emelkedése valóban rendkívül nagy;³⁾ de szembeötlő az is, hogy 1930-hoz képest, vagyis mindössze 8½ esztendő lepergése folyamán mintegy 79.000 főnyi (13,2%-os) népgyarapodás mutatkozott a tavaszi területszerzeményen, holott például a felföldi magyarlakta területsávon az 1930—1938. évi tényleges szaporulat egészen minimális volt.⁴⁾ Kárpátalja gyors népesedése részben az ország északkeleti szegletében igen lendületes természetes népszaporodásnak az eredménye; de annak is, hogy az uralomváltás következtében erről a területről csak kisebb létszámú népcsoport távozott véglegesen⁵⁾ külföldre (főleg Szlovákiába ill. a cseh történelmi tartományokba), míg a felvidéki területövezetet az 1938 őszi események folyamán az oda a világháború vége óta mesterségesen és magyarság-ellenesen betelepített cseh-morva (s kisebb részben szlovák) telepések, tisztviselők és egyéb értelmiségi és iparforgalmi ele-

mek százezres tömegben hagyták el.¹⁾ Kárpátaljai adatainknak a trianoni és a felvidéki adatokkal való helyes egybevetése érdekében említést érdemel, hogy az összeírás az ezekről a részekről a Kárpátalja felszabadulása óta odakerült (kisszámú) népességre (de természetesen a katonaság és csendőrség kivételével) kiterjeszkedett, holott ez a lakosság a trianoni, ill. felföldi részről megállapított adatokban is benne foglaltatik. Úgyszintén számbavétettek a kárpátaljai népösszeírás során azok az egyének is, akik az elmúlt tél nehéz napjaiban kiüldöztek a Ruténföldről és otthonukba csak a felszabaduláskor térhettek vissza; ennek a néptömegnek az a része, mely december közepén az 1938 novemberében visszanyert területen tartózkodott, már a felvidéki felvétel során is összeíratott, most tehát tulajdonképpen másodszor került be a népesség leltározásába. Ez a zavaró tényező elűtő időpontokban tartott népösszeírások során szinte automatikusan jelentkezik, az adatokat azonban a jelen esetben minden valószínűség szerint csak lényegtelenül befolyásolja. Megemlíthetjük még, hogy előzetes eredményeink szerint az összeírás az egész számlálási területen 6.938 (egyedül a tulajdonképeni Kárpátalján 6.896) ideiglenesen jelenlévőt — nyaralót, stb. — talált; viszont az ideiglenesen távollevők — köztük az aratómunkások stb. — száma ugyanakkor 13.828 (a tulajdonképeni Kárpátalján 13.582) volt; a rendes lakónépesség előzetes száma tehát 1939 július 15-én az egész területen 678.852 (a tulajdonképeni Kárpátalján 671.512) főt ért el. Ennek a számnak és általában a rendes lakónépességnek nemcsak statisztikai, hanem és kivált közigazgatási (népességnyilvántartási) szempontokból van jelentősége. Legfőképpen az utóbbi okokból szükséges, hogy a kárpátaljai összeírás feldolgozásai lehetőleg a rendes lakónépesség számát részletezzék.²⁾

1) Helyesebben a Dunától az Ungig terjedő szakaszt illetően 1939 március 14-én foganatosított határmegállapítás figyelembevételével megrögzített országterület.

2) L. a „L'aspect démographique et culturel de l'accroissement territorial de la Hongrie au Nord et au Nord-Est“ c. cikkünkben (a Journal de la Société Hongroise de Statistique 1939. évfolyamának 104. lapján).

3) A trianoni Magyarország lélekszáma ugyan-ezen idő alatt 195%-kal, a bécsi döntés után visszakapcsolt részé pedig 21,9%-kal nagyobbodott meg.

4) 1930-tól az 1939. év közepéig a trianoni csonkaterület lakossága is csak 4,8%-kal nőtt meg.

5) Az amnesztiarendelet következtében ugyanis az 1939 március közepén elmenekült valóban kárpátaljai lakosoknak jelentős része visszatért ide.

1) A területfelszabadítás előtt a felvidéki magyar nyelvvidéken élő cseh anyanyelvűek számát legalább százezer, sőt esetleg százötvenezer főre becsülhetjük (v. ö. Thirring Lajos dr.: Kárpátalja és a megnagyobbodott Magyarország népessége. Kisebbségvédelem, 1939. évf. 26—32. l.); nyilvánvaló, hogy legalább is ez a tömeg elhagyta 1938 őszén ezt a területet.

2) A felvidéki népösszeírás során ez a kérdés nem merült fel, mert az összeírás idején a lakosság jóval nagyobb mértékben tartózkodott rendes lakóhelyén, mint a kárpátaljai népösszeírás nyári időpontjában (az eltérés a jelenlévő és a rendes lakónépesség közt azonban a Kárpátalján sem nagyon jelentős).

Kárpátaljai népösszeírásunk előzetes eredményeinek összeállítása alkalmából érdemes az 1938 őszi és 1939 tavaszi területkiegészülés lefolyásának statisztikai jelzőszámait is idézni. Itt a kisebb határkiigazítások okozta változások külön megemlítése

nélkül csupán a területgyarapodás három jelentősebb állomására, a bécsi döntésre, a kárpátaljai akcióra és az Ungon inneni határsáv visszaszerzésére vonatkozó végadatokot foglaljuk össze:

	Terület (km ² ¹⁾	Időpont	A polgári népesség száma
A bécsi döntés (1938. XI. 2.) alapján visszacsatolt terület ²⁾	11.927	1938. XII. 15.	1,041.401
Az 1939 március közepén visszatért kárpátaljai terület ³⁾	11.091	1939. VII. 15.	628.395
Az 1939 március végén (ill. az 1939 április 4-i egyezmény alapján) visszanyert terület ³⁾	1.056	1939. VII. 15.	43.567

¹⁾ A legutolsó cseh-szlovák helységnévtár közlései alapján kiszámított adat. — ²⁾ A bécsi döntés alapján 1938 november 5—10 közt Magyarországhoz visszakapcsolt terület a határmegállapító bizottság tárgyalásait befejező egyezmény alapján 1939 március 14-én történt határkiigazítások figyelembevételével. — ³⁾ A két terület adatainak megállapítása a pillanatnyi közigazgatási beosztás figyelembevétele mellett, egyedül a területvisszaszerzés lefolyásának megfelelően történt.

Az új kárpátaljai eredmények birtokában a trianoni és a visszaszerzett területre vonatkozó főadatok összefoglalására, valamint a mai Csonka-Magyarország kiterjedésének és lélekszámának megállapítására is

sor kerülhet. Az idevágó összeállítás területi tagolása természetesen eltér az országgyarapodás fokozatait szemléltető előző összeállítástól.

	Terület (km ² -ben) ¹⁾	Időpont	A népesség száma	Időpont	A népesség	
					száma	sűrűsége (1 km ² re)
I. Trianoni Magyarország	93.073	1938. XII. 31.	²⁾ 9,082.377	1939 VII. 15.	²⁾ 9,100.886	97·8
II. A visszacsatolt felvidéki terület						
a) A bécsi döntés alapján visszacsatolt része ³⁾	11.927	1938. XII. 15.	⁴⁾ 1,041.401		⁵⁾ 1,049.521	88·0
b) Az 1939 március közepén ill. végén visszatért községei s község-(város)-részei	85	1939. VII. 15.	⁶⁾ 7.136		⁶⁾ 7.136	83·5
II. együtt	12.012	—	—		1,056.657	87·8
III. A visszatért kárpátaljai terület	12.061	1939. VII. 15.	⁶⁾ 664.826		⁶⁾ 664.826	55·1
Mai Magyarország mindössze	117.146	—	—	1939 VII. 15	⁷⁾ 10,822.369	92·4

¹⁾ A trianoni Magyarországot illetően az 1930. évi magyar népszámlálás alkalmával megállapított, a visszanyert területekre vonatkozóan a legutolsó cseh-szlovák helységnévtár alapján kiszámított terület. — ²⁾ Az 1930. XII. 31-i népszámlálás eredménye (8,688.319 lélek) és az időközi természetes szaporodás alapján s a vándorlási különbözet becslésszerű figyelembevételével az összes népességre vonatkozóan kiszámított adat; csupán a természetes szaporodás alapján a trianoni Magyarország összes népességének száma 1938 december 31-én 9,141.497, 1939 július 15-én pedig 9,164.004 fő volna. — ³⁾ Az 1939 március 14-i egyezmény alapján történt határkiigazítások figyelembevételével. — ⁴⁾ A polgári népességre vonatkozó népösszeírási eredmény. — ⁵⁾ Az 1938. XII. 15-i népösszeírás és az időközi természetes szaporodás alapján (a vándorlási különbözet figyelembevétele nélkül) a polgári népességre vonatkozóan kiszámított adat. — ⁶⁾ A polgári népességre vonatkozó előzetes népösszeírási eredmény. — ⁷⁾ Az egyes részletekben nem egészen egynemű adatok végső összege.

Nem teljesen homogén adataink végső összege szerint a felvidéki területsávval és a Kárpátaljával megnagyobbodott, bár még mindig nagyon csonka mai Magyarország 117.146 km²-nyi területén 1939 július kö-

zében összesen mintegy 10,822.000¹⁾ — en-

¹⁾ Ha abból a feltevésből indulunk ki, hogy 1930 után a trianoni területnek nem volt vándorlási vesztesége, a mai Magyarország lakosszáma valamivel magasabbra emelkedik s megközelíti a 10·9 milliót (kb. 10,885.000 lélekre becsülhető).

nek a némileg kiegészült országdarabnak minden egyes négyzetkilométerén pedig valamivel több mint 92 — lakos élt. Az 1938. őszi és 1939 tavaszi országgyarapodás során a trianoni Magyarország területe több mint egynegyedével: 24.073 négyzetkilométerrel, azaz 25·8%-kal, népessége pedig az 1939 július közepi lakosság alapján számítva közel egyötödével: mintegy 1,721.500 fővel, vagyis 18·9%-kal nagyobbodott meg s népsűrűsége is csak aránylag csekély mértékben morzsolódott a trianoni szint alá. A területkiegészülés méreteit ezek a számok elég jól jellemezhetik.

*

Az *összefoglaló* (járási) táblázat további eredményei közül elsősorban a *tényleges népgyarapodás mérőszámaira* érdemes egy szempillantást vetni. Minthogy a felvidéki megyékhez sorozott néhány község és község-(város-)rész amúgy is szerény adatainak időbeli egybevetésére nincsenek kielégítő támpontjaink,¹⁾ figyelmünket e tekintetben a leghelyesebb a *tulajdonképeni Kárpát-aljára* korlátozni. Ezen a területen — mint már említettük — 1910 és 1939 közepe közt lenyűgözően gyors *tényleges népgyarapodás* mutatkozott: a *népesség száma* ebben a — nagy emberveszteséggel és születéskieséssel záródott világháborús esztendőket is felölelő — 28½ éves időszakban 173.000 fővel, vagyis 35·2%-kal nőtt meg. Ez évi átlagban 1·25%-os *tényleges népnövekedésnek felel meg*, ami még akkor is szembeötlően magas arányszám, ha az 1939 közepi lélekszámot a viszonyok következtében kissé abnormisan magasra emelkedettnek tekintjük is. A magyarlakta felvidéki területszalagon ugyanis ugyanebben az időszakban az évi népgyarapodás aránya mindössze 0·77, sőt a trianoni részen csupán 0·68%-ra rúgott! A *terület részletadatai* szerint a lélekszám a Kárpátaljának elsősorban azokon a (túlnyomóan keletibb) részein szökött viszonylag igen magasra, amelyeken a születési mozgalom is aránylag a legkorlátlanabb ütemekben folyik; ott viszont (főleg a Kárpátalja délnyugati-nyugati szélén), ahol a sokgyermekesség valamelyest már megritkult (és amellet talán a Szlovákiába való áttelepülések is leginkább előfordulhattak), lényegesen szerényebb ütemeket ölt. A

¹⁾ Mind az 1910., mind az 1930. évi adatok ugyanis csak a teljes (vagy csaknem teljes) községekre vonatkoznak s a kisebb község-(város-)részek népességét nem ölelik fel.

megyeszámba jövő *három közigazgatási kirendeltség* közül a *tényleges népességfejlődés* hányadosa a máramarosiban emelkedett a legmagasabbra (évi 1·44%-ra); még a beregiben (évi 1·29%) is meghaladta a kárpátaljai átlagot (évi 1·24%), az ungiiban viszont (évi 0·70%) lényegesen az alatt maradt. Igaz, hogy a máramarosi közigazgatási kirendeltség a nagyrafejlődött Husztot és az ugyancsak elég jól népesedett Nagyszöllőst is magában foglalja, az ungihoz ellenben nagyobb település nem tartozik; sőt ennek a kirendeltségnek a népgyarapodását a határain innen fekvő Ungvár vonzóereje is korlátozza. A különbség azonban ezt mérlegelve is túlságosan nagy. A *járások* közül a huszti (1·72%) és a técsői (1·62%) az egyik — a kedvező —, az adatsorokból alacsony népgyarapodási arányával szinte kirívó szobránci (0·28%) pedig a másik — kedvezőtlen — végleten¹⁾ foglal helyet; az ungvideki járás népnövekedési százaléka (0·76%) már távolról sem ily alacsony.

A *népsűrűséget* illetően már utaltunk arra, hogy az egész terület és az egész lélekszám viszonyításán alapuló *nyers hányadosoknak* magasabb hegyekkel borított vidékeken meglehetősen szerény a tájékoztatóképesége. Az a körülmény, hogy a Kárpátaljának *négyzetkilométerenként csak 55·1* (tehát a trianoni és a felvidéki adatnál jóval szerényebb) *a sűrűségi mutatója*, finomabb részletszámítások nélkül még nem mond sokat; hiszen korábbi számításaink²⁾ szerint különösen a szántó-, kert- és szőlőterülethez viszonyított népsűrűségi hányadosa sokkal magasabb, mint akár a trianoni abroncsok közti területen, akár a visszacsatolt felföldi határsávon.³⁾ Mindezekre való tekintettel a *területi részletadatokat* még korlátozottabb értékűnek kell minősíteni. E nyers részletarányszámok szerint a nagykiterjedésű, szétosztottan települt községekre oszló leghegyvidékibb járásokban száll a népsűrűségi mutató — érthetően — mélypontra (rahói j. 35·0, ökörmezői j. 36·1, nagybereznai j. 36·7 lakos 1 km²-re) és csak az alföldszéli,

¹⁾ Feljegyzést érdemel, hogy a felvidéki övezetbe tartozó szomszédos nagykaposi járás is alig magasabb népnövekedési arányszámmal (és közepes házas termékenységű mutatóval) a fejlődésképtelenebbek közé tartozik.

²⁾ V. ö. M. Stat. Szemle 1939. évf. 199. 1.

³⁾ Ha a szántó-, kert- és szőlőterület mellett még a rét- és legelőterületet is figyelembe vesszük a népsűrűség kiszámításánál, Kárpátalja így számított népsűrűségi hányadosa a trianoni adatot már csak árnyalatnyilag haladja meg és a felvidéki adatnál is csak kevéssel magasabb.

valamint valamely nagyobb települést (ill. annak elővárosait) is magában foglaló vidékeken ugrik magasabbra (nagyszőlősi j. 130·5, munkácsvidéki j. 108·5, huszti j. 84·6 lakos 1 km²-re). A többi járást a domborzati viszonyok következtében általában meglehetősen ritkán lakottság jellemzi.

Járási táblázatunknak a két nem arányára vonatkozó végeredménye arra a csaknem meglepő tényre mutat, hogy a Kárpát-alján, ahol az 1930. évi cseh-szlovák népszámlálás alapján becslésszerűen megállapított adatok szerint ezer férfira 1055 nő ju-

tott, a nőtöbbség 1939 július közepi jelzőszáma 1006-ra zuhant.¹⁾ Ebben a jelenségben a férfilakosság fokozott mértékű otthontartózkodásának figyelemreméltó része lehet

¹⁾ Említésreméltó itt, hogy az 1930. évi adat az összes népességre, az 1939. évi pedig a polgári lakosságra vonatkozik. A nőtöbbség a katonaság számbavétele miatt előbbiben rendszerint alacsonyabb, mint az utóbbiban. Igaz viszont, hogy a Kárpát-alján a fegyveres erő létszáma a cseh uralom idején alacsony volt; a besorozott kárpátaljai férfiak egy része ugyanis ebben az időben e terület határain túl, többnyire a többi cseh-szlovák tartományban szolgálta le katonai éveit. 1939-ben

Összefoglalás járásként és közigazgatási kirendeltségek szerint.

Résumé par arrondissements et grandes circonscriptions administratives.

Terület, a lakóházak száma, a népesség 1910—1939. évi száma s gyarapodása, a népsűrűség és a két nem aránya közigazgatási kirendeltségek szerint és járásonként a visszatért kárpátaljai területen.¹⁾
Superficie, maisons, nombre et accroissement de la population de 1910 à 1939, densité de la population, proportion des deux sexes, par grandes circonscriptions et arrondissements dans le territoire subcarpathique recouvert.¹⁾

Közigazgatási kirendeltség, járás <i>Grandes circonscriptions administratives et arrondissements</i>	Terület <i>Territoire</i>		Lakóházak <i>Nombre des mai- sons d'habitation</i>	Népesség <i>Nombre de la population</i>						A polgári népesség gyarapodása <i>Accroissement de la population civile</i>		Nép- sűrűség 1 km ² -re <i>Densité de la popu- lation par km²</i>		Ezer férfire jutott nő, 1939 <i>Femmes pour 1000 hommes en 1939</i>	
	kat. hold <i>arp. cad.</i>	hektár <i>ha</i>		Pol- gári <i>civile</i>	Összes <i>totale</i>	Polgári <i>civile</i>			1910—1939 júl. 15-ig <i>de 1910 au 15 juil. 1939</i>	szám szerint <i>nombres abs.</i>	%, <i>%</i>	1910	1939		
						1910	1930	együtt <i>au tot.</i>							
	1930			1939 júl. 15. <i>au 15 juillet 1939</i>			évi átlag- ban % <i>moyennes ann., %</i>								
A) A visszatért kárpátaljai terület. — Territoire subcarpathique recouvert.															
<i>Beregi közigazgatási kirendeltség.</i>															
Ilosvai járás	130.811	75.277	11.178	42.528	42.552	50.487	28.316	28.454	56.770	14.242	33·48	1·17	56·5	75·4	1.005
Munkácsvidéki járás	115.875	66.682	13.100	52.952	52.978	62.862	36.257	36.122	72.379	19.427	36·69	1·29	79·4	108·5	995
Szolyvai járás	244.639	140.781	10.352	43.403	43.445	54.459	30.786	30.144	60.930	17.527	40·39	1·42	30·8	43·3	979
Összesen — Totaux	491.325	282.740	34.630	138.883	138.975	167.808	95.359	94.720	190.079	51.196	36·86	1·29	49·1	67·2	993
<i>Máramarosi közigazgatási kirendeltség.</i>															
Huszti járás	167.249	96.246	16.823	54.584	54.613	71.311	40.696	40.699	81.395	26.811	49·11	1·72	56·7	84·6	1.000
Nagyszőlősi járás	82.175	47.289	12.363	44.533	44.553	52.595	30.666	31.053	61.719	17.186	38·60	1·35	94·2	130·5	1.010
Ökörmezői járás	199.897	115.034	7.830	31.682	31.704	35.226	20.982	20.476	41.458	9.776	30·86	1·08	27·5	36·1	976
Rahói járás	336.846	193.843	15.823	50.782	50.847	60.862	33.226	34.648	67.874	17.092	33·66	1·18	26·2	35·0	1.043
Técsői járás	307.258	176.816	20.107	64.364	64.402	79.419	46.928	47.209	94.137	29.773	46·26	1·62	36·4	53·2	1.006
Összesen — Totaux	1.093.425	629.228	72.946	245.945	246.119	299.413	172.498	174.085	346.583	100.638	40·92	1·44	39·1	55·1	1.010
<i>Ungi közigazgatási kirendeltség.</i>															
Nagybereznai járás	246.237	141.701	8.353	42.128	42.166	48.693	25.887	26.117	52.004	9.876	23·44	0·82	29·7	36·7	1.009
Perécsenyi járás	108.427	62.396	5.103	21.290	21.379	24.399	13.128	13.151	26.279	4.989	23·44	0·82	34·0	42·1	1.001
Szobránci járás	80.358	46.243	4.716	22.472	22.482	22.741	11.846	12.397	24.243	1.771	7·88	0·28	48·6	52·4	1.046
Ungvidéki járás	76.145	43.819	4.814	21.054	21.067	24.556	12.725	12.913	25.638	4.584	21·78	0·76	48·1	56·2	1.014
Összesen — Totaux	511.167	294.159	22.986	106.944	107.094	120.389	63.586	64.578	128.164	21.220	19·85	0·70	36·3	43·6	1.016
A visszatért kárpátaljai terület összesen. — Total pour le territoire subcarpathique recouvert.															
2.095.917	1.206.127	130.562	491.772	492.188	587.610	331.443	333.383	664.826	173.054	35·20	1·24	40·8	55·1	1.006	
B) A visszacsatolt felvidéki részhez tartozó községek s község- és városrészek.²⁾ — Communes et fragments de communes ou villes appartenant à la zone nord réincorporée²⁾															
14.846	8.544	1.478	4.671	4.678	5.728	3.502	3.634	7.136	2.465	52·76	0·85	54·7	88·5	1.088	
A) és B) együtt - A) et B) ensem.															
2.110.763	1.214.671	132.040	496.443	496.866	593.338	334.945	337.017	671.962	175.519	35·35	1·24	40·9	55·3	1.006	

¹⁾ L. az általános jegyzeteket és megjegyzéseket a községi részlet tábla első lapján. — *Pour les notes et remarques générales. voir la 1re page du tableau détaillé des communes.* — ²⁾ V. ö. a községi részlet tábla utolsó lapján levő 3. sz. jegyzetet. — *Voilà la note 3 de la dernière page du tableau détaillé des communes.*

(hasonló tünet mutatkozott — bár kevésbé kiélezetten — a bécsi döntés óta ismét Magyarországhoz tartozó terület-koszorú egyes darabkáin is).¹⁾ A két nem arányával kapcsolatban felmerülő kérdések megválaszolásához egyébként a korral és foglalkozással egybevetett adatokat is ismerni kellene. Ily adatok hiányában most csak arra lehet utalni, hogy *ez az arány vidékek szerint elég szeszélyesen alakul*: a szobránci járásban pl. a nők aránya ezer férfira 1.046-ot, a rahóiban pedig 1043-at ér el a munkácsvidékiben ellenben ezer férfira mindössze 995, a szolyvaiban pedig csupán 979 s az ökörmezőiben még kevesebb: csak 976 nő jutott. Az utóbbi járásokban eszerint férfitöbbség jelentkezett.²⁾ Idekívánkozik végül annak felemlítése is, hogy az 1939 közepi népszámlálás a Kárpátalján a nők számához mérve mintegy 10.000-rel több férfitartott vett számba, mintsem normálisan várható lett volna.³⁾

*

Az 1939 július közepén végrehajtott kárpátaljai népszámlálás előzetes eredményeit

az összeírás a katonai népességre tudvalévően nem terjeszkedett ki (az anyag felülvizsgálata fogja megmutatni, hogy e téren elkövetett — bár nem valószínű — hibáknak nincs-e valamelyes része a nőttöbbség apadásának előidézésében); viszont a Kárpátalja férfitartottsága ebben az időben nem teljesített katonai szolgálatot; vagyis a normálisan a sorkatonaság kötelékébe tartozó férfinépesség ezúttal otthon tartózkodott, magasabbra szökötve ezáltal a férfiak és alacsonyabbra szorítva a nők arányát. Lehet egyébként, hogy a nőknek a Kárpátalja határain innen fekvő városokba való elszegődésének s más rendkívüli körülményeknek is van részük az arányszám ilyen módosulásában; az ideiglenes jelenlévők száma is alighanem inkább a férfiak számát emelte valamivel fokozottabban (a rendes lakosság körében a két nem aránya esetleg egy kissé eltérhet a jelenlévő népességétől).

¹⁾ A bécsi döntés nyomán visszatért egész területen ezer férfire 1938 december közepén 1024 nő jutott. V. ö. M. Stat. Szemle, 1939. évf. 463—464. l.

²⁾ A magyar többségű felvidéki sáv némelyik vidékén szintén férfitöbbséget talált az 1938 december közepi összeírás.

³⁾ Vagy azt is lehet mondani, hogy a népszámláláskor a férfiak számához viszonyítva a kimutatottnál 10.000-rel több nőre lehetett volna számítani, hogy a *normálisan* valószínűnek látszó nőttöbbség kialakuljon. Hogy ez nem alakult ki, az főleg az említett rendkívüli rúgók és okok következménye.

községi részletezésben a cikkünkhöz csatolt nagy táblázat tárja elő. Ez a tábla a bevezetésben elmondottaknak megfelelően a tulajdonképeni Kárpátalján kívül külön — a táblázat végén — a csak 1939 márciusában felszabadult, de valamelyik felvidéki megyéhez tartozó (ill. oda besorozott) községeket s község- (város-) részeket is felöleli. Ezeknek a községeknek és község- (város-) részeknek az adatai természetesen a felvidéki népszámlálás előzetes¹⁾ és végleges²⁾ adatközléseiben annak idején már közzétett községi, járási, megyei és végeredményeket is módosítják; az 1939 tavaszáig elszakított községrészekről (és városrészekről) a kárpátaljai összeírás során pótlólag beszerzett adatok természetesen az anyaközségek (városok) lélekszám- és egyéb adatait is elég lényegesen megváltoztatják. Ez okból e helyt az érintett települések jelenlegi közigazgatási (megyei) beosztásának megfelelően külön is felsoroljuk *mindazokat a felvidéki övhöz tartozó községeket, melyek teljes egészükben, vagy túlnyomórészükben csupán 1939 márciusában kerültek vissza magyar fennhatóság alá; ezekkel együtt felsoroljuk továbbá azoknak a már a bécsi döntés óta magyarországi községeknek és városoknak immár teljessé vált adatait is, amelyek a demarkációs vonalon túli részekkel csupán 1939 márciusában egyesülhettek.*³⁾ (L. a köv. oldalon lévő táblát.)

A részlettáblasorozatnak a *tulajdonképeni Kárpátalja községeit tartalmazó részére áttérve általános magyarázatként* — a már kifejtettek kivételével — a következőkre utalhatunk: 1. A területi eredmény minden esetben a legutolsó cseh-szlovák helységnév-tárból származik; ez a forrás hektárokbán adja meg a községterület nagyságát; a kat. holdakra való átszámítás a Központi Statisztikai Hivatalban történt. 2. A lakóházak száma csupán megközelítő adat, mert valójában az itt-ott üres telkekről is kiállított

¹⁾ L. M. Stat. Szemle, 1939. évf. 1—29. l.

²⁾ V. ö.: Az 1938. évi felvidéki nép-, földbirtok- és állatösszeírás. Magyar Statisztikai Közlemények, Új sorozat, 108. kötet. — L. még M. Stat. Szemle 1939. évf. 454—499. l.

³⁾ Megjegyzendő, hogy az utóbbi községekben és városokban a felszabadult részen pótlólag végrehajtott összeírás nem minden szempontból lehetett teljes és tökéletes; a különböző időpontra vonatkozó kétféle adat összeadása statisztikai szempontból szintén nem kifogástalan, de elkerülhetetlen eljárás.

A csak 1939 márciusában felszabadult, de a bécsi döntés alapján visszacsatolt területhez tartozó községek, valamint azok az 1938 novembere óta Magyarországhoz tartozó városok és községek, amelyeknek egy része csak 1939 márciusában szabadult fel.¹⁾

Sorszám	Vármegye, járás, község m. és tj. város	Terület		Lakóházak 1939 (1938)	Polgári	Összes		Polgári népesség			Népsűrűség 1 km ² -re 1939 (1938)
		kat. hold	hektár		népesség		férfi	nő	együtt		
		1930			1910	1930	1939 (1938)				
Bereg és Ugocsa k. e. e. vm.											
<i>Munkácsi járás</i>											
1	Csongor	3.156	1.816	356	1.494	1.495	1.729	817	890	1.707	94.0
2	Oroszvég	1.411	812	563	2.073	2.076	2.822	1.714	1.774	²⁾ 3.488	429.5
<i>Tiszaújfalvi járás</i>											
3	Csepe	2.348	1.351	213	965	965	1.224	641	666	³⁾ 1.307	96.7
4	Fancsika	3.239	1.864	247	922	924	1.123	757	718	⁴⁾ 1.475	79.1
5	Hömlőc	947	545	122	310	314	432	244	237	⁵⁾ 481	88.3
6	Mátyfalva	1.837	1.057	169	567	567	771	471	464	⁶⁾ 935	88.5
7	Tiszasásvár	1.807	1.040	256	947	947	1.105	643	655	⁷⁾ 1.298	124.8
8	Verbőc	2.297	1.322	206	585	585	821	591	542	⁸⁾ 1.133	85.7
9	<i>Munkács mv.</i>	10.564	6.079	4.205	16.518	17.275	26.102	13.081	14.210	⁹⁾ 27.291	448.8
Ung vármegye											
<i>Ungvári járás</i>											
10	Unghosszúmező	2.537	1.460	117	413	413	518	239	281	520	35.6
11	Ungvár tjv.	3.755	2.161	3.509	15.980	16.919	26.675	11.326	12.459	¹⁰⁾ 23785	1100.6

¹⁾ Az utóbbi községekre és városokra vonatkozólag a már a bécsi döntés óta Magyarországhoz tartozó és a csak 1939 márciusában felszabadult részek *egyesített* területi és lélekszámeredményei. (A csak 1939 márciusában felszabadult község-(város)-részekre vonatkozó adatokat *külön* a részletes községi táblázat B) jelű része közli.)

²⁾ A község 1938. XII. 15-én összeírt részének lélekszáma	3.107,	1939. VII. 15-én összeírt részének lélekszáma	381 fő.
³⁾ " " " " " "	1.208,	" " " " " "	99 "
⁴⁾ " " " " " "	519,	" " " " " "	956 "
⁵⁾ " " " " " "	146,	" " " " " "	335 "
⁶⁾ " " " " " "	883,	" " " " " "	52 "
⁷⁾ " " " " " "	126,	" " " " " "	1.172 "
⁸⁾ " " " " " "	448,	" " " " " "	685 "
⁹⁾ A város " " " "	27.223,	" " " " " "	68 "
¹⁰⁾ " " " " " "	22.624.	" " " " " "	1.161 "

háborítékok számának felel meg (a különbözet az így kimutatott és a valóságos lakóház-adat közt azonban alig lehet lényeges). 3. A táblázat 1910-ről mind a polgári, mind az összes lakosság számát megadja (a két adat általában egyezik, ill. csupán alig tér el egymástól); 1930-ról viszont csak az összes lélekszámot, 1939-ről pedig csupán a polgári népesség számát közli. Az utóbbi adatot tulajdonképpen csak a polgári népesség 1910. évi számával lehetne helyesen egybevetni; a Kárpátalja normális körülmények közt egészen parányi katonai népességére való tekintettel azonban a felsorolt bármelyik adat akadálytalanul összemérhető egymással. 4. A népösszeírás a már jelzett nagy felvételi nehézségek (a települések szétszórtsága stb.) ellenére általában *teljes*; kisebb hiányok legfeljebb a legkiterjedtebb községekben fordulhattak elő (pl. Körösmező és Gerény községekben); az ilyen

esetleges hibaforrás azonban elhanyagolhatóan jelentéktelen.

A helyi adminisztráció és a komoly értelemben vett falukutatás szempontjából minden egyes községi adatsornak megvan a maga értéke. E helyt a sokszor igen tanulságos községi részletadatokra természetesen nem térhetünk ki. Az adathalmaz áttekinthetése céljából csupán a községeknek a lélekszámnagyságkategóriák és népsűrűségi csoportok szerint való megoszlását ismeretjük.¹⁾

Elsősorban a tulajdonképpen kárpátaljai községeknek *lélekszámnagyságcsoportonkénti* tagolását, vagyis a *néptömörülés* alakulását mutatjuk be:

¹⁾ Az idevágó mindkét összeállítás csak a tulajdonképpen Kárpátalja községeire terjeszkedik ki s a felvidéki megyei beosztású (függetlenül közölt) 11 községet és község-(város)-részt nem öleli fel.

Lélekszámnagyság- kategóriák	A visszatért kárpátaljai terület községei			
	szám szerint	%-ban	né p e s s é g e	
			szám szerint	%-ban
1939 július hó 15-én				
101— 200 lakos	15	3·3	2.135	0·3
201— 300 „	23	5·0	5.659	0·9
301— 500 „	78	17·0	31.223	4·7
501— 700 „	66	14·4	39.542	5·9
701— 1000 „	74	16·1	61.857	9·3
101— 1000 lakos	256	55·8	140.416	21·1
1001— 1500 „	69	15·0	84.166	12·7
1501— 2000 „	43	9·4	74.030	11·2
1001— 2000 lakos	112	24·4	158.196	23·9
2001— 3000 „	45	9·8	112.508	16·9
3001— 5000 „	27	5·9	103.062	15·5
2001— 5000 lakos	72	15·7	215.570	32·4
5001—10000 „	15	3·3	96.903	14·6
10001—20000 „	4	0·8	53.741	8·0
5001—20000 „	19	4·1	150.644	22·6
Összesen:	459	100·0	664.826	100·0

Az összeállítás szerint a parányi lakosságú községek száma szinte meglepően kicsiny. Igaz viszont, hogy az Erdős-Kárpátok és a Beszkidek koszorúzata területen nagyobb település is csak egészen gyéren akad. Az adatsorokból leginkább a 300—500 lakosú községek nagyobb száma ugrik ki némi-
leg. De meglehetősen tömött a nagyobb lakosszámú többi csoport is: így szembeötlő például a 2000—3000-es népességű községek száma. Népességi nézőpontból a 2000—5000-es kategóriának van a legnagyobb jelentősége: a Kárpátalja minden harmadik lakosának ily lélekszámú községtelepülésben van otthona. A községi középtípusnak ez a jelentős szerepe alapján véve kedvező tünet. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni, hogy éppen ezekben — és a még nagyobb lélekszámú — községekben a tulajdonképeni községmag elég gyakran kicsiny s a népesség egy része, vagy túlnyomó többsége az utak mellett lazán épült egyes lakóházakban és lakóházcsomókban, valamint a völgyekben és hegyoldalakon szerteszórt, egymástól és főleg a községi középponttól igen távolfekvő különféle törpetelepüléseken él. Mindez adatainkból nem tűnik ki. A népességfelhalmozódás és szerteszóródás képét a kis összeállítás tehát csak igen határozatlan vonásokkal örökíti meg. 1939 júliusában egyébként a kárpátaljai községek átlagos lélekszáma 1448 fő volt.

A néptömörüléssel kapcsolatban emlékezhetünk meg a négy tízezernél népesebb nagyközségről is; az adatok szerint a békekorszak óta mindegyiknek, kivált a legnagyobboknak: a húszezres határ felé közeledő Husztnak tekintélyes mértékben megnőtt a népessége:

Község neve	Polgári	Összes	Polgári	Összes	Polgári népesség 1939-ben ¹⁾
	n e p e s s é g				
	1910-ben		1930-ban		
Huszt . . .	10.285	10.292	16.430	17.833	18.874
Nagyszöllős	7.799	7.811	11.049	11.054	12.569
Körösmező .	9.783	9.795	10.614	10.614	11.799
Rahó . . .	6.571	6.577	.	8.893	10.499

¹⁾ Előzetes eredmény.

A teljesség kedvéért ideiktathatjuk — 1939. évközepe nagyságrendjükben — a tizenöt 5000—10.000 lakosú község névsorát is (felsorolásunk zárójelben az 1910. és 1939. évi polgári lélekszámot is tartalmazza): Técső (1910 : 5.898, 1939 : 9.245); Alsóapsa (1910 : 5.602, 1939 : 8.046); Visk (1910 : 4.835, 1939 : 7.675); Nagybocksó (1910 : 5.948, 1939 : 7.057); Nagylucska (1910 : 4.510, 1939 : 6.844); Szolyva (1910 : 3.795, 1939 : 6.800); Felsőapsa (1910 : 4.704, 1939 : 6.792); Bilke (1910 : 4.680, 1939 : 6.348); Kövesliget (1910 : 3.931, 1939 : 6.042); Dombó (1910 : 3.980, 1939 : 5.889); Ilonca (1910 : 4.313, 1939 : 5.493); Faluszlatina (1910 : 3.860, 1939 : 5.297); Herincse (1910 : 4.070, 1939 : 5.245); Ökörmező (1910 : 3.643, 1939 : 5.125); Tiszabogdány (1910 : 3.415, 1939 : 5.005).

Mint látható, a népesebb települések jórésében a lakosság száma igen szép ütemben emelkedett; bizonyos mértékű népességkoncentráció tehát a Kárpátalján is megfigyelhető. A községi részlettábla egyébként arról is tanuskodik, hogy Kárpátalja számos kisebb községében is figyelemreméltóan megnőtt a lélekszám, bár persze a 459 község közt kisebb számban stagnáló, sőt fogyó lakosságúak is meghúzódnak.

A nyers népsűrűségi arány értékének korlátozottabb volta ellenére is érdemes bemutatni a kárpátaljai községeknek a népsűrűség: a ritkán és sűrűben lakottság fokozatai közti megoszlására rávilágító adatokat:

Népsűrűség 1 km ² -re	K ö z s é g e k	
	szám szerint	%-ban
—40 lélek	121	26.4
40—50 "	34	7.4
50—60 "	54	11.8
60—70 "	27	5.9
70—80 "	22	4.8
80—100 "	44	9.6
100—120 "	48	10.5
120—150 "	33	7.2
150— "	75	16.4
Összesen	¹⁾ 458	100.0

¹⁾ A népsűrűségi csoportosításnál 1 község figyelmen kívül maradt, mert népsűrűsége a megfelelő területi adat hiányában nem volt megállapítható.

A községek e népsűrűségi keresztmetszetében az a legkirívóbb, hogy mindkét véglet képviselője jóval erőteljesebb, mint az 1938 végén számba vett felvidéki övezeten. Ott ugyanis 876 község közül 106-nak volt négyzetkilométerenként 40-nél kevesebb, 56-nak pedig 150-nél több lakosa. A Kárpátalja lényegesen kisebb számú: csupán 458 községe közül¹⁾ a domborzati viszonyokkal és a nagy községhatárokkal szoros összefüggésben több mint minden negyedik község a legritkábban lakott (négyzetkilométerenként 40-en aluli népsűrűségű) csoportban foglal helyet: összesen 121 község tartozik ide;²⁾ 75 viszont a négyzetkilométerenként 150 lakost meghaladó legfelső kategóriában helyezkedett el. Figyelembevétel a nyers népsűrűségi arány értékelésével kapcsolatban elmondottakat, az utóbbi adat (és a középső kategóriák gyenge képviselője) arra figyelmeztet, hogy az aránylag szerény kiterjedésű termőföldhöz képest a Kárpátalja igénytelen, gyorsan szaporodó népe sokfelé *meglehetősen sűrűn* lakja szűkebb hazáját; részletesebb kutatás alapján egyes vidékeken minden valószínűség szerint a helyi (viszonylagos) túlnépesedés tüneteit is megállapíthatnók.

A községi részletablázat előzetes adatanyagában helyet foglal még a *lakóház-statisztikai végeredmény is*. E szintén csak nyers végszám szerint a Kárpátalja népe 130.562 lakóházban zsúfolódik össze.¹⁾ Ezt a lakóházállagot tulajdonképpen meglehetősen magasnak mondhatnók. Egy-egy lakóházra ugyanis 1939 közepén a Kárpátalján átlag mindössze 5.1 lakos jutott; vagyis kevesebb, mint a trianoni és a felföldi területen, holott a nagyobb gyermekszám egy árnyalattal magasabb átlagot is lehetővé tette, anélkül, hogy az utóbb említett területeknél lényegesen magasabb laksűrűségről kellene beszélnünk. Mégis a kárpátaljai lakóházak jórészenek kunyhószerű építési jellegre és egyetlen — lakásnak néha nem is alkalmas — lakóhelyiségből, sőt sokszor csupán helyiségrészből álló voltára való tekintettel a nyers átlagadat is zsúfolt lakviszonyokra utal.

*

Szaporá népesség, meglehetősen sűrűn lakottság, kedvezőtlen lakásvizonyok és közismerten javításra szoruló megélhetési körülmények azok a főtenyezők, amelyek a területvisszacsatolás óta új fejlődéslehetőségekhez jutott *Kárpátalja népességi problémájának jellegét és nagyságát* meghatározzák. Egyben megszabják a kárpátaljai népesség-, társadalom- és gazdaságpolitikának az útját is. Azt az irányt, amely felé a túlnyomó többségében nem magyar ajkú, de a Magyar Szent Korona gondolatához mindig hű hegyvidéki népesség életsorsának megkönnyítése és ennek a Magyarországhoz visszatért értékes ősi földdarabnak felvirágoztatása érdekében haladnunk kell.

Thirring Lajos dr.

¹⁾ A 459-ik község népsűrűségét a területi adat hiányában nem lehetett kiszámítani.

²⁾ A nagyterületű hegyvidéki községek egész sorában 20-at, sőt sok helyt 10-et sem ér el az egy négyzetkilométerre jutó lakosság; a minimumot 3.6-del a szolyvai járásbeli (13.600 hektár területű) Újtövisfalva képviseli.

¹⁾ Az egész összeírási terület lakóházainak száma 132.040 volt.

Községi részletta. — Tableau détaillé par communes.

A terület, a lakóházak és a népesség száma s a népsűrűség községenként a visszatért kárpátaljai területen. Chiffres indiquant par communes l'étendue du territoire, le nombre des maisons d'habitation et de la population, ainsi que la densité de cette dernière, dans la Subcarpathie recouvrée.

Sorszám Numéros d'ordre	Közigazgatási kirendeltség, járás, község <i>Grandes circonscriptions administratives, arrondissements, communes</i>	Terület <i>Territoire</i>		Lakó- házak száma <i>Nombre des maisons d'habi- tation</i>	Population		Polgári népesség <i>Population civile</i>			Népsűrűség 1 km ² -re <i>Densité de la po- pulation par km²</i>	
		kat. hold arp. cad.	hektár hectar- es		Polgári civile	Összes totale	férfi masc.	nő fémin.	együtt totale		
											népesség
		1930 ¹⁾			1939 ²⁾	1910	1930 ³⁾	1939 ²⁾			1939 ⁴⁾
A) A visszatért kárpátaljai terület. — La Subcarpathie recouvrée.											
Beregi közigazg. kirendeltség.											
<i>Ilosvai járás.</i>											
1	Bábakút	1.852	1.066	98	1.017	1.017	553	311	278	589	55.3
2	Beregdubróka	1.046	602	204	753	753	837	484	482	966	160.4
3	Beregkisfalud	1.818	1.046	386	1.537	1.537	1.691	986	986	1.972	188.5
4	Beregkövesd	1.317	758	278	1.175	1.175	1.369	721	730	1.451	191.4
5	Beregpálfalva	217	125	60	214	214	282	162	171	333	266.4
6	Beregpapfalva	1.253	721	98	443	443	467	292	281	573	79.5
7	Beregrozstoka	563	324	101	508	508	515	269	272	541	167.0
8	Bilke	10.524	6.056	1.361	4.680	4.685	5.614	3.207	3.141	6.348	104.8
9	Bród	2.117	1.218	303	1.294	1.294	1.500	781	847	1.628	133.7
10	Deskófalva	693	399	98	469	469	551	329	300	629	157.6
11	Dolha	13.523	7.782	892	3.517	3.524	4.263	2.304	2.306	4.610	59.2
12	Dubi	141	81	43	146	148	203	123	105	228	281.5
13	Falucska	1.164	670	139	573	573	623	337	350	687	102.5
14	Gálfalva	217	125	20	73	73	101	62	63	125	100.0
15	Hátmeg	3.131	1.802	283	1.615	1.619	1.486	733	791	1.524	84.6
16	Ilonca	13.108	7.543	1.070	4.313	4.313	4.998	2.760	2.733	5.493	72.8
17	Ilosva	2.826	1.626	724	1.915	1.919	3.065	1.796	1.876	3.672	225.8
18	Ivaskófalva	600	345	72	348	348	376	207	207	414	120.0
19	Kelemenfalva	462	266	59	⁵⁾	⁵⁾	317	185	159	344	129.3
20	Kenézpatak	2.389	1.375	123	602	602	655	391	370	761	55.3
21	Kisábránka	600	345	48	215	215	244	167	143	310	89.8
22	Kissarkad	1.298	747	167	695	695	802	445	470	915	122.5
23	Komlós	2.549	1.467	161	531	531	687	369	438	807	55.0
24	Kovácsrét	10.075	5.798	551	1.780	1.780	2.268	1.397	1.410	2.807	48.4
25	Kutkafalva	900	518	94	⁶⁾	⁶⁾	557	280	311	591	114.1
26	Loza	1.083	623	229	846	846	946	565	590	1.155	185.4
27	Lukova	1.974	1.136	248	918	918	1.077	608	572	1.180	103.9
28	Martinka	1.149	661	92	451	451	537	305	299	604	91.4
29	Medence	1.621	933	178	731	731	791	447	459	906	97.1
30	Miszlice	3.729	2.146	483	1.863	1.863	2.038	1.187	1.124	2.311	107.7
31	Nagyábránka	1.288	741	68	418	418	411	187	201	388	52.4
32	Oláhcsertész	1.687	971	181	774	774	868	526	504	1.030	106.1
33	Ravaszmező	15.697	9.033	519	1.733	1.733	1.895	1.075	1.109	2.184	24.2
34	Szajkófalva	2.702	1.555	451	1.808	1.809	2.016	1.190	1.173	2.363	152.0
35	Szobatin	4.544	2.615	50	202	202	234	134	145	279	10.7
36	Szöllősrosztoka	202	116	64	234	234	256	143	152	295	254.3
37	Szuhabaranka	14.753	8.490	490	1.574	1.575	2.194	1.182	1.131	2.313	27.2
38	Tőkésfalva	1.156	665	162	762	762	870	412	430	842	126.6
39	Zádnya	4.843	2.787	530	1.801	1.801	2.330	1.257	1.345	2.602	93.4
Összesen		130811	75.277	11.178	42.528	42.552	50.487	28.316	28.454	56.770	75.4

¹⁾ A legutolsó cseh-szlovák helységnévtárnak a községek egész területére vonatkozó adatai.

— ²⁾ Előzetes eredmény. — ³⁾ A cseh-szlovák népszámlálás adatai. — ⁴⁾ Előzetes eredmény. A számitásnál alapul a legutolsó cseh-szlovák helységnévtárban a községek egész területére vonatkozóan közölt adatok szolgáltak.

⁵⁾ Hátmeg községből alakult 1925-ben.

⁶⁾ Bábakút községből alakult 1925-ben.

¹⁾ *Données relatives à la superficie entière des communes, fournies par le dernier répertoire des localités tchéco-slovaques.* — ²⁾ *Résultats préliminaires.* — ³⁾ *Données fournies par le recensement tchéco-slovaque.* — ⁴⁾ *Données préliminaires. Pour base de calcul, on prenait les chiffres fournis par le dernier répertoire des localités tchéco-slovaques pour la superficie entière des communes.*

Megjegyzés: 1939-ben évközepe (júl. 15-i), egvébként évvégi adatok. — A kettős (magyar és magyar-orosz) nevű községek magyar-orosz nevét lásd a Budapesti Közlöny 1939. évi július 1-i (146.) számában.

Remarque. Les chiffres se rapportent à la fin de l'année, à l'exception de 1939, pour laquelle ils se rapportent au 15 juill. Pour le nom ruthène des communes ayant un nom hongrois et un nom ruthène, voir Budapesti Közlöny, no du 1er juill. 1939 (146).

Sorszám Numéros d'ordre	Közigazgatási kirendeltség, járás, község Grandes circonscriptions administratives, arrondissements, communes	Terület Territoire		Lakó- házak száma Nombre des maisons d'habitation	Population		Polgári népesség Population civile			Népsűrűség Densité de la population par km ²	
		kat. hold arp. cad.	hektár hectares		Polgári civile	Összes totale	férfi masc.	nő fémin.	együtt totale		
											népesség
		1930	1939		1910	1930	1939				1939
<i>Munkácsvidéki járás.</i>											
1	Aisóvíznice	361	208	64	261	266	340	212	183	395	190.0
2	Árdánháza	1.670	961	285	1.195	1.195	1.271	726	765	1.491	155.2
3	Ballósfalva	679	391	76	274	274	345	215	206	421	107.7
4	Bárdháza	3.953	2.275	254	1.096	1.096	1.248	698	701	1.399	61.5
5	Belebova	198	114	21	68	68	86	55	58	113	99.1
6	Benedeki	1.161	668	152	644	644	728	413	439	852	127.5
7	Beregfogaras	1.580	909	90	353	353	450	269	263	532	58.5
8	Beregkisalmás	845	486	163	724	727	813	445	452	897	184.5
9	Beregleányfalva	1.468	845	165	776	776	860	513	501	1.014	120.0
10	Beregnagyalmás	681	392	127	562	564	633	380	388	768	195.9
11	Beregrákos	1.986	1.143	709	2.726	2.726	3.167	1.778	1.778	3.556	311.0
12	Berezinka	212	122	20	108	108	120	71	61	132	108.2
13	Bresztó	1.656	953	127	609	609	690	412	371	783	82.2
14	Bubuliska	2.155	1.240	222	859	859	957	601	629	1.230	99.2
15	Bukovinka	1.030	593	87	450	450	548	315	208	623	105.1
16	Csapole	706	406	102	467	467	524	318	293	611	150.5
17	Cserejóc	196	113	45	166	166	214	126	129	255	225.7
18	Cserlenó	516	297	222	833	834	925	539	516	1.055	355.2
19	Drágabártfalva	3.621	2.084	362	1.557	1.557	1.763	992	1.023	2.015	96.7
20	Fedelesfalva	1.322	761	64	227	227	291	190	179	369	48.5
21	Felsőkerepec	1.001	576	100	436	436	627	293	291	584	101.4
22	Felsővíznice	1.248	718	211	913	913	1.074	656	630	1.286	179.1
23	Frigyesfalva	6.348	3.653	61	336	336	335	154	168	322	8.8
24	Gorond	3.064	1.763	450	1.626	1.626	2.102	1.178	1.169	2.347	133.1
25	Hercfalva	700	403	23	97	97	120	64	60	124	30.8
26	Hribóc	824	474	101	413	413	499	283	279	562	118.6
27	Ignéc	5.479	3.153	551	1.911	1.915	2.517	1.425	1.402	2.827	89.7
28	Ilkóc	676	389	18	80	80	97	56	58	114	29.3
29	Iványi	1.774	1.021	218	858	858	1.100	605	608	1.213	118.8
30	Kajdanó	1.364	785	268	1.341	1.341	1.272	673	748	1.421	181.0
31	Kálnik	2.779	1.599	284	1.262	1.265	1.406	804	812	1.616	101.0
32	Kendereske	304	175	46	190	190	248	132	129	261	149.1
33	Kislécfalva	1.498	862	118	649	649	711	389	381	770	89.3
34	Kislucska	311	179	43	187	187	219	136	123	259	144.7
35	Kismogyorós	488	281	92	360	360	446	305	240	545	193.9
36	Klacsanó	1.437	827	309	1.099	1.099	1.484	770	786	1.556	188.1
37	Klastromalja	162	93	63	378	379	437	198	174	372	400.0
38	Klastromfalva ¹⁾	448	258	64	.	.	303	167	160	327	126.7
39	Klocskófalva	217	125	23	92	92	121	69	76	145	116.0
40	Kölcsény	615	354	146	536	536	726	455	464	919	259.6
41	Kustánfalva	516	297	119	521	521	660	393	407	800	269.4
42	Kuzmina	1.077	620	104	524	525	482	273	251	524	84.5
43	Lauka	876	504	183	605	605	794	538	483	1.021	202.6
44	Liszárnya	82	47	44	205	205	181	123	128	251	534.0
45	Lohó	1.022	588	214	781	781	1.018	593	575	1.168	198.6
46	Makarja	3.140	1.807	349	1.372	1.372	1.598	939	945	1.884	104.2
47	Maszárfalva	1.507	867	243	1.062	1.062	1.194	736	723	1.459	168.3
48	Medvegyóc	1.168	672	117	467	467	545	323	324	647	96.3
49	Nagylucska	4.556	2.622	1.355	4.510	4.514	5.854	3.375	3.469	6.844	261.0
50	Nagymogyorós	528	304	108	468	468	543	348	344	692	227.6
51	Németkucsova	641	369	58	303	304	356	178	177	355	96.2
52	Nyiresújfalú	1.199	690	141	658	658	697	426	413	839	121.6
53	Ódavidháza	584	336	114	452	452	530	305	325	630	187.5
54	Oroszkucsova	422	243	37	172	172	189	95	110	205	84.4

¹⁾ Závídfalva községből alakult 1925-ben.

Megjegyzés. Általános jegyzeteket lásd a tábla első lapján.

Observation. Voir les remarques générales à la première page du tableau.

Sorszám Numéros d'ordre	Közigazgatási kirendeltség, járás, község Grandes circonscriptions administratives, arrondisse- ments, communes	Terület Territoire		Lakó- házak száma Nombre des maisons d'habi- tation	Population		Polgári népesség Population civile			Népsűrűség 1 km ² -re Densité de la po- pulation par km ²	
		kat. hold arp. cad.	hektár hecta- res		Polgári civile	Összes totale	férfi masc.	nő fémin.	együtt totale		
											népesség
		1930	1939		1910	1930	1939				1939
55	Pisztraháza	1.308	753	163	730	730	782	506	485	991	131·6
56	Podhering	1.022	588	348	1.399	1.399	1.852	1.037	1.050	2.087	354·9
57	Puznyákfalva	1.736	999	107	394	394	510	302	320	622	62·3
58	Repede	1.620	932	243	975	976	1.223	688	720	1.408	151·1
59	Romocsafalva	549	316	100	391	391	481	306	268	574	181·7
60	Runófalva	275	158	43	200	200	223	133	128	261	165·2
61	Ruszkóc	820	472	222	776	776	897	520	552	1.072	227·1
62	Selesztó	605	348	177	636	636	888	526	511	1.037	298·0
63	Skuratóc	506	291	41	194	194	194	111	100	211	72·5
64	Szerencsfalva	3.163	1.820	61	222	222	336	162	166	328	18·0
65	Szidorfalva	490	282	83	366	366	403	238	224	462	163·8
66	Sztánfalva	1.958	1.127	174	816	816	870	523	511	1.034	91·7
67	Sztrabicsó	11.231	6.463	478	2.008	2.008	2.121	1.222	1.177	2.399	37·1
68	Trosztyánica	1.241	714	35	134	134	178	112	119	231	32·4
69	Újdávidháza	869	500	462	2.042	2.042	2.364	1.368	1.340	2.708	541·5
70	Újklenóc	10.892	6.268	136	499	499	689	446	398	844	13·5
71	Závidfalva	1.653	951	279	1.487	1.487	1.412	798	793	1.591	167·3
72	Zsófi falva	586	337	71	353	353	350	198	204	402	119·3
73	Zsukó	1.300	748	145	511	511	631	336	381	717	95·9
	<i>Összesen</i>	<i>115875</i>	<i>66.682</i>	<i>13.100</i>	<i>52.952</i>	<i>52.978</i>	<i>62.862</i>	<i>36.257</i>	<i>36.122</i>	<i>72.379</i>	<i>108·5</i>
	<i>Szolyvai járás.</i>										
1	Ábránka	2.871	1.652	78	348	348	438	240	265	505	30·6
2	Alsóhrabonica	744	428	136	491	493	634	377	396	773	180·6
3	Alsóverecke	3.123	1.797	349	1.929	1.935	2.027	1.007	1.022	2.029	112·9
4	Bereznik	19.424	11.178	480	1.846	1.846	2.140	1.159	1.148	2.307	20·7
5	Bilaszovica	188	108	27	120	120	174	79	79	158	146·3
6	Borszucsina	1.474	848	21	110	110	105	59	64	123	14·5
7	Brusztópatak	210	121	30	87	87	136	89	75	164	135·5
8	Csernik ¹⁾	299	172	64	.	.	270	177	172	349	202·9
9	Diszkovica	1.159	667	55	250	250	276	168	167	335	50·2
10	Dunkófalva	1.065	613	203	694	694	973	633	625	1.258	205·2
11	Duszina	3.143	1.809	214	782	783	933	529	541	1.070	59·1
12	Felsőbisztra	653	376	43	172	172	224	109	143	252	67·0
13	Felsőhrabonica	4.695	2.702	109	577	577	596	281	309	590	21·8
14	Felsőverecke	3.540	2.037	287	1.410	1.410	1.585	946	954	1.900	93·3
15	Hánykovica	11.903	6.850	125	517	517	828	368	313	681	99·4
16	Hársfalva	4.058	2.335	426	1.485	1.485	2.116	1.327	1.293	2.620	112·2
17	Holubina	3.634	2.091	302	1.321	1.321	1.611	945	917	1.862	89·0
18	Hukliva	5.832	3.356	300	1.604	1.604	1.621	912	908	1.820	54·2
19	Iglénc	452	260	115	386	386	585	361	333	694	266·9
20	Izvor	7.316	4.210	111	503	503	632	365	317	682	16·2
21	Izvorhuta	492	283	87	380	380	475	242	222	464	164·0
22	Jalova	1.541	887	33	133	133	194	120	96	216	24·4
23	Kanora	1.981	1.140	147	646	647	731	413	396	809	71·0
24	Kékesfüred	10.278	5.915	38	162	162	461	203	170	373	6·4
25	Kerecke	9.047	5.206	718	2.502	2.505	3.060	1.549	1.529	3.078	58·8
26	Kicsorna	756	435	76	376	376	480	270	271	541	124·3
27	Kismartinka	1.255	722	104	334	334	444	292	257	549	76·0
28	Kisrosztoka	787	453	65	320	320	410	223	207	430	94·9
29	Kockaszállás	546	314	121	430	430	618	362	343	705	224·5
30	Kotilnica	481	277	47	232	232	212	127	129	256	92·4
31	Laturka	3.707	2.133	144	639	639	748	382	416	798	37·4
32	Medvezsa	426	245	26	113	113	142	79	72	151	61·6
33	Miskarovica	344	198	25	125	125	145	76	76	152	76·8
34	Nagyrosztoka	1.661	956	57	272	272	301	162	189	351	36·7

¹⁾ Sztrojna községből alakult 1925-ben.

Megjegyzés. Általános jegyzeteket lásd a tábla első lapján.

Observation. Voir les remarques générales à la première page du tableau.

Sorszám Numéros d'ordre	Közigazgatási kirendeltség, járás, község <i>Grandes circonscriptions administratives, arrondisse- ments, communes</i>	Terület <i>Territoire</i>		Lakó- házak száma <i>Nombre des maisons d'habi- tation</i>	Population		Polgári népesség <i>Population civile</i>			Népsűrűség 1 km ² -re <i>Densité de la po- pulation par km²</i>	
		kat. hold arp. cad.	hektár hecta- res		Polgári civile	Összes totale	férfi masc.	nő fémin.	együtt totale		
											népesség
		1930	1939		1910	1930	1939				1939
35	Nagytibava	3.199	1.841	161	586	586	739	434	389	823	44.7
36	Olenyova	2.332	1.342	72	376	376	421	243	217	460	34.3
37	Oroszbukóc	3.568	2.053	122	564	564	668	376	334	710	34.6
38	Páskóc	2.080	1.197	25	91	91	113	61	68	129	10.8
39	Paszika	942	542	158	771	771	922	499	464	963	177.7
40	Paulova	3.209	1.847	124	574	575	610	391	359	750	40.6
41	Perekraszna	5.199	2.992	53	212	212	303	163	155	318	10.6
42	Plávja	1.013	583	117	470	470	518	344	307	651	111.7
43	Ploszkó	3.813	2.194	148	585	585	822	431	402	833	38.0
44	Polena	7.436	4.279	215	906	912	1.280	725	712	1.437	33.6
45	Pudpolóc	3.943	2.269	65	385	385	365	196	199	395	17.4
46	Rákóczi szállás	2.068	1.190	154	790	790	863	480	488	968	81.3
47	Roszós	3.375	1.942	214	735	735	920	525	538	1.063	54.7
48	Serbóc	2.697	1.552	77	386	386	449	224	225	449	28.9
49	Szászóka	2.613	1.504	140	585	585	687	411	408	819	54.4
50	Szentmiklós	5.938	3.417	483	1.643	1.646	2.562	1.478	1.437	2.915	85.3
51	Szkatárszka	4.737	2.726	189	1.084	1.085	1.158	598	602	1.200	44.0
52	Szolocsina	2.640	1.519	126	599	600	709	453	417	870	57.3
53	Szolyva	3.569	2.054	1.080	3.795	3.802	5.807	3.382	3.418	6.800	331.0
54	Sztrojna	2.010	1.157	263	1.205	1.205	1.329	793	741	1.534	132.6
55	Szuskó	1.465	843	150	710	710	828	465	443	908	107.7
56	Szuskóújfalu	54	31	35	115	115	163	118	100	218	700.3
57	Timsor	1.729	995	109	515	515	617	386	360	746	75.0
58	Tiszova	1.732	997	58	283	283	324	177	166	343	34.3
59	Újrosztoka	1.055	607	64	327	327	356	175	204	379	62.4
60	Újtövisfalva	23.597	13.579	89	298	298	369	236	246	482	3.6
61	Uklina	273	157	56	210	210	286	171	187	358	228.0
62	Verbiás	1.616	930	102	562	562	565	284	322	606	65.2
63	Volóc	26.180	15.066	316	1.532	1.538	2.050	1.220	1.130	2.350	15.6
64	Zagyilszka	1.496	861	60	334	334	304	169	166	335	38.9
65	Zbún	4.429	2.549	20	129	129	174	90	66	156	6.1
66	Zsdenyova	5.547	3.192	144	750	754	853	457	460	917	28.7
	Összesen	244639	140781	10.352	43.403	43.445	54.459	30.786	30.144	60.930	43.3
	Összesítés:										
	Ilosvai járás	130811	75.277	11.178	42.528	42.552	50.487	28.316	28.454	56.770	75.4
	Munkácsvidéki járás	115875	66.682	13.100	52.952	52.978	62.862	36.257	36.122	72.379	108.5
	Szolyvai járás	244639	140781	10.352	43.403	43.445	54.459	30.786	30.144	60.930	43.3
	Beregi közigazgatási kiren- deltség összesen	491325	282740	34.630	138883	138975	167808	95.359	94.720	190079	67.2
	Máramarosi közigazgatási kirendeltség. Huszt járás.										
1	Alsóbiztra	14.116	8.123	505	1.979	1.979	2.346	1.412	1.388	2.800	34.5
2	Alsószelistye	3.908	2.249	530	1.754	1.754	2.171	1.227	1.211	2.438	108.4
3	Berezna	8.916	5.131	586	2.211	2.216	2.525	1.556	1.541	3.097	60.4
4	Gernyész	4.574	2.632	527	1.828	1.828	2.230	1.364	1.347	2.711	103.0
5	Herincse	14.705	8.462	1.113	4.070	4.070	4.607	2.615	2.630	5.245	62.0
6	Huszt	16.965	9.763	3.609	10.285	10.292	17.833	9.383	9.491	18.874	193.3
7	Husztköz	2.408	1.386	392	1.432	1.432	1.646	880	909	1.789	129.1
8	Husztófalva	3.724	2.143	275	884	888	1.121	686	631	1.317	61.5
9	Iza	7.712	4.438	761	2.838	2.842	3.198	1.798	1.813	3.611	81.4
10	Keselymező	5.272	3.034	720	2.546	2.546	3.093	1.689	1.721	3.410	112.4
11	Kövesliget	21.430	12.332	1.137	3.931	3.936	4.983	3.129	2.913	6.042	49.0
12	Lipese	9.434	5.429	851	3.089	3.089	3.741	2.064	2.083	4.147	76.4

Megjegyzés. Általános jegyzeteket lásd a tábla első lapján.

Observation. Voir les remarques générales à la première page du tableau.

Sorszám Numéros d'ordre	Közigazgatási kirendeltség, járás, község <i>Grandes circonscriptions administratives, arrondisse- ments, communes</i>	Terület <i>Territoire</i>		Lakó- házak száma <i>Nombre des maisons d'habi- tation</i>	Population		Polgári népesség <i>Population civile</i>			Népsűrűség 1 km ² -re <i>Densité de la po- pulation par km²</i>	
		kat. hold arp. cad.	hektár hectar- es		Polgári civile	Összes totale	férfi <i>masc.</i>	nő <i>fémin.</i>	együtt <i>totale</i>		
											népesség
		1930	1939		1910	1930	1939				
13	Lipcsemező	8.833	5.083	478	1.736	1.736	2.161	1.259	1.234	2.493	49.1
14	Mihálka	2.412	1.388	247	784	784	993	570	554	1.124	81.0
15	Ósándorfalva	2.784	1.602	348	1.285	1.285	1.466	850	899	1.749	109.2
16	Ötvösfalva	3.394	1.953	607	2.032	2.032	2.234	1.340	1.353	2.693	137.9
17	Száldobos	2.733	1.573	466	1.431	1.431	1.898	1.093	1.063	2.156	137.0
18	Szeklence	2.574	1.481	789	2.496	2.496	3.197	1.818	1.834	3.652	246.6
19	Tiszakirva	1.399	805	176	576	576	721	441	397	838	104.1
20	Veléte	5.927	3.411	821	2.562	2.562	3.020	1.752	1.782	3.534	103.6
21	Visk	24.029	13.828	1.885	4.835	4.839	6.127	3.770	3.905	7.675	55.0
	<i>Összesen</i>	<i>167.249</i>	<i>96.246</i>	<i>16.823</i>	<i>54.584</i>	<i>54.613</i>	<i>71.311</i>	<i>40.696</i>	<i>40.699</i>	<i>81.395</i>	<i>84.6</i>
	<i>Nagyszöllősi járás:</i>										
1	Alsókaraszló	2.283	1.314	395	1.703	1.703	1.721	981	1.019	2.000	152.2
2	Alsósárad	1.225	705	157	629	629	728	434	444	878	124.5
3	Alsóveresmart	891	513	198	751	752	766	461	479	940	183.2
4	Csarnató	2.368	1.363	265	853	853	1.078	649	657	1.306	95.8
5	Felsőkaraszló	455	262	133	629	629	587	359	348	707	269.8
6	Felsősárad	1.347	775	282	1.055	1.055	1.271	771	711	1.482	191.2
7	Felsőveresmart	2.645	1.522	614	1.922	1.922	2.467	1.469	1.523	2.992	196.6
8	Gődényháza	2.195	1.263	231	846	846	862	482	468	950	75.2
9	Ilonokújfalu	1.708	983	363	1.443	1.443	1.505	903	898	1.801	183.2
10	Királyháza	2.671	1.537	1.018	3.167	3.167	4.608	2.438	2.465	4.903	318.8
11	Kiscsongova	546	314	87	416	416	386	227	218	445	141.7
12	Kisrákóc	5.804	3.340	423	1.672	1.673	1.818	1.159	1.100	2.259	67.6
13	Kistarna	2.469	1.421	267	934	934	1.027	577	604	1.181	83.1
14	Magyarkomját	3.764	2.166	817	3.139	3.139	3.270	2.000	2.012	4.012	185.2
15	Nagycsongova	1.960	1.128	367	1.458	1.458	1.501	886	881	1.767	156.7
16	Nagyrákóc	5.807	3.342	864	3.268	3.268	3.564	2.137	2.138	4.275	127.9
17	Nagyszöllős	18.164	10.453	2.349	7.799	7.811	11.054	6.150	6.419	12.569	120.3
18	Ölyvös	2.031	1.169	325	1.255	1.255	1.403	825	853	1.678	143.5
19	Rakasz	6.529	3.757	817	2.939	2.943	3.013	1.773	1.818	3.591	95.6
20	Rákospatak	648	373	97	360	360	364	236	238	474	127.1
21	Sósfalu	3.290	1.893	200	558	558	746	500	506	1.006	53.1
22	Szöllősegres	1.620	932	501	1.736	1.738	2.147	1.258	1.260	2.518	270.2
23	Szöllősvégárdó	2.551	1.468	328	1.141	1.141	1.430	861	876	1.737	118.3
24	Tekeháza	1.646	947	258	1.182	1.182	1.099	605	620	1.225	129.4
25	Tiszahetény	808	465	140	522	522	584	377	359	736	158.2
26	Tiszaszászfalu	3.177	1.828	432	1.615	1.615	1.747	1.054	1.038	2.092	114.4
27	Tiszaszirma	1.248	718	175	580	580	726	447	429	876	122.0
28	Veréce	2.325	1.338	260	961	961	1.123	647	672	1.319	98.6
	<i>Összesen</i>	<i>82.175</i>	<i>47.289</i>	<i>12.363</i>	<i>44.533</i>	<i>44.553</i>	<i>52.595</i>	<i>30.666</i>	<i>31.053</i>	<i>61.719</i>	<i>130.5</i>
	<i>Ökörmezői járás:</i>										
1	Alsóhidegpatak	4.674	2.690	241	1.156	1.156	1.244	765	729	1.494	55.5
2	Alsókalocsa	21.444	12.340	835	2.975	2.979	3.484	2.273	2.311	4.584	37.3
3	Alsószinevér	30.028	17.280	798	2.853	2.857	2.880	1.752	1.688	3.440	19.9
4	Bukóc	3.305	1.902	181	754	754	788	492	494	986	51.8
5	Felsőhidegpatak	4.468	2.571	224	1.026	1.026	1.133	691	634	1.325	51.5
6	Felsőszinevér	14.136	8.135	365	1.093	1.093	1.101	636	588	1.224	15.1
7	Holyatin	4.808	2.767	171	774	774	924	488	489	977	35.3
8	Iszka	3.901	2.245	217	918	922	1.161	660	622	1.282	57.1
9	Kelecsény	3.043	1.751	185	762	762	875	533	479	1.012	57.8
10	Lozánzska	3.296	1.897	288	1.131	1.131	1.204	765	737	1.502	79.2
11	Lyahóc	2.612	1.503	114	527	527	596	317	295	612	40.7
12	Majdánka	20.194	11.621	543	2.618	2.622	2.873	1.661	1.642	3.303	28.4

Megjegyzés. Általános jegyzeteket lásd a tábla első lapján.

Observation. Voir les remarques générales à la première page du tableau.

Sorszám Numéros d'ordre	Közigazgatási kirendeltség, járás, község Grandes circonscriptions administratives, arrondissements, communes	Terület Territoire		Lakó- házak száma Nombre des maisons d'habitation	Population			Polgári népesség Population civile			Népsűrűség 1 km ² -re Densité de la population par km ²
		kat. hold arp. cad.	hektár hectares		Polgári civile	Összes totale		férfi masc.	nő fémin.	együtt totale	
						népesség					
		1930	1930		1910	1930	1939			1939	
13	Nagypriszlop	5.594	3.219	298	1.391	1.391	1.483	844	772	1.616	50.2
14	Negróc	6.624	3.812	322	1.456	1.456	1.487	920	953	1.873	49.1
15	Ökörmező	25.990	14.956	992	3.643	3.649	4.425	2.608	2.517	5.125	34.3
16	Pilipec	3.826	2.202	179	822	822	1.018	563	570	1.133	51.5
17	Podobóc	1.726	993	85	391	391	423	250	223	473	47.6
18	Rekettye	1.232	709	87	370	370	401	237	229	466	65.7
19	Ricska	3.590	2.066	237	941	941	1.023	609	535	1.144	55.4
20	Ripinye	4.723	2.718	401	1.626	1.626	1.711	1.021	1.066	2.087	76.8
21	Rosztoka	1.882	1.083	124	535	535	635	340	364	704	65.0
22	Tarújfalu	4.489	2.583	234	1.064	1.064	1.155	689	651	1.340	51.9
23	Toronya	5.309	3.055	250	1.212	1.212	1.399	718	728	1.446	47.3
24	Tyuska	2.610	1.502	128	529	529	529	337	315	652	43.4
25	Vizköz	4.052	2.332	151	547	547	669	462	503	965	41.4
26	Vucskómező	12.341	7.102	180	568	568	605	351	342	693	9.8
	Összesen	199897	115034	7.830	31.682	31.704	35.226	20.982	20.476	41.458	36.1
	<i>Rahói járás.</i>										
1	Aknaszlatina	¹⁾	¹⁾	574	2.320	2.330	2.610	1.257	1.245	2.502	.
2	Bilin	2.233	1.285	311	818	818	947	451	458	909	70.7
3	Faluszlatina	2.445	1.407	1.121	3.860	3.860	4.868	2.543	2.754	5.297	²⁾ 554.3
4	Felsőapsa	13.287	7.646	1.406	4.704	4.704	5.842	3.425	3.367	6.792	88.9
5	Gyertyánliget	39.399	22.673	451	1.828	1.832	2.218	1.014	967	1.981	8.7
6	Kaszópolyána	22.512	12.955	629	2.095	2.098	2.234	1.426	1.412	2.838	21.9
7	Körösmező	79.028	45.478	3.025	9.783	9.795	10.614	5.573	6.226	11.799	25.9
8	Közéapsa	24.333	14.003	999	3.712	3.719	3.840	2.231	2.199	4.430	31.6
9	Lonka	5.752	3.310	424	³⁾	³⁾	1.587	872	908	1.780	53.8
10	Nagybocskó	7.224	4.157	1.577	5.948	5.955	6.707	3.425	3.632	7.057	169.7
11	Rahó	30.200	17.379	2.663	6.571	6.577	8.893	5.096	5.403	10.499	60.4
12	Roszucska	2.120	1.220	173	586	586	618	370	441	811	66.5
13	Tiszabogdány	81.319	46.796	1.031	3.415	3.419	4.299	2.474	2.531	5.005	10.7
14	Tiszaborkút	11.035	6.350	436	1.223	1.227	1.500	862	932	1.794	28.3
15	Tiszafejéregyház	1.520	875	460	1.675	1.676	1.759	927	909	1.836	209.8
16	Trebusafejérpatak	14.439	8.309	543	2.244	2.251	2.326	1.280	1.264	2.544	30.6
	Összesen	336846	193843	15.823	50.782	50.847	60.862	33.226	34.648	67.874	35.0
	<i>Técsői járás.</i>										
1	Alsóapsa	17.892	10.296	1.667	5.602	5.602	7.018	4.010	4.036	8.046	78.0
2	Alsókálfalva	4.951	2.849	564	2.039	2.039	2.246	1.552	1.414	2.966	104.1
3	Alsóneresznice	2.369	1.363	490	1.586	1.586	1.948	1.095	1.124	2.219	162.8
4	Bedőháza	3.955	2.276	738	2.503	2.503	3.072	1.748	1.736	3.484	153.0
5	Brusztura	58.485	33.656	511	1.655	1.655	2.086	1.236	1.189	2.425	7.2
6	Bustyaháza	3.505	2.017	714	2.056	2.056	2.793	1.618	1.652	3.270	162.1
7	Csománfalva	3.514	2.022	460	1.605	1.605	1.757	1.009	999	2.008	99.3
8	Darva	1.727	994	222	725	725	942	538	561	1.099	110.5
9	Dombó	12.395	7.133	1.220	3.980	3.984	4.416	2.919	2.970	5.889	82.6
10	Dulfalva	2.447	1.408	359	1.278	1.278	1.240	662	779	1.441	102.3
11	Felsőneresznice	4.516	2.599	777	1.788	1.788	2.253	1.419	1.449	2.868	110.5
12	Gánya	4.711	2.711	697	2.470	2.470	2.716	1.583	1.667	3.250	119.9
13	Handalbustyaháza	408	235	141	708	709	703	274	323	597	254.0
14	Irhóc	9.370	5.392	1.076	3.146	3.150	4.085	2.463	2.473	4.936	91.6
15	Kerekhegy	92	53	104	339	340	420	209	240	449	847.0
16	Királymező	4.091	2.354	254	902	906	1.222	768	784	1.552	65.9
17	Kiskirva	1.203	692	175	718	718	760	424	400	824	119.0
18	Kökényes	7.432	4.277	989	3.093	3.093	4.104	2.262	2.332	4.594	107.4
19	Kricsfalva	4.795	2.759	381	1.384	1.384	1.486	813	819	1.632	59.2
20	Nagykirva	1.754	1.009	317	946	946	1.321	737	731	1.468	145.5

¹⁾ Faluszlatina területében. — ²⁾ Aknaszlatinával együtt. — ³⁾ Az 1910-ben 2385 lakosú község egy része a Romániához csatolt területen fekszik.

Megjegyzés. Általános jegyzeteket lásd a tábla első lapján.

Observation. Voir les remarques générales à la première page du tableau

Sorszám Numéros d'ordre	Közigazgatási kirendeltség, járás, község <i>Grandes circonscriptions administratives, arrondisse- ments, communes</i>	Terület <i>Territoire</i>		Lakó- házak száma <i>Nombre des maisons d'habi- tation</i>	Population		Polgári népesség <i>Population civile</i>			Népsűrűség 1 km ² -re <i>Densité de la po- pulation par km²</i>	
		kat. hold arp. cad.	hektár hectar- es		Polgári civile	Összes totale	férfi masc.	nő fémin.	együtt totale		
				népesség						1939	
				1930	1939	1910	1930	1939			1939
21	Németmokra	19.676	11.323	186	728	730	1.027	613	535	1.148	10.1
22	Nyágova	1.289	742	330	1.162	1.162	1.279	758	740	1.498	201.9
23	Oroszmokra	19.110	10.997	304	952	952	1.270	843	815	1.658	15.1
24	Pudpleša	2.249	1.294	174	599	599	739	413	410	823	63.6
25	Széleslonka	19.449	11.192	574	1.570	1.571	1.952	1.224	1.223	2.447	21.9
26	Szentmihálykörtvélyes	3.319	1.910	628	1.705	1.705	2.222	1.350	1.308	2.658	139.2
27	Talaborfalva	4.622	2.660	694	2.539	2.540	2.702	1.421	1.464	2.885	108.5
28	Taracköz	2.443	1.406	602	1.609	1.614	2.712	1.568	1.574	3.142	223.5
29	Tarackraszna	19.940	11.475	232	738	738	853	558	533	1.091	95.0
30	Técső	15.575	8.963	1.989	5.898	5.910	7.417	4.612	4.633	9.245	102.1
31	Tereselpatak	17.031	9.801	324	1.218	1.218	1.496	847	855	1.702	17.4
32	Uglya	22.721	13.075	952	3.204	3.207	3.862	2.285	2.283	4.568	34.9
33	Újbárd	2.170	1.249	309	992	992	1.210	774	715	1.489	119.2
34	Úrmező	5.324	3.064	599	1.786	1.786	2.509	1.461	1.513	2.974	97.1
35	Vajnág	2.728	1.570	354	1.141	1.141	1.481	862	930	1.792	114.1
	<i>Összesen</i>	<i>307258</i>	<i>176816</i>	<i>20.107</i>	<i>64.364</i>	<i>64.402</i>	<i>79.419</i>	<i>46.928</i>	<i>47.209</i>	<i>94.137</i>	<i>53.2</i>
	<i>Isméllés :</i>										
	Husztói járás	167249	96.246	16.823	54.584	54.613	71.311	40.696	40.699	81.395	84.6
	Nagyszőlősi járás	82.175	47.289	12.363	44.533	44.553	52.595	30.666	31.053	61.719	130.5
	Ökörmezői járás	199897	115034	7.830	31.682	31.704	35.226	20.982	20.476	41.458	36.1
	Rahói járás	336846	193843	15.823	50.782	50.817	60.862	33.226	34.648	67.874	35.0
	Técsői járás	307258	176816	20.107	64.364	64.402	79.419	46.928	47.209	94.137	53.2
	Máramarosi közigazgatási kirendeltség összesen	1093.425	629228	72.946	245945	246119	299413	172498	174085	346583	55.1
	Ungi közigazgatási kirendeltség.										
	<i>Nagybereznai járás.</i>										
1	Begenyátpásztély	2.077	1.195	56	305	305	311	160	180	340	28.4
2	Berezóc	596	343	30	167	167	170	92	95	187	54.5
3	Cirókaófalva	4.753	2.735	158	758	758	911	429	523	952	34.8
4	Csernoholova	10.995	6.327	321	1.566	1.570	1.721	933	950	1.883	29.8
5	Csontos	9.884	5.688	254	1.202	1.205	1.652	841	756	1.597	28.1
6	Dara	886	510	35	154	154	210	113	110	223	43.7
7	Domasina	2.753	1.584	84	389	389	481	319	274	593	37.4
8	Fenyvesvölgy	7.156	4.118	264	1.124	1.128	1.500	773	767	1.540	37.4
9	Hajasd	4.815	2.771	304	1.586	1.586	1.752	909	936	1.845	66.6
10	Harcos	7.512	4.323	185	1.002	1.002	1.108	702	622	1.324	30.6
11	Határhegy	2.819	1.622	127	588	588	746	406	446	852	52.5
12	Hrabovarosztoka	1.295	745	24	148	148	137	80	82	162	21.7
13	Huszna	2.320	1.335	76	448	448	459	266	247	513	38.4
14	Inóc	1.816	1.045	58	311	311	357	204	185	389	37.2
15	Kálnarosztoka	3.979	2.290	118	572	572	680	373	398	771	33.7
16	Kisberezna	4.089	2.353	204	1.006	1.006	1.036	501	539	1.040	44.2
17	Kispriszlop	1.076	619	32	159	159	203	114	132	246	39.7
18	Kistopolya	4.589	2.641	94	504	504	566	279	302	581	22.0
19	Kistölgyes	1.644	946	63	295	295	355	194	193	387	40.9
20	Klenova	3.486	2.006	165	842	843	975	483	504	987	49.2
21	Knyahina	2.170	1.249	86	464	434	536	274	274	548	43.9
22	Kolbaszó	2.777	1.598	80	372	372	398	250	256	506	31.7
23	Kolonica	4.640	2.670	112	516	516	651	326	328	654	24.5
24	Kosztovapásztély	3.649	2.100	84	478	478	478	250	255	505	24.0
25	Ladomér	2.657	1.529	113	471	471	619	368	366	734	48.0
26	Lubnya	2.475	1.424	66	289	289	360	215	197	412	28.9
27	Luh	1.628	937	69	371	371	389	198	226	424	45.3

Megjegyzés. Általános jegyzeteket lásd a tábla első lapján.

Observation. Voir les remarques générales à la première page du tableau.

Sorszám Numéros d'ordre	Közigazgatási kirendeltség, járás, község Grandes circonscriptions administratives, arrondisse- ments, communes	Terület Territoire		Lakó- házak száma Nombre des maisons d'habi- tation	Population			Polgári népesség Population civile			Népsűrűség 1 km ² -re Densité de la po- pulation par km ²
		kat. hold arp. cad.	hektár hectar- es		Polgári civile	Összes totale		férfi masc.	nő fémin.	együtt totale	
				népesség		1939					
		1930	1939	1910	1930	1939		1939			
28	Lyuta	21.070	12.125	620	2.933	2.936	3.387	1.875	1.823	3.698	30.5
29	Mihajló	817	470	43	190	190	229	125	143	268	57.0
30	Mircse	2.928	1.685	127	501	501	601	334	348	682	40.5
31	Nagyberezna	5.172	2.976	510	2.814	2.822	2.989	1.558	1.657	3.215	108.0
32	Nagypolány	4.217	2.427	121	705	705	791	423	414	837	34.5
33	Novaszedlica	5.736	3.301	128	685	685	772	412	429	841	25.5
34	Oroszbisztra	2.132	1.227	58	312	312	328	197	203	400	32.6
35	Oroszhrabóc	2.824	1.625	108	715	715	606	322	329	651	40.1
36	Oroszmocsár	1.331	766	43	198	198	227	132	144	276	36.0
37	Oroszpaták	2.243	1.291	81	428	428	504	253	260	513	39.7
38	Oroszvolova	2.271	1.307	75	499	499	475	234	239	473	36.2
39	Osztroznica	1.623	934	38	176	176	218	102	103	205	22.0
40	Ósztuzsica	3.627	2.087	104	578	578	592	318	322	640	30.7
41	Rosztokapásztély	2.332	1.342	82	361	361	448	236	248	484	36.1
42	Runyina	3.799	2.186	51	555	555	376	183	174	357	16.3
43	Smigóc	1.241	714	50	294	294	350	182	182	362	50.7
44	Sóslak	3.091	1.779	114	530	530	633	327	330	657	36.9
45	Szinnajalova	485	279	24	87	87	172	107	100	207	74.2
46	Szmerékova	3.187	1.834	106	495	496	623	367	332	699	38.1
47	Szmolnik	2.407	1.385	67	375	375	397	214	221	435	31.4
48	Sztakesinrosztoka	2.636	1.517	62	321	321	367	212	211	423	27.9
49	Sztricsava	2.286	1.317	81	404	404	498	265	258	523	39.7
50	Sztrihóc	2.301	1.324	69	315	315	414	219	214	433	32.7
51	Takesány	7.017	4.038	261	1.371	1.375	1.935	873	916	1.789	44.3
52	Tiha	6.909	3.976	175	1.093	1.093	1.079	583	553	1.136	28.6
53	Ublya	5.521	3.177	218	972	976	1.090	602	643	1.245	39.2
54	Újsztuzsica	8.221	4.731	111	456	456	764	353	316	669	14.1
55	Ulicskriva	3.298	1.898	97	405	405	555	285	314	599	31.6
56	Ungbukóc	5.215	3.001	169	727	727	934	542	550	1.092	36.4
57	Ungszuha	2.747	1.581	95	487	487	521	273	274	547	34.6
58	Utcás	4.904	2.822	190	998	998	1.141	605	620	1.225	43.4
59	Uzsok	3.691	2.124	202	1.039	1.045	1.147	577	618	1.195	56.3
60	Verhovinabisztra	4.021	2.314	133	792	792	807	408	406	814	35.2
61	Viska	3.608	2.076	221	897	897	1.115	650	592	1.242	59.8
62	Zábroggy	2.709	1.559	163	751	751	1.002	520	557	1.077	69.1
63	Zauszina	2.360	1.358	71	372	372	409	226	214	440	32.4
64	Zemplénoroszi	5.121	2.947	147	769	769	869	496	481	977	33.2
65	Zuella	2.603	1.498	76	441	441	567	247	236	483	32.2
	Összesen	246237	141701	8.353	42.128	42.166	48.693	25.887	26.117	52.004	36.7
	<i>Perecsenyi járás.</i>										
1	Bercsényifalva	4.959	2.854	319	1.513	1.513	1.656	760	820	1.580	55.4
2	Drugetháza	6.351	3.655	465	1.993	1.993	2.049	1.077	1.060	2.137	58.5
3	Kislipóc	5.133	2.954	55	238	238	275	155	158	313	10.6
4	Kispásztély	1.449	834	63	280	280	293	168	173	341	40.9
5	Kisturica	10.204	5.872	146	681	681	856	482	470	952	16.2
6	Mokra	2.494	1.435	107	410	410	486	245	301	546	38.0
7	Nagyturica	4.478	2.577	222	906	906	969	603	637	1.240	48.1
8	Ószemere	3.839	2.209	205	796	796	1.029	598	586	1.184	53.6
9	Perecseny	6.089	3.504	542	2.530	2.534	2.581	1.311	1.382	2.693	76.9
10	Poroskó	8.487	4.884	522	2.009	2.012	2.513	1.400	1.413	2.813	57.6
11	Rákó	3.884	2.235	254	960	960	1.133	610	614	1.224	54.8
12	Turjabisztra	5.926	3.410	320	1.319	1.319	1.628	913	791	1.704	50.0
13	Turjapaszika	8.093	4.657	415	1.603	1.603	1.870	1.022	971	1.993	42.8
14	Turjapolena	14.752	8.489	313	1.182	1.182	1.654	832	837	1.669	19.7
15	Turjaremete	6.987	4.021	509	1.959	2.041	2.332	1.301	1.255	2.556	63.6
16	Újkemence	3.463	1.993	104	534	534	539	257	272	529	26.5

Megjegyzés. Általános jegyzeteket lásd a tábla első lapján.

Observation. Voir les remarques générales à la première page du tableau.

Sorszám Numéros d'ordre	Közigazgatási kirendeltség, járás, község <i>Grandes circonscriptions administratives, arrondisse- ments, communes</i>	Terület <i>Territoire</i>		Lakó- házak száma <i>Nombre des maisons d'habi- tation</i>	Population			Polgári népesség <i>Population civile</i>			Nép- sűrűség 1 km ² -re <i>Densité de la po- pulation par km²</i>
		kat. hold arp. cad.	hektár hecta- res		Polgári civile	Összes totale		férfi masc.	nő fémin.	együtt totale	
						népesség					
		1930	1939		1910	1930	1939			1939	
17	Újszemere	4.019	2.313	196	921	921	998	580	555	1.135	49.1
18	Vorocsó	5.260	3.027	224	832	832	892	460	488	948	31.3
19	Vulsinka	2.560	1.473	122	624	624	646	354	368	722	49.0
	<i>Összesen</i>	<i>108427</i>	<i>62.396</i>	<i>5.103</i>	<i>21.290</i>	<i>21.379</i>	<i>24.399</i>	<i>13.128</i>	<i>13.151</i>	<i>26.279</i>	<i>42.1</i>
	<i>Szobránci járás.</i>										
1	Alsóbaskóc	1.069	615	69	307	307	319	143	162	305	49.6
2	Alsóhunkóc	3.171	1.825	139	717	717	717	407	375	782	42.9
3	Alsónémeti	1.253	721	87	439	439	444	215	225	440	61.0
4	Alsóribnice	1.435	826	81	375	375	381	233	223	456	55.2
5	Benatina	3.154	1.815	73	405	405	434	249	260	509	28.0
6	Bező	5.114	2.943	371	1.699	1.699	1.571	794	854	1.648	56.0
7	Bunkóc	1.201	691	77	365	365	361	194	209	403	58.3
8	Felsőnémeti	900	518	84	295	295	360	193	199	392	75.7
9	Felsőribnice	6.972	4.012	101	486	486	530	280	293	573	14.3
10	Hlivisce	3.548	2.042	88	444	444	423	233	252	485	23.8
11	Hornya	1.333	767	130	569	569	562	308	360	668	87.1
12	Huszák	2.629	1.513	88	400	400	353	228	234	462	30.5
13	Jenke	2.574	1.481	158	724	724	766	354	399	753	50.8
14	Jeszenő	1.201	691	68	436	436	375	169	179	348	50.4
15	Jeszenőremete	926	533	93	442	442	449	254	230	484	90.8
16	Karcsava	1.521	875	109	384	384	497	265	285	550	62.9
17	Kereszt	1.395	803	93	396	396	392	231	215	446	55.5
18	Kisoztró	1.044	601	90	456	456	445	243	223	466	77.5
19	Kolibábóc	666	383	58	229	229	256	159	168	327	85.4
20	Konyus	4.038	2.324	113	600	600	604	369	347	716	30.8
21	Koromlya	2.268	1.305	121	636	636	611	338	347	685	52.5
22	Lekárd	1.830	1.053	344	1.490	1.490	1.460	727	775	1.502	142.6
23	Orehova	577	332	79	340	340	338	185	193	378	113.8
24	Ördögporuba	1.889	1.087	111	571	571	492	303	286	589	54.2
25	Porosztó	1.409	811	98	522	523	457	204	220	424	52.3
26	Prikopa	2.172	1.250	106	529	529	550	298	318	616	49.3
27	Remetevasgyár	4.290	2.469	147	693	697	756	403	439	842	34.1
28	Sárospolyánka	1.903	1.095	85	452	452	394	178	194	372	34.0
29	Sárosremete	1.105	636	89	316	316	361	213	224	437	68.7
30	Székő	1.204	692	94	430	430	431	203	202	405	58.5
31	Szenteske	626	360	59	308	308	260	142	143	285	79.2
32	Szobránc	2.000	1.151	239	1.211	1.216	1.522	742	825	1.567	136.1
33	Szobránckomoróc	469	270	53	247	247	253	135	136	271	100.4
34	Tasolya	1.067	614	78	360	360	373	162	185	347	56.5
35	Tiba	1.946	1.120	127	757	757	705	375	369	744	66.4
36	Tibaváralja	2.885	1.660	104	485	485	621	303	330	633	38.1
37	Törökruszkóc	1.178	678	103	449	449	452	237	239	476	70.2
38	Ungpetróc	2.956	1.701	109	545	545	539	278	288	566	33.3
39	Ungpinkóc	832	479	81	431	431	385	193	193	386	80.6
40	Vajnatina	1.348	776	88	466	466	417	203	215	418	53.9
41	Zahar	1.260	725	231	1.066	1.066	1.125	503	584	1.087	150.0
	<i>Összesen</i>	<i>80.358</i>	<i>46.243</i>	<i>4.716</i>	<i>22.472</i>	<i>22.482</i>	<i>22.741</i>	<i>11.846</i>	<i>12.397</i>	<i>24.243</i>	<i>52.4</i>
	<i>Ungvidéki járás.</i>										
1	Alsódomonya	2.039	1.173	293	1.075	1.075	1.285	636	642	1.278	109.7
2	Alsószlatina	2.309	1.329	139	571	571	562	355	364	719	54.1
3	Andrasóc	989	569	87	452	452	424	225	220	445	78.2
4	Antalóc	5.613	3.230	161	725	725	1.037	499	526	1.025	31.7
5	Árok	4.158	2.393	136	680	680	693	378	389	767	32.1
6	Bacsava	900	518	132	558	558	655	370	380	750	144.8

Megjegyzés. Általános jegyzeteket lásd a tábla első lapján.

Observation. Voir les remarques générales à la première page du tableau.

Sorszám Numéros d'ordre	Közigazgatási kirendeltség, járás, község <i>Grandes circonscriptions administratives, arrondisse- ments, communes</i>	Terület <i>Territoire</i>		Lakó- házak száma <i>Nombre des maisons d'habi- tation</i>	Population		Polgári népesség <i>Population civile</i>			Népsűrűség 1 km ² -re <i>Densité de la po- pulation par km²</i>	
		kat. hold arp. cad.	hektár hecta- res		Polgári civile	Összes totale	férfi masc.	nő fémin.	együtt totale		
				népesség							1939
		1930	1939	1910	1930	1939		1939			
7	Cigányóc	996	573	59	269	269	280	158	153	311	54.3
8	Dubrówka	1.922	1.106	169	815	815	844	512	508	1.020	92.2
9	Felsődomonya	1.882	1.083	187	680	680	679	343	386	729	67.3
10	Felsőszlatina	1.672	962	64	274	274	323	179	189	368	38.3
11	Gerény	5 076	2.921	202	1.173	1.173	2.766	554	526	1.080	37.0
12	Hegyfark	203	117	72	157	157	211	219	219	438	374.3
13	Horlyó	3.444	1.982	267	1.273	1.274	1.232	656	677	1.333	67.3
14	Iglinc	2.011	1.157	168	700	700	765	425	460	885	76.5
15	Kisluboka	895	515	106	528	528	509	283	278	561	108.9
16	Köblér	5.529	3.182	222	916	916	1.007	551	538	1.089	34.2
17	Lehóc	959	552	101	435	435	419	279	246	525	95.1
18	Nagyajdos	2.151	1.238	140	593	593	623	351	339	690	55.7
19	Nagyláz	2.949	1.697	169	786	790	766	434	454	888	52.3
20	Nevicke	2.170	1.249	156	767	767	757	378	386	764	61.2
21	Ókemence	5.714	3.288	185	630	630	760	442	438	880	26.8
22	Orlyava	1.071	616	105	503	503	490	288	291	579	94.0
23	Oroszkomoróc	1.529	880	218	903	903	912	566	583	1.149	130.6
24	Patkányóc	4.250	2.446	267	1.276	1.276	1.390	808	779	1.587	64.9
25	Ráhonca	4.650	2.676	117	543	543	617	370	352	722	27.0
26	Szerednye	4.030	2.319	431	1.862	1.867	2.279	1.235	1.317	2.552	110.0
27	Sztrippa	1.415	814	75	199	199	308	223	215	438	53.8
28	Ungcsertész	938	540	95	423	423	467	267	283	550	101.8
29	Unghuta	1.932	1.112	162	682	685	896	408	428	836	75.2
30	Valkaja	2.749	1.582	129	606	606	600	333	347	680	43.0
	Összesen	76.145	43.819	4.814	21.054	21.067	24.556	12.725	12.913	25.638	56.2
	<i>Ismétlés :</i>										
	Nagybereznai járás	246237	141701	8.353	42.128	42.166	48.693	25.887	26.117	52.004	36.7
	Perecsenyi járás	108427	62.396	5.103	21.290	21.379	24.399	13.128	13.151	26.279	42.1
	Szobránci járás	80.358	46.243	4.716	22.472	22.482	22.741	11.846	12.397	24.243	52.4
	Ungvidéki járás	76.145	43.819	4.814	21.054	21.067	24.556	12.725	12.913	25.638	58.5
	Ungi közigazgatási kiren- deltség összesen	511167	294159	22.986	106944	107094	120389	63.586	64.578	128164	43.6
	A) A visszatért kárpát- aljai terület összesen	2095.917	1206.127	130562	491772	492188	587610	331443	333383	664826	55.1
	B) A visszacsatolt felvidéki területhez tartozó községek, község- és városrészek.²⁾ <i>Communes et fractions de communes ou villes faisant partie de la zone nord réincorporée.²⁾</i>										
1	Csepe (Fogarasi telep) ³⁾	320	184	10	.	.	.	44	55	99	53.8
2	Csongor	3.156	1.816	356	1.494	1.495	1.729	817	890	1.707	94.0
3	Fancsika ³⁾	1.277	735	194	922	924	1.123	485	471	956	130.0
4	Hömlóc ³⁾	616	355	80	310	314	432	175	160	335	94.4
5	Mátyfalva ³⁾	300	173	9	.	.	.	30	22	52	30.1
6	Munkács (Szilvatelep) ³⁾	2.510	1.444	5	.	.	.	31	37	68	4.7
7	Oroszvég ³⁾	926	533	74	.	.	.	195	186	381	71.5
8	Tiszasásvár ³⁾	1.399	805	229	947	947	1.105	578	594	1.172	145.6
9	Unghosszúmező	2.537	1.460	117	413	413	518	239	281	520	35.6
10	Ungvár ³⁾	358	206	277	.	.	.	553	608	1.161	563.5
11	Verbóc ³⁾	1.447	833	127	585	585	821	355	330	685	82.2
	B) Összesen	14.846	8.544	1.478	4.671	4.678	5.728	3.502	3.634	7.136	83.5
	A) és B) együtt	2110.763	1214.671	132040	496443	496866	593338	334945	337017	671962	55.3

¹⁾ Az időközben Ungvár tjv.-hoz és Ungdaróc községhez csatolt részek nélkül.

²⁾ Csongor és Unghosszúmező teljes községek kivételével a községeknek, ill. városoknak 1939 márciusában felszabadult területrésze.

³⁾ A népesség összeírása ezekben a bécsi döntés alapján megvont ideiglenes katonai demarkációs vonalon kívül fekvő község- és városrészekben (ill. községekben) csak a visszatért kárpátaljai területen végrehajtott összeírással azonos időpontban történhetett meg.

Megjegyzés. Általános jegyzeteket lásd a tábla első lapján.

Observation. Voir les remarques générales à la première page du tableau.

KERESKEDELEM, KÖZLEKEDÉS

Külkereskedelmi forgalmunk az 1939. év első felében.

Le commerce extérieur de la Hongrie dans la 1re moitié de 1939.

Résumé. Pendant la première moitié de cette année, dans la Hongrie agrandie naguère les importations ont été de 243·2 millions de pengős et les exportations de 281·8 millions. Contrairement à ce qu'on a vu en beaucoup de pays étrangers, elles ont fort dépassé celles de la même période de l'année dernière. Les importations, augmentant en valeur de 21%, ont atteint leur maximum depuis le moment le plus grave de la crise mondiale. Les exportations, montant également fort (+12%), ont été supérieures à celles de chacune des dernières années, sauf l'année 1937 où elles avaient atteint leur point culminant. Comme les importations ont bien plus monté que les exportations, l'excédent de notre balance commerciale, représentant 38·6 millions, a été au-dessous de ceux des deux dernières années précédentes. Le commerce extérieur fut favorablement influencé par les investissements effectués par l'Etat, par l'agrandissement territorial de novembre dernier et par le retour, en mars 1939, de la Subcarpathie, lequel cependant ne s'est pas encore fait sentir pleinement dans nos échanges. La Subcarpathie possède beaucoup de bois et de sel (les salines d'Aknaszlatina peuvent couvrir largement les besoins de la Hongrie entière). C'est une région complétant heureusement notre pays pauvre en bois et manquant de mines de sel, qui produit par contre maints articles dont la Subcarpathie a besoin. Mais dans le premier semestre, le sel d'Aknaszlatina n'a pas encore pu être mis en consommation, la Roumanie ayant mis obstacle dans la zone frontière au trafic ferroviaire, et comme elle empêchait sur la Tisza le transport de bois, l'effet de la récupération des forêts subcarpathiques ne se voit pas encore complètement dans les échanges de cette période-là.

D'après les chiffres de l'importation, dans la première moitié de cette année, pour les bois bruts et ouvrés nos importations ont diminué en quantité de 23%, et leur proportion aux importations totales a baissé de 12·8% à 7·8%. Cette forte régression tenait au retour de la Subcarpathie. Les économies réalisées par notre pays pour ces bois-là pendant le premier trimestre ayant suivi la récupération des forêts subcarpathiques peuvent être évaluées au moins à 6 millions de pengős. Pour cette période, nos importations de bois bruts et ouvrés ne représentent que 9·3 millions de p., de sorte qu'elles ont perdu dans notre importation la première place, occupant le deuxième rang, après les importations d'automobiles (9·6 millions de p.).

En ce qui concerne les importations de principales matières industrielles dites de base, elles ont dépassé de beaucoup en quantité celles du 1er semestre de l'année dernière, à l'exception de quelques articles, dont on doit indiquer surtout le mine-

rai de fer, l'huile minérale brute, ainsi que les bois bruts et ouvrés mentionnés plus haut. Notre industrie lourde a particulièrement augmenté son importation. Et si ses achats de minerai de fer étranger n'ont pas augmenté beaucoup (+8%), c'est que la production nationale grandissait fort: elle a presque doublé pendant les 6 premiers mois de cette année. Quoique la production intérieure de fonte eût progressé aussi, les importations de fonte et de ferraille ont bien monté; le volume en a représenté presque 3 fois celui noté dans la même période précédente. Pour le poste des métaux bruts (qui ne comprend pas les métaux de fer), on voit une augmentation représentant le double du chiffre correspondant de l'année dernière. Le tableau des marchandises importées indique aussi un progrès pour l'industrie textile. Les importations ont monté de 23% pour le coton brut, de 62% pour les fibres artificielles, de 59% pour les fils de soie artificielle, de 72% pour le jute brut, de 11% pour les drilles; pour la laine brute, elles ont augmenté de près de 2 fois et demie; pour la laine peignée, de près de 2 fois. Quant aux importations de substances colorantes dérivées du goudron, elles ont également monté (de 31%), ainsi que celles de peaux brutes, d'extraits tannants, de caoutchouc brut, de pâtes à papier. On ne voit une régression, d'ailleurs insignifiante (-2%, -145 wagons), que pour les achats d'huile minérale brute; ajoutons que, sous ce rapport, la production intérieure a monté à 5.184 wagons (+3.908 wagons par rapport à la période correspondante de l'année dernière).

Parmi les autres demi-produits et objets fabriqués, nous voyons un progrès exceptionnel pour les importations d'automobiles, qui ont été près de 2 fois et demie celles de la même époque de l'année précédente.

Les exportations ont augmenté de 30·2 millions de pengős. C'a été dû surtout aux ventes agricoles, qui montant fort (de 41·6 millions de pengős), ont compensé largement la régression (-13·3 millions de p.) des exportations industrielles. Pour la catégorie des „autres articles“, les exportations ont monté de presque 2 millions de pengős, s'élevant particulièrement pour la bauxite (+1·5 million); cela a contribué également à améliorer notre balance commerciale.

Parmi les produits agricoles exportés, c'est pour le froment et les animaux de boucherie et de trait que l'exportation a le plus grandi, dépassant de 26·7 millions de pengős les résultats correspondants de l'année dernière pour le froment et de 18·9 millions pour ces animaux-là. Ce progrès tenait d'une part à la bonne récolte de 1938 et d'autre part à l'accroissement de

l'exportation de porcs, dû aux achats de l'Allemagne.

La plupart — environ $\frac{9}{10}$ — de notre exportation industrielle ont été effectués par 5 industries: l'industrie lourde, celle des articles textiles, celles de la confection, du cuir et des produits chimiques. Les exportations de ces industries ont figuré pour 85% (contre 89% dans la 1re moitié de 1938) dans l'ensemble de nos exportations industrielles représentant 74.7 millions de pengős. Les exportations de l'industrie lourde ont parmi celles de ces 5 industries occupé la première place avec 49% (contre 57% dans le 1er semestre de 1938). Elles ont, comparativement à la même période de 1938, diminué de 13.7 millions de pengős; c'est cela qui a fait le plus baisser, par rapport à la 1re moitié de l'année dernière, le total de nos exportations industrielles. En ce qui concerne les autres industries dont nous venons de parler, les exportations ont très peu diminué pour les industries textiles et chimiques; elles ont baissé davantage (— 0.7 million de p.) pour l'industrie du cuir, accusant cependant une régression bien inférieure à celle signalée plus haut quant à l'industrie lourde; et elles ont progressé un peu pour l'industrie de la confection.

En dehors de la régression des ventes de l'industrie lourde et de celle, bien moindre, de l'exportation de cuir, laquelle a baissé surtout en peaux ouvrées à l'égard de la Grande-Bretagne, on ne constate pas de forte diminution pour nos autres industries exportatrices; pour certaines d'entre elles, l'exportation a même progressé.

Dans notre commerce extérieur, pendant le premier semestre de cette année, la part de l'Europe a représenté $\frac{9}{10}$, baissant, de 89.9% à la même époque précédente, à 89.7%. On y voit donc une légère régression (0.2%), due à celle de la participation de l'Europe à notre importation. Cette régression-là tenait à ce que pour les matières premières industrielles extra-européennes (coton, jute, certains métaux), notre importation a augmenté. Il est à remarquer que pour de tels produits, nous avons réussi à nous passer, plus que l'année dernière, de l'entremise de revendeurs européens. Mais dans notre exportation, la part proportionnelle de l'Europe a augmenté, et cela à cause de l'accroissement de nos exportations agricoles, qui ne peuvent pas supporter de gros frais de transport, et de la régression de nos ventes industrielles.

Dans notre commerce extérieur, la part de l'Asie n'a pas varié (1.6%); celle de l'Afrique a monté de 2.4 à 2.7%; celle de l'Amérique du Nord, de 3.4 à 4.1%; celle de l'Amérique centrale, de 0.2 à 0.3%. Mais celle de l'Amérique du Sud a baissé, descendant de 2.4 à 1.6%; on constate la même chose pour l'Australie, dont la part est tombée au-dessous de 0.1%.

Dans notre commerce extérieur, l'Allemagne occupait la première place, avec 47% (contre 41.9% dans la même période de l'année dernière). A son égard, notre exportation a particulièrement progressé, montant, de 42.8% l'année dernière, à 50%. A présent, pour presque tous nos produits agricoles, c'est l'Allemagne qui est notre principale cliente.

Dans le commerce extérieur de la Hongrie, l'Italie tient la deuxième place. Dans le premier semestre de 1939, sa part a fort augmenté, s'élevant à 10.6% (contre 6.7% en 1938). Cette progression tenait au progrès de notre exportation et notamment à celle de froment (29 millions de pengős). Ajoutons que l'année dernière, nous n'avons pas vendu de froment à l'Italie.

Dans notre commerce avec l'étranger, la Grande-Bretagne occupe la troisième place. Sa part y a, dans le 1er semestre de cette année, baissé, de 7.5% l'année dernière, à 6.3% à cause de la régression de l'exportation hongroise. On a également vu diminuer notre commerce, quant à nos voisins, avec la Roumanie et la Yougoslavie. Il a également baissé vers la Suisse, la France et la Belgique; mais avec la Hollande, il a progressé, surtout quant aux produits importés de là-bas.

En ce qui concerne les pays extra-européens, nos rapports commerciaux étaient les plus vifs cette année avec les Etats-Unis, l'Egypte, l'Inde anglaise, l'Argentine. Progressant à l'égard de tous ces pays (sauf l'Argentine) surtout du fait de l'augmentation de nos achats, ils ont pris une ampleur particulière à l'égard des Etats-Unis.

Quant à l'évolution de nos exportations agricoles pendant la période considérée, il faut souligner que presque les $\frac{2}{3}$ (62.8%) en allèrent en Allemagne, représentant près des $\frac{9}{10}$ (88.9%) de ce que nous y avons exporté. De nos exportations agricoles, il revint seulement près d'un cinquième (19.4%) à l'Italie, soit plus de 94% de ce que nous y avons exporté; 2.5%, aux Etats-Unis; 4%, à la Suisse.

*

Abból a tételből kiindulva, hogy az egyes nemzeti gazdaságok fokozódó termelése a belső fogyasztóképesség emelésével, ezzel kapcsolatban mind a termelési, mind a fogyasztási javak iránti kereslet emelkedésével jár, s hogy a fokozódó termelés következtében az árucserre belső körülményeinek élénkségében beállott emelkedés az országhatárokon átcsapva valószínűleg a nemzetközi áruforgalomra is élénkítően hat, a világműkereskedelem szempontjából kedvező tünetnek kell tartanunk azt a jelenséget, hogy az 1938. év utolsó negyedétől kezdve a világ legfontosabb ipari államainak gyáripari termelése hirtelen felszökött. A termelés irányvonalának ez a megváltozása helyenként olyan erővel történt, hogy a termelés az 1937. évi mértéket is meghaladta, pedig a III. negyedévi mélypont és az 1937. évi átlag között már igen nagy szakadék keletkezett. Ez az irányzat az 1939. évben is tovább tartott, amint ezt a népszövetség vonatkozó adatai jól megvilágítják:

**Magyarország és néhány fontos ipari állam gyár-
ipari termelési indexe (1929=100) ¹⁾**

	Belgium	Franciaország	Magyarország	Nagy-Britannia	Német-birodalom	Olaszország	Am. Egy. All.	Japán
1937. évi átlag . . .	96·3	81·7	129·5	123·6	117·2	99·6	92·4	170·8
1938 I. negyedév . . .	70·6	78·6	122·3	123·0	118·9	101·7	66·7	169·8
II. negyedév . . .	66·9	75·5	110·3	113·3	125·3	99·2	64·4	174·6
III. negyedév . . .	66·2	70·9	125·6	108·9	128·7	88·0	73·4	167·7
IV. negyedév . . .	76·3	78·9	147·0	117·3	132·0	104·9	84·9	179·7
1938. évi átlag . . .	70·0	76·1	126·4	115·5	128·2	98·5	72·3	173·0
1939 I. negyedév . . .	74·5	84·7	144·8	122·2	130·8	105·8	83·2	172·5
IV. hó . . .	76·0	87·2	·	·	133·8	108·7	77·3	·
V. hó . . .	78·0	89·0	·	·	·	·	77·3	·

Az indexek értékeléséhez meg kell jegyezni, hogy 1929 óta a maximum minden egyes országban 1937-ben alakult ki, kivéve Németországot, Japánt és Franciaországot. Németországban ugyanis a Harmadik Birodalom gazdasági politikája következtében, amely a munkanélküliséget munkáshiánnyá változtatta át, a gyáripari termelés 1933-tól kezdve évről-évre visszaesés nélkül fokozódik, s így 1939-ben éri el csúcspontját, miután azonfelül 1938-ban mind az osztrák, mind a szudétanémet ipar bekapcsolódott a német gazdasági szervezetbe. Japán a kínai hadviselés következtében szintén egyre fokozódó mértékben foglalkoztatja gyáriparát, s így 1937 után itt sem állt be visszaesés. Franciaországban végül a világkrízis hatása később jelentkezett, mint a többi államokban, úgyhogy a gyáripari termelés indexe 1930-ban és 1931-ben is magasabb volt, mint az 1937. évi.

A gyáripari termelési indexek változása, ami jól jelzi a fegyverkezési verseny diktálta iram hatását, ily jellegzetességgel nem jelentkezik az ugyanezen időszakra vonatkozó világgülkereskedelmi statisztikai adatokban. A Népszövetség aranydollárban kifejezett s pengőre átszámított adatai³⁾ ugyanis, amint ezt a következő hasábon lévő összeállítás mutatja, jól visszatükröztetik ugyan azt a fordulatot, amely — a gyáripari termelés alakulásával egyezően — az 1938. év első háromnegyedének lefelé irányuló vonalában az utolsó negyedévben bekövetkezett, az idej első negyedévben

¹⁾ Bulletin mensuel de statistique, 7. (júliusi) szám. A Magyarországra vonatkozó adatokat, amelyek összeállításánál a lakóházépítő ipar tevékenységének eredményei is figyelembe vétettek, a Magyar Gazdaságkutató Intézet bocsátotta a Népszövetség rendelkezésére.

²⁾ Az első két hónapi átlag.

³⁾ Bulletin mensuel de statistique, 7. szám.

Időszak	Bevitel	Kivitel
	értéke millió P.	
1937. negyedévi átlag . . .	22.136·4	21.089·6
1938. I. negyedév . . .	20.225·9	18.864·6
II. negyedév . . .	19.144·8	17.560·4
III. negyedév . . .	18.469·9	17.491·8
IV. negyedév . . .	19.242·1	19.047·6
negyedévi átlag . . .	19.270·7	18.241·1
1939. I. negyedév . . .	18.395·5	17.520·4
IV. hó . . .	5.903·0	5.714·8
V. hó . . .	6.509·4	6.303·4

azonban már eltérés mutatkozik a termelési indexekkel szemben, mert az emelkedő irányzat megtört. A második negyedév két hónapjának eredményei viszont arra engednek következtetni, hogy a visszaesés átmeneti volt, a forgalom újra emelkedő irányzatot vett.

Az idej első negyedévi világgülkereskedelmi aranydollár-illetőleg pengőértékében bekövetkezett visszaesés egyik okára is rámutat a népszövetségi adatgyűjtés következő összeállítása:

Időszak	A világ külkereskedelmi forgalmának		
	aranyérték-	ár-	volumen-
	indexe (1929=100)		
1938 I. negyedév . . .	41·9	47·5	88·2
II. negyedév . . .	39·3	46·0	85·4
III. negyedév . . .	36·5	44·0	87·5
IV. negyedév . . .	41·1	44·0	93·4
1939 I. negyedév . . .	38·5	43·0	89·5

A forgalom aranyértékének hanyatlását tehát az 1938 első háromnegyedében áresés is előidézte. Ez az év utolsó negyedében ugyan megállott, de tovább folyt az idej első negyedévben. Ha ez nem következik be, úgy az idej aranyértékindex 39·5 körül alakult volna ki, magasabb színvonalon tehát, mint az előző évi II. és III. negyedévé. A forgalom 89·5-es indexű volumene így is olyan értéket képvisel, amely nagyobb a tavalyi év első háromnegyedévéénél.

*

Területében megnagyobbodott országunk behozatala az idej első félévben — az 1. sz. táblázat szerint — 243·2 millió pengős, kivitele 281·8 millió pengős értékkel zárult. A kereskedelmi mérleg mindkét oldala tehát — a világgülkereskedelmi alakulásától eltérően — jelentékenyen kedvezőbb módon alakult, mint az előző év első felében. A behozatali érték, amely 21%-kal magasabb a tavalyinál, a világválság mély-

1. Magyarország külkereskedelmi forgalma hónapok szerint.

Commerce extérieur de la Hongrie, par mois.

Hónap Mois	A behozatal alakulása az <i>Variations des importations</i>						
	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
	évben, millió pengő — millions de pengős						
I.	22·3	23·1	27·5	40·9	28·5	27·6	39·4
II.	21·6	22·0	27·7	30·4	32·8	32·1	39·3
III.	26·0	29·5	29·8	35·3	38·6	36·1	43·3
IV.	22·7	29·6	32·2	40·6	41·9	35·6	38·5
V.	25·4	28·5	31·5	39·1	39·5	34·5	40·7
VI.	25·7	30·7	26·7	35·0	41·3	34·4	42·0
I—VI.	143·7	163·4	175·4	221·3	222·6	200·3	243·2
	A kivitel alakulása az <i>Variations des exportations</i>						
	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
	évben, millió pengő — millions de pengős						
I.	23·2	28·6	29·4	34·8	45·8	43·4	50·1
II.	25·7	28·8	28·8	41·0	50·7	43·2	49·6
III.	29·2	38·6	40·3	37·8	53·4	47·0	42·8
IV.	23·1	30·9	30·6	32·8	49·6	41·6	49·0
V.	28·1	26·5	31·3	31·7	48·3	39·9	46·8
VI.	29·3	29·4	29·4	37·1	45·1	36·5	43·5
I—VI.	158·6	182·8	189·8	215·2	292·9	251·6	281·8
	A külkereskedelmi mérleg alakulása az <i>Variations de la balance du commerce extérieur</i>						
	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939
	évben, millió pengő — millions de pengős						
I.	+ 0·9	+ 5·5	+ 1·9	- 6·1	+ 17·3	+ 15·8	+ 10·7
II.	+ 4·1	+ 6·8	+ 1·1	+ 10·6	+ 17·9	+ 11·1	+ 10·3
III.	+ 3·2	+ 9·1	+ 10·5	+ 2·5	+ 14·8	+ 10·9	- 0·5
IV.	+ 0·4	+ 1·3	- 1·6	- 7·8	+ 7·7	+ 6·0	+ 10·5
V.	+ 2·7	- 2·0	- 0·2	- 7·4	+ 8·8	+ 5·4	+ 6·1
VI.	+ 3·6	- 1·3	+ 2·7	+ 2·1	+ 3·8	+ 2·1	+ 1·5
I—VI.	+ 14·9	+ 19·4	+ 14·4	- 6·1	+ 70·3	+ 51·3	+ 38·6

pontja óta a csúcspontot jelenti. A kiviteli értéket is, amely ugyancsak jelentékenyen, 12%-kal haladja meg az előző évit, csak az 1937. évi maximum múlja felül. A behozatal nagymérvű emelkedése következtében a kereskedelmi mérleg 38·6 millió pengős aktív egyenlege jóval alatta maradt az előző két évi aktívumnak.

Külkereskedelmi forgalmunk alakulására a kormány beruházási programjának megvalósításával járó forgalomnövelésen s a múlt évi novemberi területnövekedésen kívül már befolyással volt — bár még nem teljes mértékben — az a körülmény, hogy Kárpátalja ez év márciusának közepén a csonkaországhoz visszacsatolt. Kárpátaljával ugyanis olyan területtel gyarapodott a csonkaország, amely a trianoni, s egyszersmind a felvidéki visszatért sávval növekedett országot gazdaságilag kiegészíti: az itt hiányzó fa és só fejében

a földművelés, valamint az ipar változatos termékei cserélődnek ki. Aknaszlatina sókincse azonban, amely bőven el tudja látni az ország sószükségletét, még ebben az időszakban nem kerülhetett fogyasztásra, mert a Huszt—Körösmező-i vasútvonalnak jelenleg román területre eső szakaszán keleti szomszédaink a forgalom lebonyolításához még nem járultak hozzá, s így a belső szükségletet még mindig importált sóval kellett fedeznünk. S nem fejthette ki hatását teljesen Kárpátalja erdőgazdasága sem, amely pedig a végzett számítások szerint¹⁾ tűzifaimportunkat valószínűleg feleslegessé teszi, lombosfabehozatalunkat megszüntetve kiviteli felesleget produkál, végül fenyőfaimportunkat lényegesen csökkenti. Kárpátalja visszacsatolásának hatása ismét román beavatkozás következtében, amiatt volt csak részben érezhető, hogy a Técső—Terebesfejrpaták-i Tiszaszakaszon, ahol a Tisza még határfolyó, s így a románokkal közös, a fausztatást a románok megakadályozták, úgyhogy a visszacsatolt erdőségek jelentékeny része termézetes olcsó szállítási útjától el volt zárva.

Mindeme nehézségek ellenére *behozatalunkban* (2/A. sz. táblázat) már erősen érezhető volt a *nyers és megmunkált fa* tételén Kárpátalja visszatérésének hatása. Bár ez a hatás csak a második negyedévben érvényesülhetett, mégis e tételnek a behozatali összértékben való részesedését 12·8%-ról 7·8%-ra szorította le, s 23%-os mennyiségi csökkenést idézett elő. A nyers és megmunkált fa importja negyedévenként így alakult:

Áru megnevezése	Időszak	1938	1939	1938	1939
		millió q		millió P	
Nyers és megmunkált fa	I. negyedév	2·4	2·2	10·1	9·8
	II. negyedév	2·7	1·7	15·6	9·3
	I. félév	5·1	3·9	25·7	19·1
Ebből: Tűzifa	I. negyedév	1·2	1·1	2·7	1·9
	II. negyedév	0·5	0·4	1·3	0·7
	I. félév	1·7	1·5	4·0	2·6
Gömbfa	I. negyedév	0·7	0·4	2·7	1·9
	II. negyedév	1·2	0·5	5·4	2·0
	I. félév	1·9	0·9	8·1	3·9
Bárdolt, fűrészelt fa	I. negyedév	0·5	0·7	4·7	6·0
	II. negyedév	1·0	0·8	8·9	6·6
	I. félév	1·5	1·5	13·6	12·6

¹⁾ L. Szöllösy Zoltán dr. „Mezőgazdaság, állattenyésztés, erdőgazdaság“ c. cikkét a Szemle kárpátaljai, 1939. évi 3. (márciusi) számában (220., 221. l.).

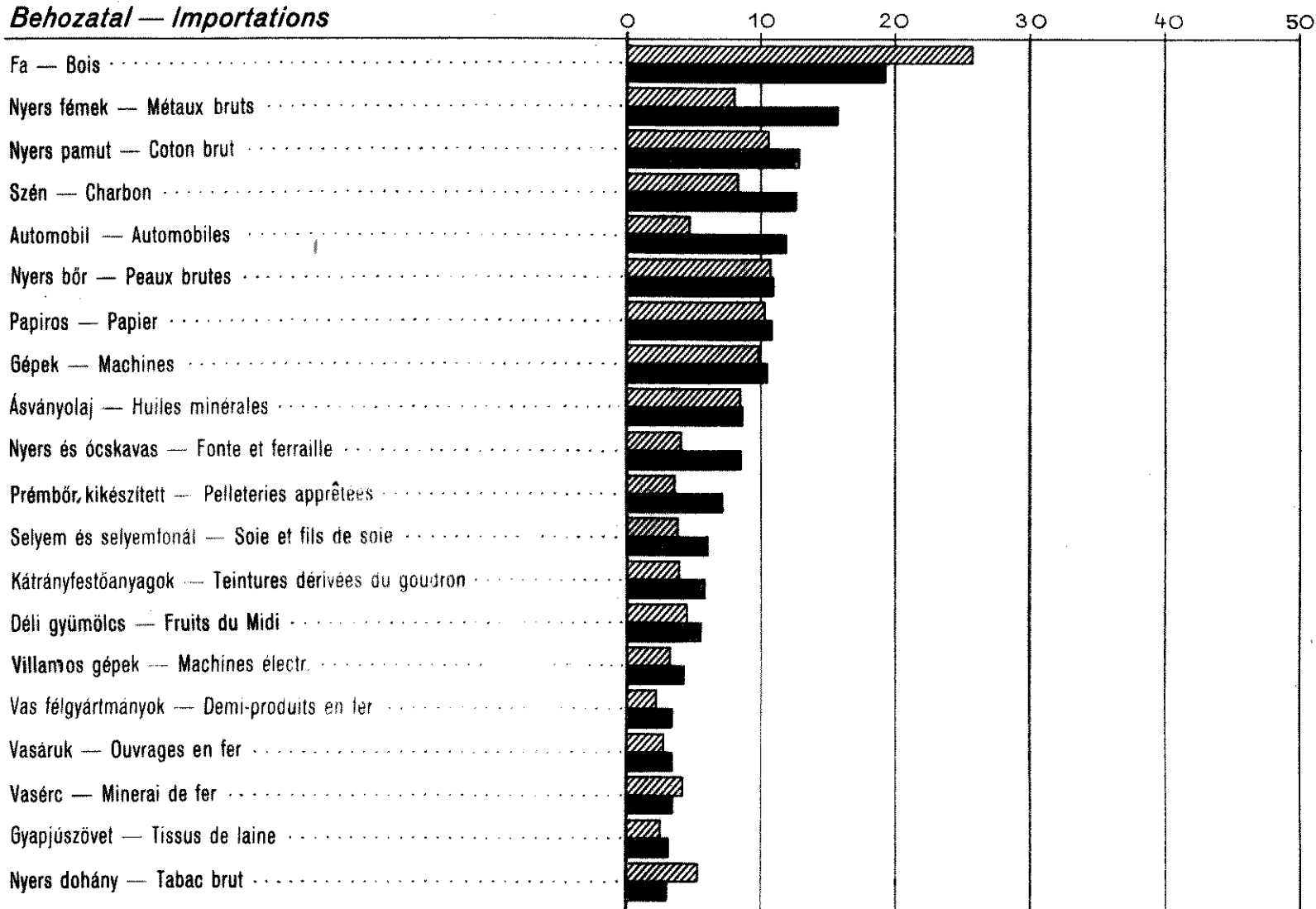
A FONTOSABB ÁRUK FORGALMÁNAK ALAKULÁSA.

VARIATIONS DU COMMERCE EXTÉRIEUR DES MARCHANDISES IMPORTANTES

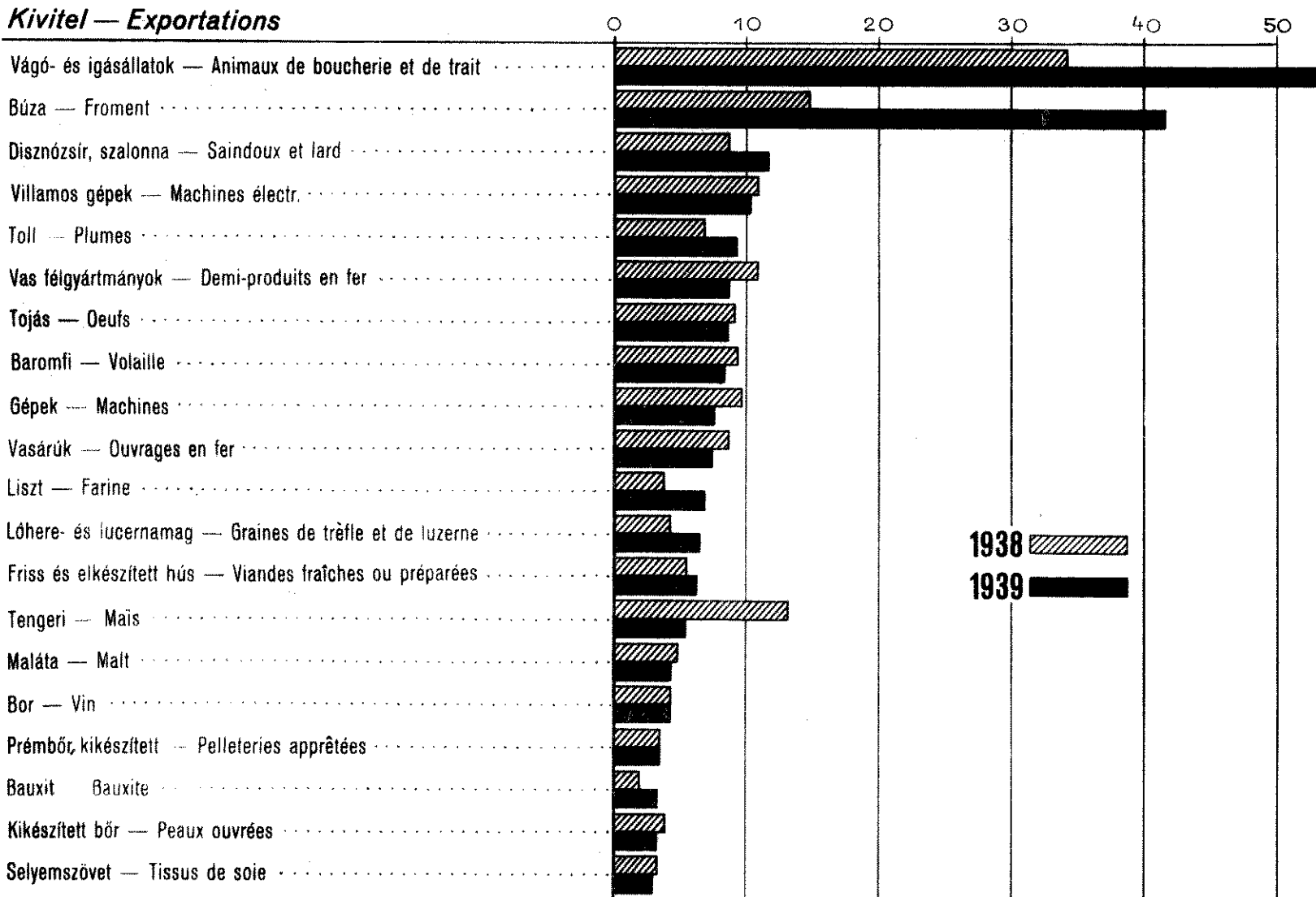
1938 I.—VI. ^{és} et 1939 I.—VI.

Millió pengőben — En millions de pengós

Behozatal — Importations

Kivitel — Exportations

2. Magyarország külkereskedelmi forgalma az 1938. és 1939. év január-június hónapjaiban.

Commerce extérieur de la Hongrie en janvier - juin 1938 et 1939.

A) Behozatal — A) Importations.

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Marchandises ou catégories de marchandises</i>	Egység <i>Unités</i>	Mennyiség q-ban, db-ban vagy párban <i>Quantité en q, en pièces ou en paires</i>		Érték ezer P-ben <i>Valeur en milliers de p.</i>		Az összérték %-ában <i>En % de la valeur des imp. tot.</i>	
		1938	1939	1938	1939	1938	1939
Nyers és megmunkált fa — <i>Bois bruts et ouvrés</i>	q	5,070.052	3,924.577	25.651	19.060	12.81	7.84
Ebből — <i>Dont</i> : Tűzifa — <i>Bois de chauffage</i>	"	1,742.740	1,479.435	3.927	2.558	1.96	1.06
Nyers épület- és szerfa — <i>Bois bruts de construction et d'oeuvre</i>	"	1,881.351	963.127	8.122	3.876	4.06	1.59
Bárdolt és fűrészelt fa — <i>Bois équarris et sciés</i>	"	1,445.961	1,482.015	13.602	12.626	6.79	5.19
Nyers fémek — <i>Métaux bruts</i>	"	110.926	228.467	7.892	15.576	3.94	6.40
Nyers pamut — <i>Coton brut</i>	"	125.404	153.690	10.498	12.925	5.24	5.31
Szén — <i>Charbon</i>	"	2,859.095	4,337.393	8.136	12.647	4.06	5.20
Ebből — <i>Dont</i> : Kőszén — <i>Houille</i>	"	1,160.619	1,732.888	3.383	4.891	1.69	2.01
Koksz — <i>Coke</i>	"	1,696.726	2,595.355	4.749	7.747	2.37	3.19
Automobil és automobilalváz — <i>Automobiles et châssis d'automobiles</i>	"	18.481	44.552	4.606	11.883	2.30	4.88
Nyers bőr — <i>Peaux brutes</i>	"	75.784	97.012	10.595	10.936	5.29	4.50
Papiros és papirosárúk — <i>Papier et articles en papier</i>	"	278.919	329.766	10.216	10.825	5.10	4.45
Ebből — <i>Dont</i> : Papirosanyag — <i>Pâtes à papier</i>	"	125.331	144.807	3.571	3.408	1.78	1.40
Papiroslemez — <i>Cartons</i>	"	21.803	20.403	853	920	0.43	0.38
Papiros — <i>Papier</i>	"	131.011	163.517	5.481	6.207	2.74	2.55
Papirosárúk — <i>Articles en papier</i>	"	774	1.039	311	290	0.15	0.12
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	"	31.835	27.043	9.909	10.392	4.95	4.27
Ásványolaj — <i>Huile minérale</i>	"	1,058.894	1,061.859	8.348	8.434	4.17	3.47
Ebből — <i>Dont</i> : Nyers ásványolaj — <i>Huile minérale brute</i>	"	869.590	855.049	6.671	6.699	3.33	2.75
Nyers- és ócskavas — <i>Fonte brute et ferraille</i>	"	352.769	968.710	4.031	8.254	2.01	3.39
Prémbőr, kikészített — <i>Pelletteries apprêtées</i>	"	615	852	3.707	6.970	1.85	2.87
Selyem és selyemfonál — <i>Soie et fils de soie</i>	"	10.253	16.305	3.78	5.962	1.89	2.45
Ebből — <i>Dont</i> : Műselyem — <i>Soie artificielle</i>	"	10.076	15.991	3.544	5.506	1.77	2.26
Kátrányfestőanyagok — <i>Teintures dériv. du goudron</i>	"	5.990	7.857	3.868	5.771	1.93	2.37
Déligyümölcs — <i>Fruits du Midi</i>	"	147.839	197.439	4.501	5.516	2.25	2.27
Villamosgépek és készülékek; elektrotechnikai cikkék — <i>Machines et appareils électriques;</i>	db - pièce	935	1.697	3.078	4.198	1.54	1.73
Vasfélgártmányok — <i>Demi-produits en fer</i>	q	11.120	17.391	2.063	3.341	1.03	1.37
Vasárúk — <i>Ouvrages en fer</i>	"	19.502	30.863	2.692	3.335	1.34	1.37
Vasérc — <i>Minerais de fer</i>	"	14.125	16.251	2.692	3.335	1.34	1.37
Gyapjúszövet — <i>Tissus de laine</i>	"	2,372.856	2,557.991	4.071	3.227	2.03	1.33
Nyers dohány — <i>Tabacs bruts</i>	"	1.591	2.196	2.379	2.971	1.19	1.22
Celluloid és más műanyagok — <i>Celluloïde et autres matières artificielles</i>	"	12.937	6.567	5.197	2.867	2.59	1.18
Ebből — <i>Dont</i> : Műrost — <i>Fibre artificielle</i>	"	11.486	17.485	1.978	2.615	0.99	1.08
Gyapjú — <i>Laine</i>	"	9.691	15.687	1.389	2.029	0.69	0.83
Műszerek — <i>Instruments de précision</i>	db - pièce	4.643	11.213	1.203	2.553	0.60	1.05
Nyers és előmunkált rizs — <i>Riz brut ou simplement préparé</i>	q	559	318	1.664	2.182	0.83	0.90
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	q	619	805	1.664	2.182	0.83	0.90
Cserzőkivonatok — <i>Extraits de matières tannantes</i>	"	93.193	80.756	2.455	2.124	1.22	0.87
Fésült gyapjú — <i>Laine peignée</i>	"	2.421	3.175	1.810	2.086	0.90	0.86
Nyers juta — <i>Jute brut</i>	"	29.217	46.273	1.079	1.744	0.54	0.72
Nyers kaucsuk — <i>Caoutchouc brut</i>	"	2.784	5.361	1.202	1.741	0.60	0.71
Rongy — <i>Drilles</i>	"	31.116	53.624	910	1.692	0.45	0.70
Friss gyümölcs — <i>Fruits frais</i>	"	12.431	14.485	1.136	1.686	0.57	0.69
Nyers kakaóbab — <i>Cacao brut en fèves</i>	"	22.091	24.493	1.315	1.551	0.66	0.64
Összesen — <i>Total</i>	db - pièces	26.664	17.083	1.087	1.548	0.54	0.64
	q	23.254	31.354	1.499	1.542	0.75	0.63
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	db - pièces	1.494	2.015	152.564	188.154	76.16	77.36
	q	12,838.906	14,332.888	47.752	55.052	23.84	22.64
Behozatal összesen — <i>Importations totales</i>	db - pièces	239.972	256.496	200.316	243.206	100.00	100.00
	pár - paires	6.684	6.204				
	q	2,939.377	2,472.728				
	db - pièces	241.466	258.511				
	pár - paires	6.684	6.204				
	q	15,778.233	16,805.616				

B) Kivitel. — B) Exportations.

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Marchandises ou catégories de marchandises</i>	Egység <i>Unités</i>	Mennyiség q-ban, db-ban vagy párban <i>Quantité en q, en pièces, en têtes ou en paires</i>		Érték ezer P-ben <i>Valeur en milliers de p.</i>		Az összérték %ában <i>En % de la va- leur des exp. tot.</i>	
		1938	1939	1938	1939	1938	1939
		I—VI.					
Vágó- és igásállatok — <i>Animaux de boucherie et de trait</i>	db-tête	164.794	262.569	34.100	52.950	13.55	18.79
Ebből — <i>Dont</i> : Szarvasmarha — <i>Bêtes à cornes</i>	"	38.377	30.037	15.697	14.037	6.24	4.98
Sertés — <i>Porcs</i>	"	191.078	214.415	14.491	36.024	5.76	12.79
Ló — <i>Chevaux</i>	"	6.851	4.075	3.579	2.656	1.42	0.94
Juh — <i>Moutons</i>	"	18.461	14.042	329	233	0.13	0.08
Búza — <i>Froment</i>	q	801.579	3,330.752	14.757	41.413	5.86	14.70
Disznósír, szalonna — <i>Saindoux et lard.</i>	"	100.158	95.811	8.525	11.559	3.39	4.10
Villamosgépek és készülékek; elektrotechnikai cikkék — <i>Machines et appareils électriques; articles électrotechniques</i>	db-pièce	839.030	900.981	10.839	10.238	4.31	3.63
Toll — <i>Plumes</i>	q	11.712	7.998	6.654	9.149	2.64	3.25
Vasfélgyártmányok — <i>Demi-produits en fer</i>	"	13.083	20.315	10.782	8.526	4.28	3.03
Tojás — <i>Oeufs</i>	"	679.261	538.779	8.967	8.425	3.56	2.99
Baromfi — <i>Volaille</i>	"	121.358	91.002	9.175	8.101	3.65	2.87
Ebből — <i>Dont</i> Élő baromfi — <i>Volaille vivante</i>	"	1) 84.353	2) 71.321	768	244	0.31	0.08
Leölt baromfi — <i>Volaille tuée</i>	"	3) 8.549	4) 2.640	8.407	7.857	3.34	2.79
Leölt baromfi — <i>Volaille tuée</i>	"	5) 75.804	6) 68.681	9.624	7.433	3.82	2.64
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	"	163.166	183.999	8.614	7.226	3.42	2.56
Vasárak — <i>Ouvrages en fer</i>	"	165.453	273.274	3.789	6.797	1.51	2.41
Liszt — <i>Farine</i>	"	36.784	37.627	4.066	6.297	1.62	2.23
Lóhere- és lucernamag — <i>Graines de trèfle et de luzerne</i>	"	43.804	47.922	5.404	6.050	2.15	2.15
Friss és elkészített hús — <i>Viandes fraîches ou préparées</i>	"	1,205.136	366.915	13.098	5.256	5.21	1.87
Tengeri — <i>Maïs</i>	"	190.333	221.083	4.764	4.376	1.89	1.55
Maláta — <i>Malt</i>	"	229.047	125.110	4.390	4.364	1.75	1.55
Bor — <i>Vin</i>	"	1.959	1.640	3.453	3.500	1.37	1.24
Prémhör, kikészített — <i>Pelleteries apprêtées</i>	"	1,268.406	2,360.587	1.773	3.227	0.70	1.15
Bauxit — <i>Bauxite</i>	"	4.598	3.306	3.919	3.068	1.56	1.09
Kikészített bőr — <i>Peaux ouvrées</i>	"	4.051	2.938	3.158	2.892	1.26	1.03
Selyem-, félselyem- és műselyemszövet — <i>Tissus de soie, de mi-soie et de soie artificielle</i>	"	65.056	110.882	1.640	2.531	0.65	0.90
Olajos magvak — <i>Graines oléagineuses</i>	"	17.046	14.045	1.864	2.499	0.74	0.89
Paprika, száraz — <i>Piment sec</i>	"	1.583	806	2.655	2.398	1.06	0.85
Női- és leányfelsőruházat — <i>Vêtements de des- sus pour femmes et jeunes filles</i>	"	455.555	411.620	2.325	2.320	0.92	0.82
Cipészárak — <i>Chaussures</i>	pár-paire	1,253.529	1,357.498	1.854	2.089	0.74	0.74
Szén — <i>Charbon</i>	q	10.338	12.522	1.311	2.056	0.52	0.73
Húskonzerv — <i>Conserves de viande</i>	"	101.162	81.449	1.828	1.821	0.73	0.65
Bab, száraz — <i>Haricots secs</i>	"	183.346	168.528	1.822	1.760	0.72	0.63
Nyers és megmunkált fa — <i>Bois bruts et ouvrés</i>	"	15.302	19.056	1.308	1.694	0.52	0.60
Leölt vad — <i>Gibier tué</i>	"	13.565	5.727	3.519	1.641	1.40	0.58
Vasuti kocsik — <i>Voitures pour chemins de fer</i>	"	6.761	31.120	418	1.493	0.17	0.53
Friss gyümölcs — <i>Fruits frais</i>	"	21.750	7.208	4.186	1.446	1.66	0.51
Vaj, friss — <i>Beurre frais</i>	"	5.874	3.762	1.757	1.428	0.70	0.51
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	"	750	586	1.514	1.336	0.60	0.47
Elkészített gyógyszerek — <i>Médicaments pré- parés</i>	"	36.297	35.107	1.032	1.273	0.41	0.45
Nyers dohány — <i>Tabac brut</i>	"	16.218	14.044	1.143	1.242	0.45	0.44
Üveg és üvegarak — <i>Verres et verreries</i>	"						
Összesen — <i>Total</i>	db-pièces, têtes pár-paires q	1,003.824	1,163.550	200.027	239.874	79.49	85.13
		455.555	411.620				
		6,925.427	9,683.258				
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	db-pièces pár-paires q	516.225	602.452	51.603	41.909	20.51	14.87
		140.276	257.796				
		2,163.146	2,183.406				
Kivitel összesen — <i>Exportations totales</i>	db-pièces, têtes pár-paires q	1,520.049	1,766.002	251.630	281.783	100.00	100.00
		595.831	669.416				
		9,088.573	11,866.664				

1) 5,501.615, 2) 4,779.516, 3) 678.399, 4) 165.644, 5) 4,823.216, 6) 4,613.872 darab — pièces.

A 6·6 millió pengő értékű 1·2 millió q-s visszaesésből ezek szerint az első negyedévben — amelynek végén Kárpátalja visszacsatoltatott — 0·2 millió q, a második negyedévben — főként a gömbfánál — 1 millió q állott elő, ami érték szerint az első félévben 0·3 millió P-vel, a másodikban 6·3 millió P-vel javította mérlegünket. Ha tekintetbe vesszük, hogy összes ipari fontos nyersanyagaink importja szinte kivétel nélkül erősebb mértékben nőtt a második negyedévben, mint az elsőben, az ipari foglalkoztatottság tehát valószínűleg megtartotta legalább az első negyedévi színvonalát, úgy feltehető, hogy a nyers és megmunkált fa fogyasztása sem volt kisebb mérvű az előző év megfelelő időszakához viszonyítva, mint az első negyedévben. Ebből pedig az következik, hogy legalább 6 millió pengőre értékelhető az a megtakarítás, amit az Erdős-Kárpátok erdeinek visszatérésével a visszacsatolás első negyedévében a magyar közgazdaság elért. A visszaesés egyébként azzal a következménnyel is járt, hogy az idei második negyedévben a nyers és megmunkált fa tétele 9·3 millió pengős értékével az automobilimport 9·6 milliós értéke mögött a második helyre került. Azt jelképezi ez a helycsere, hogy a természetes gazdasági életterét visszaszerző ország sokrétű szükségletei kielégítésére egyre intenzívebben kapcsolódik be a nemzetközi árucserébe, úgy hogy gazdasági erősödésének fokozódó mértékben hasznát látják nemcsak az ipari nyersanyagokat termelő országok, hanem az ipari államok is.

Az ipari fontos alapanyagok szinte kivétel nélkül — a kivételek közé tartozik az említett nyers és megmunkált fán kívül a vasérc, s a nyers ásványolaj — jelentékenyen nagyobb mennyiségben szereztek be külföldről, mint a múlt évben. Ebben a tekintetben a *nehézipar* áll a vezető helyen. Vasércből a behozatalunk ugyan csak 8%-kal volt nagyobb, figyelembe kell azonban venni, hogy a hazai vasérctermelés az idei első félévben 3·2 millió métermázsát tett, 1·7 millió q-val többet, tehát csaknem kétszer annyit, mint tavaly. Megjegyzendő, hogy a belső termelés növelését a visszatért gömörmezei vasérctelepek tették lehetővé. Vaskohóink megnövekedett igénybevétele megfelelőbb mértékben a koksz-behozatalban jut kifejezésre: ez 53%-kal haladta meg a tavalyi mennyiséget. Amellett, hogy a belső nyersvastermelés emelke-

dett, a nyers és ócskavas importja is igen erős mértékben megduzzadt, s csaknem háromszorosát tette a tavalyi mennyiségnek. A nyers fémek behozatala (a nem vasfémeket értve e tétel alatt) ugyanakkor megkétszereződött. A felsorolt négy nehézipari tételnél a behozatali értéktöbblet kereken 14 millió pengőt tett. Jól kidomborítják a behozatali adatok azt a tényt is, hogy a jobb foglalkoztatás a *textilipar* valamennyi ágára kiterjed. Így a nyers pamutnál 23%-os, a műrostnál 62%-os, a műselyemfonálnál 59%-os, a nyers jutánál 72%os, a rongynál 11%-os a növekedés, a nyers gyapjú importja csaknem két és félszerese volt az előző évnek, a fésült gyapjúé pedig csaknem megkétszereződött. A kátrányfestőanyagok beszerzése 31%-kal nőtt. A felsorolt textilipari anyagoknál beállott mennyiségi emelkedés kereken 10 millió pengős többlettel terhelte meg kereskedelmi mérlegünket. A *bőripar* külföldi anyagbeszerzésénél kereken 1 millió pengős többletkiadás keletkezett annak folytán, hogy nyersbőrből 28%-kal, cserzőanyagkivonatból 58%-kal vásárolt többet. A *gummiipar* 17%-kal több nyerskaucsukot (+550 ezer P), a *papirosgyártás* 18%-kal több papirosanyagot, azonban olcsóbb áron (—160 ezer P) szerzett be.¹⁾ Egész behozatalunk 42·9 millió pengős többletből tehát a felsorolt fontos ipari alapanyagokra kereken 25·3 millió pengő esett. Csak a *nyers ásványolaj*nál mutatkozott jelentéktelen, 2%-os, 145 vagónos visszaesés, ugyanakkor azonban a belső termelés 5.184 vagónt tett, 3.908 vagónnal többet, mit tavaly.

Az egyéb félgyártmányok és készáruk csoportjánál az automobilik már említett tétele az, amely ugrásszerűen fokozta importját: az idén csaknem két és félszer annyit hoztunk be, mint a múlt év első felében. Emelkedett amellet a vasfélgyártmányok s a vasáruk behozatala is. A belső vásárlóképesség javulására enged következtetni a kikészített prémbőrök 39%-os mennyiségi emelkedése, valamint a déli gyümölcsnél (+34%), a nyers kakaóbabnál (+35%), a nyers kávénál (+40%) és a teánál (+65%) mutatkozó jelentékeny mennyiségi növekedés.

¹⁾ Megjegyzendő, hogy az itt előálló mintegy 20 ezer q-s többletimporttal szemben ez évben kereken 31 ezer q cellulozét vittünk ki Szlovákiába a felszabadult özörényi cellulozegyárból a Szlovákiában maradt papirosgyár nyersanyagaként.

Ha *kivitelünk* alakulását nagy vonásokban kívánjuk ismertetni, úgy erre a következő összeállítás alkalmas:

Árucsoport	A kivitel értéke		
	1938	1939	az 1938. évihez képest több (+), ill. kevesebb (-)
	I. felében		
millió pengőben			
Mezőgazdasági termékek . . .	143·0	184·0	+ 41·0
Mezőgazdasági ipari termékek	15·5	16·1	+ 0·6
Agrárárak összesen ¹⁾ . . .	158·5	200·1	+ 41·6
Iparcikkek	88·0	74·7	- 13·3
Egyéb (tulnyomóan bányászati) termékek	5·1	7·0	+ 1·9
Összesen	251·6	281·8	+ 30·2

¹⁾ A vámtarifa I—X., XII. osztálya alá tartozó áruk

A kivitelünk szerkezetét feltáró ez az összeállítás azt mutatja, hogy az export összes értékének 30·2 millió pengős növekedése lényegében oly módon vált lehetővé, hogy agrárkivitelünknek erőteljes, 41·6 millió pengős többlete bőven kiegyenlítette az ipari export 13·3 millió pengős hanyatlását. Az egyéb termékek, amelyek között a bauxit 1·5 millió pengős emelkedésével a legjelentékenyebb áru, s amelyek között ez évben először szerepel a felvidéki sáv visszatérése folytán a magnezit 0·8 millió pengős értékével, csaknem két millió pengős többlettel szintén hozzájárultak a mérleg javításához.

A kivitel fontosabb tételeit a 2/B. sz. tábla segítségével vizsgálva megállapítható, hogy a mérlegünk alakulására oly nagy hatást gyakorló *agrárkivitel* fejlődését lényegében két tétel, a *búza* és a *vágó- és igásállatok* tétele döntötte el. Az előbbi cikk-nél ugyanis 26·7 millió pengővel, az élőállatok exportjánál 18·9 millió pengővel értünk el kedvezőbb eredményt. Búzából az 1938-as jó termés bő feleslegeit értékesíthettük, az élőállatok kivitele pedig a sertésexport kedvező fejlődésére vezethető vissza, amit a Németbirodalom vásárlásai tettek lehetővé. Mint kedvező körülményt kell elkönyvelni, bár hatása még e félévi eredményekben nem juthat kifejezésre, hogy olaszországi szarvasmarha-exportunk háromnegyedévi csaknem teljes szünetelés után májusban újból megindult.

A *földművelés* termelvényei közül a lóhere és lucernamag (+ 2·2 millió P), a friss gyümölcs (+ 1·1 millió P), az olajos

magvak (+ 0·9 millió P), s a száraz paprika (+ 0·6 millió P) exporteredményei kedvezően befolyásolták mérlegünket, míg a tengerinél (- 7·8 millió P) és a rozsnál (- 7·1 millió P) igen jelentékeny volt a visszaesés. A tengerit ugyanis sertéshíztlásra használta fel mezőgazdaságunk nagyobb mértékben, — ami az élősertés, a disznózsír és szalonna, valamint a friss és elkészített hús külföldi elhelyezésének fokozását tette lehetővé — rozskivitelünk pedig a külföldi kereslet hiánya miatt esett vissza.

Az *állattenyésztési* termékek között a már említett disznózsír és szalonna (+ 3 millió P), valamint a friss és elkészített hús (+ 0·6 millió P) mellett a toll kivitele volt kedvező (+ 2·5 millió P), míg a vaj 2·7 millió pengős, a baromfi 1·1 milliós s a tojás 540 ezer pengős veszteséget szenvedett.

Mezőgazdasági iparunk a liszt kivitelét jelentékenyen (+ 3 millió P) emelni tudta, a húskonzervével (+ 750 ezer P) egyetemben. Szeszexportunk a múlt év szeptember hava óta szünetel (- 1·6 millió P), cukorkivitelünk pedig ez év februárja óta. A malátánál 390 ezer pengős visszaesés állott elő.

Az *ipari kivitel* alakulását a következő táblázat ismerteti:

Iparág, ill. csoport	A kivitel értéke		
	1938	1939	az 1938. évihez képest több (+), ill. kevesebb (-)
	I. felében		
millió pengőben			
Nehézipar	50·4	36·7	- 13·7
Textilipar	8·5	8·2	- 0·3
Konfekciós ipar	7·1	7·2	+ 0·1
Bőripar	6·9	6·2	- 0·7
Vegyészeti ipar	5·6	5·5	- 0·1
Kő-, agyag-, üvegipar	2·3	3·6	+ 1·3
Faipar	3·1	3·0	- 0·1
Kaucsukipar	1·3	1·2	- 0·1
Papirosipar	0·4	1·0	+ 0·6
Kefekötő-, fonásipar	0·8	1·0	+ 0·2
Egyéb ipar	1·6	1·1	- 0·5
Összesen	88·0	74·7	- 13·3

Az ipari export túlnyomó részét, mintegy $\frac{9}{10}$ -ét öt ipari csoport bonyolítja le: a nehéz-, textil-, konfekciós, bőr- és a vegyészeti ipar. Termelvényeik 1938 első felében 89%, 1939 első felében 85% erejéig részesedtek az egész ipari kivitelben. Közülük a nehéziparé a vezető szerep, amely 1938-ban 57%-os, 1939-ben 49%-os részesedé-

sével az első helyet foglalta el. Exportjának 13·7 millió pengős visszaesése az, ami az egész ipari kivitel sorsát döntően befolyásolta, mert a másik négy fontos ipari csoport közül a textil- és vegyészeti ipar termékeinél minimális, a bőrparban már jelentékenyebb, de még mindig összehasonlíthatatlanul kisebb arányú volt a visszaesés, a konfekciós iparban pedig jelentéktelen emelkedés mutatkozott. A nehézipar a sínautók, ill. vasúti kocsik (— 4·3 millió P), a villamos- és egyéb gépek, készülékek (— 2·8 millió P), a vasfélgyártmányok (— 2·3 millió P), és a vasárúk (— 1·4 millió P) tételeinél, tehát úgyszólván valamennyi fontos exportáru csoportjánál visszaesést szenvedett. A nehézipar után a legnagyobb hiány 0·7 millió pengő a bőrparban a kikészített bőröknél bekövetkezett 0·8 millió pengőt tevő kiesés folytán állott elő. — A vezető iparcsoportok mögé a hatodik helyre ez évben a kő-, agyag-, üvegipar került, az agyagipari termékek (közönséges téglá, fal- és padozatburkoló lapok, agyagedények), valamint a magnezit-tégla kedvező elhelyezési lehetőségei folytán. Ez az iparcsoport érte el egyébként, 1·3 millió pengős emelkedésével a legnagyobb mérvű javulást. A faiparban és kaucsukiparban minimális visszaesés mutatkozott. A papirosipar elnevezés alatt összefoglalt iparágak 0·6 millió pengős exportnövekedése, amint erről már említés tétetett, a visszatért felvidéki területről kiinduló papirosanyagkivitelnek köszönhető elsősorban.

A kefekötő- és fonásipar (legfontosabb exportcikke a cirokseprő) szintén azok közé az iparágak közé tartozik, amelyek exporthelyzetükön javítani tudtak.

Így áttekintve az ipari export fontosabb jellemző adatait, megállapítható, hogy a nehézipar és — jóval kisebb mértékben — a bőrpar termékeinél tapasztalható exportkiesés mellett (ez utóbbi főként a nagy-britanniai kikészített bőrkivitelünk csökkenésének következménye) a többi exportra dolgozó iparágnál komoly visszaesés nem fordult elő, sőt egyes iparágak fokozni tudták kivitelüket. Mindenesetre adataink alkalmasak arra, hogy a visszaesést feltűnítő kiviteli pozíciókra ráirányítsák a figyelmet.

*

A külkereskedelmi forgalmunkban szereplő áruknak a megmunkálás foka szerint részletezett adataiból — a 3. sz. táblázat szerint — kitűnik, hogy behozatalunkban a gyártmányok részesedése 28·3 %-ról 30·7 %-ra emelkedett, mert a 42·9 millió pengős egész értéknövekedésből 18 millió pengő az áruk eme csoportjára esett. (Ebből az automobilimport 7·3 millió pengővel részesedett). A nyersanyagoknál 3·5 millió pengős, a félgyártmányoknál (ide tartoznak fontos ipari alapanyagaink közül a nyers fémek, nyers és ócskavas, műselyemfonál, műrost, papirosanyag) 21·4 millió pengős szaporulat állott elő. A kiviteli 30·2 milliós többlet létrehozásában

3. Magyarország külkereskedelmi forgalma gazdasági ágak és rendeltetés szerint az 1938. és 1939. évek január—június hónapjaiban.

Commerce extérieur de la Hongrie, suivant les branches économiques et la destination, en janvier—juin 1938 et 1939.

A nyersanyagok, félgyártmányok és gyártmányok megnevezése <i>Matières premières, demi-produits et objets fabriqués</i>	Behozatal — Importations				Kivitel — Exportations			
	1938		1939		1938		1939	
	1.000 P	%	1.000 P	%	1.000 P	%	1.000 P	%
	I—VI.							
I. Élelmezési és élvezeti cikkek <i>Articles d'alimentation, y compris les boissons</i>	19.220	9·59	19.065	7·84	90.256	35·87	114.816	40·75
II. Élő állatok — <i>Animaux sur pied</i>	210	0·10	271	0·11	35.276	14·02	53.958	19·15
III. A mezőgazdaság és ipar segédanyagai — <i>Matières nécessaires à l'agriculture et à l'industrie</i>	15.537	7·76	18.834	7·74	23.104	9·18	17.599	6·24
IV. Ipar — <i>Industrie</i>	165.349	82·55	205.036	84·31	102.994	40·93	95.410	33·86
Összes áruforgalom — Total	200.316	100·00	243.206	100·00	251.630	100·00	281.783	100·00
Ebből — <i>Dont</i> :								
Nyersanyagok — <i>Mat. premières</i>	90.327	45·09	93.812	38·57	139.884	55·59	185.230	65·73
Félgyártmányok — <i>Demi-produits</i>	53.380	26·65	74.801	30·76	29.121	11·57	26.305	9·34
Gyártmányok — <i>Objets fabriqués</i>	56.609	28·26	74.593	30·67	82.625	32·84	70.248	24·93

4. Magyarország külkereskedelmi forgalmának megoszlása országok szerint az 1938. és 1939. évek január—június hónapjaiban.

Répartition, par pays, du commerce extérieur de la Hongrie en janvier—juin 1938 et 1939.

Származási, illetőleg rendeltetési országok <i>Pays de provenance ou de destination</i>	Behozatal — Importations				Kivitel — Exportations				Behozatali (—), ill. kiviteli (+) többlet <i>Exc. des import. sur les exp. (—), ou celui des exp. sur les imp. (+)</i>	
	1938		1939		1938		1939		1938	1939
	1.000 P	%	1.000 P	%	1.000 P	%	1.000 P	%	1938	1939
	1.000 P									
Németbirodalom ¹⁾ — <i>Reich allemand</i> ¹⁾	81.626	40.75	105.689	43.46	107.610	42.76	141.212	50.11	+ 25.984	+ 35.523
Cseh-Szlovákia ²⁾ — <i>Tchéco-Slovaquie</i> ²⁾	17.067	8.52	5.767	2.37	14.021	5.57	4.436	1.57	— 3.046	— 1.331
Cseh-Morva prot. ³⁾ — <i>Protec- torat de Bohême-Moravie</i> ³⁾	—	—	1.870	0.77	—	—	862	0.30	—	— 1.008
Szlovákia ³⁾ — <i>Slovaquie</i> ³⁾	—	—	3.354	1.38	—	—	634	0.22	—	— 2.720
Románia — <i>Roumanie</i>	19.515	9.74	16.955	6.97	12.691	5.04	10.341	3.67	— 6.824	— 6.614
Jugoszlávia — <i>Yougoslavie</i>	9.451	4.72	12.371	5.09	8.911	3.54	7.210	2.56	— 540	— 5.161
Luxemburg — <i>Luxembourg</i>	138	0.07	40	0.02	217	0.09	74	0.03	+ 79	+ 34
Svájc — <i>Suisse</i>	4.017	2.01	6.704	2.76	9.152	3.64	6.363	2.26	+ 5.135	— 341
Olaszország — <i>Italie</i>	12.862	6.42	14.582	6.00	17.277	6.87	41.206	14.62	+ 4.415	+ 26.624
Franciaország — <i>France</i>	2.054	1.03	4.625	1.90	4.821	1.92	4.358	1.55	+ 2.767	— 267
Belgium — <i>Belgique</i>	1.422	0.71	2.908	1.19	1.967	0.78	1.383	0.49	+ 545	— 1.525
Németalföld — <i>Pays-Bas</i>	6.268	3.13	8.776	3.61	3.689	1.47	4.580	1.63	— 2.579	— 4.196
Nagy-Britannia — <i>Grande- Bretagne</i>	12.362	6.17	15.239	6.26	21.511	8.55	17.573	6.24	+ 9.149	+ 2.334
Dánia — <i>Danemark</i>	1.113	0.56	1.175	0.48	3.305	1.31	937	0.33	+ 2.192	— 238
Norvégia — <i>Norvège</i>	370	0.18	380	0.16	1.469	0.58	1.052	0.37	+ 1.099	+ 672
Svédország — <i>Suède</i>	1.512	0.75	3.013	1.24	4.825	1.92	3.856	1.37	+ 3.313	+ 843
Lengyelország — <i>Pologne</i>	3.073	1.53	5.270	2.17	2.530	1.00	3.019	1.07	— 543	— 2.251
Finnország — <i>Finlande</i>	724	0.36	800	0.33	437	0.17	474	0.17	— 287	— 326
Bulgária — <i>Bulgarie</i>	2.856	1.43	2.446	1.00	2.340	0.93	787	0.28	— 516	— 1.659
Görögország — <i>Grèce</i>	2.294	1.15	1.488	0.61	849	0.34	1.220	0.43	— 1.445	— 268
Törökország — <i>Turquie</i>	1.422	0.71	906	0.37	1.902	0.76	1.536	0.55	+ 480	+ 630
Európai szabad kikötők — <i>Ports libres d'Europe</i>	6	0.00	12	0.00	4.951	1.97	2.029	0.72	+ 4.945	+ 2.017
Egyéb európai országok — <i>Autres pays d'Europe</i>	325	0.16	312	0.13	1.540	0.61	1.343	0.48	+ 1.215	+ 1.031
Európa összesen — <i>Europe</i>	180.477	90.10	214.682	88.27	226.015	89.82	256.485	91.02	+ 45.538	+ 41.803
Palesztina — <i>Palestine</i>	215	0.11	313	0.13	482	0.19	785	0.28	+ 267	+ 472
Brit-India — <i>Inde Anglaise</i>	1.856	0.93	2.745	1.13	1.416	0.56	1.853	0.66	— 440	— 892
Holland-India — <i>Indes Néer- landaises</i>	82	0.04	6	0.00	1.272	0.51	668	0.24	+ 1.190	+ 662
Egyéb ázsiai országok — <i>Autres pays d'Asie</i>	182	0.09	250	0.10	1.803	0.72	1.615	0.57	+ 1.621	+ 1.365
Ázsia összesen — <i>Asie</i>	2.335	1.17	3.314	1.36	4.973	1.98	4.921	1.75	+ 2.638	+ 1.607
Egyiptom — <i>Egypte</i>	3.169	1.58	4.034	1.66	2.876	1.14	3.247	1.15	— 293	— 787
Délafrikai Unió — <i>Union sud- africaine</i>	325	0.16	777	0.32	1.792	0.71	1.757	0.62	+ 1.467	+ 980
Egyéb afrikai országok — <i>Autres pays d'Afrique</i>	1.898	0.95	3.188	1.31	765	0.31	959	0.34	— 1.133	— 2.229
Afrika összesen — <i>Afrique</i>	5.392	2.69	7.999	3.29	5.433	2.16	5.963	2.11	+ 41	— 2.036
Brit-Észak-Amerika — <i>Amér. du Nord brit.</i>	95	0.05	283	0.12	172	0.07	215	0.07	+ 77	— 68
Amerikai Egyesült Államok — <i>États-Unis d'Amérique</i>	9.188	4.59	13.571	5.58	5.724	2.27	7.576	2.69	— 3.464	— 5.995
Középamerikai országok — <i>Pays d'Amérique Centrale</i>	123	0.06	149	0.06	734	0.29	1.345	0.48	+ 611	+ 1.196
Brazília — <i>Brésil</i>	328	0.16	659	0.27	706	0.28	758	0.27	+ 378	+ 99
Argentína — <i>Argentine</i>	1.667	0.83	1.617	0.66	4.776	1.90	2.998	1.06	+ 3.109	+ 1.381
Egyéb délamerikai országok <i>Autres pays d'Amérique du Sud</i>	566	0.28	800	0.33	2.799	1.11	1.389	0.50	+ 2.233	+ 589
Amerika össz. — <i>Amérique</i>	11.967	5.97	17.079	7.02	14.911	5.92	14.281	5.07	+ 2.944	— 2.798
Ausztrália — <i>Australie</i>	145	0.07	132	0.06	298	0.12	133	0.05	+ 153	+ 1
Mindössze — Total général	200.316	100.00	243.206	100.00	251.630	100.00	281.783	100.00	+ 51.314	+ 38.577

¹⁾ Az 1938. évi adatokban Ausztria adatai is bentfoglaltatnak. — *Pour 1938, y compr. l'Autriche.*

²⁾ Az 1939. évi adatok csak az I-III. hónapokra vonatkoznak. — *Pour 1939, seulement janv., févr. et mars.*

³⁾ 1939. IV-VI. hónapjának adatai. — *Pour avril, mai et juin 1939.*

a nyersanyagoknak (vagyis, mint főntebb láttuk, az agrárcikkeknek) volt döntő szerepük: 45·3 millió pengős emelkedésük könnyen ellensúlyozta a félgyártmányoknál előállott 2·8 millió pengős, s a készárúknál elszenvedett 12·3 millió pengős kiesést.

*

Az összforgalomban az egyes világ-részek közül *Európa* ez évben is kerekén $\frac{9}{10}$ -es részesedéssel (a múlt évi 89·9%-kal szemben pontosan 89·7%-kal) foglalja el a vezető helyet. A 0·2-es visszaesés a behozatalban való részesedés csökkenésével függ össze, ami egyrészt annak következménye, hogy az Európában nem termelt ipari alapanyagok beszerzése (fémek, pamut, juta) növekedett, másrészt pedig onnan ered, hogy beszerzéseinknél az európai országok közvetítését jobban sikerült ki- kapcsolnunk, mint a múlt évben. Kivitelünkben ellenben nagyobb hányad ment az idén európai országokba, ami a nagy szállítási költségeket el nem bíró agrárkivitel fokozódásának, s az ipari kivitel csökkenésének az eredménye. A többi világrészek közül *Ázsia* részesedése változatlanul 1·6% maradt, *Afrikáé* 2·4%-ról 2·7%-ra, *Észak-Amerikáé* 3·4%-ról 4·1%-ra, *Közép-Amerikáé* 0·2%-ról 0·3%-ra emelkedett, míg *Dél-Amerika* és *Ausztrália* részesedése csökkent: az előbbi 2·4%-ról 1·6%-ra, az utóbbi pedig a 0·1% alá került.

Az európai országok közül a *Német-birodalommal* bonyolítottuk le egész forgalmunk 47%-át (a múlt évben 41·9%-át). A kereskedelmi kapcsolatok különösen a kivitel oldalán erősbödtek, úgyhogy nyugati szomszédunk egész exportunknak már kerekén 50%-át (az előző évben 42·8%-át) vette fel. Behozatalunkban fontos ipari alap- és segédanyagaink közül a kőszén és kokszt 8·5 millió pengővel, a kátrányfestőanyagok 4·8 millió, a műselyem 3·1 millió, a papirosanyag 2·8 millió, a nyersbőr 1·4 millió pengős értékkel szerepel, s a kősóra 1·3 millió, a német kereskedelemtől vásárolt kakaóbabra 1·2 millió pengő esett. Mindezek az áruk együttvéve 23·1 millió pengő értéket képviseltek. Az ipari termékek között az autók importja áll az első helyen 10·5 millió pengő értékkel. A nehézipar egyéb termelvényei, mint a gépek és készülékek (8·4 millió P), villamos gépek és készülékek (3·7 millió P), vasfélgyártmányok

(3 millió P), vasárúk (3 millió P), műszerek (2 millió P), fémfélgyártmányok (1·1 millió P), fémárúk (1 millió P) együttvéve 22·2 millió pengős értéket jelentettek. Megemlíthető még a papiros (5 millió P), a gyapjúszövet (1·5 millió P) s a kikészített bőr 1·3 millió, az üvegárúk 1·1 millió pengős tétele. A behozatal többi része, a még nem említett kikészített prémbőrökön kívül, kisebb mennyiségű tételekből adódik össze. Kivitelünkben az agrárcikkek széles skálája szerepel: alig van mezőgazdasági termelvény, amelyre nem Németország lenne a legnagyobb felvevő piacunk. Legfontosabb kiviteli tételeink: a vágó- és igásállatok (47·3 millió P, ebből sertés 34·2 millió P), disznózsír és szalonna (11 millió P), búza (10·3 millió P), toll (7·7 millió P), liszt (6·1 millió P), tojás (5·8 millió P), tengeri (5·1 millió P), lóhere- és lucernamag (5·1 millió P). Iparunkat főként a villamosgépek és készülékek (3·3 millió P) s a kikészített prémbőrök (1·6 millió P) képviselik legerősebb mértékben, bányászatunkat pedig a bauxit (3·1 millió P) és a szén (1·6 millió P). Kereskedelmi mérlegünk e viszonylatban aktív. Az aktív egyenleg 35·5 millió pengővel megközelelti az egész kereskedelmi mérleg aktív szaldóját, a 38·6 millió pengőt.

A második helyet külkereskedelmi forgalmunkban 10·6%-os részesedéssel (1938: 6·7%) *Olaszország* foglalja el. A részesedés nagymérvű emelkedése kivitelünk erős növekedésével van összefüggésben, minek folytán ebben 14·6%-kal részesedett a tavalyi 6·9%-kal szemben. Ez viszont annak köszönhető, hogy az idén 2·5 millió q búzát exportáltunk 29 millió pengő értékben, míg tavaly — az 1937. évi győngébb búzatermés folytán — ebben az időszakban nem volt kivitelünk. Behozatalunkban ez évben is a déligyümölcs és rizs, illetőleg az iparcikkek közül a műselyemfonál és a műrost állottak előtérben. Mérlegünk 26·6 millió pengős igen jelentékeny aktívummal zárult.

A harmadik legfontosabb ország, *Nagy-Britannia* csökkent részesedéssel (6·3%-kal a múlt évi 7·5%-kal szemben) vett részt forgalmunkban, ami kivitelünk visszaesésének eredménye. Kivitelünket a tojás, a paradicsomlé és a hagyma tételeinél, továbbá — amint már említettett — a kikészített bőrnél érte főként veszteség, azonfelül az idén elmaradt a vízi járművek javítási forgalma. Minthogy a kivitel

visszaesésével egyidejűleg behozatalunkat fokoztuk, a mérleg aktívuma rendkívül lecsökkent.

A negyedik helyet 5·2%-os részesedésével *Románia* foglalja el, csökkenő arányszámmal (1938: 7·1%). Mind behozatalunk (főként a nyers és megmunkált fa tételénél), mind kivitelünk (főként a vasárunknál) visszaesett. A mérleg passzívuma a tavalyi szinten alakult ki. — *Jugoszlávia* részesedése valamelyest ugyancsak csökkent (4·1%-ról 3·7%-ra), bár behozatalunk ebben a viszonylatban a fűrészelt fánál beállott importtöbblet folytán emelkedő volt. Kivitelünk a nehézipari termékeknél szenvedett veszteséget. A mérleg passzívuma rendkívül megnőtt. — A volt Cseh-Szlovákia területén ez év márciusában alakult két országra, a *Cseh-morva protektorátusra*, valamint *Szlovákiára* összforgalmunkból 0·5, illetőleg 0·8% esett. E jelentéktelen forgalom legfontosabb tételei a protektorátussal szemben a behozatal oldalán a kokszt (1·1 millió P), az üvegárut és műrost (130—130 ezer P), a kivitel oldalán a gömbölyű fa (160 ezer P). Szlovákiából nyers és megmunkált fát hoztunk be 2·1 millió s vasércet 540 ezer pengő értékben. A kivitel legnagyobb tétele a paradicsomlé (210 ezer P) és a papirosanyag (170 ezer P).

A nyugati államok közül *Svájc* részesedése kivitelünk visszaesése folytán 2·9%-ról 2·5%-ra csökkent. Exportunk főként a búzánál, a bornál és a malátánál szenvedett veszteséget, míg behozatalunk elsősorban a textilipari alapanyagok, a gépek és az órák tételénél emelkedett, s így a múlt évi jelentékeny aktívum passzív egyenleggé változott. Ugyanez következett be a *franciaországi* és *belgiumi* viszonylatban is: a behozatal emelkedése a kivitel csökkenésével járt együtt, s így a mérleg passzív egyenleggel zárult a tavalyi aktívum helyett. Megjegyzendő, hogy Franciaország részesedése 1·5%-ról 1·7%-ra emelkedett, Belgiumé pedig változatlanul 0·8% maradt. *Hollandiával* mind kivitelünket, mind különösen behozatalunkat fokoztuk, s így egyrészt az összforgalmunkban való részesedése 2·2%-ról 2·6%-ra emelkedett, másrészt a mérleg passzívuma is erősen megnőtt. E négy viszonylatban, amelyek pedig konvertibilis devizát termelhetnének, 6·3 millió pengős behozatali többlet

állott elő az előző évi 5·9 milliós aktívum helyett.

Valamennyi *skandináv-állam* kisebb mértékben vett részt forgalmunkban, mint 1938 első felében. Így Svédország részesedése 1·4%-ról 1·3%-ra, Norvégiáé 0·4%-ról 0·3%-ra, Dániáé 1%-ról 0·4%-ra esett vissza. Norvégia és Svédország azok közé a kevésszámú európai országok közé tartozik, amelyekkel szemben mérlegünk aktív maradt. A három országgal együttvéve azonban csak 1·3 millió pengős aktívumot értünk el (tavaly 6·6 milliót). — *Lengyelországgal* különösen a behozatal oldalán bonyolítottunk le nagyobb forgalmat, miáltal részesedése 1·2%-ról 1·6%-ra emelkedett, ami a passzív egyenleg növekedésével járt együtt.

A *Balkánon* mind Bulgáriával, mind Görög- és Törökországgal kisebb forgalmat bonyolítottunk le. Részesedésük 0·6, ill. 0·5—0·5% volt (a múlt évben 1·1, ill. 0·7—0·7%).

A *tengerentúli* országok közül az Amerikai Egyesült Államokkal, Egyiptommal, Brit-Indiával és Argentínával legnagyobb a forgalmunk, s ez — Argentina kivételével — fejlődő volt. A forgalom javulása főként a behozatal emelkedésének volt következménye. Legélénkebb a kapcsolat az Amerikai Egyesült Államokkal (részesedése 3·3%-ról 4%-ra emelkedett), már kisebb mérvű Egyiptommal (részesedése 1·4%, 1·3% helyett), Argentínával (1·4% helyett 0·9%-os részesedéssel) és Brit-Indiával (0·7% helyett 0·9%-os részesedéssel). Az Egyesült Államoktól vörösrezt, Egyiptomban pamutot, nyers és ócskavasat, Brit-Indiában nyers jutát vásároltunk nagyobb mennyiségben, innen származik behozatalunk növekedése. Az argentinai forgalom visszaesését a sínautóbusz-kivitel csökkenése okozta.

Arra a nagy fontosságra való tekintettel, amelyet a mezőgazdasági termelvények (ideértve a mezőgazdasági ipari termékeket is) kivitelünkben játszanak, nem lesz érdektelen néhány számadattal rámutatni arra, hogy ezek a cikkek milyen mértékben, hol találhatnak piacot. Erre a következő oldalon lévő összeállítás szolgál.

Ezek szerint egész agrárexportunknak csaknem $\frac{2}{3}$ része, 62·8%-a a Németbirodalomba irányult, s ezzel a németbirodalmi kivitelünknek csaknem $\frac{9}{10}$ része, 88·9

Rendeltetési ország	A g r á r k i v i t e l					
	1938	1939	1938	1939	1938	1939
	I. f e l é b e n				az egész kivitel %ában	
	ezer pengőben		%ban			
Németbirodalom	96.158	125.547	60·7	62·8	89·4	88·9
Olaszország	13.578	38.838	8·6	19·4	78·6	94·3
Nagy-Britannia	11.186	8.102	7·0	4·0	52·0	46·1
Am. Egy. All.	4.655	6.202	2·9	3·1	81·3	81·9
Svájc	7.854	4.902	5·0	2·5	85·8	77·0
Cseh-Szlovákia ¹⁾	10.399	3.583	6·6	1·8	74·2	80·8
Egyéb országok	14.675	12.897	9·2	6·4	19·2	20·3
Agrárkivitel összesen	158.505	200.071	100·0	100·0	63·0	71·0

¹⁾ Az 1939. évi adat csak az I—III. hónapokra vonatkozik.

%-a mezőgazdasági cikkekből állt. Olaszország már csak nem egészen $\frac{1}{5}$ -ét, 19·4 %-át vette fel agrárlexportunknak, ami egész ideirányuló kivitelünknek több mint 94 %-át tette. Majd Nagy-Britannia, az Amerikai Egyesült Államok és Svájc következnek 2·5—4 %-ig terjedő részesedéssel. Adataink szerint ezek közül az államok közül Nagy-Britannia az, ahova irányuló kivitelünknek aránylag legkisebb részét, mintegy felét teszik a mezőgazdasági cikkek, míg Olaszországba az idén jóformán mást sem exportáltunk mint agrárcikket.

vitéz Pap László dr.

Magyarország légiforgalma az 1938. évben.

Le trafic aérien en Hongrie dans l'année 1938.

Résumé. En 1938, le trafic aérien a continué à augmenter entre la Hongrie et les pays d'Europe. Vers Budapest, 3 entreprises étrangères ont créé l'année dernière des services aériens (une de Pologne, une de Roumanie, une de Tchéco-Slovaquie). Ainsi donc, et compte tenu de la suppression des transports assurés entre Londres et Budapest par l'Imperial Airways Ltd., le nombre des entreprises prenant part à notre trafic aérien s'est élevé à dix, contre sept l'année précédente.

Comme avant, le trafic a été le plus intense sur la ligne Budapest—Vienne et sur celle Budapest—Belgrade. L'été dernier, entre Budapest et Vienne, tant pour l'aller que le retour, le service a été assuré toutes les semaines par 33 à 36 avions; entre Budapest et Belgrade, par 12. Par l'emploi d'avions plus rapides, la durée des trajets a diminué, baissant à 58 minutes entre Budapest et Vienne et à 89 minutes entre Budapest et Belgrade. En un an, le nombre des départs s'est élevé à 4.689 (+22·3%); la longueur du chemin fait par les avions, de 43·8%; le nombre des heures faites par eux, de 37·5%.

A Budapest, on a enregistré l'année dernière 28.259 passagers arrivés ou partis, soit 18·2% de plus que l'année d'avant. Parmi ces passagers, il y avait 25.022 étrangers et 3.237 ressortissants hongrois.

En 1938, comparativement à l'année d'avant, le trafic aérien a monté de 28·2% pour les marchandises, de 66·8% pour le poids des correspondances, de 16·2% pour celui des journaux, de 14·4% pour la quantité des bagages; il a baissé de 36·0% pour le poids des colis. — La plupart des avions (66·2%) sont partis ponctuellement. Les retards furent, pour la plus grande part, de 10 à

30 minutes; ils étaient dus surtout à ce qu'il fallait attendre des avions de correspondance.

Au point de vue de la sécurité des voyageurs, l'année 1938, passée sans accident, a été excellente. Et il n'y eut qu'un atterrissage forcé, effectué d'ailleurs sans aucun mal et dû au mauvais temps.

*

Hazánk légiforgalma az európai országok háborús készülődése és a nagy nemzetközi feszültség ellenére az 1938. évben tovább fejlődött és Budapest több új vonal megnyitásával még erősebben kapcsolódott be a kontinens repülőhálózatába. Az év folyamán a lengyel és román repülő-társaságok is megnyitottak egy-egy vonalat hazánk fővárosával, ezenkívül még egy cseh-szlovák vállalat kapcsolódott be az ország repülőforgalmába. Viszont egy vállalat, az Imperial Airways Ltd. angol társaság a London—Budapest-i járatát megszüntette. Végeredményben az előző évi hét vállalattal szemben, ebben az évben már tíz repülő-társaság járatta gépeit hazánk fővárosa és a külföldi nagy metropolisok között. A repülővállalatokról és a járatok útvonaláról, valamint azok időbeli eloszlásáról részletes adatokat közöl az 1. számú táblázat, itt az egyes társaságok neve az illető ország nyelvén írva betűrendben van felsorolva.

Az Air France légiforgalmi r.-t. gépei változatlanul a Páris—Bukarest-i útvonalon bonyolították le a forgalmat, közben Budapesten is leszállottak. Az Ala Littoria olasz repülővállalat Budapest—Velence között lé-

Rendeltetési ország	A g r á r k i v i t e l					
	1938		1939		1938	
	I. f e l é b e n					
	ezer pengőben		‰-ban		az egész kivitel ‰-ában	
Németbirodalom	96.158	125.547	60·7	62·8	89·4	88·9
Olaszország	13.578	38.838	8·6	19·4	78·6	94·3
Nagy-Britannia	11.186	8.102	7·0	4·0	52·0	46·1
Am. Egy. All.	4.655	6.202	2·9	3·1	81·3	81·9
Svájc	7.854	4.902	5·0	2·5	85·8	77·0
Cseh-Szlovákia ¹⁾	10.399	3.583	6·6	1·8	74·2	80·8
Egyéb országok	14.675	12.897	9·2	6·4	19·2	20·3
Agrárkivitel összesen	158.505	200.071	100·0	100·0	63·0	71·0

¹⁾ Az 1939. évi adat csak az I—III. hónapokra vonatkozik.

‰-a mezőgazdasági cikkekből állt. Olaszország már csak nem egészen $\frac{1}{5}$ -ét, 19·4 ‰-át vette fel agrárlexportunknak, ami egész ideirányuló kivitelünknek több mint 94 ‰-át tette. Majd Nagy-Britannia, az Amerikai Egyesült Államok és Svájc következnek 2·5—4 ‰-ig terjedő részesedéssel. Adataink szerint ezek közül az államok közül Nagy-Britannia az, ahova irányuló kivitelünknek aránylag legkisebb részét, mintegy felét teszik a mezőgazdasági cikkek, míg Olaszországba az idén jóformán mást sem exportáltunk mint agrárcikket.

vitéz Pap László dr.

Magyarország légiforgalma az 1938. évben.

Le trafic aérien en Hongrie dans l'année 1938.

Résumé. En 1938, le trafic aérien a continué à augmenter entre la Hongrie et les pays d'Europe. Vers Budapest, 3 entreprises étrangères ont créé l'année dernière des services aériens (une de Pologne, une de Roumanie, une de Tchéco-Slovaquie). Ainsi donc, et compte tenu de la suppression des transports assurés entre Londres et Budapest par l'Imperial Airways Ltd., le nombre des entreprises prenant part à notre trafic aérien s'est élevé à dix, contre sept l'année précédente.

Comme avant, le trafic a été le plus intense sur la ligne Budapest—Vienne et sur celle Budapest—Belgrade. L'été dernier, entre Budapest et Vienne, tant pour l'aller que le retour, le service a été assuré toutes les semaines par 33 à 36 avions; entre Budapest et Belgrade, par 12. Par l'emploi d'avions plus rapides, la durée des trajets a diminué, baissant à 58 minutes entre Budapest et Vienne et à 89 minutes entre Budapest et Belgrade. En un an, le nombre des départs s'est élevé à 4.689 (+22·3%); la longueur du chemin fait par les avions, de 43·8%; le nombre des heures faites par eux, de 37·5%.

A Budapest, on a enregistré l'année dernière 28.259 passagers arrivés ou partis, soit 18·2% de plus que l'année d'avant. Parmi ces passagers, il y avait 25.022 étrangers et 3.237 ressortissants hongrois.

En 1938, comparativement à l'année d'avant, le trafic aérien a monté de 28·2% pour les marchandises, de 66·8% pour le poids des correspondances, de 16·2% pour celui des journaux, de 14·4% pour la quantité des bagages; il a baissé de 36·0% pour le poids des colis. — La plupart des avions (66·2%) sont partis ponctuellement. Les retards furent, pour la plus grande part, de 10 à

30 minutes; ils étaient dus surtout à ce qu'il fallait attendre des avions de correspondance.

Au point de vue de la sécurité des voyageurs, l'année 1938, passée sans accident, a été excellente. Et il n'y eut qu'un atterrissage forcé, effectué d'ailleurs sans aucun mal et dû au mauvais temps.

*

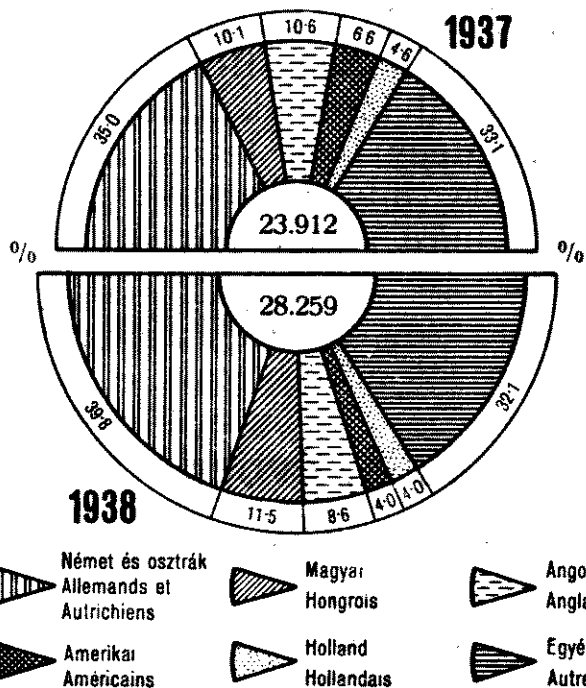
Hazánk légiforgalma az európai országok háborús készülődése és a nagy nemzetközi feszültség ellenére az 1938. évben tovább fejlődött és Budapest több új vonal megnyitásával még erősebben kapcsolódott be a kontinens repülőhálózatába. Az év folyamán a lengyel és román repülő-társaságok is megnyitottak egy-egy vonalat hazánk fővárosával, ezenkívül még egy cseh-szlovák vállalat kapcsolódott be az ország repülőforgalmába. Viszont egy vállalat, az Imperial Airways Ltd. angol társaság a London—Budapest-i járatát megszüntette. Végeredményben az előző évi hét vállalattal szemben, ebben az évben már tíz repülő-társaság járatta gépeit hazánk fővárosa és a külföldi nagy metropolisok között. A repülővállalatokról és a járatok útvonaláról, valamint azok időbeli eloszlásáról részletes adatokat közöl az 1. számú táblázat, itt az egyes társaságok neve az illető ország nyelvén írva betűrendben van felsorolva.

Az Air France légiforgalmi r.-t. gépei változatlanul a Páris—Bukarest-i útvonalon bonyolították le a forgalmat, közben Budapesten is leszállottak. Az Ala Littoria olasz repülővállalat Budapest—Velence között lé-

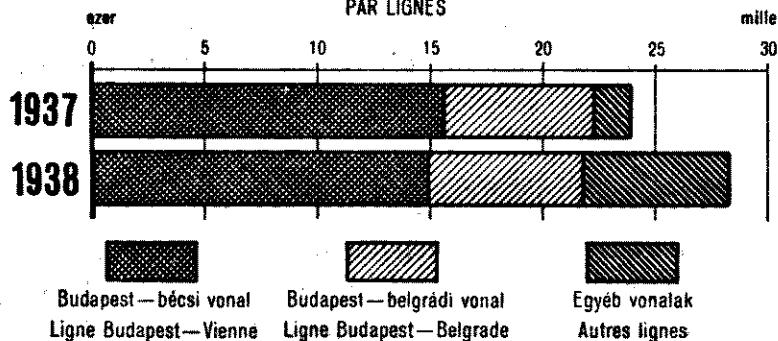
A MENETRENSZERŰ LÉGIJÁRATOK FORGALMA — TRAFIC AÉRIEN RÉGULIER

A SZEMÉLYFORGALOM MEGOSZLÁSA RÉPARTITION DU TRAFIC-PASSAGERS

a) NEMZETISÉGEK SZERINT PAR NATIONALITÉ

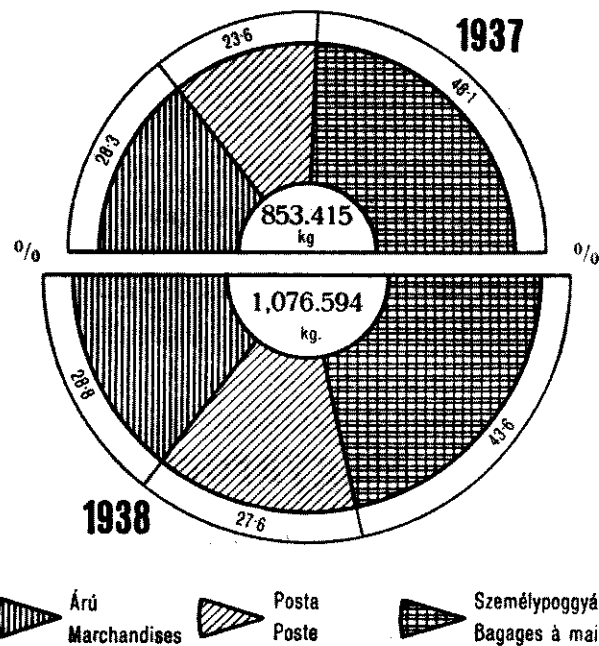

b) VONALAK SZERINT PAR LIGNES

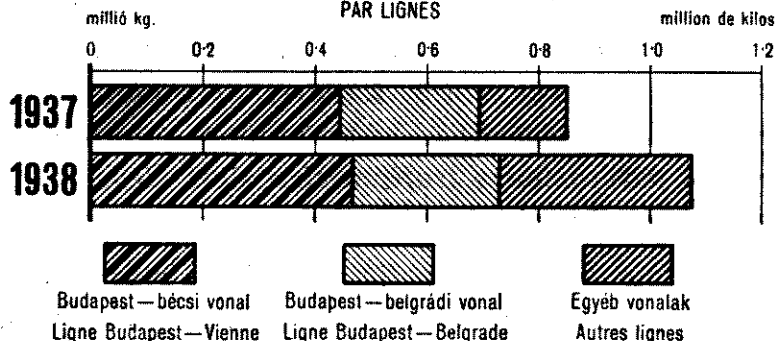

A TEHERFORGALOM MEGOSZLÁSA RÉPARTITION DU TRAFIC-MARCHANDISES

a) A FORGALOM NEME SZERINT SUIVANT LE GENRE DU TRAFIC

b) VONALAK SZERINT PAR LIGNES

M. St. Sz. 1939

R. H. de St. 1939.

tesített gyors összeköttetést Bécsen keresztül. A csehek egyik repülővállalata Budapest—London között, másik pedig Budapest—Pozsony között járatta gépeit. A Deutsche Lufthansa-nak ebben az évben négy vonala is érintette hazánkat, az előző évi egy vonallal szemben. Legfontosabb ezek közül az a repülővonal, amely Budapesten át Déláziába vezet, ez a Berlin—Kábul-i (Afganisztán fővárosa) vonal, amely az India határán fekvő vidékeket köti össze Közép-Európával. Másik új vonaluk a Berlin—Bukarest-i közvetlen járat, amelynek egyetlen közbenső állomása Budapest. Német gépek bonyolították le részben a Budapest—München—Zürich-i útvonalon is a forgalmat. Ezenkívül továbbra is fenntartották az előző években is bevált Berlin—Athén-i vonalat, amely szintén hazánkon át vezet. A hollandusoknak két repülővonaluk halad át Magyarországon felett, az egyik az Amszterdam—Batávia-i járat, a

másik a Budapest—London-i vonal, mindkettő már az előző években is fennállott. A Lares román repülővállalata ebben az évben Budapest és Bukarest között Aradon át új vonalat állított be, amely hetenként háromszor közlekedett. A Magyar Légiforgalmi R. T. az 1938. évben már öt vonalon járatta gépeit, az előző évi kettővel szemben. Új a Budapest—Varsó-i, Budapest—Prága-i és a Budapest—Bukarest-i járat, ezeken kívül fenntartotta a forgalmat a Budapest—Bécs-i és a Budapest—Zürich-i útvonalon is. Az osztrák légiforgalmi r.-t. csak az év első felében járatta gépeit a Berlin—Athén-i, valamint a Budapest—Zürich-i útvonalon, később az egész vállalat beleolvadt a Deutsche Lufthansa A. G.-ba. Új társaságként jelentkezett ebben az évben a lengyel Légiforgalmi vállalat, amely Budapest és Varsó között járatta gépeit, s azok Krakkóban is leszállottak. A legtöbb vonalon csak a nyári

1. Magyarország 1938 évi légiforgalma vállalatok és a repülőgépek útvonala szerint.

Trafic aérien en Hongrie en 1938, suivant les entreprises de transport et les lignes.

Vállalat megnevezése <i>Entreprises</i>	Vállalat nemzetisége <i>Nationalité des entreprises</i>	Az útvonal amelyen a gépek közlekedtek <i>Lignes</i>	Mely hónapokban közlekedtek a gépek <i>Mois où il y eut des services</i>
Air France S. A.	francia <i>français</i>	Paris—Strassburg—Prága—Bécs— Budapest—Belgrád—Bukarest — Paris —Strasbourg—Prague—Vienne—Buda- pest—Belgrade—Bucarest	március—szeptember hónapokban hétköznapokon — mars—septembre; en semaine tous les jours október—február hónapokban hetenként háromszor — octobre—févr. 3 fois par semaine
Ala Littoria S. A.	olasz <i>italien</i>	Budapest—Bécs—Velence — Budapest— Vienne—Venise	január—december hónapokban hetenként háromszor — janv.—décembre; 3 fois par semaine
Československa Letecká Společnost	cseh-szlovák <i>tchéco-slovaque</i>	Budapest—Bécs—Prága—Rotterdam— London — Budapest—Vienne—Prague Rotterdam—Londres	március 28-tól május 14-ig hetenként háromszor — du 28 mars au 14 mai; 3 fois par semaine május 14-től szeptember 25-ig hétköznapokon du 14 mai au 25 septembre; en semaine tous les jours
Československa Státní Aerolinie	cseh-szlovák <i>tchéco-slovaque</i>	Budapest—Pozsony — Budapest—Bratis- lava	augusztus—szeptember hónapokban hétköznapokon — août—septembre; en semaine tous les jours
Deutsche Lufthansa A.G.	német <i>allemand</i>	Berlin—Bécs—Budapest—Belgrád— Szófia—Szaloniki—Athén — Berlin— Vienne—Budapest—Belgrade—Sophia— Salonique—Athènes	január—március hónapokban hétköznapokon janv.—mars; en semaine tous les jours április—július hónapokban hetenként háromszor — avril—juillet; 3 fois par semaine augusztus—október hónapokban hétköznapokon — août—octobre; en semaine tous les jours november—december hónapokban hetenként háromszor — novembre—décembre; 3 fois par semaine
.. ..	német <i>allemand</i>	Budapest—Bécs—Salzburg—München— Zürich — Budapest—Vienne—Salzburg —Munich—Zurich	július—augusztus hónapokban hétköznapokon juillet—août; en semaine tous les jours
.. ..	német <i>allemand</i>	Berlin—Budapest—Athén—Rodi— Damaszkusz—Bagdad—Teherán— Herat—Kabul — Berlin—Budapest— Athènes—Rhodes—Damas—Bagdad— Téhéran—Hérat—Kaboul	május—december hónapokban hetenként egyszer — mai—décembre; 1 fois par semaine
.. ..	német <i>allemand</i>	Berlin—Budapest—Bukarest — Berlin— Budapest—Bucarest	június—október hónapokban hetenként háromszor — juin—octobre; 3 fois par semaine
Koninklijke Luchtvaart Mij	holland <i>hollandais</i>	Amsterdam—Halle—Lipce—Budapest— Athén—Batávia — Amsterdam—Halle —Leipzig—Budapest—Athènes—Batavie	április—szeptember hónapokban hetenként háromszor — avril—septembre; 3 fois par semaine
Koninklijke Luchtvaart Mij.	holland <i>hollandais</i>	Budapest—Bécs—Prága—Rotterdam— London — Budapest—Vienne—Prague —Rotterdam—Londres	április—szeptember hónapokban hetenként háromszor — avril—septembre; 3 fois par semaine
Liniile Aeriene Romane Exploitate Cu Statue S. A.	román <i>roumain</i>	Budapest—Arad—Bukarest — Budapest— Arad—Bucarest	május—szeptember hónapokban hetenként háromszor — mai—septembre; 3 fois par semaine
Magyar Légiforgalmi Rt.	magyar <i>hongrois</i>	Budapest—Bécs—Salzburg—München— Zürich — Budapest—Vienne—Salzburg Munich—Zurich	június és szeptember hónapokban hétköznapokon — en juin et en septembre; en semaine tous les jours
.. ..	magyar <i>hongrois</i>	Budapest—Bécs — Budapest—Vienne	október—december hónapokban hetenként háromszor — octobre—décembre; 3 fois par semaine
.. ..	magyar <i>hongrois</i>	Budapest—Prága — Budapest—Prague	augusztus 15-től szeptember 22-ig hétköznapokon — du 15 août au 22 sept.; en semaine tous les jours
.. ..	magyar <i>hongrois</i>	Budapest—Krakkó—Varsó — Budapest— Cracovie—Varsovie	július—augusztus hónapokban hétköznapokon en juillet—août; en semaine tous les jours
.. ..	magyar <i>hongrois</i>	Budapest—Arad—Bukarest — Budapest— Arad—Bucarest	május—augusztus hónapokban hetenként háromszor — en mai—août; 3 fois par semaine
Österreichische Luftverkehrs A. G.	osztrák <i>autrichien</i>	Berlin—Bécs—Budapest—Belgrád— Szófia—Szaloniki—Athén — Berlin— Vienne—Budapest—Sophia—Salonique Athènes	április—augusztus hónapokban hetenként háromszor — en avril—août; 3 fois par semaine
.. ..	osztrák <i>autrichien</i>	Budapest—Bécs—Salzburg—München— Zürich — Budapest—Vienne—Salzburg —Munich—Zurich	április—május hónapokban hétköznapokon — en avril—mai; en semaine tous les jours
Polskie Linie Lotnize	lengyel <i>polonais</i>	Budapest—Krakkó—Varsó — Budapest— Cracovie—Varsovie	szeptember—október hónapokban hétköznapokon — en sept.—octobre; en semaine tous les jours november—december hónapokban hetenként egyszer — en nov.—décembre; 1 fois par semaine

egy járat oda és egy járat vissza — un service pour l'aller et un pour le retour

hónapokban közlekedtek a repülőgépek, azonban egyes városokkal, így Párizssal, Berlinnel, Béccsel, Prágával, Belgráddal, Bukaresttel, Athénnel és Velencével egész évben volt Budapestnek közvetlen összeköttetése.

A fentiekből látható, hogy Magyarország az 1938. évben igen erős szálakkal kapcsolódott bele Európa légihálózatába. Budapestre a szélrózsa minden irányába vezettek járatokat és a legnagyobb forgalmú nyári hónapokban tíz körülöttünk fekvő nagyvárossal állottunk közvetlen összeköttetésben. E városokkal való légi-forgalmunk nagyságáról és a hetenkint indított járatok számáról közöl adatokat a 2. számú táblázat. A legnagyobb forgalmunk ebben az évben is Béccsel volt, ide télen hetenkint 12 járat, tavasszal 27 járat, nyáron pedig hetenkint 33—36 járat indult, illetve érkezett. A forgalom sűrűsége tekintetében második helyen Belgrád áll, ahová télen heti 6—9 járat, nyáron pedig 12 járat közlekedett. A nyári hónapokban a forgalmunk még igen élénk volt Araddal és Krakkóval, ahová heti 6—6 járat ment, illetve jött. Budapest—Berlin, Budapest—Athén között heti 4 járat állott fenn, ezenkívül heti 3 járat közlekedett a Budapest—Halle—Lipcse-i és a Budapest—Bukarest-i útvonalon.

A menetidő az egyes városokba a nagyobb teljesítményű gépek használata következtében tovább csökkent, így az átlagos menetidő Bécsbe az előző évi 63 percről 58 percre, Belgrádba való repülésnél pedig a menetidő 93 percről 89 percre csökkent. A repülőgépek átlagos menetideje Aradig 64 percet, Pozsonyig 46 percet, Prágáig 122 percet, Krakkóig 90 percet tett. De lényegesen lecsökkent a távoli városok eléréséhez szükséges repülési időtartam is, így Berlinbe 3 óra 15 perc, Halle/Lipcsebe 2 óra 39 perc, Bukarestbe 3 óra 4 perc, Athénbe pedig 4 óra 24 perc alatt ér el az utas Budapestre.

Hazánk légiforgalmában az 1938. évben, mint már fentebb említettük, az előző évi hét vállalattal szemben tíz vállalat vett részt. A vállalatok számának emelkedése lényegesen megnövelte a menetek számát is. Az előző évi 3.834 menettel szemben 1938. évben már 4.689 menet közlekedett,

ami 22·3%-os növekedést jelent. Még nagyobb arányú az az emelkedés, amelyet a repülőgépek által megtett utak hosszánál észlelünk, ez 43·8%-kal haladta meg az előző évit. A repülésben töltött idő 5.051 órától 6.944 órára növekedett, ami 37·5%-os emelkedésnek felel meg.

A repülőgéppel Budapestre érkezett és innen indult utasok száma egy év alatt 18·2%-kal növekedett. Az utasok összes száma 28.259 főt tett, melyek közül 25.022 külföldi állampolgár, 3.237 pedig magyar állampolgár volt. A repülőgépek utasainak állampolgárság szerinti megoszlásáról egyébként az alábbi összeállítás tájékoztat:

Állampolgárság	1937		1938	
	szám	%	szám	%
Német	8.365	35·0	11.255	39·8
Magyar	2.427	10·1	3.237	11·5
Angol	2.530	10·6	2.532	9·0
Holland	1.103	4·6	1.142	4·1
Amerikai	1.589	6·6	1.138	4·0
Román	743	3·1	1.110	3·9
Cseh-szlovák	669	2·8	1.050	3·7
Francia	1.029	4·3	973	3·4
Jugoszláv	782	3·3	826	2·9
Görög	595	2·5	626	2·2
Svájc	459	1·9	586	2·1
Bolgár	615	2·6	544	1·9
Lengyel	93	0·4	433	1·5
Svéd	413	1·7	387	1·4
Olasz	565	2·4	382	1·4
Egyéb	1.935	8·1	2.038	7·2
Összesen :	23.912	100·0	28.259	100·0

Mint látjuk a német, magyar, román, cseh-szlovák, görög, jugoszláv, svájci és lengyel utasok számának emelkedésével szemben az amerikai, francia, olasz, svéd és bolgár utasok száma visszaesett. Az angol utasok száma alig változott. Az összes utasok által megtett utaskilométerek száma az előző évi 6.645.455-ről 9.974.085-re, vagyis 50·1%-kal emelkedett.

Az év folyamán kiadásra került menetjegyek fajtáiból arra a következtetésre juthatunk, hogy a közönség köréből évről-évre többen kapnak kedvet ahhoz, hogy útjukat repülőgépen tegyék meg. A teljes menetdíjat fizető utasok aránya ugyanis az eddigi 89·8%-ról 90·0%-ra emelkedett. A kedvezményes jeggyel utazott személyek száma az egész forgalomnak 1·2%-át, a

szabadjegyes utasok száma pedig 8·8%-át tette.

A légi úton lebonyolított áruforgalom az előző évvel szemben 28·2%-kal megnövekedett. A szállított levelek súlya 66·8%-kal, az újságok súlya 16·2%-kal emelkedett. Csomagokból viszont 36·0%-kal kevesebb került szállításra, mint az előző évben. Végeredményben az összes küldemények súlya 37·1%-kal múlta felül az előző évi mennyiséget. A postai forgalom emelkedésével a postaküldemények tonnakilométer teljesítménye 113.527-ről 159.824-re, azaz 40·8%-kal növekedett. Az utasok által magukkal vitt személypoggyászok súlya 14·4%-kal haladta meg az előző évi mennyiséget. Az áru- és poggyásztúlsúlyok által megtett tonnakilométerek 108.309-ről 161.350-re emelkedtek, ami 49·0%-os növekedésnek felel meg. A díjköteles küldemények forgalmának irányára nézve az alábbi összeállítás tájékoztató:

	Év	Postaküldemények kg.	Áruk és poggyász kg.
Külföldi forgalom . . .	1937	34.562	95.366
	1938	53.739	105.331
Átmenő forgalom . . .	1937	166.580	245.725
	1938	243.409	307.825

A közlekedett járatok pontosságát tekintve a helyzet az előző évvel szemben rosszabbodott, mert az összes menetek számának csak 66·2%-a indult, ill. érkezett pontosan, míg az előző évben a gépek 72·2%-a tartotta be a menetrendben előírt időt. A késések közül 10—30 perces volt 23·9% (1937-ben 18·6%), 30 percen felüli pedig 9·9% (1937-ben 9·2%). A késések legnagyobb részét a csatlakozások bevárása okozta, erre esik az összes késések 75·7%-a (1937-ben 67·9%). A másik leggyakrabban előforduló késést előidéző ok az időjárási viszony volt, ami miatt késést az indítás és érkezés az összes esetek 11·4%-ánál (1937-ben 15·7%). Mótorhiba miatti késés 4·4%-ot tett (1937-ben 4·6%) és egyéb ok játszott közre az esetek 8·5%-ánál (1937-ben 11·8%).

Ha az elmaradt utaknak az összes menetekhez viszonyított arányát tekintjük,

akkor határozott javulásról számolhatunk be, mert ez az arány 1938-ban 2·3%-ot tett, az előző évi 3·5%-kal szemben. Az elmaradt utak 69·2%-ánál a kedvezőtlen időjárási viszonyok játszottak közre (1937-ben 58·3%), a géphiány miatt elmaradt utak aránya az előző évi 35·3%-ról 9·3%-ra csökkent, mótorhiba miatt maradt el az út az esetek 4·7%-ánál (1937-ben 3·6%), egyéb ok játszott közre 16·8%-nál (1937-ben 2·8%).

A közlekedés biztonsága szempontjából az 1938. év igen kedvezőnek mondható, amennyiben az év folyamán egyetlen olyan baleset sem fordult elő, amely áldozatot követelt volna. Kényszerleszállás is mindössze egy volt, amelynek az időjárási viszonyok kedvezőtlen alakulása volt az oka.

2. A Budapestről indult, illetve ide érkezett hetenkénti járatok száma az 1938. évben.

Nombre, par semaine, des avions de transport qui, assurant le service régulier, sont partis de Budapest ou y arrivés en 1938.

Város Villes	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
	hónapokban											
Arad — Arad .	—	—	—	—	6	6	6	6	3	—	—	—
Athén — Athènes	—	—	3	4	4	4	4	4	4	1	1	1
Bécs — Vienne	12	12	27	27	27	33	33	36	33	21	12	12
Belgrád Belgrade . . .	9	9	12	12	12	12	12	12	12	12	6	6
Berlin — Berlin	—	—	—	1	4	4	4	4	4	4	1	1
Bukarest Bucarest . . .	—	—	—	—	3	3	3	3	3	3	—	—
Halle/Leipzig .	—	—	3	3	3	3	3	3	3	—	—	—
Krakkó — Cracovie . . .	—	—	—	—	—	—	6	6	6	6	6	6
Pozsony — Bratislava . .	—	—	—	—	—	—	—	6	6	—	—	—
Prága — Prague	—	—	—	—	—	—	—	6	6	—	—	—

Menetrendszerű átrepülés az 1938. évben 23 fordult elő, az előző évi 18-cal szemben. Az alkalmi repülések száma egy év alatt több mint felével, 167-re csökkent s ugyancsak visszaesett a magánrepülések száma is, amely az előző évi 1.006-tal szemben csak 787 esetben fordult elő.

3. A légiforgalom főbb adatai
Renseignements généraux sur le

Megnevezés	Év — Années	Az érkezett Avions arrivés	Az indult Avions partis	Az összes Ensemble	A megtett út km-ben Parcours effectués, en kilom.	A menetidő órákban Parcours, en heures	Az érkezett Passagers arrivés	Az indult Passagers partis	Az összes Ensemble					
		menetek száma - nombre des parcours effectués					utasok száma leur nombre							
a) Menetrendszerű járatok														
Budapest—Árad	1937				a járat még nem közlekedett —									
	1938	115	115	230	52.900	246	266	258	524					
Budapest—Athén	1937	51	52	103	¹⁾ 115.360	¹⁾ 453	433	391	824					
	1938	112	78	190	212.800	836	831	541	1.372					
Budapest—Bécs	1937	1.283	1.281	2.564	574.405	2.678	7.270	8.385	15.655					
	1938	1.191	1.170	2.361	524.865	2.291	7.291	7.548	14.839					
Budapest—Belgrád	1937	533	533	1.066	349.648	1.654	3.558	3.097	6.655					
	1938	521	509	1.030	337.840	1.537	3.687	3.252	6.939					
Budapest—Berlin	1937				a járat még nem közlekedett —									
	1938	70	136	206	150.586	669	535	999	1.534					
Budapest—Bukarest	1937				a járat még nem közlekedett —									
	1938	66	67	133	86.450	407	287	285	572					
Budapest—Halle/Lipce	1937	51	50	101	70.296	¹⁾ 266	377	401	778					
	1938	78	79	157	109.272	416	526	659	1.185					
Budapest—Krakkó	1937				a járat még nem közlekedett —									
	1938	109	110	219	71.832	328	528	550	1.078					
Budapest—Pozsony	1937				a járat még nem közlekedett —									
	1938	46	46	92	16.560	70	48	41	89					
Budapest—Prága	1937				a járat még nem közlekedett —									
	1938	35	36	71	32.305	144	68	59	127					
Összesen	1937	1.918	1.916	3.834	1.109.709	¹⁾ 5.051	11.638	12.274	23.912					
	1938	2.343	2.346	4.689	1.595.410	6.944	14.067	14.192	28.259					
b) Menetrendszerű átrepülések														
Budapest—Athén	1937	nem fordult elő - il n'y a pas eu de service			} Adatok nincsenek —									
	1938	4	—	4						4.480				
Budapest—Bécs	1937	4	5	9						2.025				
	1938	5	3	8						1.785				
Budapest—Belgrád	1937	5	4	9						2.952				
	1938	2	5	7						2.296				
Budapest—Berlin	1937	nem fordult elő - il n'y a pas eu de service								}				
	1938	—	4	4										
Összesen	1937	9	9	18						4.977	—	—	—	—
	1938	11	12	23						11.485	—	—	—	—
c) Alkalmi repülések														
	1937	199	191	390	—	—	146	116	262					
	1938	86	81	167	—	—	142	119	261					
d) Magánrepülések														
	1937	512	494	1.006	—	—	278	278	556					
	1938	406	381	787	—	—	107	52	159					
Összesen	1937	2.638	2.610	5.248	¹⁾ 1.114.686	¹⁾ 5.051	12.062	12.668	24.730					
	1938	2.846	2.820	5.666	1.606.895	6.944	14.316	14.363	28.679					

¹⁾ Helyesbített adat. — *Chiffre rectifié.*

az 1937—1938. években.
service aérien en 1937-38.

Levél — Lettres	Ujság — Journaux	Csomag — Colis	Összes postaszállítás — Ensemble des envois postaux	Az összes áruk Ensemble des marchandises transportées	Az áruk közül az átmenő áruk Marchandises en transit	Személypoggyász Bagages à main	Az előfordult kényeszerleszállások száma Nombre des atterrissages forcés	Spécification
súly kg-ban — poids, en kilos								
<i>il n'y avait pas encore un tel service</i>								
168	—	5	173	613	335	4.819	—	Budapest—Arad
43.560	—	2.128	45.688	14.795	14.493	19.385	—	Budapest—Athènes
60.270	2	2.844	63.116	29.803	29.337	32.590	—	Budapest—Vienne
36.505	16.498	12.056	65.059	124.586	83.516	255.071	1	Budapest—Belgrade
81.359	17.427	7.584	106.370	124.320	82.347	232.040	1	Budapest—Berlin
27.889	28	13.173	41.090	88.503	82.992	118.068	—	Budapest—Bucarest
55.083	55	5.375	60.513	87.907	81.632	124.566	—	Budapest—Halle/Leipzig
<i>il n'y avait pas encore un tel service</i>								
2.354	2	127	2.483	18.771	16.867	19.751	—	Budapest—Cracovie
<i>il n'y avait pas encore un tel service</i>								
1.434	17	18	1.469	17.472	16.809	9.338	—	Budapest—Bratislava
47.538	—	1.767	49.305	13.819	13.819	18.046	—	Budapest—Prague
58.429	2	2.676	61.107	29.041	28.874	28.508	—	
<i>il n'y avait pas encore un tel service</i>								
189	17	—	206	1.725	42	14.957	—	
<i>il n'y avait pas encore un tel service</i>								
13	1.688	—	1.701	289	188	756	—	
<i>il n'y avait pas encore un tel service</i>								
10	—	—	10	—	—	2.180	—	
155.492	16.526	29.124	201.142	241.703	194.820	410.570	1	Totaux
259.309	19.210	18.629	297.148	309.941	256.431	469.505	1	Services réguliers sans descente en Hongrie
<i>Pas de données</i>								
<i>Services réguliers sans descente en Hongrie</i>								
Budapest—Athènes								
Budapest—Vienne								
Budapest—Belgrade								
Budapest—Berlin								
Totaux								
—	—	—	—	—	—	—	—	
1.294	45	36	1.375	575	460	1.114	—	Vols occasionnels
393	—	60	453	7.446	935	1.625	—	
<i>Avions particuliers</i>								
—	—	—	—	—	—	—	—	
156.786	16.571	29.160	202.517	242.278	195.280	411.684	1	Totaux
259.702	19.210	18.689	297.601	317.387	257.366	471.130	1	

Petrichevich-Horváth Miklós báró dr.

ÁRAK, PÉNZÜGY

Nyersanyagárak 1929—1938-ban.

Les prix des matières premières en 1929—38.

Résumé. Le nouvel indice des prix de gros de Hongrie renseigne largement sur les catégories des matières premières nécessaires à l'industrie intérieure. Pour la plupart de ces matières, nous sommes obligés, on le sait, de nous adresser à l'étranger. Cette importation-là n'a baissé que peu du fait de la réincorporation d'une partie de notre région nord d'avant-guerre.

On sait également que, la majeure partie des matières premières nécessaires à notre industrie ne pouvant être achetées qu'avec des devises des pays où le change est libre, le mouvement intérieur et extérieur des prix de ces matières a une importance extrême pour notre économie. Dans la Revue Hongroise de Statistique de mars dernier, nous avons publié, en parlant de la méthode suivie pour le nouvel indice des prix de gros de Hongrie, les indices des principales matières premières. Maintenant, nous allons indiquer les prix, en tenant compte pour ceux qui doivent être comparés au point de vue international, des prix mondiaux. Dans les tableaux ci-dessous, nous donnons, quant aux matières premières les plus importantes, les prix par mois pour les dix dernières années.

Le mouvement des prix des matières premières est considéré par beaucoup d'auteurs comme l'indice le plus sûr des changements des conjonctures économiques. On voit, par les chiffres de la crise mondiale éclatée au début des années 1930, que ces auteurs ont, à bien des égards, raison. La période décennale allant de 1929 à la fin de 1938 fut une époque extrêmement instructive. Alors, on a vu d'abord les prix des matières premières tomber bien au-dessous de leur niveau élevé de 1929; ensuite, les affaires ayant repris, ces prix ont remonté à un niveau peu inférieur — et pour une partie supérieur — à celui de 1929.

Pour la variation des prix, l'indice des matières premières nécessaires à l'industrie tient le milieu entre l'indice des objets fabriqués et celui des produits agricoles. C'est ce dernier qui a le plus baissé pendant la crise: on se rappelle que la crise mondiale a affecté particulièrement les prix des produits agricoles. En Hongrie, l'indice agricole a été en 1933 de près de 50% inférieur à celui de 1929, tandis que le niveau le plus bas y marqué en 1932 par l'indice des matières premières nécessaires à l'industrie n'était que de 28,8% au-dessous de celui de 1929.

Naturellement, les variations des prix des objets fabriqués ont été moins fortes et bien moins

rapides que celles des prix des matières premières; on se rend compte de cela en comparant les indices des deux catégories de produits. Pendant la baisse survenue après 1929, les prix des objets fabriqués ont diminué à un rythme beaucoup moins vif que ceux des matières premières, et tandis que, d'après les moyennes annuelles, ces derniers atteignaient leur minimum dès 1932, l'indice des objets fabriqués est tombé le plus bas deux ans après, en 1934 seulement, lorsque, après avoir baissé progressivement, il a atteint un niveau inférieur de près de 20% à celui où il était en 1929. La hausse qui s'est produite ensuite pour les prix des objets fabriqués a été également d'un rythme peu vif. En 1938, l'indice de ces objets-là a aussi baissé.

Pour les catégories des matières premières composant l'indice général de ces matières, les prix ont, naturellement, évolué très diversement. Ci-dessous, nous indiquons les prix annuels moyens de certaines importantes matières de cette sorte. C'est faute de place que nous nous y bornons aux principales données.

*

A magyar nagykereskedelmi árák új indexszámai igen széles körben ölelik fel az ipari nyersanyagok számunkra oly fontos csoportjait is. Tudjuk, hogy e nyersanyagok legtöbbször behozatalra szorultunk, többnyire igen jelentős mértékben s ezen a helyzeten a felvidéki területek visszacsatolása is csak aránylag csekély mértékben segített.

Az is ismeretes, hogy az ipari nyersanyagok legtöbbje csak nemes (szabadon átváltható) valutával szerezhető meg s így úgy belföldi, mint külföldi áralakulásuk a magyar nemzetgazdaság szempontjából rendkívül nagy fontossággal bír. Egyes fontosabb nyersanyagok indexszámait az 1929—1938. években már közölte a Magyar Statisztikai Szemle ez évi márciusi száma, az új nagykereskedelmi index rendszerének ismertetésével kapcsolatosan. Ezúttal az indexszámok mellett a tényleges árák elemzésére kerül a sor, figyelemmel ott, ahol szükséges, a világpiaci árakra. A legfontosabb nyersanyagok ára a közölt

részletes táblázatokban tíz évre visszamenőleg havonta van feltüntetve.

A nyersanyagok áralakulását sokan a konjunkturális változások legbiztosabb ismérvének tekintik s ezt sok tekintetben igazolta az 1930-as évek elejének emlékezetes világválság. Éppen ezért az 1929. évtől az 1938. év végéig terjedő évtized páratlanul érdekes időszakot foglal magában, melyben a nyersanyagok árai az 1929. évi magas színvonalról először lezuhantak a válság mélypontjáig, majd a bekövetkezett fellendülés idején ismét oly magasra emelkedtek, hogy megközelítették, részben meg is haladták az 1929. évi nívót.

Hogy az ipari nyersanyagok ára mily magatartást mutatott a tárgyalt időszakban, leginkább akkor észlelhetjük, ha az ipari nyersanyagok összefoglaló indexszámait összehasonlítjuk egyrészt a mezőgazdaság és állattenyésztés, másrészt az ipari gyártmányok árindexeivel. Évi átlagok szerint ekkor a következő képet kapjuk:

Év	Ipari nyers- anyagok	Ipari gyárt- mányok	Mezőgazdaság és állattenyésztési termékek
	i n d e x s z á m a i (1929=100)		
1929	100·0	100·0	100·0
1930	88·5	95·3	76·0
1931	76·5	88·1	72·8
1932	71·2	86·1	69·2
1933	72·2	82·3	50·9
1934	79·0	80·7	54·4
1935	83·2	82·6	65·9
1936	89·6	87·7	65·1
1937	99·3	94·4	69·0
1938	99·7	92·5	73·4

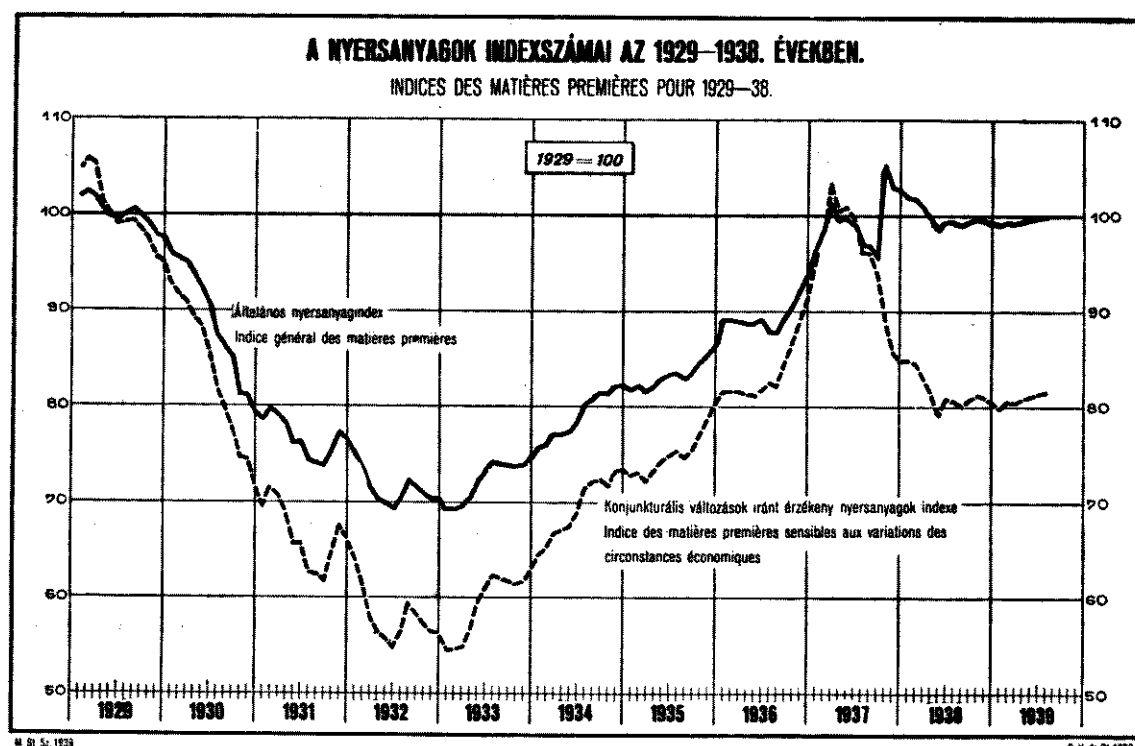
Az ipari nyersanyagok indexe tehát az áringadozások tekintetében középhelyet foglal el az ipari gyártmányok és az agrártermékek indexszáma között. Az utóbbi mindenestre a legalacsonyabbra süllyedt a válság során, hiszen emlékezetes, hogy a világválság elsősorban mint agrárkrízis tombolta ki magát a legerősebben. A magyar agrárindex adatai szerint az 1933. évi árszínvonal közel 50%-kal maradt alatta az 1929. évinek, míg az ipari nyersanyagok indexe 1932-ben, mikor a legalacsonyabban állott, csak 28·8%-kal volt kisebb az 1929. évinél.

Tévedés volna azonban azt hinni, hogy

a nyersanyagárak valóban csak ily kis arányban csökkentek a világválság idején. Nálunk a szűk piac és egyes monopolisztikus jellegű ártünetek jelentékeny befolyást gyakoroltak egyes fontos anyagok árának mesterséges megmerevítésére és ez az oka annak, hogy az összefoglaló nyersanyagindex válság alatti áresése messze elmarad más államok nyersanyagindexei mögött. Mint alább látni fogjuk, elsősorban a vas ára volt az, melynek belföldi áringadozásai nem feleltek meg a konjunkturális változásoknak, és a vas nagy jelentősége miatt ez magában véve is erősen befolyásolta — egyéb, kisebb jelentőségű és hasonlóképpen merev árú anyagokkal együtt — a magyar nyersanyagindexet.

Viszont a többi fontos nyersanyagok csaknem kivétel nélkül igen erősen reagáltak a válság árhullámaira és éppen ezért sokkal tisztább képet nyerünk a tárgyalt tízéves időszak ármozgalmairól, ha a mesterségesen megmerevített árszínvonalú anyagoktól eltekintve, csupán a konjunkturális változások iránt érzékenységet mutató anyagok indexei alapján vizsgáljuk a nyersanyagárakat. Ez utóbbiak közé tartoznak a fémek, fa, papirosanyag, nyers bőrök, kaucsuk, továbbá az összes textilipari nyersanyagok, mint a pamut, gyapjú, len, kender, juta és a selyem. Látnivaló, hogy ezek felölelik csaknem az összes fontosabb oly nyersanyagokat, melyek az ország számára csak nemes valuták ellenében szerezhetőek be. Ezeknek a konjunkturális változások iránt érzékenységet mutató nyersanyagoknak az összefoglaló árindexe — szembeállítva az általános nyersanyagindexszel — évi átlagok szerint a következő volt:

Év	Általános nyersanyag- index	Konjunktúra-érzékeny anyagok indexe
	1929 = 100	
1929	100·0	100·0
1930	88·5	83·0
1931	76·5	66·4
1932	71·2	57·9
1933	72·2	59·3
1934	79·0	69·4
1935	83·2	75·0
1936	89·6	83·7
1937	99·3	95·1
1938	99·7	81·4

Az ellentét a két indexsor között igen mélyreható. A konjunktúrális érzékenységet mutató nyersanyagok indexe 1932-ig 42,1%-os csökkenést mutatott, míg a másik csak 28,8%-osat. Világos, hogy az előbbi közelíti meg jobban a tényleges helyzetet. De leginkább kiéleződnek az ellentétek az 1937—1938. években. Az 1937. évben az akkori feszült világpolitikai helyzetben és részben az elmúlt világválság reakciója gyanánt a nyersanyagok világpiacain hatalmas arányú áremelkedő mozgalom zajlott le, melyet azonban még ez év második felében erős visszahatás követte, mely az árak rohamos hanyatlásával járt. Ez az általános árhanyatlás 1938-ban is folytatódott. Érzékeny indexünk ezeket az ármozgalmakat hűen visszatükrözi, hiszen látni, hogy az 1936. évi 83,7-ről 1937-ben 95,1-re emelkedett, 1938-ban viszont újra 81,4-re csökkent. Az összes nyersanyagok indexe ezzel szemben 1937-ben emelkedett ugyan, de 1938-ban nem hogy nem csökkent, de még meg is szilárdult valamivel. A vasnak, ennek a legfontosabb ipari nyersanyagának a kartellárát ugyanis csak 1937 őszén emelték (legalább is formálisan) s ez a magasabb árszínvonal változatlanul megmaradt az egész 1938. év folyamán is, ellentétben a többi nyersanyagok árfejlődésével. S ha figyelembe vesszük, hogy a nyersvasnál ez az emelés nem kevesebb, mint 46%-ot tett ki, ez magában véve is indokolja, hogy általános nyers-

anyagindexünknel a normális áralakulás jellegzetességei elmosódnak. A közölt grafikon szépen feltűn-teti a kétféle nyersanyag-index közötti különbséget.

Ha a nyersanyagok árindexét összehasonlítjuk az ipari gyártmányok indexével, természetesen látjuk, hogy az utóbbiaknál az ár-ingadozások sokkal kisebb méretűek és általában a gyártmányoknál az árfejlődés sokkal nyugodtabb iramú. Az 1929 után bekövetkezett áresés az utóbbiaknál sokkal lassabb ütemben is bonyolódott le; míg a nyersanyagok ára már 1932-ben — évi átlagok szerint — elérte mélypontját, a gyártmányindex 1934-ben állott fokozatos süllyedés után a legalacsonyabban, mikor nem egészen 20%-kal süllyedt az 1929. évi színvonal alá. Hasonlóképpen nyugodt és csendes ütemű volt itt azután a bekövetkezett áremelkedő mozgalom is. 1938-ban a gyártmányindex is visszaesett, ezzel is jelezvén az általános nyersanyag-index természetellenes voltát.

Az egyes nyersanyagcsoportok áralakulása az általános nyersanyagindexen belül természetesen igen eltérő volt. Az alábbiakban az egyes fontosabb nyersanyagok ára részletesen kerül ismertetésre, az évi átlagárak alapján. A rendelkezésre álló tér korlátozottsága folytán természetesen csak a fő adatok összefoglalásáról lehet szó. Megjegyzendő, hogy a közölt külföldi árjegyzések átszámítása az ismert valutáris nehézségek miatt mellőztetett. Ezek különben is csak általános tájékozódásul szolgálnak.

Vas. Az ország vasérc- és nyersvastermelése rendes körülmények közt sem fedezi a magyar vashulladékgyártóipar szükségletét, emelkedő konjunktúra esetén pedig a behozatal vasércből, nyersvasból és ócskavasból (vashulladékból) igen jelentékeny mennyiségekre emelkedhetik. E háromfajta áruból az 1929-től 1938-ig terjedő évtizedben a következő mennyiségeket hoztuk be:

Év	Vasérc	Nyersvas	Ócskavas és vashulladék
	ezer métermázsában		
1929	5.704	364	102
1930	4.367	170	19
1931	1.807	39	226
1932	832	22	251
1933	1.055	9	289
1934	1.493	5	514
1935	2.667	620	527
1936	3.654	863	489
1937	4.600	264	589
1938	4.193	41	598

Az 1929. évi magas színvonalról a válság alatt a vasérc és vasbehozatal tisztán mutatja a konjunkturális visszaesést, majd az utóbb bekövetkezett újabb fellendülést. A behozatal általában igen jelentékeny és ha tekintetbe vesszük is számottevő félgyártmány-, vasáru- és gépkivitelünket, világos, hogy az ország vastermelése nem fedezi a belső fogyasztás szükségleteit. Az importnak mindenesetre jelentős árfolyásoló tényezőnek kell lennie és — tekintettel a vastermelés konjunkturális érzékenységre — a vasárak alakulásának vissza kell tükröznie a változó gazdasági viszonyok befolyását.

Nálunk azonban a vasárak a kartell-árak feltűnő merevségét mutatják s az árak csak vontatottan és általában nem nagy mértékben mutatnak érzékenységet a konjunkturális változások iránt; különösen kitűnik ez az alábbi adatokból, melyek egyes vasfajták évi átlagárait tüntetik fel:

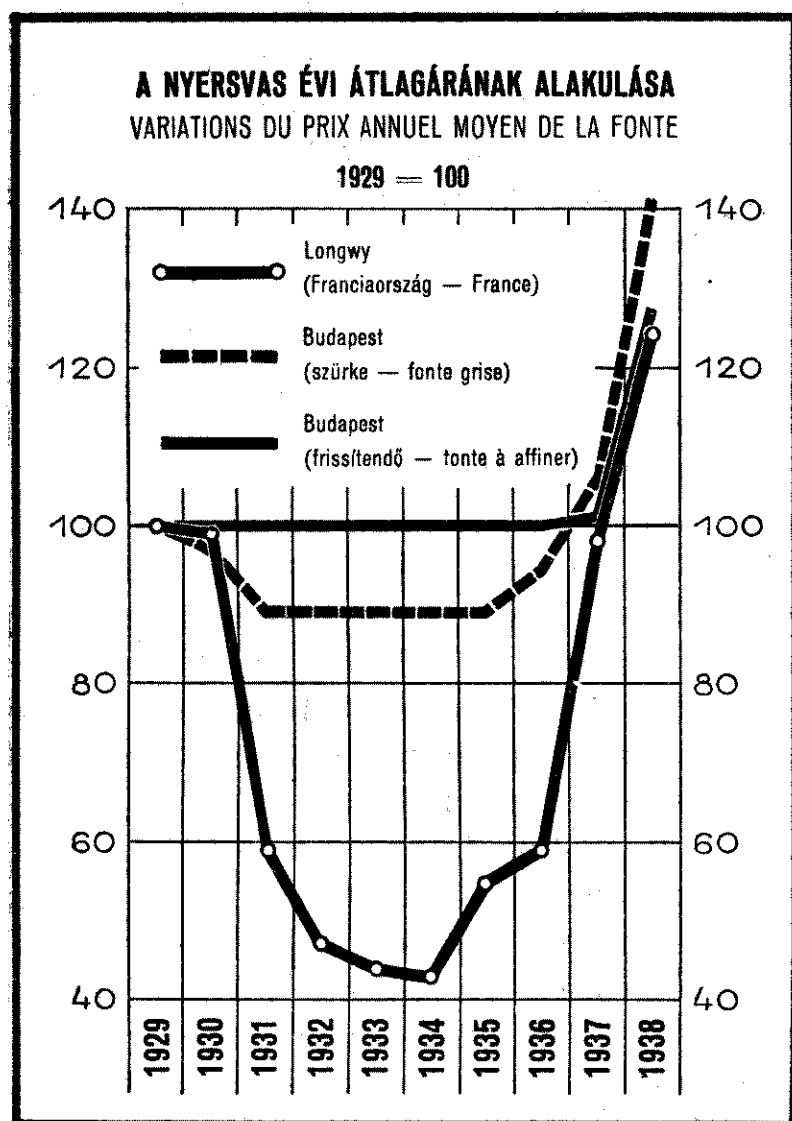
Év	Nyersvas, öntődei szürke I.	Nyersvas frissitendő	Folytvas bugákban	Rudvas, beton-gömbvas
	ára métermázsánként			

a) pengőben

1929	12·77	12·55	16·00	25·40
1930	12·34	12·56	16·00	25·14
1931	11·34	12·59	16·04	25·22
1932	11·34	12·59	16·13	25·39
1933	11·34	12·59	16·13	26·87
1934	11·34	12·59	16·13	28·35
1935	11·34	12·59	16·13	28·01
1936	12·03	12·49	16·13	27·77
1937	13·50	12·63	17·35	27·77
1938	18·00	16·00	21·00	27·77

b) indexszámokban

1929	100	100	100	100
1930	97	100	100	99
1931	89	100	100	99
1932	89	100	101	100
1933	89	100	101	106
1934	89	100	101	112
1935	89	100	101	110
1936	94	100	101	109
1937	106	101	108	109
1938	141	127	131	109

Tisztán látni az áralakulás feltűnő merevségét. A feltüntetett vasfélék közül 1929 után, az általános árzuhanás idején csak a szürke nyersvas ára mutatott némi hanyatlást, míg a többinél teljes merevséget látunk (l. a közölt táblázatokban a nyersvas összefoglaló indexeit is). Később a bekövetkezett áremelkedés is elkésve, valamint ugrásszerűen jelentkezett 1937 októberétől kezdve s ez a magasabb színvonal végig meg is maradt, ami szintén ellenmondásban áll a világpiaci irányzatokkal. Ha néhány jelentős világpiaci árait összehasonlítjuk a magyar árakkal, élesen kitűnik az ellentét ezek és a belföldi vasárak között. A nyersvasnak külföldi árai ugyanis a következő képet adják (évi átlagban):

Év	Nyers vasárak		
	Franciaországban (Longwy) tonna, frs.	Belgiumban (Ougrée) tonna, frs.	Egy.Államokban (Pittsburgh) longton, dollár

a) Szám szerint

1929	473	615	19.99
1930	467.5	596	19.75
1931	280	505.5	18.46
1932	222	316	16.62
1933	210	293	17.79
1934	202	303	20.08
1935	260	350	20.56
1936	280	435.5	21.50
1937	463.5	748	25.41
1938	586.5	521.25	24.08

b) Indexszámokban (1929=100)

1929	100	100	100
1930	99	97	100
1931	59	82	92
1932	47	51	83
1933	44	48	89
1934	43	49	100
1935	55	57	103
1936	59	71	108
1937	98	122	127
1938	124	85	120

A külföld jellemző árai tehát igen nagyfokú konjunktúraérzékenységet mutatnak. Természetesen az összehasonlításnál mindig figyelembe kell venni a valutáris helyzetet, így az amerikai áraknál 1933-ban jelentkező szilárdulás kizárólag a dollár akkori leértékelésére vezetendő vissza.

De nemcsak a külföldi árjegyzések, hanem importunk és exportunk áradatai is hasonló képet adnak. Erre vonatkozólag közvetlen árjegyzésekkel ugyan nem rendelkezünk, a Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság által megállapított egységértékek azonban eléggé megvilágítják a helyzetet, ha ez utóbbi adatok nem is alkalmasak teljes mértékben arra, hogy részletekbe menő összehasonlítás alapul szolgáljanak. Ezek az egységértékek a következők:

Év	Behozatali egységértékek		Kiviteli egységértékek Rúdvas
	Nyersvas	Ócskavas	

a) Métermázsánként pengőben

1929	12.18	5.90	20.—
1930	12.48	6.23	18.—
1931	12.—	4.35	14.70
1932	9.89	3.90	12.62
1933	10.37	5.80	19.32
1934	8.61	4.80	16.50
1935	7.06	5.20	13.20
1936	5.12	5.84	12.58
1937	11.39	8.79	13.28
1938	12.62	7.58	14.09

Év	Behozatali egységértékek		Kiviteli egységértékek Rúdvas
	Nyersvas	Ócskavas	

b) Indexszámokban (1929=100)

1929	100.0	100.0	100.0
1930	102.5	105.6	90.0
1931	98.5	73.7	73.5
1931	81.2	66.1	63.1
1933	85.1	98.3	96.6
1934	70.7	81.4	82.5
1935	58.0	88.1	66.0
1936	42.0	99.0	62.9
1937	93.5	149.0	66.4
1938	103.6	128.5	70.5

A külkereskedelem egységértékei tehát a tárgyalt tízéves időszak alatt nagy ingadozásokat mutattak, jelezvén azt, hogy import- és exportadataink a világpiaci árjegyzéseket tükrözik vissza, nem pedig a belföldi árszínvonal merevségét.

A mondottakból világos, hogy a nyersvas és a legtöbb vassfélgymártmány tekintetében is a magyar belföldi árjegyzések nem alkalmasak arra, hogy azokból a vaspiac tényleges helyzete — figyelemmel a világpiaci tendenciákra — megítélhető legyen. A magyar vasárak az elmúlt tíz esztendőben tisztán mutatták sajátos viszonyainkat: szűk piac, egykéz által diktált monopolisztikus árhelyzet. Hogy a kartellált árak azután mily mértékben érvényesültek a tényleg lebonyolított adás-vételi ügyleteknél, azt a Statisztikai Hivatal a rendelkezésre álló eszközökkel meghatározni nem tudta. A jövőben a Hivatal egyik feladatának tekinti az árstatisztika terén a vasárak belföldi alakulásának végleges tisztázását.

Réz. Mint általában az összes jelentősebb fémekből (újabbban az alumínium kivételével), a hazai szükséglet rézből is kizárólag behozatallal kell fedeznünk s így a belföldi árak a külföldi piacokon kialakult árak függvényei. A fémeknél így általában nem találunk oly mesterségesen megmerevített kartellárakat, mint a vasnál. Rézbehozatalunk túlnyomórésztben amerikai eredetű, részben más államok, főleg a londoni piac közvetítésével. A nyers vörösréz és a vörösréz hulladék belföldi ára az 1929—1938. évek átlagai szerint — összehasonlítva a newyorki árjegyzéssel — a következő volt:

Év	Vörösréz		newyorki ára 100 lbs. dollárban
	nyers	ócska	
	belföldi ára pengőben kilogrammonként		

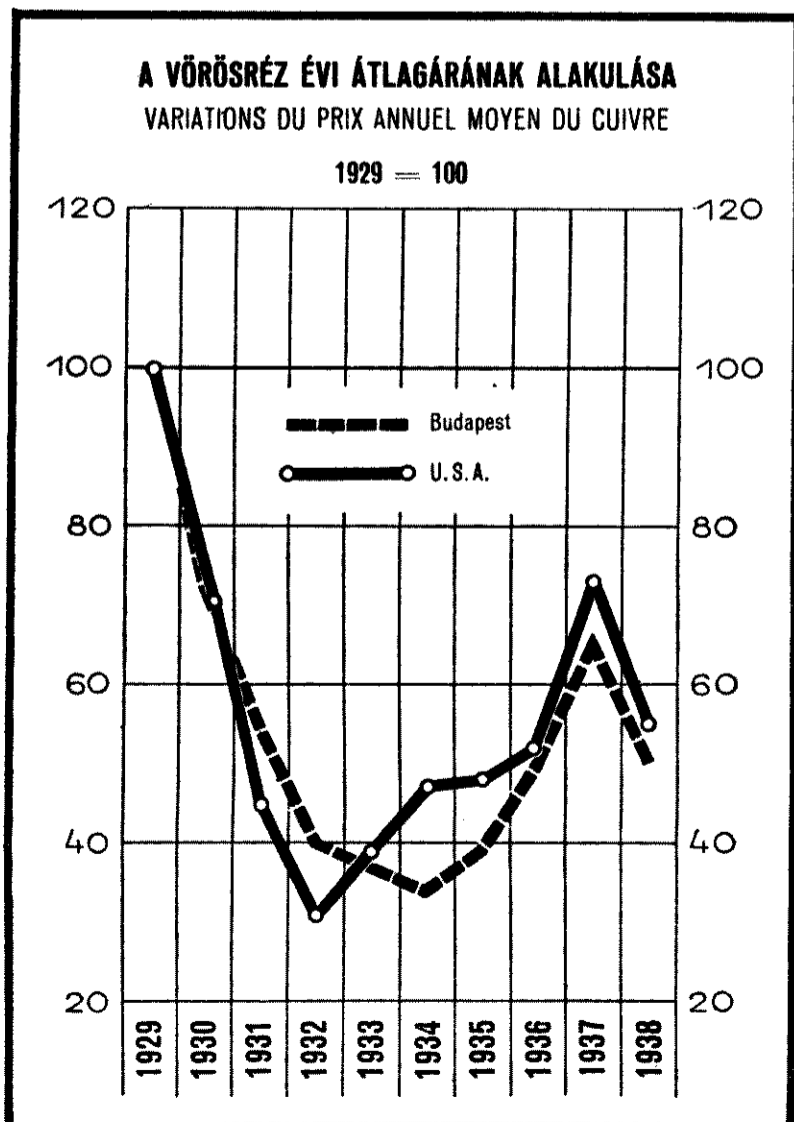
a) Szám szerint

1929	2.39	1.75	18.10
1930	1.70	1.37	12.90
1931	1.19	1.02	8.10
1932	0.92	0.87	5.60
1933	0.91	0.81	7.00
1934	0.87	0.82	8.40
1935	1.03	0.91	8.60
1936	1.28	1.14	9.50
1937	1.65	1.30	13.20
1938	1.27	1.07	10.00

b) Indexszámokban (1929 = 100)

1929	100	100	100
1930	71	78	71
1931	50	58	45
1932	38	50	31
1933	38	46	39
1934	36	47	46
1935	43	52	48
1936	54	65	52
1937	69	74	73
1938	53	61	55

A belföldi és a külföldi rézárak alakulása tehát meglehetősen azonos arányú és jellegű volt, jeléül annak, hogy a belföldi

árak is normálisan alakulhattak ki. Legalacsonyabbak voltak a rézárak az 1932—1934. években, mikor a réz elvesztette 1929. évi árának több mint 60%-át. A később bekövetkezett javulás éveiben a réz csak egy részét tudta visszaszerezni elvesztett árszínvonalának, míg az 1937. évi nagy hosszmozgalom idején is csak 70 körüli magasságra tudott az indexszám évi átlaga emelkedni, bár ez év tavaszán — rövid ideig — a réz ára is eléggé megközelítette az 1929. évit. 1938-ban árszínvonala meglehetősen alacsony maradt.

Ólom. Az ólmot túlnyomóan európai bányákból importáljuk. Belföldi árát és newyorki árjegyzését a következő adatok mutatják:

Év	Budapest		Newyork
	nyersólom	ócska ólom	nyersólom
	métermázsa pengőben		100 lbs. dollár

a) Szám szerint

1929	71.03	42.42	6.80
1930	54.60	34.77	5.50
1931	44.78	30.10	4.20
1932	37.31	29.83	3.20
1933	33.03	28.75	3.90
1934	30.25	25.58	3.90
1935	42.61	35.96	4.10
1936	55.98	48.93	4.70
1937	70.06	50.90	6.00
1938	47.95	27.12	4.70

b) Indexszámokban (1929 = 100)

1929	100	100	100
1930	77	82	81
1931	63	71	62
1932	53	70	47
1933	47	68	57
1934	43	60	57
1935	60	85	60
1936	79	115	69
1937	99	120	88
1938	67	64	69

Az ólom ára az évi átlagárak szerint belföldön egészen 1934-ig szakadatlanul süllyedő volt, de áresési aránya nem érte el a rézét. A legalacsonyabb indexet a nyers ólomnál 1934-ben látjuk, mikor 57%-kal volt kisebb az ólom ára az 1929. évinél. Igen erőteljes volt az utóbb bekövetkezett áremelkedés is, amit a nyersólomnál az 1937. évi 99-es, az ólomhulladéknál pedig a 120-at elérő indexszám mutat. Az amerikai árjegyzések ingadozásai — itt is nyersólomról van szó — nagyjában véve nem mutatnak ellentétes irányzatot.

Az 1937. év tavaszán az ólom ára rövid ideig rendkívüli magasságot ért el, így a nyersólom elérte a 90 pengőt, az ólomhulladék pedig meghaladta a 72 pengőt. Mind a kettő igen lényegesen — az előbbi 27%-kal, az utóbbi pedig nem kevesebb, mint 70%-kal — meghaladta az 1929. évi átlagos színvonalat. Viszont a bekövetkezett visszahatás annál erőteljesebb volt és az 1938. év decemberében a nyersólmot Budapesten már csak 48·10 pengővel, az ócskaólmot pedig 23·69 pengővel jegyezték.

Ón. Ezt az értékes fémeket Hátsó-India szállítja, főleg angol és németalföldi közvetítéssel. Budapesti, singaporei és newyorki árjegyzéseit évi átlagban a következő adatok mutatják:

Év	A nyers ón (Banka vagy Billiton) árjegyzései		
	Budapest m. mázsa, pengő	Singapore pocol=60.48 kg. Strait dollár	Newyork 100 lbs. dollár
a) Szám szerint			
1929	799.—	104·56	45·20
1930	498·95	72·63	31·50
1931	405·03	60·70	24·40
1932	462·64	69·60	21·90
1933	557·10	100·26	39·40
1934	618.—	114·57	52·30
1935	665·21	111·20	50·40
1936	631·73	100·30	46·40
1937	672·08	119·68	54·40
1938	527·14	95·05	42·30
b) Indexszámokban (1929=100)			
1929	100	100	100
1930	62	69	70
1931	51	58	54
1932	58	67	48
1933	70	96	87
1934	77	110	116
1935	83	107	112
1936	79	96	103
1937	84	114	120
1938	66	91	94

Az ón áralakulására jellemző az a gyors áresés, mely 1929 után hirtelen leszorította az árát és oly mértékben, hogy a singaporei árjegyzés (és a budapesti is) már 1931-ben elérte a legalacsonyabb színvonalat. Az ón ára egyébként már 1927 óta erősen süllyedő volt s ehhez képest már az 1929. évi árszínvonal is meglehetősen alacsony volt. Még így is igen nagyarányúnak nevezhető az 1929 után beállott olcsóbodás. A továbbiakban az ón ára erőteljes szilárdulás mellett ingadozásokat mutat és áralakulása a leginkább szabálytalan az összes fémek között. 1934—1935-ben elég

magas színvonalat ért el, azután visszaesett, de az 1937. évi általános nyersanyagdrágulás az ón árát is erősen kiugrasztotta. A budapesti árjegyzéseknél a világpiacon ingadozások hatása általában némileg letompítva jelentkezik.

Horgany. Ebből a fémről többnyire Lengyelország a fő szállítónk, míg a behozatal egy része elapozódik a nyugati piacok között. A budapesti és a newyorki évi átlagárak a következők:

Év	Budapest		Newyork nyers horgany 100 lbs, dollár
	Bányahorgany lapokban	Horgany- hulladék	
m. mázsa pengő			
a) Szám szerint			
1929	74·45	63·33	6·80
1930	51·36	35·79	4·90
1931	43·15	28·48	4·00
1932	42·46	26·78	3·30
1933	42·48	31·16	4·40
1934	38·22	30·90	4·50
1935	42·13	36·39	4·70
1936	48·03	43·26	5·30
1937	64·15	48·84	6·90
1938	43·17	27·47	5·00
b) Indexszámokban (1929=100)			
1929	100	100	100
1930	69	57	72
1931	58	45	59
1932	57	42	49
1933	57	49	65
1934	51	49	66
1935	57	57	69
1936	64	68	78
1937	86	77	101
1938	58	43	74

A horgany áralakulása is meglehetősen követi a konjunkturális ingadozásokat és nem mutatja azokat a szabálytalanságokat, mint az óné. Az 1929 után közvetlenül észlelhető gyors árzuhanás után a horgany ára tovább süllyedt s a nyers horgany budapesti ára 1934-ben volt a legalacsonyabb, mikor az évi átlagár mindössze 38·22 pengő volt, ami nem több az 1929 évi ár 51%-ánál. Az ócskahorgany viszont már 1932-ben elérte legalacsonyabb árát s itt az árzuhanás mérve is jelentékenyen nagyobb volt. A budapesti jegyzések szerint a horgany évi átlagára 1937-ben is elmaradt az 1929. évi mögött s az ezután bekövetkezett visszaesés szokatlanul nagymértékű volt.

Összehasonlításként egymásmellé állíthatjuk e most tárgyalt négy legfontosabb fémfajta árindexeit:

Év	Nyers vörösréz	Nyers ólom	Nyers ón	Nyers horgany
	á r á n a k indexszámai, 1929=100			
1929	100	100	100	100
1930	71	77	62	68
1931	50	63	51	58
1932	38	53	58	57
1933	38	47	70	57
1934	36	43	77	51
1935	43	60	83	57
1936	54	79	79	64
1937	69	99	84	86
1938	53	67	60	58

A válság alatt legnagyobb volt az áresés a vörösrézénél, azután az ólomnál, míg a horganynál és az ónnál az akkori árzuhanások aránya valamivel kisebb volt. Az ónnál megfigyelhető az áralakulásnak a többiekhez viszonyított szabálytalansága. Az ócskafémek áralakulása az előbbiekhöz viszonyítva némileg eltérő, amint az kitűnik az alábbi adatokból:

Év	Ócska (huladék) fémek árainak indexszámai (1929=100)		
	Vörösréz	Ólom	Horgany
1929	100	100	100
1930	78	82	57
1931	58	71	45
1932	50	70	42
1933	46	68	49
1934	47	60	49
1935	52	85	57
1936	65	115	68
1937	74	120	77
1938	61	64	43

Ónhulladékról adatokkal nem rendelkezünk. Érdekes, hogy a réz- és az ólomhulladék ára mindig eléggé magasabb színvonalon mozgott, mint a nyersfémeké, míg a horganynál némi kivétellel a nyershorgany ára viszonylag jobban tudta árát megőrizni.

Egyéb fémek. A nikkelnak, alumíniumnak és az antimonnak budapesti árjegyzései az 1929—1938. évek átlagai szerint a következők voltak:

Év	Nikkel	Alumínium	Antimon regulus
	ára		
a) Métermázsánként pengőben			
1929	499·80	263·56	142·80
1930	499·80	256·80	142·80
1931	501·43	260·08	122·80
1932	504·70	219·75	123·60
1933	504·70	201·33	123·60
1934	504·70	210·33	123·60
1935	523·15	218·—	199·13
1936	530·11	237·58	206·—
1937	516·97	247·50	253·21
1938	499·55	259·79	257·50

Év	Nikkel	Alumínium	Antimon regulus
	ára		
b) Indexszámokban (1929 = 100)			
1929	100	100	100
1930	100	97	100
1931	100	99	86
1932	101	83	87
1933	101	76	87
1934	101	80	87
1935	105	83	139
1936	106	90	144
1937	103	94	177
1938	100	99	180

Mint látni, ezeknél az előbbieknél kisebb jelentőségű fémeknél az áralakulás egészen eltérő. A nikkell ára csak kissé változott, a másik kettőnél kisarányú csökkenés után erős szilárdulás jelentkezik, mely különösen kirívó az antimonnál.

Fa. A trianoni megcsonkítás után külkereskedelmi mérlegünk legjelentősebb teherterétele a fabehezatal lett. A visszacsatolások a helyzeten mindenesetre jelentékenyen enyhítettek, de csak a jövő mutatja majd meg, hogy ez mily mértékben fog jelentkezni a nemzetközi árucserénkben.

A faárak általában meglehetősen érzékenységgel reagálnak a konjunkturális változásokra. Nemzetközi összehasonlításuk viszont igen kényes feladat; az árak mozgását feltűntető arányszámok mégis alapul szolgálhatnak bizonyos fokú összehasonlításra. Két magyar árjegyzés mellett elégnek látszott a nemzetközi áralakulás dokumentálására egy svéd és egy amerikai árjegyzést feltüntetni. A lombosfa magyar árjegyzése 30 cm-en felüli tölgyrönkre vonatkozik, mely fanem egy köbméterének súlya mintegy 880 kg. A túlevelű fára vonatkozó közölt magyar jegyzés a faragott luc v. jegenyefenyőfa (6 méterig) áralakulását jelzi, mely fanem köbmétere mintegy 440 kg-nak felel meg. Úgy a svéd, mint az amerikai adatok fenyőrönkfára vonatkoznak.

Ezeknek a fanemeknek az áralakulása az 1929—1938. években a következő volt (évi átlagban):

Év	Árjegyzések Budapesten		Svédország Fenyőfa standard, svéd K	Amerika Fenyőfa 1000 köbláb, dollár
	Tölgyrönk m ³ , pengő	Fenyő faragott fa m ³ , pengő		
a) Szám szerint				
1929	46·96	53·47	239·—	37·50
1930	43·05	43·48	223·—	34·74
1931	29·25	35·40	191·—	27·99
1932	27·04	34·46	184·—	19·08
1933	21·63	27·63	218·—	26·58
1934	24·82	29·—	238·50	36·65
1935	33·34	29·75	216·—	36·02
1936	37·53	34·65	244·84	37·47
1937	51·38	46·58	319·91	44·83
1938	46·25	49·91	250·84	41·33

Év	Árjegyzék Budapesten		Svédország	Amerika
	Tölgyrönk m ³ , pengő	Fenyő faragott fa m ³ , pengő	Fenyőfa standard, svéd K	Fenyőfa 1000 köbláb, dollár

b) Indexszámokban (1929=100)

1929	100	100	100	100
1930	92	81	93	93
1931	62	66	80	75
1932	58	64	77	51
1933	46	52	91	71
1934	53	54	100	98
1935	71	56	90	96
1936	80	65	102	100
1937	109	87	134	120
1938	98	93	105	110

Érdekesen mutatják az adatok, hogy a belföldi faáraknál meglehetősen egyöntetű árfejlődést látunk. A fánál az 1933. év jelentette nálunk a válság mélypontját s ekkor a lombosfa 54%-kal, a fenyőfa pedig 48%-kal volt olcsóbb, mint 1929-ben. Az 1937-ben bekövetkezett áremelkedés sem a tölgyfánál, sem a fenyőfánál nem volt olyan nagyarányú, mint ezt a svéd és az amerikai árjegyzéseknél látjuk. Fenyőnél nálunk 1938-ban is további szilárdulás mutatkozik, holott az adatokból kitűnik a külföldi piacok erős lanygulása.

Papirosanyag. Ide tartozik a cellulóze és a mechanikai úton előállított papirosanyag, vagyis a faköszörület. Ezekből való igen nagy behozatalunk túlnyomórészt a régi Ausztriából származott. A behozatal legnagyobb részét vegyi úton előállított papirosanyag, vagyis cellulóze volt, míg faköszörületre aránylag csak kis rész esett. A papirosanyag áralakulásának tulajdonképpen szoros összefüggésben kellene lennie a nyersanyagául szolgáló fanemek ár-alakulásával, de látni fogjuk, hogy nem mindig ez a helyzet.

Az alábbi magyar adatok a 88%-os fehéritett cellulóze és a 88% szárazságú faköszörület áralakulását mutatják, összehasonlítva a svéd árjegyzésekkel:

Év	Budapesti árák		Svéd árák Cellulóze tonna, svéd K
	Cellulóze métermázsa pengő	Faköszörület	

a) Szám szerint

1929	44·17	18 25	196—
1930	39—	17·75	172—
1931	30·08	16·83	140—
1932	25·25	15·38	121—
1933	24·83	16·33	128—
1934	27·58	17·38	133—
1935	25·83	16·17	119—
1936	29·54	17·08	141·54
1937	46·96	19·67	263—
1938	31·75	17·92	162·50

Év	Budapesti árák		Svéd árák Cellulóze tonna, svéd K
	Cellulóze	Faköszörület	

b) Indexszámokban (1929=100)

1929	100	100	100
1930	88	97	88
1931	68	92	71
1932	57	84	62
1933	56	89	65
1934	62	95	68
1935	58	89	61
1936	67	94	72
1937	106	108	134
1938	72	98	83

A hazai cellulózeárak alakulása meglehetősen simult a nemzetközi piacokat képviselő svéd árjegyzésekhez. A faköszörületnél a kilengések sokkal kisebbek.

Nyersbőrök. Bőrökből igen nagy az importszükségletünk, még pedig mindenfajta nyersbőrökből. Marhabőr-importunkban túlnyomó a tengerentúli áru, míg borjúbőrökből inkább az európai piacokat veszszük igénybe. A juhbőrimport az első ketőt jelentőségben felülmúlja, a tengerentúli áru ennél igen jelentékeny szerepet játszik.

A marhabőr ára, nálunk, Amerikában és Indiában az 1929—1938. években évi átlagok szerint a következőképen alakult:

Év	Nyers marhabőr évi átlagára		
	Budapest kg, pengő	Csikágó 100 lbs, dollár	Calcutta 20 lbs, rupia

a) Szám szerint

1929	1·37	17·10	12·70
1930	1·23	13·90	—
1931	1·00	9·10	5·14
1932	0·70	6·10	5·21
1933	0·77	9·70	6·00
1934	0·87	10·00	5·78
1935	0·97	13·00	7·04
1936	1·29	13·90	8·70
1937	1·53	17·20	9·26
1938	1·14	11·80	8·00

b) Indexszámokban (1929=100)

1929	100	100	100
1930	90	81	—
1931	73	53	40
1932	51	36	41
1933	56	57	47
1934	64	58	46
1935	71	76	55
1936	94	81	69
1937	112	101	73
1938	83	69	63

Úgy Amerikában, mind Indiában a válságos évek a marhabőr árát rendkívüli mértékben leszorították. Belföldi áraink némileg ellenállóképesebbek voltak, bár az 1932. évi átlagár Budapesten is 49%-kal maradt el az 1929. évi mögött. Igen erős

és a külföldi piacokét felülmúló arányú volt nálunk az 1937. évig tartó szilárduló irányzat, mely végül is a marhabőr árát 12%-kal az 1929. évi színvonal fölé emelte, míg az amerikai és különösen az indiai piacokon a szilárdulás aránya korántsem volt ily mérvű.

A borjúbőr és a juhbőr árainál összehasonlításra alkalmas külföldi árjegyzésekkel nem rendelkezünk. A budapesti árjegyzések a következők:

Év	Borjúbőr	Juhbőr
	kg. pengő	
	a) Szám szerint	
1929	2·39	2·38
1930	2·31	1·53
1931	1·69	0·98
1932	1·02	0·81
1933	1·34	1·01
1934	1·35	1·52
1935	1·65	1·32
1936	2·17	1·46
1937	2·54	1·95
1938	1·75	1·31
	b) Indexszámokban (1929=100)	
1929	100	100
1930	97	64
1931	71	41
1932	43	34
1933	56	42
1934	56	64
1935	69	55
1936	91	61
1937	106	82
1938	73	55

Mind a két bőrfajta ára 1929-ben viszonylag magas volt s ezért a bekövetkezett áresés nagyarányú volt. A borjúbőr még 1930-ban is egész éven meg tudta őrizni színvonalát, 1931-ben azonban itt is megkezdődött az árzuhanás, mely árnyaiban jelentékenyen felülmúlta a marhabőrét. 1932. évi 1·02 pengős átlagára 57%-kal alacsonyabb az 1929. évi átlagárnál, de 1933-ban 80 filléres árak is felszínre kerültek. Az ezután bekövetkezett szilárdulás némi ingadozások mellett állandóan emelte az árszínvonalat egészen az 1937. év tavaszáig, mikor 2·83 pengős árjegyzéssel kulminált. A visszaesés azután még ugyanez év folyamán erősen lezörítette a borjúbőr árát is s a lanyguló irányzat 1938-ban sem szakadt meg.

A juhbőr áránál még nagyobbarányú kilengések észlelhetők, mert itt időnkint nemcsak az általános konjunkturális tényezők hatottak közre, hanem a feldolgozó iparnak — mely nagyrészt exportra dolgozott — különleges helyzete is. A juhbőrnél az árzuhanó irányzat már az 1929. év végén jelentkezett és az 1932. év közepéig megszakítás nélkül tartott, majd átmeneti

szilárdulás után az 1933. év elején újabb mélypont keletkezett. Az ezévi átlagár a közölt adatok tanúsága szerint 66%-kal alacsonyabb az 1929. évinél, de az 1933. év januárjában és februárjában észlelt legalacsonyabb (70 filléres) ár közel 80%-kal marad el az utóbbtól, vagyis annak egyötöd részét is alig érte el. A későbbi években a szilárdulás fokozatosan haladt előre (1935-ben erős átmeneti visszaesés mellett), de a juhbőr-feldolgozóipar helyzete nem engedte, hogy a szilárdulás oly mértékűvé váljék, mint a többi bőrfajtáknál. Így az 1937. évi átlagár még mindig 18%-kal maradt alatta a válságot megelőző utolsó év árszínvonalának.

Nyers kaucsuk. Nyers gummiból belföldön piac nem alakul ki, a gyárak közvetlenül importálnak. A budapesti árat tehát a külföldi jegyzések alapján kell kikalkulálni s így természetesen a belföldi és külföldi árjegyzések közt lényegbeli eltérések nem lehetségesek. Az itt-ott mutatkozó különbségek valutáris és egyéb hasonló természetű okokkal függenek össze. A magyar nagykereskedelmi index számára megállapított budapesti árak és a newyorki kaucsukjegyzések szerint az 1929—1938. évi átlagárak a következők:

Év	Nyers kaucsuk ára	
	Budapest font, pengő	New-York 20 lbs, dollár
	a) Szám szerint	
1929	0·72	20·60
1930	0·47	11·90
1931	0·34	6·20
1932	0·20	3·50
1933	0·26	6·00
1934	0·47	12·90
1935	0·43	12·40
1936	0·57	16·50
1937	0·67	19·40
1938	0·52	14·70
	b) Indexszámokban (1929=100)	
1929	100	100
1930	65	58
1931	47	30
1932	28	17
1933	36	29
1934	65	63
1935	60	60
1936	79	80
1937	93	94
1938	72	71

A kaucsuk óriási áringadozásai a nemzetközi piacokon közismertek. Az 1929. évi árszínvonal magában véve is már igen alacsony volt (csak kb. fele az 1927. évinek) s ezt figyelembe véve a maga teljességében kidomborodik a válság által előidézett árrombolás hatalmas aránya. A későbbi regenerálódás igen számottevő volt, 1937-ben

újra az 1929. évit megközelítő magasságra emelte a nyers kaucsuk évi átlagárát.

Textilipari nyersanyagok. A legfontosabbak a pamut, gyapjú, len, kender, juta, selyem, műselyem. Pamutból és jutából az árak csak az import alapján határozhatók meg, miután ezekből természetesen belföldi termelésről nem lehet szó. A gyapjú — pusztán a termelt mennyiség alapján — talán fedezhetné a szükséglet számszerű összegét, de a gyárak által feldolgozott minőségek miatt eléggé jelentős behozatalra is szorulunk, miután az igényelt különféle minőségek a hazai termelésből nem minden tekintetben állnak rendelkezésre. Más minőségekből viszont a felesleget exportáljuk. Némileg hasonló a helyzet lenből és kenderből is. Selyemből (hernyóselyemből) a hazai termelés mellett csak kis mennyiségek behozatalára szorulunk, annál nagyobb a jelentősége azonban a műselyem-behozatalnak, mely utóbbi nyersanyagból jelenleg hazai termelés egyáltalán nincs, bár a műselyem belföldi előállításának tárgyi nehézségei ma sem volnának.

Legfontosabb textilipari nyersanyagunk nálunk is, mint általában a kultúrálammokban, a pamut. Gyáraink főleg amerikai eredetű pamutot dolgoznak fel, az indiai és egyiptomi pamutnak a magyar ipar szempontjából csak kisebb jelentősége van. A budapesti paritásban meghatározott nyerspamutárak és neworleansi jegyzések a szóbanforgó tízéves időszak évi átlagai szerint a következő képet adják:

É v	A nyerspamut ára	
	Budapest kg, pengő	New-Orleans 100 lbs, dollár
	a) Szám szerint	
1929	2·82	18·60
1930	2·10	13·10
1931	1·45	8·30
1932	1·15	6·30
1933	1·36	8·50
1934	1·59	12·30
1935	1·73	11·90
1936	1·92	12·00
1937	1·86	11·30
1938	1·50	8·70
	b) Indexszámokban (1929 = 100)	
1929	100	100
1930	75	70
1931	51	45
1932	41	34
1933	48	46
1934	56	66
1935	61	64
1936	68	65
1937	66	61
1938	53	47

A nyerspamut ára 1929-ben meglehetősen magas volt. A válság alatti mélypontját 1931-ben érte el, aránylag eléggé alacsony színvonalon. A depresszió alatt felgyűlt készletek továbbra sem engedték — a jelentkező szilárdulás dacára —, hogy a pamut ára (évi átlagok szerint) megközelítse a válság előtti színvonalat, bár az 1937 első felében a budapesti ár meghaladta a két pengőt. A többi nyersanyagoktól eltérően azt látjuk, hogy a pamut 1937. évi átlagára alacsonyabb az 1936. évinél. Legmagasabb árszínvonalát a válság után azonban a pamut is az 1937. év első felében érte el, az évi átlagát az év második felében felszínre került alacsony árak szorították az előző évi alá.

Gyapjúból a főváros jelentékeny forgalmat bonyolít le. Az áralakulás ismertetése végett az alábbi kis összeállítás két magyar és két külföldi jegyzést foglal magában. Az egyik magyar jegyzés szennyben nyírt gyapjúra vonatkozik (A/AA szövetyapjú 28/29%), a másik pedig gyárilag mosott, válogatott, szép B/C finomságú gyapjút jelent. A külföldi árjegyzéseket egy belga (Verviers) és egy amerikai (Boston) piac képviseli. Ezek szerint a gyapjú áralakulása az 1929—1938. években a következő képet adja:

É v	A gyapju áralakulása			
	B u d a p e s t		Belgium (Verviers) kg. frs.	Am. Egy. Áll. Boston 100 lbs, dollár
	A/AAszenny- ben nyírott	B/C gyári- lag mosott		
k g. p e n g ő				
	a) Szám szerint			
1929	2·28	5·11	47·50	31·40
1930	1·43	4·19	32·50	20·40
1931	1·01	3·67	30·50	13·80
1932	1·05	3·03	26·00	10·40
1933	1·21	3·52	23·25	12·00
1934	1·97	4·86	23·75	15·20
1935	1·67	4·14	25·75	14·30
1936	1·80	5·48	30·00	20·60
1937	1·90	6·27	35·30	31·60
1938	1·64	4·63	25·70	22·80
	b) Indexszámokban (1929 = 100)			
1929	100	100	100	100
1930	63	82	68	65
1931	44	72	64	44
1932	46	59	55	33
1933	53	69	49	38
1934	86	95	50	48
1935	73	81	54	46
1936	79	107	63	66
1937	83	123	74	101
1938	72	91	54	73

Látni, hogy a két magyar jegyzés közül az elsőfajta jóval nagyobb arányú árzuhanásokat mutat, mint a második, mely már

jóval előrehaladottabb gyártási (illetőleg mosási és válogatási) processzuson ment keresztül. A nemzetközi jegyzéseknek az elsőfajta jegyzés felel meg inkább. 1933 után a magyar árak hirtelen megszilárdulása észlelhető, ellentétben úgy a közölt belga, mint az amerikai jegyzéssel. Ez annak a beavatkozásnak az eredménye, mely a gyapjú árának megszilárdítása végett gyárainkat a hazai gyapjú fix áron való átvételére kötelezte.

A len és a kender árjegyzései összehasonlítva a lennek belgiumi és a kendernek amerikai árjegyzéseivel a tárgyalt időszakban a következők:

Év	A len és a kender áralakulása			
	Len		Kender	
	Budapest kg, pengő	Courtrai 100 kg, frs	Budapest kg, pengő	Newyork 100 lbs, dollár

a) Szám szerint

1929	2·26	107·—	1·40	11·30
1930	1·76	48·50	0·97	7·70
1931	1·29	55·—	0·67	5·20
1932	1·46	65·—	0·81	3·90
1933	1·48	74·—	0·89	4·10
1934	1·63	78·—	0·91	4·00
1935	2·08	108·50	1·13	5·90
1936	2·17	120·—	1·29	8·60
1937	2·23	145·60	1·10	10·40
1938	2·04	160·20	1·04	6·50

b) Indexszámokban (1929=100)

1929	100	100	100	100
1930	78	45	69	68
1931	57	51	48	46
1932	65	61	58	35
1933	66	69	64	36
1934	72	73	65	35
1935	92	101	81	52
1936	96	112	92	76
1937	99	136	79	92
1938	90	150	74	58

Úgy a lennél, mint a kendernél, a magyar és a külföldi árjegyzések összefüggése meglehetősen laza és gyakran egészen ellentétes irányzatúak, különösen a válságot követő években.

A juta ára csak az importárok alapján kalkulálható, miután belföldi piaca ennek nincs. Ez alapon az adatok a következők:

Év	A juta ára Budapesten	
	longton, pengő	indexszámok, 1929=100
1929	868·85	100
1930	581·55	67
1931	448·19	52
1932	357·72	41
1933	358·80	41
1934	334·74	39
1935	438·41	51
1936	477·59	55
1937	530·12	61
1938	474·11	55

Mint látni, ez az indiai származású nyersanyag is több mint 60%-át veszítette el 1929. évi átlagárának a válság éve alatt és ára azóta is csak aránylag kis mértékben tudott megszilárdulni.

A selyem és a mőselyem árát két budapesti, egy olasz és egy amerikai árjegyzés ismerteti. A valódi selyem budapesti árjegyzése **grege**, extra, 13/15 fonalfinomságú, elemi gubószálakból készült selyemfonálra vonatkozik, míg a mőselyemárak a viscose fonal áralakulását jelzik. Az árak a következők:

Év	A selyem és a mőselyem áralakulása			
	Budapest		Milano (selyem gialla classica)	Newyork ra on mőselyem
	valódi selyem	mőselyem		
	kg, pengő	kg, pengő	kg, lira	100 lbs. dollár

a) Szám szerint

1929	67·58	14·15	192·01	124·60
1930	53·38	9·33	125·77	105·90
1931	35·26	9·80	88·71	75·80
1932	31·45	10·87	64·28	66·00
1933	29·04	11·10	51·00	60·90
1934	27·50	11·83	34·21	58·70
1935	32·08	12·02	53·97	57·30
1936	43·86	11·50	70·72	58·60
1937	45·65	11·50	121·18	62·30
1938	45·00	11·50	139·72	52·20

b) Indexszámokban (1929=100)

1929	100	100	100	100
1930	79	66	66	85
1931	52	69	46	61
1932	47	77	34	53
1933	43	78	27	49
1934	41	84	18	47
1935	48	85	28	46
1936	65	81	37	47
1937	68	81	63	50
1938	67	81	73	42

A válság alatti árzuhanások után, melyek különösen a valódi selyemnél voltak nagyarányúak, úgy ennél, mint a mőselyemnél az árak állandósultak, részben beavatkozás útján. A mőselyem ára általában jobban tudta tartani árát, mint a valódi selyem.

Szőnyi Gyula dr.

Magyar nagykereskedelmi árak pengőben.

Prix de gros en Hongrie, en pengős.

1. Nyersvas, öntödei szürke I. r. q-kint. — Fonte (fer brut de fonderie), grise, de 1er qualité, par q.

Év Années	Au dernier jour des mois ci-dessous:												Évi átlag Moyennes annuelles	Index- számok Indices (1929=100)
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		
h ó n a p u t o l s ó n a p j á n														
1929	12·25	12·25	12·25	12·75	12·75	12·75	12·75	13·10	13·10	13·10	13·10	13·10	12·77	100·0
1930	13·10	13·10	13·10	13·10	12·60	12·60	12·40	12·40	12·40	11·10	11·10	11·10	12·34	96·6
1931	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	88·8
1932	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	88·8
1933	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	88·8
1934	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	88·8
1935	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	11·34	88·8
1936	12·05	12·05	12·05	12·05	12·05	12·05	12·—	12·—	12·—	12·—	12·—	12·—	12·03	94·2
1937	12·—	12·—	12·—	12·—	12·—	12·—	12·—	12·—	12·—	18·—	18·—	18·—	13·50	105·7
1938	18·—	18·—	18·—	18·—	18·—	18·—	18·—	18·—	18·—	18·—	18·—	18·—	18·—	141·0

2. Vörösréz, elektrolit, tömbökben, q-kint. — Cuivre, électrolyte, en blocs, par q.

Év Années	Au dernier jour des mois ci-dessous:												Évi átlag Moyennes annuelles	Index- számok Indices (1929=100)
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		
h ó n a p u t o l s ó n a p j á n														
1929	227·50	250·—	314·—	238·—	238·—	238·—	238·—	236·—	236·—	236·—	236·—	236·—	243·63	100·0
1930	236·—	236·—	236·—	185·20	172·50	157·—	147·30	145·—	138·60	131·70	165·—	145·—	174·61	71·7
1931	135·50	142·20	139·—	132·50	122·40	125·20	112·30	123·40	118·40	133·60	139·30	140·80	130·38	53·5
1932	129·70	118·—	114·—	107·10	93·80	83·70	86·70	94·76	97·96	85·20	86·30	84·20	98·45	40·4
1933	80·—	79·50	80·10	88·10	105·—	101·—	102·—	93·—	84·50	89·50	83·—	88·80	89·54	36·8
1934	84·10	82·20	81·60	82·80	86·50	84·—	79·40	78·50	78·50	82·50	84·30	87·50	82·66	33·9
1935	85·40	82·80	89·70	91·20	98·—	86·50	92·10	97·—	104·70	103·40	102·50	112·50	95·48	39·2
1936	112·—	112·—	113·50	115·—	114·—	115·—	120·20	121·—	122·50	128·80	134·—	142·70	120·89	49·6
1937	150·—	188·40	204·—	168·—	171·80	167·90	171·90	164·30	145·—	131·70	124·20	117·80	158·75	65·2
1938	117·80	120·70	114·20	118·30	104·30	110·50	124·—	121·30	125·70	136·70	126·30	127·50	120·61	49·5

3. Horganylemez q-kint. — Feuilles de zinc, par q.

Év Années	Au dernier jour des mois ci-dessous:												Évi átlag Moyennes annuelles	Index- számok Indices (1929=100)
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		
h ó n a p u t o l s ó n a p j á n														
1929	125·46	125·46	131·58	131·58	125·46	125·46	125·46	125·46	125·46	125·46	125·46	122·40	126·23	100·0
1930	119·34	119·34	112·20	112·20	112·20	112·20	107·10	107·10	107·10	96·90	96·90	96·90	108·29	85·8
1931	96·90	93·33	93·33	92·82	89·76	89·76	89·76	99·96	100·94	100·94	100·94	100·94	95·78	75·9
1932	100·94	105·06	105·06	105·06	105·06	105·06	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·69	82·1
1933	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	108·15	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·43	81·9
1934	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	103·—	81·6
1935	103·—	108·15	108·15	108·15	108·15	108·15	108·15	108·15	108·15	133·90	133·90	133·90	114·16	90·4
1936	133·90	133·90	139·05	133·90	133·90	133·90	133·90	133·90	133·90	133·90	133·90	144·20	135·19	107·1
1937	144·20	175·10	185·40	164·80	144·20	144·20	144·20	144·20	144·20	133·90	123·60	118·45	144·37	114·4
1938	110·20	110·20	110·20	110·20	110·20	110·20	110·20	110·20	110·20	110·20	110·20	110·20	110·20	87·3

4. Ón (Banka vagy Billiton) q-kint. — Etain (Banca ou Billiton), par q.

Év Années	Au dernier jour des mois ci-dessous:												Évi átlag Moyennes annuelles	Index- számok Indices (1929=100)
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		
h ó n a p u t o l s ó n a p j á n														
1929	1020·—	867·—	867·—	867·—	714·—	816·—	816·—	816·—	816·—	663·—	663·—	663·—	799·—	100·0
1930	663·—	632·40	632·40	632·40	561·—	510·—	459·—	408·—	387·60	387·60	387·60	326·40	498·95	62·4
1931	357·—	382·50	357·—	306·—	285·60	285·60	285·60	489·60	515·—	515·—	515·—	566·50	405·03	50·7
1932	515·—	494·40	463·50	432·60	432·60	412·—	412·—	453·20	494·40	494·40	473·80	473·80	462·64	57·9
1933	463·50	432·60	412·—	494·40	618·—	638·60	597·40	597·40	597·40	597·40	618·—	618·—	557·10	69·7
1934	618·—	618·—	618·—	618·—	618·—	618·—	618·—	618·—	618·—	618·—	618·—	618·—	618·—	77·3
1935	648·90	648·90	618·—	648·90	669·50	669·50	669·50	669·50	669·50	690·10	690·10	690·10	665·21	83·3
1936	669·50	669·50	669·50	638·60	618·—	597·40	597·40	597·40	597·40	618·—	638·60	669·50	631·73	79·1
1937	669·50	700·40	803·40	700·40	700·40	669·50	669·50	669·50	648·90	648·90	618·—	566·50	672·08	84·1
1938	566·50	566·50	515·—	495·—	463·50	494·40	504·70	504·70	515·—	566·80	566·80	566·80	527·14	66·0

5. Hutaólm, lágy tömbökben, q-kint. — *Plomb de fonderie, en blocs mous, par q.*

Év Années	<i>Au dernier jour des mois ci-dessous:</i>												Évi átlag Moyennes annuelles	Index- számok Indices (1929=100)
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		
	h ó n a p u t o l s ó n a p j á n													
1929	61·20	66·30	66·30	66·30	66·30	66·30	64·26	64·26	64·26	64·26	61·20	61·20	64·35	100·0
1930	61·20	56·10	51·00	51·00	51·00	45·90	45·90	45·90	45·90	45·90	45·90	45·90	49·30	76·6
1931	42·84	45·90	41·82	39·78	35·70	35·70	35·70	35·70	38·11	38·11	38·11	41·20	39·06	60·7
1932	41·20	41·20	36·05	36·05	25·75	24·72	28·84	33·99	33·99	33·99	33·99	33·99	33·65	52·3
1933	33·99	33·99	33·99	38·11	47·38	47·38	41·20	41·20	41·20	39·14	39·14	39·14	39·66	61·6
1934	39·14	39·14	39·14	39·14	39·14	39·14	39·14	39·14	39·14	39·14	36·05	36·05	38·63	60·0
1935	36·05	36·05	39·14	42·23	42·23	42·23	42·23	45·32	62·83	62·83	62·83	62·83	48·07	74·7
1936	62·83	62·83	62·83	62·83	62·83	62·83	62·83	62·83	62·83	66·95	74·16	82·40	65·75	102·2
1937	86·52	103·00	103·00	80·34	80·34	80·34	77·25	75·19	66·95	61·80	56·65	56·65	77·34	120·2
1938	56·65	56·65	56·65	56·65	51·50	54·59	54·59	53·56	60·77	62·83	61·80	60·77	57·25	89·0

6. Gömbölyü lombfa, körisrönk 30 cm-től feljebb, m³-kint.*Bois ronds d'arbres feuillus, billes de frêne, au-dessus de 30 cm, par m³.*

Év Années	<i>Au dernier jour des mois ci-dessous:</i>												Évi átlag Moyennes annuelles	Index- számok Indices (1929=100)
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		
	h ó n a p u t o l s ó n a p j á n													
1929	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	100·0
1930	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	44·88	42·84	40·80	37·74	37·74	36·72	42·50	94·7
1931	36·72	36·72	38·25	38·25	38·25	38·25	38·25	38·25	38·62	38·62	38·62	38·62	38·12	84·9
1932	38·62	38·62	38·62	38·62	38·62	38·62	38·62	38·62	38·62	25·75	25·75	26·01	35·42	78·9
1933	26·01	26·01	26·01	26·01	26·01	26·01	26·01	26·01	26·01	26·01	26·01	26·01	26·01	58·0
1934	26·01	25·75	26·01	26·01	26·01	26·01	29·40	29·40	29·40	34·13	34·13	34·13	28·87	64·3
1935	34·13	34·13	34·13	34·13	36·75	36·75	36·75	36·75	39·38	39·38	39·38	42·00	36·97	82·4
1936	44·63	44·63	44·63	44·63	44·63	44·63	44·63	44·63	44·63	44·63	44·63	44·63	44·63	99·4
1937	46·20	46·20	48·30	48·30	48·30	48·30	48·30	48·30	48·30	48·30	48·30	48·30	47·95	106·8
1938	48·30	48·30	49·88	48·30	48·30	47·25	47·25	45·68	45·68	45·68	45·68	45·68	47·17	105·1

7. Marhabőr, nyers, zöldsúlyú kg-onként. — *Cuir de boeuf, brut, poids dit vert, par kilos.*

Év Années	<i>Au dernier jour des mois ci-dessous:</i>												Évi átlag Moyennes annuelles	Index- számok Indices (1929=100)
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		
	h ó n a p u t o l s ó n a p j á n													
1929	1·55	1·40	1·60	1·30	1·20	1·30	1·30	1·30	1·40	1·30	1·35	1·45	1·37	100·0
1930	1·35	1·20	1·25	1·25	1·28	1·25	1·20	1·25	1·20	1·20	1·18	1·15	1·23	89·8
1931	1·10	1·10	1·15	1·15	0·90	0·85	0·80	0·85	0·85	1·00	1·20	1·05	1·00	73·0
1932	0·95	0·95	0·65	0·60	0·60	0·55	0·55	0·65	0·72	0·70	0·72	0·70	0·70	51·0
1933	0·63	0·55	0·60	0·60	0·75	0·75	0·86	0·93	0·93	0·93	0·88	0·85	0·77	56·2
1934	0·85	0·88	0·88	0·85	0·85	0·85	0·85	0·88	0·90	0·87	0·87	0·90	0·87	63·5
1935	0·92	0·92	0·92	0·88	0·88	0·88	0·88	0·90	1·00	1·20	1·15	1·15	0·97	70·8
1936	1·15	1·20	1·20	1·10	1·05	1·10	1·18	1·25	1·45	1·55	1·55	1·65	1·29	94·2
1937	1·75	1·70	1·75	1·75	1·65	1·50	1·55	1·55	1·50	1·40	1·10	1·10	1·53	111·7
1938	1·20	1·10	1·10	1·10	1·10	1·10	1·10	1·15	1·20	1·20	1·20	1·15	1·14	83·2

8. Borjubőr, nyers, zöldsúlyú, kg-onként. — *Cuir de veau, brut, poids dit vert, par kilos.*

Év Années	<i>Au dernier jour des mois ci-dessous:</i>												Évi átlag Moyennes annuelles	Index- számok Indices (1929=100)
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.		
	h ó n a p u t o l s ó n a p j á n													
1929	2·78	2·38	2·60	2·30	2·20	2·30	2·30	2·32	2·35	2·35	2·40	2·45	2·39	100·0
1930	2·40	2·45	2·35	2·35	2·35	2·35	2·35	2·35	2·30	2·20	2·20	2·10	2·31	96·7
1931	2·10	2·00	1·90	1·90	1·60	1·60	1·60	1·55	1·35	1·35	1·80	1·50	1·69	70·7
1932	1·25	1·25	0·90	0·90	0·90	0·80	0·90	0·90	1·10	1·10	1·10	1·15	1·02	42·7
1933	1·00	1·00	1·10	1·10	1·45	1·70	1·60	1·50	1·50	1·45	1·35	1·38	1·34	56·1
1934	1·42	1·48	1·40	1·25	1·33	1·33	1·25	1·35	1·35	1·32	1·36	1·40	1·35	56·5
1935	1·45	1·45	1·50	1·50	1·50	1·55	1·55	1·60	1·70	2·00	2·00	2·05	1·65	69·0
1936	2·15	2·15	2·15	2·00	1·95	1·95	1·90	1·95	2·15	2·40	2·60	2·65	2·17	90·8
1937	2·78	2·78	2·83	2·80	2·70	2·60	2·60	2·65	2·60	2·35	1·90	1·90	2·54	106·3
1938	2·00	2·00	2·00	1·80	1·70	1·60	1·60	1·60	1·65	1·67	1·67	1·67	1·75	73·2

IRODALMI SZEMLE

Könyvismertetések. — *Chronique de livres.*

(C'est le Journal de la Société Hongroise de Statistique qui rend compte en français, dans sa „revue des publications hongroises“, des ouvrages statistiques publiés en Hongrie.)

Magyar Statisztikai Évkönyv. Új folyam. XLV. 1937.

Annuaire Statistique Hongrois. Nouveau cours. Année XLV. 1937.

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Központi Statisztikai Hivatal.
Rédigé et publié par l'Office Central Royal Hongrois de Statistique.

Budapest, 1938. XVI + 436 l. — p.

A Magyar Statisztikai Évkönyv legújabb kötete az 1937. év legfontosabb statisztikai adatait tartalmazza. A múlt évfolyamhoz képest jelentékeny bővítéseket és új adatközléseket találunk az Évkönyvben. Így új a Magyarország régi és trianoni kiterjedéséről és népességéről szóló táblázat a területi, népességi, népsűrűségi és népszaporodási adatoknak 1869-től 1930-ig, továbbá az évvégi és évközépi népesség számának 1880-tól 1937-ig való évenkénti feltüntetésével. Összefoglaló tábla mutatja be az 1910. évi népszámlálás néhány fontosabb adatát (nem, családi állapot, életkor, anyanyelv, magyarul tudás, vallás, írni-olvasni tudás, foglalkozás) a Magyarbirodalom s Magyarország (anyaország) régi területén és a trianoni területre átszámítva. Új a népesedési mozgalomnak 1881-től 1937-ig terjedő főbb adatait tartalmazó táblázat is. Az 1935. évi mezőgazdasági üzemi felvétel eredményeiből a rét- és legelőterületre, a trágyázott területre, a kertgazdaságok és faiskolák területeire vonatkozó adatok közöltettek. A rét- és legelőterületet feltüntető táblázat az 1,104.306 kat. holdnyi rétterületnek és az 1,700.632 kat. holdnyi legelőterületnek minőség és talaj szerinti részletezését tartalmazza, míg a másik két tábla a 2,346.484 kat. holdnyi trágyázott terület megosztását, valamint az öntözött (bolgár) kertgazdaságok, eladásra termelő kertek, a faiskolák és az eladásra termelő faiskolák területeinek részletezését tünteti fel törvényhatóságok szerint. Ugyancsak az általános mezőgazdasági összeírás eredményei alapján készültek a legelőre járó állatok darabszámát, valamint a tűzkár, jégkár és állat-elhullás esetére biztosított gazdaságok számát, továbbá az igásfogatok, járóművek számát és a gazdasági vasútak pályahosszát feltüntető táblázatok. A gyáripari részben a gyáripari vállalatoknak az 1937. évi tényleges üzemi, termelési és üzleti kiadásait tartalmazó és a fontosabb iparágak kiemelésével, iparcsoportok szerint részletezett táblázata szintén új adatközlés. A közigazgatási részben az 1935. évi Évkönyv rendszerében készültek

a községek költségelőirányzata általános adatainak, továbbá a szükségleteknek és a fedezeteknek költségvetési fejezetek és rovatok szerint összeállított táblázatait, amelyek most már az 1936. évi adatokkal együtt három év összehasonlítását nyújtják. A többi adatot az Évkönyv az előző évek megszokott terjedelmében tartalmazza. Függelékül összehasonlításként az Évkönyv a legfontosabb és a lehetőség szerint legfrissebb nemzetközi adatokat is közli.

Magyar Statisztikai Zsebkönyv. VII. évfolyam.

Manuel Statistique Hongrois. VIIe année.

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Közp. Statisztikai Hivatal.
Rédigé et publié par l'Office Central Royal Hongrois de Statistique.

Budapest, 1938. IX+328 l. — p.

A vitéz Mike Gyula dr. szerkesztésében két kiadásban megjelent Magyar Statisztikai Zsebkönyv VII. évfolyama számos adatközléssel bővült. Említésreméltó ezek közül az 1935. évi általános mezőgazdasági összeírás adatai alapján készült és az összes földbirtokok területére, kataszteri tiszta jövedelmére, továbbá a gazdaságok számára és művelési ágak szerint részletezett területére vonatkozó táblázatok, úgyszintén a trágyázott területeknek, kertgazdaságok, faiskolák területeinek, a rét- és legelőterületeknek, a legelőre járó állatok számának, az igásfogatok, járóművek számának, a tógazdaságoknak és a mezőgazdasági biztosításnak főbb adatait tartalmazó táblázatok. Új adatközlés a mezőgazdasági munkanélkülieket feltüntető táblázat, a szőlőtermés és az átlagos terméshozam adatai, továbbá a fatermelés és cséplőgépek 1937. évi adatainak táblázata. Bővült a Zsebkönyv az 1930. évi kisipari felvétel adatainak közlésével is. Legjelentősebb azonban az 1938 novemberében visszacsatolt északi terület ideiglenes adatait tartalmazó rész. A különben az előző évek terjedelmében megjelenő adatokat is, szemléltető grafikonok és színes térképek teszik még változatosabbá.

A Magyar Statisztikai Zsebkönyv 1938. évi kötetének 1939. márciusában a *második kiadása* is megjelent. Az első kiadással szemben lényeges eltérés a „Cím- és Névtár“ című fejezetben és a „Visszacsatolt északi terület“ című részben mutatkozik. Az utóbbi részben az első kiadásnak jó részt régi és becslésszerű adatai helyett az 1938.

évi november hóban végrehajtott általános statisztikai felvétel és az 1938. évi decemberi felvidéki népszámlálás fontosabb előzetes eredményei találhatók.

Magyarország 1937. évi külkereskedelmi forgalma.

Le commerce extérieur de la Hongrie en 1937.

Magyar Statisztikai Közlemények. Új sorozat. 106. kötet. Szerkeszti és kiadja (magyar-francia nyelven) a M. kir. Központi Statisztikai Hivatal.

Publications Statistiques Hongroises. Nouvelle série, 106e volume. Rédigé et publié (en hongrois et français) par l'Office central royal hongrois de statistique.

Budapest, 1938. 70* + 365 l. — p.

Tekintettel a nagy jellemző erőre, amelylyel a külkereskedelmi forgalom alakulása valamely ország gazdasági életére nézve bír, a magyar statisztikai szolgálat hivatalos központi szerve mindenkor arra törekedett, hogy e forgalmunk végleges adatait a lehető legteljesebb módon, részletekbe menően bocsássa a kormányzat, a szakemberek, s a tudományos kutatás rendelkezésére, másrészt pedig azt is célul tűzte, hogy ezeknek a terjedelmességüknél fogva nehezen áttekinthető részletes adatoknak megfelelő csoportosításával más-más szempontokból kiindulva kiemelje azokat a mozzanatokat, amelyek a magyar külkereskedelmi forgalom lényegét jelzik.

Ezeket az irányelveket tartja szem előtt az 1937. évi forgalom *végleges* eredményeit közlétező kötet is, amelynek túlnyomó részét ez alkalommal is a külkereskedelmi forgalomnak vámtarifaféltélszámok szerint részletezett, ezeken belül pedig származási és rendeltetési országok szerint felbontott mennyiségi és értékadatai teszik. Sok esetben azonban a kötet túlmegy a vámtarifa szerint való részletezésen: míg pl. a vámtarifa az összes ércet egyetlen tételszám alatt foglalja össze, addig a kötet közli ugyan e vámtarifaféltélszám alá tartozó áruk együttes forgalmát, de külön kiemeli azonfelül az ide tartozó legfontosabb ércfélések (kénkovand, vasérc, mangánérc) adatait is. Ha viszont a vámtarifa egy-egy fontos árut, mint pl. a pamutfonalat és cérnát annak minősége szerint 76 tételszám valamelyike alá sorolhat, a külkereskedelmi kötet a forgalom részletes ismertetésén felül egyetlen tételben is összefoglalja a pamutfonál és -cérna forgalmát. Ez a részben analízáló, részben integráló munkálat nagyban elősegíti a kötet használhatóságát.

A kötet zömét tevő imént ismertetett rész előtt és mögött helyezkednek el azok az összesítő kimutatások, amelyek a forgalom alakulását jellemző adatokat más-más nézőszögből csoportosítják. Az előbbiekhöz tartoznak az egyes országokkal lebonyolított árucseré fontosabb áruk szerint részletezett táblázatait, míg a kötet végén egyrészt

a gazdasági ágak és rendeltetés szerint csoportosított, majd a nyersanyagok, félgyártmányok és gyártmányok hármas kategóriájára bontott összeállítások világítják meg a forgalom szerkezetét, amelyet amellet nemzetközi összehasonlításra alkalmas módon is feltárnak az 1913. évi brüsszeli nemzetközi árulajstrom alapján elkészített táblázatok. A kötetet a kikészítési, javítási és átviteli forgalom adatai s a betűsoros tárgymutató zárják le.

v. P. L. dr.

Aperçu de la démographie des divers pays du monde 1929—1936.

A Nemzetközi Statisztikai Intézet Állandó Hivatalának kiadása.

Hága, 1939. 433 l. — p.

A Nemzetközi Statisztikai Intézet korábbi munkásságához méltó munkát végzett el akkor, amikor *Methorstnak*, az Állandó Hivatal igazgatójának irányítása alatt e Hivatal szerkesztésében kiadta a világ népességstatisztikai anyagának újabb nagyszabású gyűjteményét. A legutolsó hasonló közlemény 8 évvel ezelőtt hagyta el a sajtót. A népesedés időszerű jelenségeire s a népességi kérdések jelentőségének csaknem szakadatlan fokozódására való tekintettel ez a kiadvány az e kérdéseknek természetűl fogva csupán kisebb szerepet juttató nemzetközi évkönyvek (ill. nemzetközi táblákat is tartalmazó nemzeti évkönyvek) mellett nagyon hiányzott, megjelenése tehát hézagpótló. Lényegileg ugyan csak az 1929—1936. évekre terjed ki és 1937. évi eredményeket csupán kiegészítésképpen és nagyon részlegesen közöl; az Intézetnek, helyesebben Állandó Hivatalának az az elhatározása azonban, hogy a jövőben minden évben közreadja a nemzetközi demografiai évkönyvet, ezt a késedelmet rövidesen — legalább is a mainál nyugodtabb légkörben — kiküszöbölheti.

Az új kiadvány nagyban-egészben a sorozat korábbi köteteinek bevált szellemében került ki sajtó alól. Szerkezete azonban áttekinthetőbb s még több arányszámot közöl, mint a multban. Ezenkívül néhány nagyfontosságú újabb adatközléssel és számítással (tisza termékenységi hányadosok, halandósági táblák stb.) is bővült. Ezáltal a legfontosabb népességi viszonyokról mondhatni hiánytalan és a nemzetközi egybevetésre igen alkalmas képet nyújt. Hazánkra vonatkozó gazdag anyaga általában a hivatalos magyar adatközléseken nyugszik s kevés kivételtől eltekintve kifogástalan; úgyhogy a trianoni Magyarország népesedési viszonyainak nemcsak nemzetközi, hanem belföldi mérlegelésére is alkalmas. Egyébként is kétségkívül még további kiépítésre váró anyagában nemcsak magyar, hanem általános vonatkozásban is csak kevés komolyabb hibát és hiányt állapítottunk meg. Sajnálatosan hiányzik például va-

évi november hóban végrehajtott általános statisztikai felvétel és az 1938. évi decemberi felvidéki népszámlálás fontosabb előzetes eredményei találhatók.

Magyarország 1937. évi külkereskedelmi forgalma.

Le commerce extérieur de la Hongrie en 1937.

Magyar Statisztikai Közlemények. Új sorozat. 106. kötet. Szerkeszti és kiadja (magyar-francia nyelven) a M. kir. Központi Statisztikai Hivatal.

Publications Statistiques Hongroises. Nouvelle série, 106e volume. Rédigé et publié (en hongrois et français) par l'Office central royal hongrois de statistique.

Budapest, 1938. 70* + 365 l. — p.

Tekintettel a nagy jellemző erőre, amelylyel a külkereskedelmi forgalom alakulása valamely ország gazdasági életére nézve bír, a magyar statisztikai szolgálat hivatalos központi szerve mindenkor arra törekedett, hogy e forgalmunk végleges adatait a lehető legteljesebb módon, részletekbe menően bocsássa a kormányzat, a szakemberek, s a tudományos kutatás rendelkezésére, másrészt pedig azt is célul tűzte, hogy ezeknek a terjedelmességüknél fogva nehezen áttekinthető részletes adatoknak megfelelő csoportosításával más-más szempontokból kiindulva kiemelje azokat a mozzanatokat, amelyek a magyar külkereskedelmi forgalom lényegét jelzik.

Ezeket az irányelveket tartja szem előtt az 1937. évi forgalom *végleges* eredményeit közlétevé kötet is, amelynek túlnyomó részét ez alkalommal is a külkereskedelmi forgalomnak vámtarifafételeszámok szerint részletezett, ezeken belül pedig származási és rendeltetési országok szerint felbontott mennyiségi és értékadatai teszik. Sok esetben azonban a kötet túlmegy a vámtarifa szerint való részletezésen: míg pl. a vámtarifa az összes ércet egyetlen tételszám alatt foglalja össze, addig a kötet közli ugyan e vámtarifafételeszám alá tartozó áruk együttes forgalmát, de külön kiemeli azonfelül az ide tartozó legfontosabb ércfélések (kénkovand, vasérc, mangánérc) adatait is. Ha viszont a vámtarifa egy-egy fontos árut, mint pl. a pamutfonalat és cérnát annak minősége szerint 76 tételszám valamelyike alá sorolhat, a külkereskedelmi kötet a forgalom részletes ismertetésén felül egyetlen tételben is összefoglalja a pamutfonál és -cérna forgalmát. Ez a részben analízáló, részben integráló munkálat nagyban elősegíti a kötet használhatóságát.

A kötet zömét tevő imént ismertetett rész előtt és mögött helyezkednek el azok az összesítő kimutatások, amelyek a forgalom alakulását jellemző adatokat más-más nézőszögből csoportosítják. Az előbbiekhöz tartoznak az egyes országokkal lebonyolított árucseré fontosabb áruk szerint részletezett táblázatait, míg a kötet végén egyrészt

a gazdasági ágak és rendeltetés szerint csoportosított, majd a nyersanyagok, félgyártmányok és gyártmányok hármas kategóriájára bontott összeállítások világítják meg a forgalom szerkezetét, amelyet amellet nemzetközi összehasonlításra alkalmas módon is feltárnak az 1913. évi brüsszeli nemzetközi árulajstrom alapján elkészített táblázatok. A kötetet a kikészítési, javítási és átviteli forgalom adatai s a betűsoros tárgymutató zárják le.

v. P. L. dr.

Aperçu de la démographie des divers pays du monde 1929—1936.

A Nemzetközi Statisztikai Intézet Állandó Hivatalának kiadása.

Hága, 1939. 433 l. — p.

A Nemzetközi Statisztikai Intézet korábbi munkásságához méltó munkát végzett el akkor, amikor *Methorstnak*, az Állandó Hivatal igazgatójának irányítása alatt e Hivatal szerkesztésében kiadta a világ népességstatisztikai anyagának újabb nagyszabású gyűjteményét. A legutolsó hasonló közlemény 8 évvel ezelőtt hagyta el a sajtót. A népesedés időszerű jelenségeire s a népességi kérdések jelentőségének csaknem szakadatlan fokozódására való tekintettel ez a kiadvány az e kérdéseknek természetűl fogva csupán kisebb szerepet juttató nemzetközi évkönyvek (ill. nemzetközi táblákat is tartalmazó nemzeti évkönyvek) mellett nagyon hiányzott, megjelenése tehát hézagpótló. Lényegileg ugyan csak az 1929—1936. évekre terjed ki és 1937. évi eredményeket csupán kiegészítésképpen és nagyon részlegesen közöl; az Intézetnek, helyesebben Állandó Hivatalának az az elhatározása azonban, hogy a jövőben minden évben közreadja a nemzetközi demografiai évkönyvet, ezt a késedelmet rövidesen — legalább is a mainál nyugodtabb légkörben — kiküszöbölheti.

Az új kiadvány nagyban-egészben a sorozat korábbi köteteinek bevált szellemében került ki sajtó alól. Szerkezete azonban áttekinthetőbb s még több arányszámot közöl, mint a multban. Ezenkívül néhány nagyfontosságú újabb adatközléssel és számítással (tisza termékenységi hányadosok, halandósági táblák stb.) is bővült. Ezáltal a legfontosabb népességi viszonyokról mondhatni hiánytalan és a nemzetközi egybevetésre igen alkalmas képet nyújt. Hazánkra vonatkozó gazdag anyaga általában a hivatalos magyar adatközléseken nyugszik s kevés kivételtől eltekintve kifogástalan; úgyhogy a trianoni Magyarország népesedési viszonyainak nemcsak nemzetközi, hanem belföldi mérlegelésére is alkalmas. Egyébként is kétségkívül még további kiépítésre váró anyagában nemcsak magyar, hanem általános vonatkozásban is csak kevés komolyabb hibát és hiányt állapítottunk meg. Sajnálatosan hiányzik például va-

lamilyen összefoglaló táblázat a néptömrülésről (a város-vidék kérdéstről). Nem nagyon szerencsés a „beszél nyelv“ fogalomnak az inkább anyanyelvi adatokat tartalmazó tábla címében és fejevataiban való szerepeltetése. Hézagpótló lehetne egy kellően részletezett nemzetközi összeállítás a születések sorszáma szerint való alakulásáról. Nem egészen egynemű adatokat közöl a halandósági táblákkal foglalkozó részben az „életremény“ („espérance de vie“) rovata; itt a közölt magyar adat az alapul szolgáló hazai hivatalos adatforrás hibás megnevezései következtében a várható átlagos élettartam („espérance moyenne de vie“) helyett, mely 1930/31-ben a születéskor a finemnél 48·27, a női nemnél 51·34 év volt, a valószínű

életkor adatainak felel meg, mely utóbbi az újszülötté nézve a finemnél 59·77, a női nemnél pedig 63·74 év; ennek következtében nemzetközi összehasonlításban Magyarország néphalandósági helyzete a valóságnál kedvezőbbnek tűnik fel. A halottak kor szerint tagolt táblájában az egy hónapnál fiatalabb korú halottak csoportjának jellegzetes további kategóriákra osztása is indokolt volna és kár, hogy a kötet pótlás címen csak az 1939 március-áprilisi területmódosulások nagyságát és lakosságát adja meg, de nem öleli fel az 1938 őszi területgazdagodás hasonló adatait. Egyébként azonban az igen bő adatanyag minden tekintetben pótolhatatlan értékű.

Th. L. dr.

A M. kir. Központi Statisztikai Hivatal könyvtárába érkezett munkák.

Ouvrages arrivés à la bibliothèque de l'Office Central Royal Hongrois de Statistique.

Nemzetközi vonatkozású művek és elméleti munkák. (*Publications d'intérêt international et de théorie générale.*) — *Annuaire international de législation agricole*, 1938. Institut international d'agriculture. Rome.

Annuaire international de statistique agricole, 1938/9. Institut international d'agriculture. Rome.

Annuaire statistique de la Société des Nations, 1938/9. Société des Nations. Genève.

Aperçu de la démographie des divers pays du monde, 1929/1936. Office permanent de l'Institut international de statistique. La Haye.

Aperçu général du commerce mondial, 1938. Société des Nations. Genève.

Comptabilité agricole: Recueil de statistiques, 1935/6. Institut international d'agriculture. Rome.

Contributi del laboratorio di statistica. V. köt. 355 l. Milano. 1939. (Pubblicazioni dell'Università cattolica del s. cuore. VIII/11.)

International whaling statistics. XIII. évf. Committee for whaling statistics. Oslo.

Jahresbericht, 1938. Internationales Buchdrucker-Sekretariat. Bern.

La prévention de la double imposition internationale et de l'évasion fiscale. Vingt ans de progrès sous les auspices de la Société des Nations. Société des Nations. Genève. 1939.

Rapport du Comité de coordination des questions économiques et financières figurant à l'ordre du jour de la vingtième session ordinaire de l'Assemblée. Société des Nations. Genève.

Rapport du Comité pour l'étude des contrats d'emprunts internationaux. Société des Nations. Genève.

Remarques sur les perspectives actuelles de la politique commerciale. Société des Nations. Genève. 1939.

Statistique du tourisme dans les grandes villes, 1929/1934. Office permanent de l'Institut international de statistique. La Haye.

The statesman's year-book. Statistical and historical annual of the states of the world, 1939. Edited by M. Epstein. London.

Une méthode et son application au mouvement des investissements. Société des Nations. Genève.

1939. (Vérification statistique des théories des cycles économiques. I.)

Balás Károly: *Rend és szabadság*. 21 l. Budapest. 1939. (Értekezések a nemzetgazdaságtan és statisztika köréből. Új sor. I. 5.)

Balogh-Beéry László: *Az ukrán kérdés*. Kiadja a Magyar nemzeti szövetség. 40 l. Budapest. 1939.

Békessy Imre: *Az új népvándorlás. Délamerika*. 243 l. Budapest. 1939.

Czettler Jenő dr.: *Az emberi gazdálkodás története*. 248 l. Budapest. (Kultúra és tudomány.)

Fayer L. Márta: *Az ismételt felszólítás hatása a választásra. Reklámlélektani tanulmány*. 57 l. Budapest. 1939. (Dolgozatok a kir. magy. Pázmány Péter tudományegyetem filozófiai seminariumából. 30.)

Hübners *geographisch-statistisch Tabellen aller Länder der Erde*. Bearb.: Dr. Ernst Roesner. 73. évf. (1939.) Wien.

Kleiner József Miklós: *A reklám mint a közgazdasági élet mozgató rugója*. 16 l. Budapest. 1939.

Lázár Elvira: *A nyersanyagok szerepe és jelentősége a modern gazdasági életben*. Szemelvény doktori értekezésből. 16 l. Budapest. 1938.

Navratil Ákos: *Közgazdaságtan*. II. köt. XI+831 l. Budapest. 1939.

Veres Péter: *Szocializmus, nacionalizmus*. 250 l. Budapest. 1939.

Weinberger Anna dr.: *Pénz- és hitelgazdálkodás a rómaiaknál*. 15 l. Budapest. 1939.

Zimányi Antónia: *Szociális elem szerepe a szükségletek alakulásában*. Részlet doktori értekezésből. 20 l. Budapest. 1939.

Magyarország. (Hongrie.) — Állategészségügyi évkönyv, 1935. M. kir. földművelésügyi minisztérium. Budapest.

A Magyar gyáriparosok országos szövetsége évi jelentése, 1939. Budapest.

A magyar királyi államvasutak állapota és üzleti eredményei az 1937/8. számadási évben. Budapest.

Annuaire statistique hongrois, 1937. Rédigé et publié par l'Office central royal hongrois de statistique. Budapest.

tistisches Reichsamt. Berlin. (Statistik des Deutschen Reichs. 531.)

Die Volksschulen im Deutschen Reich, 1938. Statistisches Reichsamt. Berlin. (Statistik des Deutschen Reichs. 532.)

Statistisches Jahrbuch für die Hansestadt Hamburg, 1937/8. Statistisches Amt. Hamburg.

Norvégia. (Norvège.) — *Annuaire statistique de la ville d'Oslo*, 1938. Bureau municipal de statistique. Oslo.

Assurance de l'État contre les accidents pour les travailleurs de l'industrie, 1936. Administration royale des assurances sociales. Oslo. (Norges officielle statistikk. IX. 168.)

Écoles professionnelles, 1935/6—1937/8. Kirke- og undervisnings-departementet. Oslo. (Norges officielle statistikk. IX. 162.)

Répartition d'impôts, 1938/9. Bureau central de statistique. Oslo. (Norges officielle statistikk. IX. 165.)

Service vétérinaire civil, 1937. Direktoeren for det sivile veterinærvesen. Oslo. (Norges officielle statistikk. IX. 167.)

Olaszország. (Italie.) — *Censimento generale della popolazione*, 1936. I. köt. *Atti del censimento*. 2. rész. *Atti relativi alle classificazioni professionali*. IV. köt. *Professioni*. 2. rész. *Tavole*. A. füzet. *Agricoltura*. B. füzet. *Industria, commercio, ecc.* — *Condizioni non professionali*. Istituto centrale di statistica. Roma.

Censimento industriale, 1937. I. rész. *L'industria dello zucchero*. II. rész. *Le industrie del malto, della birra e degli estratti di malto*. III. rész. *L'industria della lavorazione del latte e dei prodotti derivati*. Istituto centrale di statistica. Roma.

L'assistenza medico-legale dei lavoratori in Italia. Patronato nazionale per l'assistenza sociale. Roma.

Statistica giudiziaria penale, 1935. Ministero di grazia e giustizia. Roma.

Terzo censimento generale delle opere pubbliche. Ministero dei lavori pubblici. Roma.

Peru. (Pérou.) — *Anuario del comercio exterior del Perú*, 1938. Departamento de estadística general. Callao.

Románia. (Roumanie.) — *L'assistance sociale en Roumanie*. Bucarest. 1938.

Miscarea populației României, 1938. Institutul central de statistica. București.

Nouvelle loi des assurances sociales en Roumanie. Caisse centrale des assurances sociales. Bucarest. 1939.

Statistica industriei extractive, 1937. Institut central de statistique. București.

Svájc. (Suisse.) — *Basler Haushaltsrechnungen*, 1936/1938. Statistisches Amt des Kantons Basel-Stadt. Basel. (Mitteilungen. 61.)

Bevölkerungsbewegung in der Schweiz, 1937. Eidgenössisches statistisches Amt. Bern. (Statistische Quellenwerke. 87.)

Bevölkerung und Wirtschaft der Stadt Bern. Jahrbuch, 1938/1939. Statistisches Amt. Bern.

Die privaten Versicherungsunternehmungen in der Schweiz, 1937. Eidgenössisches Versicherungsamt. Bern.

Eidgenössische Krisenabgabe. Ergebnisse der II. Periode, 1936/1937. Eidgenössische Steuerverwaltung. Bern. (Statistische Quellenwerke. 88.)

Schweizerische Fabrikstatistik, 1937. Eidgenössisches statistisches Amt. Bern. (Statistische Quellenwerke. 84.)

Schweizerische Handelsstatistik, 1938. I. köt. Eidgenössische Oberzolldirektion. Bern.

Svédország. (Suède.) — *Allmänna väg-och vattenbyggnader*, 1937. Kungl. väg-och vattenbyggnadsstyrelse. Stockholm. (Sveriges officiella statistik.)

Caisses locales et centrales de crédit agricole, 1924/1937. Bureau central de statistique. Stockholm. (Communications statistiques. A. 5.)

Émigration et immigration, 1938. Bureau central de statistique. Stockholm. (Statistique officielle de la Suède.)

Hygiène et service médical à l'armée et aux forces aériennes ainsi que service vétérinaire, 1937. Stockholm. (Statistique officielle de la Suède.)

Les conflits du travail, les conventions collectives et la conciliation dans les conflits, 1937. K. socialstyrelse. Stockholm. (Statistique officielle de la Suède.)

Mouvement de la population, 1936. Bureau central de statistique. Stockholm. (Statistique officielle de la Suède.)

Population dans les districts administratifs, 1938. Bureau central de statistique. Stockholm. (Statistique officielle de la Suède.)

Recensement de la population, 1935/6. V. rész. *Le recensement partiel de la population. — Invalidité et chômage*. Bureau central de statistique. Stockholm. (Statistique officielle de la Suède.)

Statistique des caisses d'épargne privées, 1937. Bureau central de statistique. Stockholm. (Statistique officielle de la Suède.)

Tasmania. (Tasmanie.) — *The pocket year book of Tasmania*, 1939. Government statistical office. Hobart.

Folyóiratszemele. — Revues.

Allgemeines Statistisches Archiv (28. köt. 2. sz., Jena 1938, ném.). — *Savorgnan Fr.*: Az olasz népmozgalom és a fasiszta népegyesítőpolitika. — *Soltau Fr.*: A külkereskedelmi statisztika időszzerű kérdései. — *Marek R.*: Ausztria elnéptelenedése. — *Reichert Fr.*: Az újszülöttek nemi megoszlása 1933/34-ben.

Archiv für Bevölkerungswissenschaft (Volkskunde) und Bevölkerungspolitik (8. évf. 4. sz., Lipcse 1938, ném.). — *de Vergottini M.*: a fasiszmus népesedéspolitikája s ennek alapjai. — *Linde H.*: A néptest vizsgálatai-

nak kérdéséhez. — A gyermekszám növekedésének indexe és az alkalmazás lehetőségei. — *Haag Fr. E.*: Az egyedi kutatás adaléka a német nép nemzetiségszerinti állománynövekedéséhez. — *Brepohl W.*: Társadalomtudomány és a német ipari népesség. — *McCleary G. F.*: A népesedési probléma Angliában.

Der Deutsche Volkswirt (13. évf. 17. sz., Berlin 1939, ném.). — *Antoine H.*: Statisztikai felvételek üzemgazdasági felhasználása. — *Gebauer W.*: A spanyol nemzeti háborús gazdaság alapjai. — Az osztrák dohánymonopol számokban. — (18. sz.). — *Schmeer R.*: Teljesítményfokozás.

— *Leberke B.*: A Társult Hatalmak gazdasági szervezete a világháborúban. — (19. sz.). — *Osthold P.*: Anglia új fegyverkezés előtt. — A török gazdaság fejlődésben. — (20. sz.). *Kerschagl R.*: Németország és gyarmatai. — *Trost H.*: A motorosjármű-gazdaság 1938-ban. — *Hass R.*: A német motorosjárművek helyzetének racionalizálása. — *Knoblich A.*: Motorizálás Ostmarkban. — (21. sz.). — *Fischer A.*: Amerika és az ASKI-márka. — *Tomberg W.*: A külföldi háborús pénzellátás. — (22. sz.). — *Nolting E.*: A vagyondó nemzetgazdaságtani határai. — *Imhoff A.*: Árszabályok a textiliparban. — *Hesse K.*: A jövő háborúja a védelmi gazdasági számok megvilágításában. — (23. sz.). — *Aust H. W.*: Alkohol és dohányzás Németországban. — *Schmidt S.*: Elvándorlás a keleti határvidékből. — *Hesse K.*: Az anyagi hadiszükségletek kiszámítása. — (24. sz.). — *Aust H. W.*: A szétesett cseh állam gazdasága. — *Stock E.*: Itáliai zsidók — gazdasági korlátozások. — (25. sz.). — *Aust H. W.*: Deflációs országból nagypiac. Cseh-Szlovákia vége. — *Bös J.*: A cseh külkereskedelem beillesztése. — *Nölting E.*: Bankgazdaság Cseh-Morvaországban. — *Stahl G.*: Memel. — (26. sz.). — *Krugmann R. W.*: Gazdasági terv Romániával. — *Mariaux Fr.*: A francia gyarmatok. — (27. sz.). — *Gebauer W.*: Spanyolország gazdasági jelentősége. — *Neitzke*: A külkereskedelmi statisztikai törvény. — *Holzhauser G.*: A német ki- és bevétel szabályozása a világháború alatt. — Strukturális változások a svájci gazdaságban. — (28. sz.). — *Hermann F.*: Jugoszlávia bányagazdasága. — *Kaumann*: A japán—kínai háború hatása a japán textiliparra. — (29. sz.). — *Fernau F. W.*: Az angol olajhatalom. — (30. sz.). — *Osthold P.*: Katonakötelezettség és hadianyagbeszerző minisztérium Angliában. — (31. sz.). — *Hermann F.*: Bulgária bányagazdasága. — *von Busch M.*: Japán Északkinában. — *Riesch E.*: A lengyel légiforgalom. — *Stock E.*: Az olasz autarkia. — (32. sz.). — *Richarz H.*: Európai „kiegészítő“ gazdaság. — *Sommer E.*: Danzig gazdasági küzdelme. — *Bayer O.*: Jugoszlávia bevitelének mezőgazdasági gépekből. — (34. sz.). — *Hayler F.*: A kereskedelmi teljesítményfokozás útjai. — *Thomas*: Vasút és háborús gazdaság. — *Prang*: A német államvasutak pénzügyi politikája. — *Esser H.*: Államvasutak és idegenforgalom. — *Sommer*: A cseh-morva vasutak fejlődése. — (35. sz.). — *Rentrop W.*: Ármegállapítás háborús időben. — *Friedensburg Fr.*: A jugoszláv nehézipar fejlesztése. — (36. sz.). — *Stuebel*: A tengeri teherszállítás kérdése háború esetén. — (37. sz.). — *Aust H. W.*: Ármegállapítás a kereskedelemben. — *Arndt G.*: Új rendszer Keletázsiban. — (38. sz.). — *Osthold P.*: Az angol hadianyagbeszerző minisztérium. — (39. sz.). — *Riharz H.*: A nemzetközi nyersanyagkartel háborús gazdasági kritikája. — *Nölting E.*: A legnagyobb Birodalom Nemzeti Bankja. — (40. sz.). — *Fischer W. A.*: A spanyol újjáépítés. — A német kivitel kulshelyzete. — (41. sz.). — *Tiburtius J.*: Költségszámítás és gazdaságosság a kereskedelemben. — *Osthold P.*: Anglia mozgósítja külföldi hiteleit. I. — Norvégia biztos útja a konjunktúrahullámon keresztül. — (42. sz.). — *Hesse K.*: Katonai szolgálat és gazdaság. — *von Lobenthal G.*: Gazdasági probléma-e Danzig? — *Osthold P.*: Anglia mozgósítja külföldi hiteleit. — A német borgazdaság. — (43. sz.). — *Fischer W. A.*: A világ vasérc-termelése. — *Mössner K. E.*: Lakásépítés és gazdaságpolitika Angliában. — Pezsgő-, ürmös- és pálinkaelőállítóipar.

Die Volkswirtschaft (11. évf. 12. sz.,

Bern 1938, ném.). — Áruk és országok szerinti eltolódások a svájci külkereskedelemben. — (12. évf. 1. sz.). — A munkapiac 1938-ban. — A megélhetési költségek alakulása 1938-ban. — Az 1938. évi nagykereskedelmi index. — (2. sz.). — A munkahivatalok közvetítő tevékenysége 1938-ban. — A munkakeresők elhelyezhetősége 1938-ban. — A külföldi autós vendégek 1938-ban. — (3. sz.). — A részvény- és korlátolt felelősségű társaságok 1938-ban. — Az építkezések 1938-ban. — Az 1938-as idegenforgalom. (4. sz.). — Házasságok, születések és halálesetek 1938-ban. — Lakóházépítkezések az 1000—2000 lakosú községekben 1938-ban. — Ki- és bevándorlás 1938-ban.

Economia (17. évf. 3. sz., Róma 1939, ol.). — *Ferri C. E.*: Korporativizmus és nyereségrészesedés.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik (148. köt. 1. sz., Jena 1938, ném.). — *Zwiedinek-Südenhorst O.*: A szociális mozgalmak alapjairól és a német nemzetgazdaság jövőjéről. — *Neuling W.*: A gazdasági események alkalmazkodó képessége a különböző gazdasági rendekben. — *Thurnwald C. R.*: A gyarmatgazdasági üzemek. — *Schmid-Burgk O.*: A munkaszabadság és a munkalehetőségek. — *Weinecke F.*: A vasutak és az állam közötti viszony rendezése Franciaországban az 1937. évi államvasúti törvény által. — (2. sz.). — *Kokkalis A.*: A tőkeképződés és a tőkejavak szaporítása. — *Jahn G.*: Az ipari munka mechanizálása és a munkakedv kérdése. — *Huhle F.*: A legnagyobb kedvezmény a német nemzetgazdaság külkereskedelmi politikájában. — (5. sz.). — *Vorvaressos K.*: A gazdasági rend problémájához. — *Stoltenberg H.*: A „gazdaság“ szó történetéhez. — *Terhalle Fr.*: Az állam pénzügyi ereje és a gazdasági jólét. — (6. sz.). — *Ritsche H.*: A tulajdon. Adatok a magántulajdon kritikájához és igazolásához. — *Mackenroth G.*: A négyéves tervről. — *Niedenthal R.*: Argentina népességstatisztikája.

Journal of the American Statistical Association (32. köt. 198. sz., Menasha Wis., U. S. A. 1937, ang.). — *Mills F. C.*: Ipari termelőképeség és árak. — *Gosnell F. A.*: Az üzleti életre vonatkozó 1935. évi összeírás kimerítően tájékoztató adatai. — *Spurr W. A.*: Az időszaki változás megmérésére szolgáló ábrázoló módszer. — *Burgess M. A.*: Két magassági grafikon megszerkesztése. — *Schoenberg E. H.* és *Parten M.*: Mintavételi módszerek és problémák, amelyek a városi fogyasztó vásárlásainak tanulmányozásánál merülnek fel. — *Sanders B. S.*: A fogházlajstromokból vett statisztikai adatok feljegyzésének egyöntetűsége. — *Lewis E. E.*: A vásárlóerő mérése. (199. sz.). — *Black J. D.* és *Allen R. H.*: Statisztikai felvételek a farmokról az Egyesült Államokban. — *Thorndike E. L.*: Egyes városok közti eltérések az egy személyre eső jövedelem tekintetében. — *Linder F. E.*: A Népszámlálási Hivatal 1936. évi halálozási és születési tábláinak ismertetése. — *Nybölle H. C.*: A csecsemőhalandóság csökkentésére irányuló kísérlet Dániában. — *Clague E.*: A társadalomvédelem adminisztrációjának statisztikai és közgazdasági problémái. — (200. sz.). — *Burgess R. W.*: A statisztikai jós teljes kötelessége. — *Garfield F. R.* és *Hoad W. M.*: Az építkezési költségek és a tulajdon valódi értéke. — *Cutts J. M.* és *Dennis S. J.*: A nagykereskedelmi árindex kiszámításának javított módszere és az Egyesült Államok Munkaügyi Statisztikai Hivatala. — *Don Humphrey D.*: A munkanél-

küli statisztikák adatainak kiigazítása. — (U. a. 33. köt. 201. sz.). — *Nugent R.*: Irányzatok a fogyasztó pénzügyi ellátásában. — *Barry D. C.*: A fogyasztó pénzügyi ellátása és ennek viszonya a Kereskedelmi Bankhoz. — *Kaplan A. D. H.*: Városi családok költségmintái. — *Neyman J.*: Hozzászólás a népességi elmülethez. — *Rice S. A.*: Mennyiségi módszerek a politikában. — *Hinrichs A. F.*: Statisztikai eltérés az eredeti adatoknál és az általános eljárási mód. — *Weintraub D.*: A munka termelőképességének változására vonatkozó egyes szabályok és ezek előnyei a közgazdasági elemzésnél. — *Lotka A. J.*: A népességelemzés némely újabb eredményei. — (202. sz.). — *Carson W. J.*: A főbb jövedelmi betétállományok irányai és ezek jelentősége. — *Currie L.*: A kereslet céljaira szolgáló bankbetétek gazdasági megoszlása. — *Thompson D. S.*: A bankok keresetének és költségeinek irányzatai. — *Woofter T. J. Jr.* és *Whiting T. E.*: A háztartások és a segélyt vagy támogatást élvező személyek. — *Johnson N. O.*: Új termelési és kereskedelmi indexek. — *Finesdell L. E.*: A maradékmenyiségek viszonylatai és a változási gyorsaság mint csapdák a statisztikai előzetes kiszámítások mezején. — *Brady D. S.*: Változások a családi étellel járó kiadásoknál. — *Janssen T. A.*: A halandósági statisztika összehasonlíthatósága. — (34. köt., 205. sz.). — *Webb J. N.*: A munkanélküliség megfigyelésénél használatos fogalmak. — *Hickernell W. F.*: Tíz áru havi indexe a New York városi nagykereskedelmi piacon 1815—1860-ig.

Kyoto University Economic Review (14. köt., 1. sz., *Kyoto 1939, ang.*). — *Yagi Y.*: A mezőgazdasági politika háborús időben, különös tekintettel a mezőgazdasági termelékenység kiterjesztésének fenntartására. — (2. sz.). — *Honjo E.*: Japán tengerentúli kereskedelme a Tokugawa Shogunate zárlat napjaiban. — *Shiomi S.*: A földműves népesség adóztatása háborús viszonyok közt. — *Taniguchi K.*: Láncszem-rendszer a japán kereskedelemben.

Mitteilungen des Hamburgischen Weltwirtschafts-Archivs (5. évf. 10. sz., *Hamburg 1939, ném.*). — A német biztosításügy üzemformái, fejlődése és újjáalakítása. — A német halgazdaság a négyéves tervben. — Gazdaságirányítás a második négyéves tervben. — (11. sz.). — *Duisburg am Rhein* a világ legnagyobb belvizi kikötője. — (12. sz.). — Az új német vámtörvény. — (14. sz.). — A 750 éves hamburgi kikötő. — A német—román gazdasági kapcsolatok a román kereskedelem keretében. — A gáz mint új hajtóerő. — A német ásványolaj-külkereskedelem. — (15. sz.). — *C. K.*: A német adópolitika alapelvei. — A német—román gazdasági megegyezés. — (16. sz.). — A német rádió-gazdaság 1938-ban. — A német tengerihajózás a mérlegek szerint.

Nation und Staat (12. évf. 6—7. sz., *Bécs 1939, ném.*). — *Braunias K.*: A német nép és Délkelet-Európa népei. — *Klocke H.*: A magyarok és szomszédaik. — „Kárpát-Ukrajna“ alkotmányjogi helyzete. — (9. sz.). — *Wittstock O.*: Stephan Ludwig Roth és az erdélyi nemzetkisebbségi kérdés. — (10—11. sz.). — A lengyelországi német népcsoport. — A magyarországi németek.

Reichsarbeitsblatt (19. évf. 9. sz., *Berlin 1939, ném.*). — *Haehling H.*: Lakásvizonyok Angliában és Wales-ben. — *Hofschneider*: Sztrájkok és munkáskizárások több ipari államban 1937- és

1938-ban. — *Schulz E.*: A gazdasági helyzet és a munkanélküliség alakulása a délkeleteurópai államokban. — (10. sz.). — *Geck A.*: Üzemi szociálpolitika az olasz iparban. — *Ehrlich E.*: A legújabb norvég munkásvédelmi törvény. — (15. sz.). — *Haehling H.*: Lakáspolitikai intézkedések Lengyelországban. — *Ehrlich E.*: A társadalomvédelem törvényes rendezése Romániában. — (16. sz.). — *Ehrlich E.*: A megbiztosítás rendezése a norvég megbiztosítási törvény alapján. — *Ehrlich E.*: A népbiztosítási gondolat megvalósítása Ausztráliában a „National Health and Pensions Insurance Act 1938“ alapján. — (20. sz.). — *Schmidt F. H.*: Serdült és gyermekmunkások szabadsága. — *Beenken C. D.*: Biztosítási mérnök és tűzvédelem. — (21. sz.). — *Böhm*: A Saarvidék gazdasági és szociális fejlődése a visszacsatolás óta. — *Haehling H.*: Svédországi lakásvizonyok és lakáspolitikák.

Schmollers Jahrbuch (61. évf. 1. sz., *München 1937, ném.*). — *Akerman J.*: Népességi hullámok és a rövidebb tartamú változások. — (2. sz.). — *Tschemschiroff G. P.*: A bolgár házközösség (Zadruga). — (4. sz.). — *Tautscher A.*: A világgazdaság és a közgazdaság a klasszikusoknál. — *Mehlau A.*: Történeti áttekintés a német-bulgár gazdasági kapcsolatokról. — *Gerhardt J.*: A területileg kötött emberi munkaerő. — *Lösch A.*: Népességi hullámok és a rövidebb tartamú változások. — (5. sz.). — *Wessels T.*: A mezőgazdasági piacrendezés problémája. — *Heubner P.*: A lipcei vásárok 100 éves története. — (62. évf. 1. sz.). — *Jessen J.*: Az államhitel határai. — (2. sz.). — *Mühlenfels A.*: A Keynes-féle általános foglalkoztatottsági, kamat- és pénzelmélet. — (3. sz.). — *Okada K.*: A társadalombiztosítás Japánban. — (4—6. sz.). — *Wessels Th.*: Schmoller G. álláspontja az agrárkérdésben. — *Kromphardt W.*: Az osztályharcok áthidalása Schmoller szerint.

Statistische Nachrichten (16. évf. 8—9. sz., *Bécs 1938, ném.*). — Az első nagynémet népszámlálás. — Az elemi- és középiskolák 1937/38. év elején. — Az osztrák kollektív szerződések 1937-ben. — A mezőgazdasági szövetkezetek Ostmarkban. — Adalék az ausztriai életnívó-statisztikához. — (10—11. sz.). — Ausztria közigazgatási beosztása. — Ausztria erdői a számok tükrében. — Az 1938. decemberi marhaszámlálás. — (12. sz.). — *Klezi-Nornberg F.*: Ausztria szerepe a tudományos statisztikában. — Ausztria szudétánémet kerületei. — A vetésterületi és aratási statisztika a Németbirodalomban. — Az 50 éves Burgtheater számokban. — Ausztria utolsó zárszámadása. — A tejgazdasági statisztika.

The American Economic Review (28. köt. 4. sz., *Menasha, Wis., U. S. A. 1938, ang.*). — *Kessler W. C.*: Az 1937. évi német korporációs törvény. — *Wood R. C.*: Az ármerevség okai Tucker szerint. — *Buehler A. G.*: Közköltségek és adók. — *Meyers D. P.* és *Perry A. W.*: A köztartozások nemzetközi összehasonlíthatósága. — *Bloomfield A. J.*: A fiziokraták külkereskedelmi doktrínái. — (29. köt. 1. sz.). — *Hansen A. H.*: A gazdasági élet haladása és a népesség szaporodásának csökkenése. — *Fisher I.*: A vagyon kettős megadóztatása. — *King W. I.*: Munkabérek, bérköltségek, alkalmaztatás, bérbevételek és az általános jólét. — *ifj. White H. G.*: Zárolt kereskedelmi mérlegek az amerikai külkereskedelmi politikában.

The Journal of Political Economy (46. köt. 6. sz., *Chicago 1938, ang.*). — *Mosak J. L.*:

Kapcsolatok a termelés, ár és derivált kereslet között. — *Norgren P. H.*: Kollektív munkabérmegállapítás Svédországban. — *Bowden W.*: A munka termékenysége: terminológiai és módszertani jegyzetek. — (47. köt. 1. sz.). — *Brown E. C.*: Az új kollektív áruforgalom a tömegtermelésben: módszerek, eredmények, problémák. — *Don Humphrey D.*: A munkanélküliség értelmezése családi egységek szerint. — (2. sz.). — *Yutema Th. O.*: Henry Schultz munkássága a közgazdaság és statisztika terén. — *Bernstein E. M.*: Munkabérek, beruházások és alkalmaztatás. — *Tintner G.*: Jegyzetek a bilaterális monopólium kérdéséhez.

The Quarterly Journal of Economics (53. köt. 2. sz., Cambridge, Mass., U. S. A. 1939, ang.). — *Heckscher E.*: Mennyiségi mérések a közgazdaság történetében. — *Poole K. E.*: Adócsökkentés mint a ciklikus hullámzások befolyásolásának módja. — *Samuelson P. A.*: A kamatláb ideális viszonyok közt. — (3. sz.). — *Black J. D., Allen R. H. és Negaard O. A.*: A mezőgazdasági termelés aránya az Egyesült Államokban. — *iffj. Casady R.*: A viszonteladói árak fenntartása a gyárosok által. — *Galbraith J. K.*: Öröklött földbirtok a Harmadik Birodalomban.

Városi Szemle (25. évf. 2. sz., Budapest 1939. m.). — *Inántsý—Pap E.*: A Rothschild-kölcsön a vármegyék gazdálkodásában. — *gr. Lázár I.*: Hogyan szanálták New-Yorkot? — (3. sz.). — *Szigeti Gy.*: A részvénytársaságok a Nagy-Budapest területén fekvő budapestkörnyéki városokban és községekben. — *Kacsóh B.*: Az árellenőrzés jogszabályai. — *Erekly I.*: Az önkormányzat modern rendszerének kialakulása Magyarországon. — (4. sz.). — *Erekly I.*: Az önkormányzat modern rendszerének kialakulása Magyarországon. — *Csizmadia A.*: A magyar városok oktatásügyi közigazgatása.

Világgazdasági Szemle (6. évf. 4. sz., Budapest 1939, m.). — *Sternád M.*: Iparfejlesztési célkitűzések. — *Vaszary I.*: Népszaporulat és földreform.

Weltwirtschaftliches Archiv (48. köt. 3. sz., Jena 1938, ném.). — *Lösch A.*: A népesség- és gazdaságfejlődés egymásra gyakorolt kölcsönhatásainak problémája. — *Lamer M.*: Külföldi tőkebefektetések a Balkánon. — *Casper K.*: A cseh-szlovák textilipar kialakulása és a szudétánémet textilgazdaság leválása.

Wirtschaftsdienst (24. évf. 11. sz., Hamburg 1939, ném.). — *Drews M.*: Németország külkereskedelme 1938-ban. — *Seraphim P. H.*: A lengyelországi zsidóság gazdasági jelentősége. — (12. sz.). — *Hunck J.*: A belső vándorlás nemzetközi áttekintése. I. — (13. sz.). — Japán külkereskedelmi gondjai. — Palesztina pénzügye és külkereskedelme. — (14. sz.) — A német ipar pénzügyi helyzete és az új pénzügyi terv. — *Krämer C.*: Roosevelt pénzpolitikája elméletben és gyakorlatban. — *Flint R.*: A szintetikus gyapjú a világpiacon. — Anglia állami pénzügyei 1938/39-ben. — (15. sz.). — *Gross H.*: Az Egyesült Államok konjunktúraproblémái. — *Kühndorff C.*: Német-angol versengés a balti államok külkereskedelmé-

ben. — *Fürbringer G.*: Albánia a római birodalomban. — *M. B.*: Az olasz vas-autarkiatervezet végrehajtása. — (16. sz.) — *Biehl M.*: Fejlődésben a Cseh-Morva Protektorátus. — *Hunck J.*: A belső vándorlás nemzetközi áttekintése. II. — (17. sz.) — *Vogt K.*: A német halgazdaság feladatai a négyéves terv keretében. — *Drews M.*: Németország halellátása. — *M. B.*: Anglia tengeri halászata. — (18. sz.). — *Prinzing A.*: Anglia háborús gazdasági tervei. — *Gross H.*: Imperializmus mint az Egyesült Államok kiútja a válságból. — Szerkezeti változás a francia népességben és mezőgazdaságban 25 év alatt. — (19. sz.). — Keresett fogyasztópiacok Nyugateurópában. — (20. sz.). — *Krämer C.*: A hagyományos hatalmi tényező: a font sterling. — *M. B.*: A szójabab bevezetése Romániában, a német-román gazdasági együttműködés mintaképe. — *A. S.*: A portugál külkereskedelem 1938-ban, a spanyol háború hatása. — (21. sz.). — Az új angol hatalmi tényező: a hadsereg. — *Behaghel G.*: Danzig és a lengyelek fő víziútja: a Visztula. — Az Egyesült Államok repülőgéppiaca. — (22. sz.). — *Römermann K.*: Az új angol hatalmi tényező: az ipari fegyverkezés. — (23. sz.). — Pang az angol külkereskedelem. — Az új angol hatalmi tényező: a légierő. — *Huhle Fr.*: Német gépek Délkelet-európában. — (24. sz.). — *Reichert J. W.*: Az angol acélipar helyzete. — *M. B.*: A Cseh-Morva Protektorátus beolvadása a nagynémet élettérbe. — Az 1939-es orosz népszámlálás eredményei. — (25. sz.). — Az angol kereskedelmi flotta. — *Francescon V.*: Hamburg és Olaszország. — Hamburg kereskedelme és forgalma a balti államokkal és Finnországgal. — A német-spanyol kereskedelem és Hamburg. — (26. sz.). — Anglia és a világpiacon. — *Schneider J.*: A hulladék-fémek a világgazdaságban. — (27. sz.). — *Krämer C.*: Az angol bankpolitika stratégiája. — Lengyelország a részletmozgósítás jegyében. — (28. sz.). — *Biehl M.*: Anglia kiviteli ereje. — *Wagemann E.*: A Balkán pénzügyi politikája. — Románia ásványi nyersanyag- és energiaforrásai. — (29. sz.). — *Deçken H.*: Egy világ-hatalom (Anglia) élelmezési kérdései. — Románia ásványi nyersanyag- és energiaforrásai. — (30. sz.). — *Burgdörfer Fr.*: A népesedési kérdés Angliában. — *M. B.*: Szlovákia, az új állam berendezkedik.

Zeitschrift für die Gesamte Staatswissenschaft (99. köt. 1. sz., Tübingen 1938, ném.). — *Weddingen W.*: A gazdaságelmélet szervezet-gondolata. — *Pfister B.*: Az angol gyarmatvita. — *Mackenroth G.*: Gazdaságpolitika mint alkotmányprobléma. Összeütközés a piacszabályozási politika és a liberális államfogalom között az angol-szász országokban. — *Maunz Th.*: A községi pénzügyi kormányzás jelenlegi problémái. — *O. Rabl H.*: W. Wilson és a népek önrendelkezési joga. II.

Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft (75. évf. 1. sz., Bern 1939, ném.). — *Grossmann E.*: Svájc pénzügyi ereje. — *Kellenberger E.*: Az arany szerepe a pénzpolitikában. — *Sulzer W.*: Az ipari munkások szünideje. — *Küng E.*: Az állami beavatkozás hatásai és határai.

K Ü L Ö N F É L E

Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság.

Commission Hongroise pour la Fixation des Valeurs de Statistique Commerciale.

Szaksztályülések. — Séances de sections.
(Negyedik közlemény. — *Communication no 4.*)

A Magyar Kereskedelmi Statisztikai Értékmegállapító Bizottság 1939. évi szaksztályülései közül, amelyek az 1938. évi külkereskedelmi forgalom egységértékeinek megállapítása céljából hivattak össze, a II., IV—VII. és IX. szaksztályok ülésein a Bizottság elnökségét *Farkas János* dr. miniszteri tanácsos, h. elnök képviselte, az előadó pedig *vitéz Pap László* dr. miniszteri titkár, a Bizottság titkára volt.

*

A **IV. szaksztály** március hó 23-i ülésén *Szentjóby Staub Elemér* dr. ny. h. államtitkár szaksztályelnök elnökölt. Jelen voltak *Flegmann Imre* dr. kereskedelmi tanácsos, *Gessler János* m. kir. kereskedelmi főtanácsos, *Mosch Béla* kereskedelmi tanácsos tagok, *Osztróvszky Antal* dr. meghívott tag, valamint *Gyurkovics Henrik* dr., *Littke Kálmán* és *Zsigmond Ferenc* szakértők.

A szaksztályelnök mindenekelőtt a szaksztály körébe tartozó két fontos áru, a *bor és a szesz értékesítésénél* bekövetkezett állami beavatkozásról emlékezett meg, ami kedvező hatását feltétlenül érezteti majd a termelők javára. Ezután a megjelenésben akadályozott *vitéz Balonyi Ágoston*nak, a *Gschwindt-féle* r. t. h. vezérigazgatójának jelentése olvastatott fel a *paradicsomlé* piaci helyzetéről.

A paradicsompüré-konzerv értékesítési lehetősége a múlt év első felében rendkívül kedvezőtlen volt. A figyelembe jövő export-piacokon az árút még kifejezetten veszteséges áron sem lehetett elhelyezni. Így a gyártási kampány megkezdése előtt a hazai gyárak becslés szerint mintegy 250 vagón áru felett rendelkeztek.

A múlt évi rossz paradicsomtermés és a külpolitikai feszültség következtében azonban augusztus-szeptembertől kezdve élénk kereslet indult meg, úgyhogy a készletek az év végéig minden várakozás ellenére lepadtak és az exportárak az év első feléhez képest megjavultak. Az áru iránt később is állandó érdeklődés mutatkozott.

Az új kampány kilátásairól természetesen ma még semmiképpen sem alkothatunk magunknak képet, mert hiszen annak kialakulása számtalan előre nem látható körülmény közrejátszásától függ. Egyes gyárak spekulatív előre-eladásokat ugyan már eszközöltek, mert némely külföldi piacon igen korán indult meg nagyobb mérvű árufedezet és más országokból már előnyös ajánlatokat kaptak.

A hazai termelők a múlt évi egészen kivételes gyenge termés hatása alatt az idén az előző évekhez képest magasabb termelői árakat igényelnek, már pedig az eddig fizetett termelői árak azon az alapon lettek megállapítva, hogy a magyar gyáraknak még módjukban legyen az exportversenyben résztvenni. Ha azonban az árakat fokozatosan emelni kellene és nagyobb támogatást a kor-

mány részéről elérni nem lehetne, úgy az a veszély fenyeget, hogy a fokozott termelési költségek mellett ez a szépen induló *mézőgazdasági* iparág hanyatlásra lesz ítélve. Az olasz, bolgár, jugoszláv és az újabban fellépő román paradicsom ugyanis kiszoríthatja a magyar paradicsomot az általa már eddig elért pozíciókból. A versenyben részt vesz majd előreláthatólag az átmenetileg kimaradt spanyol áru is, továbbá számos, exotikus területekről származó készítmény. Miután e területek egyrészt a nyersanyagot olcsóbban termelik, másrészt pedig a sokkal előnyösebb tengeri fuvar-tételek mellett szállíthatnak, a magyar termelésnek és iparnak előreláthatólag komoly küzdelemre kell felkészülnie.

Felette szükséges tehát, hogy mind a termelő-társadalom, mind pedig az illetékes hivatalos szervek teljes megértéssel támogassák a jövőben is a magyar konzervgyárak küzdelmes munkáját, hogy az eddig meghódított piacokat megtarthassák.

Majd *Flegmann Imre* dr. számolt be a *borkivitelről*:

A magyar borkivitel 1938-ban örvendetes fejlődést mutatott. Az 1937-es szüretnek mennyiségileg és minőségileg is jó eredménye kedvezően hatott az exporttevékenységre, de egyben nehéz feladat elé állította földművelésügyi kormányzatunk illetékes tényezőit annak a célnak elérésében, hogy olyan borárakat tudjon a termelő közönségnek biztosítani, amelyek a termelési költségeken felül még némi gazdálkodási hasznot is nyújtsanak a szőlősgazdának annál is inkább, mert a bortermelés az ország lakossága jelentékeny %-ának ad kenyeret. Ez a célkitűzés hívta életre a Magyar Szőlősgazdák Országos Borértékesítő Szövetkezetét oly rendeltetéssel, hogy a borpiacon, annak mindenkori állása szerint, a rendelkezésre álló különféle eszközökkel interveniáljon és a borárak olyan állandó nívóját biztosítsa, amely ennek a termelési ágának életlehetőségét megteremti. Ma már az ország minden részében kiépített pincehálózat jelzi a Maszobsz működését és már az első üzletév után is örömmel állapítható meg, hogy a Maszobsz megfelelt a hozzáfűzött várakozásoknak és nehéz feladatát a kezdet nehézségei között is sikerrel oldotta meg.

A kivitel szempontjából éppen a közelmúltban mutatkozott a Maszobsz működésének jótékony hatása, amikor az áralakulás folytán lehetlenné váló exportot megindította azzal, hogy egyrészt a szüretben vásárolt tartalékkészleteiből még megfelelő áron engedett át egyes tételeket az exportkereskedelemnek, másrészt az exportőrökkel egyidejűleg a szabad piacon is vásároltatva, hozzájárult az időlegesen elcsendesedett piac felénkítéséhez.

Az 1938. évben borkivitelünk 390.000 q-t tett az 1937. évi 358.000 q-val szemben és így 32.000 q-s kiviteli többlet mutatkozik.

A legfontosabb piacunk továbbra is Németország maradt, ahova 192.000 q-t vittünk ki (1937-

ben 155.000 q-t), tehát Németország 37.000 q-val vásárolt többet a legutóbbi évben. A kivitt bornak több mint fele Brennwein és így ebben a formában éppen leggyengébb boraink találtak piacra. A volt osztrák területre irányuló kivitelünk is emelkedett, mert ott az 1937. évi 11.000 q után 1938-ban 18.000 q adatott el.

Második fontos piacunkon, Svájcban is emelkedő tendenciát mutat kivitelünk. Míg 1937-ben 109.000 q-t exportáltunk, 1938-ban a kivitel 127.000 q-ra emelkedett. Mustexportunk azonban 16.000 q-ról 7.000 q-ra csökkent, ami az 1938. évi must gyengébb minőségében, de magasabb árban leli magyarázatát.

A francia és belga vámterületre 27.000 q-val kevesebb bort vittünk ki. Ennek a lényeges csökkenésnek az okát a francia jó terméseredmény és a Belgium által végrehajtott vámemelés adja meg.

Egyéb relációban nincs lényeges eltolódás a korábbi évek exporteredményeivel szemben. Megemlítésre méltó még a mustként Angliába kivitt 1350 q-s tétel, amely minden bizonnyal sűrített must lehetett és e cikknek Angliába való bevezetésére irányuló kísérlet volt.

Palackborkivitelünk normális keretek között mozgott. Nemes palackboraink kivitele érdekében még volna különböző tennivaló; kivitelünk e téren erősen fokozható volna.

A folyó év exportkilátásai az 1938. év gyenge szüreti eredménye és az emelkedett árak következtében csak akkor alakulhatnak kedvezően, ha fokozottabb mértékű kiviteli prémiumok és fuvarkedvezmények állnak majd az exportkereskedelem rendelkezésére. Az áldozatok, amelyeket kormányzatunk e célra hozna, piacaink megtartása szempontjából bír rendkívüli fontossággal, mert ha a külföldi verseny egyes piacokat a magyar borpiac árnyéka és a világpiacon kialakult árak közötti különbségek folytán elhódít, nagyon nehéz lesz az elvesztett pozíciókat a jövőben visszaszerezni.

Zsigmond Ferenc ugyancsak a borpiac helyzetét ismertette:

Az értékesítés lehetőségeit a kínálat és kereslet egymáshoz való viszonya szabályozza. A kínálat a készletek nagyságától, a termelőnek az árak későbbi alakulására vonatkozó véleményétől és nem utolsósorban attól függ, hogy a bortermelő a hosszú tél után bírja-e még pénzzel, vagy pedig pénztára és segélyforrásai kimerülve, kénytelen borkészletéhez nyúlni.

A kereslet elsősorban a fogyasztás függvénye, de szerepet játszik itt a készletek nagysága és a spekuláció is.

Látjuk, hogy mind a kínálat, mind a kereslet egyik főtenyezője a készlet. A készlet nagyságáról pedig csak a statisztika tájékoztathat. A statisztika a borgazdaság szempontjából óriási fontossággal bír, annak helytálló vagy valótlan adatai a borárak alakulásán keresztül jólétet és szerencsét, esetleg sínnyelődést és vagyoni bukást okozhatnak a termelők egyes rétegeinek, illetve a kereskedőknek.

A trianoni Magyarország állandó borértékesítési válsággal küzdött, mert termelése szervezetlen volt és meghaladta a fogyasztást. A kivitel az importállamok elzárkózása és a termelő államok öldöklő versenye következtében nem tudott megfelelni annak a hivatásnak, hogy az itthoni termésfelesleget lecsapolja. Szakemberek előtt nem vitás már, hogy a fogyasztás, a fejadag emelése az egyedül célravezető út.

Az állandó túltermelés a borárakat nem egy-

szer az önköltség alá nyomta. Az a veszély fenyegetett, hogy az a jelentékeny számú szőlőgazda és munkásréteg, aki Magyarországon a borgazdaságból él, végromlásba jut.

Az 1937. év azonban meghozta a fordulatot. A földművelési kormány, felismerve a helyzetet, megalkotta a már régen óhajtott intervenciószervezet: a Maszobsz-ot, melynek pusztá életrehívása megfordította a lefelé haladó irányzatot. A borárak előbb megállapodtak, majd lassan emelkedni kezdtek és 1938 végére 200%-os emelkedés után elérték azt a szintet, amely a termelő részére újra jövedelmezővé tette a bortermelést.

A jelenlegi borértékesítési lehetőségeket kedvezően itélik meg. A fogyasztás az egész országban jó, a készletek általános megítélés szerint csekélyek. Mivel egyébként is jó termés volt és átlagban jó állatárak vannak, a gazda tartja a bort. Fontos körülmény, hogy az idén 30 fillér az átlagos borár, tehát kétszerese a tavalyi 15 filléres átlagárnak. A termelő tehát felényi mennyiség eladásával ugyanolyan összeghez jut hozzá.

A rendelkezésre álló bortermelési statisztika adatai szerint az 1937. évi termés 4.4 millió hl-t tett, ami 15 filléres átlagáron 66 millió pengő értéknek felel meg. Az 1938-as termés 3.15 millió hl. volt. Ez 30 filléres átlagáron 94.5 millió pengőt tesz ki, a gazda tehát 28.5 millió bevételi többletet könyvelhet el annak ellenére, hogy a termés 40%-kal kisebb volt az előzőnél.

Gyurkovics Henrik dr. a száraz tézstaneműek iparáról adott tömör ismertetést.

A megjelenésben akadályozott Goldfinger Gábor m. kir. kereskedelmi főtanácsos a pálinka termeléséről és forgalmáról az alábbiak szerint tett jelentést:

Az 1937/38. évi termelés kb. lépést tartott az előző év nagymennyiségű bor- és gyümölcs párlat termelésével, annak ellenére, hogy a nemesebb gyümölcs pálinkaféleségek termelésében a gyenge gyümölcsstermés következtében jelentékeny visszaesés mutatkozott. E visszaesés főleg a barack-, szilva- és eperpálinkánál következett be igen jelentékenyen, mintegy 8700 hl-es mennyiségben. Ezt a visszaesést azonban a borpárlat termelésében bekövetkezett emelkedés részben kiegyenlítette, úgyhogy végeredményben a folyó termelési évnek végösszege csaknem egészen 2.000 hl-rel maradt alatta az előző termelési év eredményének. Az 1937/38. szesztermelési év folyamán kitermelt bor- és gyümölcsszespárlat mennyisége ugyanis 55.364 hl-t tesz, ami az előző termelési év 57.349 hl-es eredményével szemben pontosan 1.985 hl-es hiányt mutat.

Az egyes gyümölcspárlatok termelési eredményét részletezve a következő képet kapjuk:

Törkölypálinkából a termelés eredménye 18.980 hl-t tett. Ez a mennyiség mindössze 96 hl-rel haladja meg az előző termelési év 18.884 hl-es termelését. A törkölypálinka ára a termelési év elején 2.60 P körül mozgott, s a termelési év végéig 3.70—3.80 P-re emelkedett. Az emelkedés egyrészt az áruhiánynak, másrészt a Szeszegyedárusági Igazgatóság által megállapított magasabb eladási áraknak tudható be.

Seprőpálinkából a termelési év végéig 4.661 hl-t termeltek ki, az előző termelési év 3.410 hl-es termelésével szemben, tehát 1.251 hl-rel többet. A seprőpálinka átlag 10—20 P-vel magasabb áron volt értékesíthető, mint a törkölypálinka és az egyes időszakokban a forgalomban igen élénk kereslet mutatkozott.

Szilvapálinkából 2.567 hl volt a termelés. Itt volt legnagyobb a visszaesés, mert az előző év eredménye 9.866 hl-t tett, a visszaesés tehát 7.299 hl. A termelési év elején a szilvapálinka ára nem volt megfelelő, mert a magasabb beváltási árakhoz viszonyítva a pálinka-árak nem alakultak kedvezően. Kezdetben 3·60—3·80 P-s áron is történtek kötések és csak a tavasz folyamán szilárdult meg a szilvapálinka ára és emelkedett 5 P fölé, amikor előrelátható volt, hogy a fagykárok következtében a gyümölcsstermés nagy része veszendőbe ment. A termelési év végén a szeszfőzdek úgyszólván egyedül Szatmár vármegyében indították meg üzemüket, míg a többi szilvatermelő vidékek főzdei nyersanyag hiányában szüneteltek. A következő termelési év szilvapálinkatermelése így sokkal kedvezőlenebb lesz, mint az előző évi volt és az egész kampány szilvapálinkatermelését nem becsülhetjük többre 800 hl-nél. Az árak minőségre és mennyiségre való tekintettel 4·20—7·— P között alakultak ki.

Eperpálinkából az előző termelési év eredménye 1.615 hl-t tett, így a termelés 909 hl-re csökkent. Eperből is jóval kevesebb mennyiségű nyersanyag került a szeszfőzdekbe s habár az alkohollyeredék lényegesen alatta maradt az előző évekének, mégis jóval magasabb beváltási árat kellett a szeszfőzdeknek adniok, hogy nyersanyaghoz hozzájuthassanak. A magasabb nyersanyagbeváltási ár az eperpálinka áránál is lényeges emelkedést idézett elő, mert az előző évi 3·30—3·50 P-s pálinka-árak 4·80 P-re emelkedtek s ilyen áron került a kitermelt mennyiség forgalomba.

Barackpálinkából a termelési év végéig 189 hl-t termeltek ki. A kitermelt mennyiség az előző termelési év 697 hl-es termelésével szemben 508 hl-es visszaesést mutat. A túlkeves mennyiségben és túldrága áron beszerezhető nyersanyag lehetetlenné tette a szeszfőzdek vállalkozóinak, hogy barackpálinkatermeléssel foglalkozhassanak s így csak egy-két helyen folyt kisebb mennyiségű termelés. A múlt évi átlag 6 P körüli barackpálinkaár ennek következtében a folyó termelési év végén minőség szerint 10 P körüli összegre emelkedett és még ilyen áron is csak elvétve mutatkozott kínálat.

Borpárlattermelésünk 27.310 hl-es volt. A folyó termelési év végeredménye az előző év 21.339 hl-jével szemben 5.971 hl-el emelkedett. A kitermelt mennyiség az egyes borpárlatkategóriák között a következőképpen oszlik meg:

U. n. szabad borpárlat	9.988 h
Árkiegészítésben részesülő borból származó párlat	15.137 „
Direkt-termő szőlő borából származó párlat	2.185 „
Összesen	27.310 h

A borpárlat ára egészen a folyó év tavaszáig, vagyis a fagykárok bekövetkeztéig átlag 3·50 P körül mozgott, később az élénk kereslet és a magasabb borárak következtében fokozatosan emelkedett és ezidőszert a szórványos kínálat 4—4·40 pengős áron történik.

Az idei gyenge szüret és a magasabb borárak előreláthatólag csak konyakgyártási és avinálási célokra teszik lehetővé a borpárlattermelést, mivel az itali szesz eladási ára mellett itali célokra borpárlat termelhető nem lesz.

Egyéb gyümölcspálinkából (alma, körte, bo-

róka, meggy, cseresznye, stb.) összesen 951 hl-t termeltek ki. Ez a mennyiség 587 hl-rel maradt alatta az előző év 1.538 hl-es termelésének.

A szakosztály végül az italok, tápszerek s az élelmezési ipari melléktermékek egységértékeit alapította meg.

A II. szakosztály Teleki István gróf m. kir. kereskedelmi főtanácsos szakosztályelnök elnöklété alatt folyó évi március hó 27-én tartotta ülését, amelyen jelen voltak: ifj. vitéz Tasnády-Szűts András m. kir. kormányfőtanácsos, Vas Imre, Waszlievits Mihály kereskedelmi tanácsos tagok, Hoffer Ferenc dr. miniszteri tanácsos meghívott tag, Suppan Kornél m. kir. gazdasági főtanácsos és Vastagh Antal szakértők.

Az ülésen a megjelenésében akadályozott Benedek Sándor kereskedelmi tanácsos jelentése a gyümölcs- és zöldségkivitel alakulásáról a következőképpen számolt be:

Az 1938. évi gyümölcs- és zöldségkivitelünk értékesítési szempontból gyengének mondható. Egész Közép-Európában a gyümölcs- és zöldségstermés hanyatlást mutatott és ezzel párhuzamosan az árak nemcsak nálunk, hanem a többi versenyttermelő államokban is mintegy a kétszeresére emelkedtek fel. Ez a körülmény elsősorban a belső fogyasztásnál nyert kifejezést, s hatása különösen a milliós Budapest fogyasztásánál mutatkozik: a gyümölcsöt zöldséggel igyekeztek pótolni s így a gyümölcsfogyasztás visszaesett.

Magyarországnak, mint a többi közép-európai gyümölcsstermelő államnak, legnagyobb felvívő piaca Németország. Németország az elmúlt esztendőben sok esetben egyes gyümölcsfajtákért magasabb árat fizetett, mert a belföldi termés ott is nagyon gyenge volt. Ezek az okok azt eredményezték, hogy gyümölcskivitelünk érték szempontjából majdnem elérte az 1937. esztendeit, mennyiség szerint azonban annál kevesebb volt. A múlt évi augusztus—szeptember havi európai események miatt azonban a magyar gyümölcsexport tetemes kárt szenvedett, mert a vagonok a jól megszervezett belga, francia és angol piacra óriási késedelemmel érkeztek meg. Így minden egyes fajtánál, de különösen a szilvánál nagy romlás következett be, amiáltal az exportőrök tetemes kárt szenvedtek. A friss gyümölcs exportjánál a német piacot kivéve a jövőben sem lehet emelkedésre számítani mindaddig, míg a vasuti csatlakozások teljesen pontosak nem lesznek.

Svájci piacunkat az elmúlt évi magas belföldi árak következtében majdnem teljesen elveszítettük, mert az olasz áru jóval olcsóbb volt, mint a magyar. A lengyel piac a tavalyi nagy késéseknek lett az áldozata és itt sem tudtuk az állandó évi forgalmunkat biztosítani. A cseh piacra a fentebb említett események miatt nem tudunk szállítani és friss gyümölcs-exportunkat csak nagy ráfizetéssel tudtuk lebonyolítani. Mindaddig, míg Közép-Európában nyugodtabb atmoszféra nem következik be, addig csak a német piacra tudjuk friss gyümölcsstermelésünket irányítani. Itt pedig elég nagy versenytársunk a többi dunai állam, mert azoknak sincs más lehetőségük árujuk elhelyezésére és újabb piacok megszerzésére ma még gondolni sem lehet. Az északi államok is valószínűleg kiesnek az exportpiacaink közül, miután a távolság miatt nem vagyunk versenyképesek.

Ugyanezek a nehézségek állottak fenn a zöldségkivitelünkénél is. Az elmúlt esztendőben még valamelyes csekély mennyiséget ki tudunk szállítani Németországba, azonban most már a cseh és

morva területek Németországba való bekapcsolása folytán korai zöldségtermelésünknek nagy versenyt fog okozni a cseh és morva termelés. Így pl. a zناimi és a stompfai uborka a magyar áruval egyidőben jönnek a piacra, ezt megelőzően pedig az olasz uborka fogja a német piacot uralni. Ezek folytán kívánatos volna zöldségtermelésünk átszervezése, új piacok szerzése, amire azonban a közeljövőben nem sok biztató kilátás van. Ami termékeink minőségét illeti, azzal mindenütt a legnagyobb mértékben meg voltak elégedve és elmondhatjuk, hogy nemcsak a német piacon, de az összes többi piacainkon is közkedveltségnek örvendettek.

A szakosztály ezután a gyarmatárak, fűszerek, gyümölcsök, vetemény- és zöldségfélék, a dohánygyártmányok, a cukorgyártási nyersanyagok és termékek egységértékeit állapította meg.

A VI. szakosztály *Vida Jenő* felsőházi tag, szakosztályelnök elnöklete alatt f. évi március hó 30-án tartotta ülését. Jelen voltak: *Gruber György* kereskedelmi tanácsos, *Mattyasovszky-Zsolnay Tibor* m. kir. kereskedelmi főtanácsos, *Seenger Béla* m. kir. kormányfőtanácsos, *Weisinger György*, *Zárai Samu* és *Salgó Imre* kereskedelmi tanácsos tagok, *Bodnár Ottó*, *Kármán Dezső*, *Kovács Jenő dr.*, *Severlay Zoltán* és *Szendrői Ede* szakértők.

Az elnök az ülés megnyitása után kegyeletes szavakkal emlékezett meg arról a kettős veszteségről, amelyek a szakosztályt két érdemes tagjának, *Spiegel Béla* m. kir. kormányfőtanácsosnak és *Szécsi Illés* kereskedelmi tanácsosnak elhúnytával érte.

Majd *Weisinger György* a *kőfaragóipar* helyzetét ismertette röviden. Ezután *Bodnár Ottó* a *csiszolóáruiparról* adott jelentést:

A 717. és 718. vámtarifa-t.-sz. alá tartozó csiszolóvásznak és csiszolópapírok forgalma a jelentés évében a csonka ország területén visszaesést mutat. A visszaesés abban leli magyarázatát, hogy egyrészt a faipar, másrészt pedig az építési ipar — mint ismeretes — foglalkoztatottsága lényegesen visszaesett. Miután e két ipar bizonyos csiszolópapírok (717. t.-sz.) fogyasztása tekintetében a legszámottevőbb, e gyártmányok fogyasztása természetesen csökkent.

A múlt év vége felé beállott örvendetes esemény, t. i. a Felvidék egy részének visszacsatolása ugyan új fogyasztópiacot nyitott meg, de ennek szükséglete iparunkban egyelőre csak gyengén vált érezhetővé, mert az ottani ipar és kereskedelem még nagy mennyiségű külföldről beszerzett árukészletek felett rendelkezett.

Lényegesen befolyásolta még a hazai forgalmat az a körülmény is, hogy a magyar-német kereskedelmi szerződés keretében a német csiszolóáruipar részére biztosított behozatali kontingensek lényegesen felemeltettek. Ez a behozatali többlet is természetesen hátrányosan befolyásolta hazai csiszolóáruiparaink eladási lehetőségeit.

Súlyosan esik latba az a körülmény is, hogy az exportlehetőségek majdnem teljesen megszűntek. Az a két ország, amely földrajzi fekvésénél fogva itt számba vehető: Jugoszlávia és Románia. E viszonylatokban még 2—3 évvel ezelőtt, ha nem is nagy terjedelmű, de mégis állandó szállítások folytak Magyarországból. Az 1938. évben ezek a szállítások úgyszólván teljesen megszűntek, mégpedig a következő okoknál fogva:

Németország mindenképpen igyekszik ezeket a piacokat megszerezni és oda szinte dumpingárakon vállalt szállításokat. E mellett aztán Romá-

nia Magyarország részére — minden ürügyet felhasználva — nem ad ki behozatali engedélyeket, Jugoszlávia pedig saját eléggé gyenge iparát védi és a dinár és a márka egymáshoz való viszonya folytán az amúgyis olcsó német áru sokkal jobban megfelel neki.

Salgó Imre és *Zárai Samu* a *csiszolókorongipar* helyzetét ismertette. *Salgó Imre* jelentése így hangzott:

A vámtarifa 715. sz. tétele alá tartozó csiszolókorongok behozatala az 1938. évben összesen 671 q-t tett az 1937. évi 846 q behozatallal szemben. A csökkenés tehát több mint 20%, annak ellenére, hogy a nagyobb kincstári rendelkezések kivitelezéséhez csiszolókorongokban nagyobb szükséglet mutatkozott.

Hogy a behozatal a nagyobb kereslet mellett is csökkent, annak tudható be, hogy a hazai csiszolókorong-gyárak gyártmányait minőségileg javítani és mennyiségileg fokozni tudták. Így a fennálló szükséglet legnagyobb része magyar gyártmányú árukkal nyert kielégítést.

Exportunk jelentékenyen emelkedett: míg 1937-ben 58 q-t exportáltunk, 1938-ban ez a mennyiség 93 q-ra emelkedett. Az emelkedés szintén a hazai gyárak teljesítőképességének fokozódását igazolja. Romániai exportunk ugyan az 1937. évben 56 q volt, 1938-ban azonban 12 q-ra csökkent. A csökkenés oka azonban nem a kereslet hiánya, hanem az a tény, hogy a román hatóságok a csiszolókorongszükséglet fedezését Németország felé irányították és a magyar gyártmányokra behozatali engedélyeket csak szórványosan adtak.

A csökkent román export helyett új piacokat sikerült a hazai gyáraknak szerezni és az exportot Jugoszláviába, Cseh-Szlovákiába és Bulgáriába történt szállításokkal fokozták.

Zárai Samu beszámolója pedig így szólt:

A 715. vámtarifátélszám alá tartozó csiszolókorongokra vonatkozólag megjegyzendő, hogy a behozatali igényléseknél 1938 II. felétől kezdve a kontingens keretek szigorúan betartatnak, amivel a behozatal természetesen csökken. Az így elmaradt külföldi importárakat a belföldi ipar nem pótolja, mert speciális minőségekről van szó.

A 716. tétel szám alá tartozó természetes kőszőrü- és fenőkö behozatali körülményeiben nem történt változás. Normális körülmények között szabad forgalomban is csak Bajorországból és Jugoszláviából importáltuk ezeket a köveket, most is onnan kell hoznunk. Másutt ilyen vagy hasonló köveket nem is termelnek. Belföldi védelemre tehát szükség nincs.

Gruber György az *építési iparok*, főként a festékszakma helyzetével foglalkozott röviden.

Szendrői Ede a *magnezit* szerepéről emlékezett meg:

Magyarországnak nyers és égetett magnezitből 1919 óta, amikor Felsőmagyarország Cseh-Szlovákiához csatoltatott, csak behozatala volt.

Most, hogy a Felvidék egy részének visszacsatolásával a jolsvai és kassai magnezitbányák és gyárak megint hazatértek, a nyers magnezit behozatal teljesen megszűnik, égetett magnezitben pedig csekély mennyiségre fog redukálódni, ez is azért, mert a budapesti magnezittéglagyár egy bizonyos keverési arányban kénytelen szlovák égetett magnezitet felhasználni, úgyhogy a hazai szükségletnek kb. 15%-a továbbra is Szlovákiából fog bejönni. Ennek ellenében lényeges kivitelre számíthatunk különösen égetett magnezitben, amennyiben

Szlovákia eddigi kivitelének legnagyobb része most Magyarországra tolódik át. E kivitel szempontjából USA, India, Franciaország, Németország és Csehország jönnek elsősorban tekintetbe. A nyers magnezit kivitele főleg Csehország felé fog irányulni.

Bár a XVII. szakosztály hatáskörébe tartozik, mégis megemlíthető, hogy a magyarországi tűzálló téglagyár az elmúlt 1938. évben jól volt foglalkoztatva és eltekintve az utolsó évnegyedben előállott nyersanyagbeszerzési nehézségektől — a nyersanyagok túlnyomóan Cseh-Szlovákiából jöttek, — az üzletév minden tekintetben kielégítő volt.

Végül *Kármán Dezső* hangsúlyozta az *építőipar* helyzetére vonatkozó ismertetésében azt a nagy jelentőséget, amellyel a kincstári építkezések 1938-ban a vidéki építőipar kedvezőbb foglalkoztatottsága szempontjából bírtak.

A szakosztály ezután az ásványok, továbbá a cement- és kőipari termékek egységértékeinek megállapítására tért át.

Az **V. szakosztály** ülése folyó évi április hó 3-án folyt le a megjelenésben akadályozott *Chorin Ferenc* dr. m. kir. titkos tanácsos szakosztályelnök helyett *Vuk Gyula* kereskedelmi főtanácsos elnökle mellett. Jelen voltak: *Balassa József*, *Balásy Ferenc* kereskedelmi tanácsos, *Benedek Sándor* m. kir. kormányfőtanácsos, *Haasz Emil*, *Hoffmann Ferenc*, *Klinger Dezső*, *Krausz Frigyes*, *Pollák Gyula* kereskedelmi tanácsos, *Rényi Oszkár* m. kir. kereskedelmi főtanácsos, *Schanzer Pál* dr., *Teltsch Árpád* kereskedelmi tanácsos és *Véssei Ede* dr. m. kir. kormányfőtanácsos tagok, valamint *Adler Manó*, *Heckenast József*, *Jordán János* dr., *Lichtig Géza*, *Lopos Gyula* és *Steiner Sándor* szakértők.

A megjelenésben akadályozott *Reimann Ernő* dr. kereskedelmi tanácsos jelentése a *barnaszénbányászat* helyzetéről emlékezett meg:

A brikettszállítás 1938-ban 10·9%-kal emelkedett ugyan, azonban a hazai brikettgyárak kapacitása még mindig csak 32%-ig volt kihasználva.

A szénkivitel ugyancsak emelkedett. Lényegesen nőtt a Németországba, különösen az Ostmark felé exportált barnaszénmennyiség. Csökkent a Cseh-Szlovákiába irányult kivitel a tavalyi területi felosztás következtében. Jugoszláviába minimális mennyiséget vittünk ki, Romániába pedig egyáltalán nem exportáltunk. E két államban a gyenge exportlehetőségek a magas tiltóvámok következtében állanak fenn.

A bányászati cikkek és segédanyagok, melyek a szén termelési költségeire befolyással vannak, 1938-ban tovább drágultak. Így további emelkedés volt észlelhető a bányafa áránál is. Emelkedtek a szociális terhek is. Mindezek a tényezők a termelési költségek további emelkedését vonták maguk után, ez az emelkedés azonban a szénárakban nem jutott kifejezésre.

Az 1938. évben a barnaszénbányászatban munkásmozgalmak nem voltak.

Ezután *Schanzer Pál* dr. a *fapiac* helyzetét ismertette, majd *Fenyő Emil* kereskedelmi tanácsos a *bútoriparról* tett jelentést:

A magyar bútor külkereskedelmi forgalma a hanyatló számok jegyében állott. Míg az év első felében a forgalmi összegek csökkenése még viszonylag lényegtelenebb volt, addig a második félévben már jelentős visszaesést észlelhattünk.

A forgalom csökkenése, mely általánosságban megközelítette a 40—45%-ot is, egyes nemzetközi jelentőségű eseményekre volt visszavezethető: 1938

májusától fogva a háborús feszültség már előreverte árnyékát, még előbb az osztrák események, majd utóbb a cseh válság és szeptemberben a háború fenyegető közelsége voltak azok a faktorok, amelyek hatásukat éreztették. Főbb exportpiacaink: Anglia, Olaszország, Délafrikai Unió és kisebb mértékben a skandináv-államok és Hollandia voltak. Legfőbb exportpiacunkon: Angliában a fenti események folytán áresés következett be, maga az angol font is jelentős értékcsökkenést szenvedett, az építkezési tevékenység pedig alábbhagyott. Súlyosbította a helyzetet a hazai nyersanyagárak némi emelkedése és egynéhány, a munkabérek emelkedését előidéző tényező, mint pl. a kötelező fizetett szabadságidő bevezetése, stb.

Mindezek a tényezők az angol piacon azt eredményezték, hogy a már a múltban is veszteséges angliai bútorexport az áldozatok maximumát kívánta meg exportőrjeinktől csak azért, hogy a piaci folyamatosság meg ne szűnjön.

Olaszország felé is hasonló arányban csökkent a forgalom. Ebben a relációban még az is közrejátszott, hogy Olaszország kb. 1938 július elején áttért az addig követett vámkezelési behozatali igazolványok rendszeréről az olasz hatóságok által kiállított behozatali engedélyek rendszerére, ami az adminisztrációt nagy mértékben megnehezítette, s így éppen a legforgalmasabb nyári és őszeleji hónapokban nem tudtunk behozatali engedélyekhez jutni, ami természetesen nagy forgalomkiesést eredményezett.

Az egyéb piacokra irányuló exportunk jelentősnek nem volt mondható.

Exportőrjeink 1938 folyamán akciót indítottak aziránt, hogy illetékes tényezőink a bútorok kivitele alkalmával megtérített forgalmi adó összegét a megfelelő mértékre felemeljék. Ezirányban decemberben történt is intézkedés, azonban sajnos, nem egészen kielégítő arányban.

A szakosztály végül a szilárd tüzelőanyagok, a fém- és faárak egységértékeit állapította meg.

A **VII. szakosztály** folyó évi április hó 5-én megtartott ülésén *Szávoszt Zoltán* m. kir. kereskedelmi főtanácsos szakosztályelnök elnökle alatt jelen voltak: *Dukes József*, *Helvey Elek*, *Müller József* és *Pserhofer Arnold* kereskedelmi tanácsos, *Reichart Emil* m. kir. kormányfőtanácsos tagok, továbbá *Dallos Rezső*, *Preysz Tibor*, *Sárkány Ferenc*, *Somogyi Imre* és *Szegő Béla* szakértők.

Az ülésen először *Somogyi Imre* a szakosztály ügykörébe tartozó s az ezekkel rokon *vegyészeti iparok* helyzetéről tett jelentést:

A kereslet a legtöbb idetartozó cikk iránt általában stagnált, néhányának forgalma azonban az év utolsó negyedében emelkedett. Jelentősebb visszaesés a fogyasztási cikkek gyártó iparágakban volt tapasztalható. Az alapanyagok fogyasztása is azt mutatja, hogy a termelés emelkedése megállt, mert a kénsav fogyasztása 15%-kal, a marónátroné 5%-kal esett vissza. A kedvezőbben foglalkoztatott iparágak előnyös helyzete arra vezethető vissza, hogy az év utolsó hónapjában nagyon sok, már az előző évben megkezdett épület építését fejezték be és ezért az építés számára szállító iparágak igénybevétele nagyobb volt, mint amekkora általában ebben az időszakban lenni szokott. Azonkívül nagyobb közszállítások és MÁV-megrendelések is táplálták az ipart. Az árak színvonala ebben az időszakban általánosságban 2% esést mutat.

A *műtrágyák* fogyasztása örvendetesen emelkedett az aránylag jó mezőgazdasági helyzet követ-

keztében, ammonitrátból pedig jelentékeny kivitt tudunk felmutatni. A műtrágyáknak ez az előnyös helyzete az egész év folyamán megmaradt és ősszel sem következett be jelentékenyebb csökkenés. A rézgalic-fogyasztás a tavalyi keretek között mozgott. Kb. 50%-os visszaesés tapasztalható az enyvelexportban, ami az éles külföldi verseny és a németországi kivitel teljes beszüntetése folytán állott elő. Erős visszaesést tapasztaltunk a textilipari segédanyagok fogyasztásában. Hasonlóképpen visszaesett a szalmiákszesz forgalma is. A világító-gáz gyártása emelkedett. Növekedett a gázgyári melléktermékek, az útépitő kátrány, kőszén- és barnaszénkátrány termelése is, de kis mértékben visszaesett a kokszt fogyasztása. Az ipari gázok termelésében nem volt egységes az irányzat. Az oxigén és a disszociációs gáz az egész évben megfelelő mennyiségben termeltetett, a hidrogén és klórtermékek előállításában azonban az év folyamán erős hanyatlást mutatott. A klórmész fogyasztása az év I. felében erősen csökkent, az őszi háborús készültség azonban főleg légvédelmi szempontból oly nagy keresletet idézett elő, hogy e cikk termelése a lehető legnagyobb mértékben emelkedett. A növényolajipar termelése csökkenő irányzatú volt, mert az előző évben nagy nyersanyagkészleteket halmoztak fel a kereskedelemben és bár 1938-ban ezek a készletek a normálisra csökkentek, a közönség az év elején olyan tartózkodást mutatott, hogy a fogyasztás nem volt kielégítő. Március hónaptól kezdve a külpolitikai események hatása folytán az üzlettelenség nagy mértékben emelkedett, s így ebben az időszakban a növényolajipar, főleg pedig a végtermékei szempontjából teljes pangás állott elő. Amikor a készletek már teljes egészében elfogytak, újra fokozódott a kereslet, s a szeptemberi események hatása folytán rekordforgalom keletkezett. A háborús hírek elmúltával azonban újra teljes pangás állott elő e cikkek fogyasztásában. Az ásványolajipar az év I. felében 17%-os emelkedést mutatott főleg a gázolaj, a könnyűbenzin és a nehézbenzin forgalmában. Az emelkedés jórészt az autók számának szaporodásával magyarázható. A II. felében a szokásos idényszerű kiugrás sokkal kisebb volt, mint az előző években, főleg az ipar által fogyasztott termékek kisebb kereslete folytán. Az ásványolajipar jövedelmezősége csökkent, mert az Árkormánybiztosság a finomított termékek árát az egész vonalon leszállította. A gyógyszervegyészeti ipar fejlődése egyenes vonalban halad tovább, ez az iparágunk az, amely legkevésbé érzi meg az idényszerű hullámzásokat. A belföldi fogyasztás emelkedett és fejlődött a kivitel is. Nagy megrendeléseket eszközölt a katonaság az őszi katonai készültség érdekében és ez a jelenség örömdetesen foglalkoztatta gyógyszervegyészeti iparunkat.

Majd Dallos Rezső a sóellátás kérdéséről emlékezett meg:

A Kárpátalja hazatérése folytán az ország sóellátásában igen örömdetes változás állott be, amennyiben a visszaszerzett aknaszlatinai régi sóbányáinkból egész sószükségletünk fedezhető lesz. Ilymódon a jövőben előreláthatólag megszűnik a külföldről való sóbehozatal, ami külkereskedelmi mérlegünket eddig évi 2 $\frac{1}{2}$ —3 millió pengővel terhelte és saját sóbányáink kitermelésével újra visszatérhetünk a háború előtti önellátásra, ami nemcsak élelmezési és ipari, hanem hadászati szempontból is nagy jelentőséggel bír.

Az évi sófogyasztás eddig mintegy 10.000 vagónt tett, ami azonban a felvidéki területek, valamint a Kárpátalja visszacsatolása folytán

előreláthatólag 1.500 vagónnal emelkedni fog. Ezzel szemben az aknaszlatinai sóbányák termelése a cseh fennhatóság alatt az évi 16—17.000 vagónt érte el, úgyhogy termelési felesleggel is fogunk rendelkezni. Lehetséges, hogy a felesleget részben a vegyészeti ipar fogja igénybevenni, amelynek legfontosabb nyersanyaga: a só, most már a hazai termelés útján fog rendelkezésre állni. De kilátás van arra is, hogy feleslegünk egyrészt talán sikerülni fog az eddig is aknaszlatinai sóval ellátott Szlovákiába exportálnunk.

A pénzügyi kormány rendkívül nagy súlyt helyez a bányatermelés mielőbbi megindítására, amit egyelőre még a vasúti összeköttetés hiánya akadályoz. Remélhetőleg ez az akadály mielőbb elhárítható lesz és így a hosszabb idő óta munka nélkül álló aknaszlatinai bányamunkások mihamarább megfelelő keresethez fognak jutni.

A szakosztály végül a savak, alkáliák, sók, cseppfolyósított gázok, mesterséges trágyák, enyv, a finomított vegyiképzítmények s ezek nyersanyagai, valamint a kősó és csontszén egységértékeit állapította meg.

A IX. szakosztály ülése f. évi április hó 12-én folyt le Majthényi Béla m. kir. kormányfőtanácsos szakosztályelnök vezetése alatt. Jelen voltak: Baeder Hermann, Betegh Péter dr., Dán János, Dukes József, Helvey Elek, Kádár Gyula, Kray Gyula és Kun Attila kereskedelmi tanácsos, Plan Frigyes m. kir. kormányfőtanácsos, Wack Géza kereskedelmi tanácsos tagok, Korda Artúr és Lányi Lajos dr. szakértők.

Az ülésen elsőnek Helvey Elek számolt be a szakosztály ügykörébe tartozó vegyészeti iparok helyzetéről:

Sem a kőszén-, sem a barnaszénkátrányipar helyzete nem mutatott különösebb eltérést az előző évek alakulásához képest. A székesfővárosi Gázművek termelése kb. 10%-kal emelkedett és ennek következtében a kátrányhozam is nőtt, de az egész termelés, mint az előző években, részben desztillált útkátrány, részben nyerskátrány formájában könnyen eladható volt. A kátránytermékek közül az előző évvel azonos árak mellett a teljes kátrányolajtermelés vevőre talált, elhelyezhető volt az aránylag csekély belföldi krezoltermelés is, ellenben a szurok elhelyezése változatlanul nehéz értékesítési problémát jelentett mind a kőszén-, mind a barnaszénkátrány-üzemek részére. Németország érthető okokból önellátási terve alapján hihetetlen mennyiségű kátrányolajat produkál és a melléktermékként nyert szurok felhasználása ott is szinte megoldhatatlan problémát jelent, a német vegyész mérnökök közismert invenciója ellenére is. A fuvaralig fedező dumping-áron exportálják a szurkot, csak hogy a felgyülemlett szurokhegyek csökkenjenek. Újabban úgy hírlik, hogy a szuroknak a tüzelési technikába való bekapcsolódása a közeljövőben megoldásra talál.

Bár nem tartozik szorosán az 1938. évi üzemi helyzet jellemzéséhez, mégis célszerű megemlíteni, hogy az őszi hónapokban, amidőn nagy nemzeti érdekekről volt szó, a Főváros Gázművei zökkenésmentesen állottak a hadsereg légügyi csapatainak rendelkezésére motorhajtó benzollal, igazolva azok előrelátását, akik a benzolgyártást akkor szorgalmazták, amikor ennek eminens fontossága még nem volt előrelátható.

Az 1938. év történetéhez tartozik még az, hogy a Salgótarjáni Kőszénbánya r.-t. barnaszén-krezol előállítására berendezkedett. Az üzem tényleges megindítása 1939-re maradt.

A fedélmezgyártás az előző évhez képest némi emelkedést mutatott. Az emelkedés főleg az év második felére esik és a katonai hatóságok által elrendelt sürgős építkezésekkel áll összefüggésben.

A festék- és lakkszakma forgalma általában az előző évek nivóján mozgott. A foglalkoztatás talán valamivel emelkedett, ami arra vezethető vissza, hogy 1938-ban még volt magánépítkezés és már volt kincstári építkezés is. E téren 1939-ben visszaesés tapasztalható, mely visszaesés már az előző év utolsó hónapjaiban előre vetette árnyékát. A Felvidék visszatérése nem jelentett forgalmi emelkedést, mert az ottani kereskedők hosszú időre ellátták magukat még cseh eredetű áruval. — Az árak az eddigi nivón mozogtak, annak ellenére, hogy az anilinfestékgyárak 15%-kal emelték áraikat.

Rá kell még mutatni arra, hogy — bár a forgalom általában kielégítőnek mondható — az ipar rentabilitása rendkívül visszafejlődött. A szociális terhek nagyfokú emelkedése (8 órai munkaidő az üzemekben, heti 45 óra az irodákban, magasabb munkabér, családi munkabér-pótlék, munkások kötelező szabadsága, stb.), továbbá az államkincstár fokozottabb kívánságai (vagyonváltság, beruházási kölcsön, adókimunkálás, régi tisztviselők végkielégítése) nehezen egyeztethetők össze az árkormánybiztosság árcsökkenő tevékenységével. A magyar ipar természetesen tartja és jó szívvel vállalja az előbb felsorolt terhek tekintélyes részét, mert meggyőződése, hogy jogos igények kielégítéséről van szó. Mégis meggondolandó, hogy ezen a téren meddig szabad haladni, nehogy a rentabilitás annyira alászálljon, hogy a termelés fenntartását és újabb alapítások lérejét veszélyeztesse. Hogy ugyanis az ipar ma oly óriási összeggel vesz részt a nemzeti termelésben, annak köszönhető, hogy a magyar gyárpar évtezedeken keresztül állandóan újabb és újabb cikkek és iparágak bevezetésével foglalkozott.

Plán Frigyes jelentése a keményítőiparról így hangzott:

A keményítőipar az elmúlt évben további nagy nehézségekkel volt kénytelen megküzdeni. Úgy a belföldi fogyasztás, mint a külföldi exportlehetőségek erősen megcsappantak. A hazai fogyasztás főképen az év utolsó negyedében fejlődött vissza erősen a textilipar felvevőképességének gyengülése folytán. A textilipar ugyanis főképen olyan cikkek közül, amelyekhez keményítő szükségeltetik, kevesebbet tudott exportra gyártani.

A búzakeményítőipar nehéz helyzetét legjobban jellemzik a nyers exportszámok. Az 1936. évben a forgalom búzakeményítőben 6.983 q, sikerben: 4.027 q, 1937-ben 6.088, ill. 3.654 q, 1938-ban 4.393, ill. 3.141 q volt.

E három év statisztikája legjobban mutatja azt a visszamendő irányzatot, amely az idén egyenesen katasztrófális méretekben fog kifejezésre jutni. A belföldi magas nyersanyagárak és a rohamosan szaporodó szociális és munkabérterhek még erősebben éreztetik kihatásaikat az exportnál úgy, hogy ha az ipar nem kap a búzával egyforma export-támogatást, akkor kiviteli esélyeit elveszti. Amíg ugyanis a belföldi ipar átlagban 17—18 pengős búzából készült lisztet dolgozik fel, addig külföldi konkurrensaink a világpiacon 8—9 pengős, sőt még olcsóbb búzából készült lisztet használnak fel, s ennek megfelelően olcsóbb árak mellett tudnak velünk versenyezni.

A belföldi fogyasztás szintén erősen megcsappant. Gyáraink veszteséggel dolgoznak, miután a

szociális és egyéb terheket (pl. 8 órai munkaidő, minimális munkabér stb.) az eladási árban nem tudják áthárítani a fogyasztó közönségre. Míg ezelőtt az ipar a magasabb, rentabilisabb belföldi árak mellett a regieköltségek apasztása céljából exportra többletmunkát végezhetett, ez ma lehetlenné vált, miután mindkét relációban csak veszteséges árakat tudnak elérni. A legtöbb keményítőfajtában ugyanez a helyzet. A burgonyakeményítő exportja lehetetlen a belföldi magas, minimális burgonyaárak folytán, viszont a textilipar csekély felvevőképessége miatt a forgalom szintén erősen visszafejlődött. A Felvidékről visszatartott terület gyárai szintén erősen nyomják az árakat és megnehezítik a többi gyár működését, amelyek kapacitásuknak úgyszólván csak csekély hányadát tudták és tudják kihasználni.

Baeder Hermannak az illatanyagokra és -szerekre vonatkozó tömör ismertetése után Wack Géza a gyógygyárak helyzetét vázolta:

A belföldi forgalom meglehetősen nehezen indult és az év derekáig általában határozott visszaesést tapasztaltunk egyes, főképen textilgyártási vegyszerek kivételével. Szeptember második felében, a szudétanémet kérdés körül keletkezett háborús veszély óriási mértékben növelte a vételkedvet. Nemcsak az élelmiszerpiacon, hanem a mi szakmánkban is láttunk olyan vevőket, akik a „greifbar“ készletekre, a helybeli bizományi raktárakra vetették rá magukat és olyan készleteket halmoztak fel, amelyek normális szükségletüket sokszorososan meghaladták.

Az így kiürült raktárak készletpótlásánál nehézségek állottak elő, nem a gyárak késedelmes szállításai, hanem a vasúti forgalomban beállott zavarok következtében. Németországgal a teheráruforgalmat a dunai útvonalon kívül legfőképen az akkori Csehországon keresztül bonyolítottuk le. Ezt az útvonalat kénytelenek voltunk kikapcsolni és az egész forgalom a bécsi vonalra nehezedett rá, amely képtelen volt a követelményeknek megfelelni. A német katonai operációk következtében hiány támadt mozdonyokban és vagonokban is, ami kedvezőtlen befolyással volt az áruforgalomra. Ennek folytán különösen egyes tengerentúli gyógynövényekben (radix ipecacuanhae, radix senegae és hasonlók) átmenetileg nagy hiány állott elő. Japánkámfor is hiányzott egy ideig. Postacsomagokban való kisegítő rendelésekkel csak részben lehetett segíteni, mert a csomagforgalom sem működött tökéletesen. Ezért még mindig vannak úton mult évi szállítmányok. Remélhető azonban, hogy a dunai forgalomban rövidesen beérkeznek ezek is.

A németországi gyógyszerek és vegyszerek árai általában nem változtak említésre méltóan. A magyar-német clearing kifogástalanul működik, hiszen tudvalévő, hogy külkereskedelmi mérlegünk Németországgal szemben már évek óta aktív. A behozatali engedélyek megszerzése körül az utóbbi időben nem tapasztalni nehézségeket, a Külkereskedelmi Hivatal a legnagyobb előzékenységgel és aránylag rövid idő alatt intézi el a kérvények tömegét. Egyedüli kellemetlen újításként könyvelendő el az, hogy a csoportosított, vámtarifaszámok szerinti árusorozatokat már nem engedélyezik, hanem újabban tarifaszámonként külön-külön kérvényeket kell benyújtani, ami az igénylőre újabb adminisztrációs terheket ró.

Hogy a Felvidék egy részének a Szent Koronához történt visszacsatolása mily mértékben fogja a szakma forgalmát befolyásolni, arra nézve ma még nem lehet jóslásokba bocsátkozni. Bizni

lehet abban, hogy az utóbbi hónapok igen jelentékeny forgalomemelkedése nemcsak átmeneti jelenség marad, hanem az ország gazdasági fellendülése következtében egészséges arányokban még továbbra is fokozódik.

Betegh Péter dr. a *gyógynövénykiviteli* viszonyokról számolt be:

A gyógynövényszakmából már az 1937 április 1-től 1938 március 31-ig tartó idényben kikerült a székfűvirág. E cikk forgalmát a kormányhatalom rendelkezése folytán a Hangya Szövetkezet bonyolítja le. Az alábbi adatok tehát a székfűvirágot külön tüntetik fel, a Hangya által rendelkezésre bocsátott adatok alapján.

A székfűvirág-forgalom 1937/38-ban 59 vagónt tett felárral számított 1,212.000 P értékben, 1938/39-ben pedig 58 vagónt 1,341.000 P értékben. Ebből a nemes devizák értéke 1937/38-ban 100.000 P, 1938/39-ben pedig 148.000 P volt.

Az egyéb gyógynövények kiviteli forgalma (felár nélkül számítva) az 1937/38-as idényben 1,740.000 P értékű volt, 1938/39-ben pedig 3,140.000 P, amiből nemes deviza egyenértéke volt 240, illetőleg 440 ezer pengő.

Látható, hogy a kb. 3 millió pengőt tevő 1937/38. évi összes gyógynövény- és székfűvirág-kivitellel szemben az 1938/39-es év mintegy 4,5 millió pengőt ért el, tehát majdnem 50%-os emelkedést mutat fel. Örvendetes a nemes devizájú teljesítmény szintén jelentékeny emelkedése, mely körülmény a Nemzeti Bank és a Külkereskedelmi Hivatal által létesített konstrukció kedvező hatásának tulajdonítható.

Ha a nagyfokú értékbeli emelkedés okát vizsgáljuk, utalhatunk arra, hogy a székfűvirágra az 1,5 milliós többletből százezer pengő esik, míg a fennmaradó 1,4 millió pengős emelkedés kizárólag a borsosmentalevél forgalmának példátlan

fokozásából adódik. E cikkben ugyanis az előző évi 20 vagónról 56 vagónra tudtuk exportunkat növelni és miután kg-kint átlag 2,40 márkás árat értünk el, a kiviteli érték emelkedése jórészt erre a cikkre esik.

A magyar gyógynövénykereskedelem rátermettségét igazolja az a körülmény, hogy borsosmentából gondos kidolgozással és válogatással olyan minőséget sikerült piacra hozni, amely alkalmas volt arra, hogy a menta az orosz és kínai tea pótlására élvezeti teául szolgáljon. Ma Németország e teában mutatkozó szükségletét jórészt nálunk szerzi be és reményünk van arra, hogy a német piac még egypár éven keresztül nyitva lesz számunkra.

E helyen említendő meg, hogy *Strauber Lajos*-nak a VIII. szakosztály ülésén tartott jelentése a *gyanta* és *terpentin* piaci helyzetéről ekképen emlékezett meg:

Miután a spanyol nemzeti csapatok elfoglalták a biscayai tartományokat, a felhalmozott spanyol gyanta német kezek útján piacra került és így 1938-ban az árak már hanyatló irányt mutattak.

A terpentinimportot illetően a létrejött lengyel-magyar közös határ e kérdés megoldását meglehetősen leegyszerűsíti és megkönnyíti. Remélhetjük, hogy az orosz nyers terpentin a jövőben nem kerülő úton, Németországon és a volt Ausztrián át, hanem Lengyelországon keresztül jut el hozzánk, s így a három hazai terpentinfinomító nyersanyagellátása, ami eddig annyi zökkenővel járt, most majd a maga sima útján fog haladni.

A szakosztály ezután a keményítő, fehérje, ragasztószerek, pirotechnikai készítmények, műanyagok, festékek, illó olajok, illatszerek, gyanlak, gyógynövények, szén- és falepárlási termékek, s a kátránypapiros egységértékeit állapította meg.

M. kir. Központi Statisztikai Hivatal.

Office Central Royal Hongrois de Statistique.

Kinevezések. — Nominations. A Magyar királyi Központi Statisztikai Hivatal elnöke a Magyar királyi Központi Statisztikai Hivatal személyzeti iétszámában *Ijju Ferenc* kezelőt irodasegédttisztte, *Horányi Mária*, *Kokas Anna*, özv. *Schweitzer Károlyné*, *Selmeczy Etel*, *Hermánci Mária*, *Sevcsik Sarolta*, *Guruby Irén*, *Sárvári Ilona*, *Mondok Lászlóné*, *Nyerges Károly*, *Kilián Erzsébet*, *Pataký Istvánné*, *Hungár Gizella*, *Gombkötő Teréz*, kezelőket kezelési gyakornokokká, özv. *Szöke Lajosné*, *Kiss Jenőné*, *Balogh Imréné*, *Unger Alajosné*, *Tóth Istvánné*, *Hargitai Mária*, *Ákter Jolán*, *Sturm Ignácné*, *Szathmáry Illés Jolán*, özv. *Fazekas Saulné*, *Prohászka Ilona*, *Simonyi Margit*, *Gálfy Gizella*, *Todor Gézáné*, *Karner Teréz*, *Buláth Tiborné*, *Pándy-Horváth Istvánné*, *Emödy Lujza*, *Czár Terézia*, *Vizaknai Elvira Margit*, *Zsolnay Zoltán* és *Villányi Endréné* díjnokokat ideiglenes minőségű kezelőkké nevezte ki.

Címadományozás. — Promotion. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága a magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére Gödöllőn 1939. évi augusztus hó

19. napján kelt legfelsőbb elhatározásával *Sas Béla* statisztikai főtanácsosnak nyugalomba vonulása alkalmából sok évi közszolgálatát alatt szerzett érdemei elismeréséül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta.

Kitüntetés. — Distinction honorifique. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága Gödöllőn, 1939. évi szeptember hó 2-án kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére *Konkoly Thege Gyula dr.* államtitkári címmel felruházott miniszteri osztályfőnöknek, a Magyar királyi Központi Statisztikai Hivatal elnökének — nyugalombavonulása alkalmából — több mint négy évtizeden át teljesített közszolgálatát alatt szerzett kiváló érdemei elismeréséül a Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillagot adományozta. Magyarország Főméltóságú Kormányzója a magyar királyi miniszterelnök előterjesztésére Gödöllőn, 1939. évi augusztus hó 19. napján kelt legfelsőbb elhatározásával *Pernesz Károly* nyugalmazott statisztikai főtanácsosnak sok évi közszolgálatát alatt kifejtett munkásságáért elismerését fejezte ki.

Személyi hírek. — Nouvelles.

Bencs Zoltán dr. miniszterelnökségi miniszteri tanácsost a békéscsabai választókerület a júniusi képviselőválasztáskor országgyűlési képviselőjévé választotta meg. Bencs Zoltán dr. az állami szolgálatból nyugalomba vonult és ezzel hivatali állásától, melyet a miniszterelnökségen, mind a társadalompolitikai és statisztikai ügyosztály vezetője töltött be, megvált.

Bencs Zoltán dr. kiváló részt vett azokban az előmunkálatokban, amelyek a hivatalos statisztikai szolgálatnak ügyét a miniszterelnök felügyelete alá helyezték. Az 1929. évi XIX. t.-c. előkészítésénél és a törvény végrehajtásával kapcsolatos rendeletek szerkesztésénél kiváló tudásával és adminisztratív érzékével a legeredményesebben működött közre. A miniszterelnök megbízásából egy évtizeden keresztül látta el a statisztikai szolgálat felügyeletének teendőit. Az ő tapintatos, de erélyes és céltudatos munkásságának köszönhető nagyrészt, hogy a statisztikai szolgálat 1929-ben életbeléptetett új rendje, a hatásköri ellentétek bölcs elsimításával és összeegyeztetésével, oly mintaszerűen megvalósítható volt. A Központi Statisztikai Hivatalnak a felügye-

leti hatósághoz tartozó személyzeti ügyeit Bencs dr. a szolgálati érdekek által megengedett legnagyobb méltányossággal és mély szociális érzéssel intézte.

Bencs Zoltán közszolgálatának elején rövid ideig a Központi Statisztikai Hivatalban működött. Statisztikai szaktudásának a fentebb említett munkásságán kívül, több elméleti és irodalmi munkát is köszönhetünk. Mint a Magyar Statisztikai Társaság tagja székfoglaló beszédét, melyet Szemlénk is közölt (1937. év 7. szám), a Társaság szombathelyi ünnepi ülésén tartotta „A statisztika és az Élet titokzatos rendje” címmel.

Németalföld. A Németalföldi Központi Statisztikai Hivatal több évtizeden át volt kiváló vezérigazgatója, *Methorst H. W.* ettől az állásától megvált és vezérigazgatói címének megtartásával az új módszerű 1940. évi népszámlálás elnökévé nevezetett ki. A Központi Statisztikai Hivatal igazgatói székében utóda *Idenburg Ph. J.*, e Hivatal eddigi osztályvezetője lett.

München. A város statisztikai hivatalának vezetését *Müller dr.* vette át.

Összefoglaló helyzetjelentés.

Résumé de la situation en Hongrie.

Az 1939. július hó. — Chiffres de juillet 1939.

Népmozgalom. — Munkapiac. — Termelés. — Kereskedelem és közlekedés. — Áralakulás. — Pénz és hitel.

Gazdasági jelzőtábla.

Rajzok a gazdasági jelzőtáblához.

Mouvement de la population. — Marché du travail. — Production. — Commerce et transports. — Mouvement des prix. — Monnaie et crédit.

Tableau économique.

Graphiques au tableau économique.

Résumé. Nous présentons les chiffres de juillet 1939:

Le nombre et la proportion des nouveaux mariages (sur le territoire selon le traité de Trianon, 4.082 et 5.3 pour 1.000 habitants, sur celui augmenté du fait de l'arbitrage de Vienne, 4.611 et 5.4‰) ont baissé par rapport au mois précédent (6.5‰ et 6.6‰) et augmenté par rapport à juillet de l'année d'avant. Pour les naissances vivantes (respectivement 13.851 et 15.511, soit 17.9‰ et 18.0‰), on constate une régression sur les chiffres de juin et de juillet précédents. Le nombre des décès (sur le territoire selon le Traité, 9.209, soit 11.9‰, sur celui agrandi du fait de l'arbitrage de Vienne, 10.312 et 12.0‰) a accusé une diminution sur les chiffres de juin précédent et de juillet de l'année d'avant. L'accroissement dit naturel (respectivement 4.642 et 5.199, soit 6.0‰) a dépassé légèrement celui de juin, et diminué comparativement à juillet précédent. Dans la Subcarpathie, sur laquelle les enquêtes démographiques portent également depuis juillet 1939, il y a eu, d'après les chiffres recueillis, 308 nouveaux mariages, 1.148 naissances vivantes, 737 décès, et l'accroissement naturel y a été de 411 âmes.

Le chômage saisonnier, contrairement à celui de la même époque de l'année dernière, avait une allure normale. Les syndicats ouvriers ont enregistré 16.669 chômeurs (1.097 de moins qu'en juin, 3.670 de moins qu'au mois de juillet précédent: — 6.7% et — 18.0%). Le chômage, diminuant dans la plupart des industries, a légèrement monté

dans l'industrie de l'habillement et dans la polygraphie.

A Budapest, la production d'énergie électrique a continué à progresser en juillet. Elle a grandi tant quant à l'électricité nécessaire comme force motrice que quant à celle distribuée pour l'éclairage privé, augmentant par rapport au chiffre correspondant de l'année dernière, de 25.7% pour la première et de 8.3% pour la seconde.

La balance du commerce extérieur montre pour juillet dernier un résultat favorable. Les importations ont été de 40.5 millions de pengős; les exportations, de 48.1 millions; la balance s'est soldée par un excédent de 7.6 millions. Par rapport au même mois de l'année d'avant, la valeur des importations a monté de 16%, celle des exportations, de 26%; l'excédent de la balance, de plus du double.

Les chiffres de l'importation montrent déjà un fort changement dû à la réincorporation de la Subcarpathie: les importations de bois bruts et ouvrés ont baissé, de 9.841 wagons en juillet précédent, à 3.985 (— 60%), accusant une régression de 3.3 millions de pengős. On constate encore pour nos achats un changement bien important quant aux principales matières dites de base nécessaires à l'industrie, pour lesquelles l'importation a grandi en raison de l'augmentation de notre production industrielle. On a vu s'élever notamment pour l'industrie textile, les achats de coton brut, de fibres et soies artificielles,

de laines brutes et peignées, de drilles; pour l'industrie lourde, ceux de minerais de fer et de coke

A l'exportation, on voit des changements particulièrement grands pour celle de froment, de fruits frais, d'animaux (de boucherie et de trait), de maïs, laquelle a augmenté, et pour celle de saindoux, de lard, de trèfle et de luzerne, où il y eut une régression. Les exportations de froment ont augmenté, à elles seules, de 5·3 millions de pengős; celles de fruits frais ont, également, fort progressé (+ 3·4 millions de pengős). En ce qui concerne nos exportations industrielles, on y voit sous quelques rapports un progrès, et une forte diminution — 900 mille pengős — pour l'industrie lourde.

Le trafic ferroviaire, montrant un accroissement saisonnier, a dépassé le niveau constaté habituellement à cette époque de l'année. La quantité des marchandises y a été de 1·9 million de tonnes, contre 1·5 million en juillet précédent. Le trafic-voyageurs (8·1 millions) a monté de 36·8% par rapport au même mois de l'année dernière.

Le trafic postal, continuant à progresser, a monté, comparativement à juillet précédent, de 23·2% pour le nombre des correspondances (47·2 millions), de 30·6% pour celui des colis, de 26·7% pour celui des mandats, de 21·7% pour le montant de ces derniers. Le nombre des postes téléphoniques principaux s'est élevé à 128.637, grandissant de 652 comparativement à juin dernier et de 12.263 par rapport au mois de juillet précédent. Le nombre des usagers de la Radio, baissant pour des causes saisonnières à 468.290, a dépassé celui d'un an auparavant, surtout du fait de l'agrandissement du territoire de notre pays, de 74.800.

L'indice des prix de gros s'est élevé, de 84·9 en juin dernier à 85·3, accusant une légère régression sur celui de juillet précédent (85·8). Le niveau des prix agricoles montant plus vite que celui des prix industriels, la disparité indiquée par les „ciseaux agricoles“ a diminué, baissant à 18·6% (contre 19·5 en juin dernier et 22·0% en juillet de l'année d'avant).

L'indice du coût de la vie, descendant à 101·1 du fait de la baisse des vivres dans le commerce de détail, montrait une diminution de 0·5 point sur celui du mois précédent et de juillet de l'année dernière. L'indice des prix de détail des vivres était à la fin de juillet à 91·9, contre 92·7 au mois correspondant de l'année d'avant.

D'après les chiffres de la Banque Nationale, il n'y a eu un changement notable que pour la circulation fiduciaire (— 5·5 millions de pengős) et le portefeuille-effets (— 20·5 millions). A la fin de juillet, la première représentait 879·4 millions et la seconde 417·9 millions.

Les dépôts d'épargne ayant augmenté en juillet dernier de 15·2 millions de p. et les dépôts sur compte courant, de 23·3 millions, le total des dépôts en banque, s'accroissant de 38·5 millions, s'est élevé à 1.506 millions (+ 44·3 millions par rapport à juillet précédent).

*

Népmozgalom.

1939 júliusában a házasságkötések arányszáma alacsonyabb volt mint az előző hónapokban. Kiseb volt az elveszületési arányszám is, mint egy hónappal vagy egy évvel korábban. A halálzási arányszám mind a korábbi hónapok,

mind 1938 júliusának eredményével szemben javulást mutat. Júliusi természetes szaporulatunk valamivel nagyobb volt ugyan, mint az előző hónapban, de kisebb az előző év júliusának eredményénél.

Kárpátalja népmozgalmi adatszolgáltatása 1939 július 1-ével megindult. Az első hónapban 308 házasságkötést, 1.148 elveszületést és 737 főnyi halálzást jelentettek Kárpátaljáról; a természetes szaporulat tehát 411 fő volt. A trianoni terület és a bécsi döntéssel visszatért északi határsáv júliusi népmozgalmi eredményeit következő kis összeállításunk részletezi:

	Trianoni terület	Visszacsatolt északi terület ¹⁾	Együtt ¹⁾
Házasságkötés	4.082	529	4.611
ezer lélekre	5·3	6·0	5·4
Élveszületés	13.851	1.660	15.511
ezer lélekre	17·9	18·8	18·0
Halálzási	9.209	1.103	10.312
ezer lélekre	11·9	12·5	12·0
Egy éven aluli elhalt	1.769	261	2.030
Egy éven aluli elhalt száz élveszületésre	12·7	15·7	13·0
Gümőkórban elhalt	895	109	1.004
ezer lélekre	1·16	1·23	1·17
Természetes szaporodás	4.642	557	5.199
ezer lélekre	6·0	6·3	6·0

¹⁾ Kárpátalja nélkül.

A bécsi döntéssel megnagyobbodott Magyarország területén a házasságkötési arányszám (5·4‰) alacsonyabb volt, mint az előző hónapban. Az elveszületési arányszám 18·0‰-kel az előző hónapok gyenge eredményeihez képest is csökkenést jelent. Halálzási arányszámuk (12·0‰) továbbra örömdetesen javult és ellensúlyozni tudta az elveszületések számában beállott csökkenést: a természetes szaporulat 6·0‰ volt, egy árnyalattal tehát kedvezőbb a júliusi eredményénél (5·9‰).

Összehasonlítva a trianoni terület és a visszacsatolt északi területsáv népmozgalmi adatait, a trianoni rész házasságkötési gyakorisága (5·3‰) júliusban alacsonyabb volt, mint a bécsi döntés területén (6·0‰). A visszacsatolt északi területen az elveszületési arányszám (18·8‰) magasabb volt, mint egy hónappal korábban (18·3‰) és kedvezőbb, mint a trianoni területen (17·9‰). Halálzási arányszáma (12·5‰) azonban, mely az előző havi 12·7‰-kel szemben némileg javult, kedvezőtlenebb volt, mint a trianoni terület 11·9‰-es halálzási jelzője. Ugyancsak kedvezőtlenebb volt a Felvidék visszatért részén a csecsemő és a gümőkóros halálzási is. A bécsi döntés területének júliusi természetes szaporulata (557 fő) nagyobb volt, mint egy hónappal korábban (475 fő); ezer lélekre eső 6·3 főnyi természetes szaporulata pedig felülmúlja a trianoni terület 6·0‰-es nyers szaporodási hányadosát.

A trianoni területen a házasságkötések száma (4.082) és gyakorisága (5.3‰) alacsonyabb volt, mint az előző hónapban (4.817, ill. 6.5‰), de felülmúlta 1938 júliusának eredményét (3.870, ill. 5.0‰). Az élveszületések száma (13.851) és arányszáma (17.9‰) jóval kisebb volt, mint egy évvel korábban (14.980, ill. 19.5‰). Az élveszületési arányszám az előző hónaphoz (18.4‰) képest is csökkent. Örvendetes további javulást mutat a halálozás. A júliusban elhaltak száma (9.209) és az ezer lakoshoz viszonyított arányszáma (11.9‰) nemcsak az előző hónap (9.294, ill. 12.5‰) és 1938 júliusának (10.082, ill. 13.1‰) adatához képest jelez javulást, de csúcseredmény is, mert ilyen jó halálozási arányszámról a magyar statisztika ézideig még egyszer sem számolhatott be. A csecsemőhalálozás nem volt ennyire kedvező. Az egy évnél fiatalabb korban elhaltak száma (1.769) és száz élveszülötthöz viszonyított arányszáma (12.7%) a júniusi (1.706, ill. 12.5%) és a májusi (1.666, ill. 11.4%) adatok után még emelkedett, tehát rosszabbodott is; 1938 júliusával szemben (1988 csecsemőhalott, 13.3%) azonban némi javulás mutatkozik. Az 1—6 éves halottak száma (486) szintén magasabb, mint az előző hónapokban (június: 467, május: 420), de az előző év júliusának adatánál (596) kedvezőbb. A 7 évnél idősebb halottak száma (6.954) azonban júniushoz (7.121) és májushoz (7.768) képest is fokozatos javulást árul el és természetesen kedvezőbb, mint 1938 júliusának eredménye (7.498).

Kevesebb áldozatot szedett júliusban a gümőkór (895), mint egy hónappal (982), vagy egy évvel korábban (958) és kisebb volt a gümőkóros halottaknak az összes népességhez viszonyított arányszáma is (1939 július 1.16‰, június 1.32‰, 1938 július 1.25‰). A többi fontosabb fertőző betegségek közül egyedül a vérhasban elhaltak számánál mutatkozik az előző hónaphoz képest emelkedés; jelentésünk havában 59, júniusban csak 20 személy halt el vérhasban. Ez azonban a betegség természetével összefüggő jelenség, amit egyébként az is bizonyít, hogy 1938 júliusában a vérhasnak majdnem kétszerannyi (105) áldozata volt. Végeredményében tehát szezonyszerű emelkedés mellett a vérhashalálzásnál is számottevő javulás mutatkozik. A halálozás kedvező alakulására visszavezethetően a trianoni terület júliusi természetes szaporulata (4.642 fő, 6.0‰) valamivel nagyobb volt, mint júniusban (4.386, ill. 5.9‰), de az élveszületések számának sajnálatos csökkenése következtében így is elmaradt 1938 júliusának eredménye mögött (4.898 fő, 6.4‰).

Munkapiac.

A munkanélküliség idényszerű lefolyása ellenében a múlt évvel az idén szabályszerű lefolyást mutat. Júniusban is jelentős százalékos

arányban csökkent a munkanélküliek száma, az egy év előttihez képest pedig, a gazdasági helyzet megszilárdulása folytán, 18%-os csökkenés következett be.

A szakszervezetek által együttesen kimutatott munkanélküliek száma az idén januárban 22.052-vel kulminált és akkor az előző évinél 2.674-el, tehát 13.8%-kal állott magasabban. Azóta a munkanélküliek száma a gazdasági élet megélénkülése folytán hónapról-hónapra fokozatosan hanyatlott s ez az idényszerű hanyatlás június hó folyamán is erőteljes ütemben folytatódott. A hó végén a szakszervezetek együttesen 16.669 munkanélkülit mutattak ki, 1.097-el (—6.2%) kevesebbet, mint egy hónappal azelőtt és 3.670-nel kevesebbet, mint a múlt év azonos időpontjában. Egy év leforgása alatt tehát a beruházási munkák fokozódása, illetve az ipari termelés emelkedése folytán a munkanélküliek száma 18%-os hanyatlást ért el. A munkanélküliség idényszerű hullámvázával kapcsolatban meg kell említeni, hogy a múlt évvel szemben az ismét szabályszerű lefolyást mutat. Tavaly ugyanis májustól fogva idényszerű csökkenés helyett igen jelentős arányú emelkedés következett be, amely csak augusztus folyamán ért véget.

A tárgyalt hóban a kimutatott munkanélküliek 89.9%-a férfi (14.982), 10.1%-a pedig (1687) nő volt. Az előző hónappal szemben 5.7 illetve 9.8%-os hanyatlás mutatkozik. A kimutatott munkanélküliek 58.8%-a (9.803) Budapestre, 41.2% (6.866) pedig vidékre esett.

A munkanélküliek száma a legtöbb iparágban csökkent. Foglalkozás szerint az előző hónappal szemben az építőiparban 16.0%, a vasiparban 4.2%, az élelmezési iparban pedig 6.2% volt a hanyatlás. A legnagyobb arányú csökkenés a szállodai alkalmazottaknál észlelhető (—73.1%), de igen jelentős arányú hanyatlás mutatkozik a bőriparban is (—17.7%). Az egyéb iparban a munkanélküliek száma közel 15 %-kal csökkent. Az előző hónappal szemben emelkedés csupán a sokszorosító iparban és a ruházati iparban következett be, az előbbinél 8.3%, az utóbbinál 7.9% volt az emelkedés. A szellemi munkások munkapiaci helyzete is kedvezőtlen volt. A tárgyalt hóban a szellemi munkanélküliek száma 37.5%-kal emelkedett.

Termelés.

Széntermelésünk igen magas szinten mozog. A kőszéntermelésben jelentkezett visszaesést a barnaszéntermelés növekedése teljesen ellensúlyozta. Barnaszéntermelésünk a tavalyihoz képest is jelentős arányú növekedést ért el.

A vasérctermelés jelentős arányban emelkedett. A tavalyihoz képest pedig a felvidéki bányák termelése folytán több, mint 100 százalékos gyarapodás mutatkozik. A július havi vasérctermelésünk az előző gazdasági válság mélypontjához ké-

pest több, mint 13-szoros emelkedést ért el. A finomításra való nyersvas termelése a múlt évvel szemben mutat jelentős arányú növekedést.

Az elektromosáramtermelés továbbra is emelkedő irányzatot mutat. Úgy a motorikus, mint a magánvilágítási célokra elosztott áram mennyisége is folyton emelkedik az áramfogyasztók számának növekedése folytán.

Budapest székesfőváros *elektromosáramtermelésében* a január óta tartó évszaki hanyatlás a félév végével befejeződött s júliusban ismét emelkedés vette kezdetét. Az áramtermelés tehát a szokásos idényszerű hullámvázis képét mutatja. A termelt áram mennyisége 30·1 millió kw órát tett, több mint félmillió kw órával haladta meg az előző havit s 3·6 millió kwo-val emelkedett a tavalyi szint fölé (+ 1·9%, + 13·7%). A gazdasági tevékenység fokozódása folytán az *ipari célokra felhasznált áram* mennyisége is emelkedő irányzatot mutat s az eddig lefolyt szakában az ily célokra felhasznált áram mennyisége a tárgyalt hóban 16·9 millió kwo-val kulminált. Az előző hóban a motorikus célokra elosztott áram mennyisége 13·5 millió Kw órát tett (+ 2·3%, + 25·7%). A válság mélypontjához képest a motorikus célokra felhasznált áram mennyisége már több mint 100%-os gyarapodást mutat, 1933 júliusában ugyanis az ily célokra felhasznált áram mennyisége mindössze csak 8·3 millió Kw óra volt. A *magánvilágítási célokra* felhasznált áram mennyisége idényszerűleg ugyan a tárgyalt hóban még hanyatlott, a múlt évvel szemben azonban gyarapodás észlelhető. Az elosztott áram mennyisége 4·3 millió kw órát tett, 13%-kal kevesebbet, mint az előző hóban, de 8·3%-kal többet, mint a múlt év azonos hónapjában. Az elosztott áram mennyiségének növekedése a fogyasztók számának emelkedésével áll szoros összefüggésben. Egy hó leforgása alatt az elektromosáramfogyasztók száma 817-tel 273.819-re emelkedett, egy év leforgása alatt pedig 7.203 volt a növekedés.

Kereskedelem és közlekedés.

Kárpátalja visszacsatolása a nyers és megmunkált fa tételénél éreztette behozatalcsökkentő hatását, a nagyobb ipari foglalkoztatottság viszont az ipari alapanyagok beszerzését emelte. Kivitelünket főként a búza- és a friss gyümölcs-export jobb eredményei növeltek. A nehéziparban jelentős volt a visszaesés.

A vasúti forgalom évszaki behatásokra megélnkült, az emelkedése jóval meghaladja a szokásos idényszerű kereteket. A múlt évihez képest is jelentős százalékos arányú növekedést észlelhetünk, ami az emelkedő irányzat ütemének gyorsulásáról tanuskodik. Az utasforgalom ugyan átmenetileg csökkent, a tavalyihoz képest azonban még az árúforgalom emelkedésénél is hatalmasabb arányú fejlődés tapasztalható.

A postaforgalomra vonatkozó fontosabb számok meredeken emelkedő irányzatot mutatnak.

Július hóban a kedvezőtlen évszaki behatások ellenére is kevés kivételtől eltekintve figyelemre méltó százalékos gyarapodás következett be.

Magyarország gépjároműállománya a nyári hónapok folyamán rendkívül gyors ütemben emelkedett. A növekedés július hóban is folytatódott, s az állomány további 2.738-cal 43.451-re emelkedett s ezzel újabb tetőpontot ért el.

Külkereskedelem. A július havi kereskedelmi mérleg kedvezően alakult. A 40·5 millió pengős behozatallal 48·1 milliós kivitel állott szemben, 7·6 milliós aktív egyenleget hozva létre. A behozatali érték 16%-kal, a kiviteli 26%-kal meghaladta az előző évit, a kiviteli többlet pedig több mint kétszerese volt a tavalyinak.

Behozatalunkban már erősen érezhető Kárpátalja hatása: a *nyers és megmunkált fa* tétele a múlt évi 9.841 vagónról 3.985 vagónra esett vissza. Ez a 60%-os mennyiségi visszaesés 3·3 millió pengős megtakarításnak felel meg. A behozatalunkat kialakító másik tényező a múlt évinél nagyobb ipari foglalkoztatottság, s ennek megfelelően nagyobb külföldi ipari alapanyagbeszerzés volt. Így *textiliparunk* nyers pamutból (251 vagón) 44%-kal, műrostból (17 vagón) 7%-kal, műselyemből (32 vagón) 45%-kal, nyers gyapjúból (10 vagón) 21%-kal többet vásárolt, a fésült gyapjú (12 vagón) és a rongy (47 vagón) behozatalát pedig megkészszerzte. — Fokozta külföldi vásárlásait a *nehézipar* is: a kohászati célokra szolgáló vasércnél (4.391 vagón) ugyan csak 6%-os emelkedés mutatkozik a belföldi termelés növekedése folytán, de a nyers és ócskavas importja (1.092 vagón) több mint kétszeresét tette a múlt évinek, a nyers fémeké pedig (279 vagón) 50%-kal nőtt. A koksznál (3.080 vagón) 9%-os az emelkedés.

A *kivitel* alakulására hat tétel nyomta rá bélyegét: kedvező értelemben a búza, a friss gyümölcs, a vágó- és igásállatok, valamint a tengeri exportja, kedvezőtlen irányban pedig a disznózsír és szalonnáé, s a lóhere- és lucernamagé. Búzából az új gazdasági év első hónapjában 5.275 vagónnal vittünk ki a múlt évi 198 vagónnal szemben annak következtében, hogy az idén a tavalyi jó termés folytán jelentős készleteket hoztunk át júliusra, a múlt évben pedig ilyen készletek — az 1937. évi termés gyöngébb volta következtében — nem maradhattak. A búzakivitel 5·3 millió pengővel emelte a kereskedelmi mérleg aktív oldalát.

Friss gyümölcsből a rekordtermés következtében több, mint négyszeresét vittük ki a múlt évi mennyiségnek, ami 3·4 millió pengővel jelentett több bevételt. Gyümölcsexportunkat a következő összeállítás jellemzi:

Árumegevezés	Mennyiség q-ban		Érték ezer P-ben	
	1938	1939	1938	1939
	július havában			
Kajsziarack . .	18.157	102.843	1.163	3.709
Meggy	4.070	13.591	328	720
Alma	4.612	16.586	194	478
Dinnye	5.476	7.305	143	177
Őszibarack . . .	192	1.842	12	66
Szilva	660	1.820	20	27
Egyéb	269	2.141	11	59
Összesen . . .	33.436	146.128	1.871	5.236

Vágó- és igásállatot 2·8 millió pengő értékkel többet tudtunk elhelyezni sertés-, különösen pedig szarvasmarha-exportunk javulása folytán, amiben a Németországba irányuló szállítmányok növekedésének volt első sorban szerepük. Tengeriből tavaly nem volt kivitelünk, az idén 864 vagonnal exportáltunk, 1·3 millió pengő értékben. Romlott ellenben a mérlegünk a disznósír és szalonna tételénél 2 millió pengővel, a lóhere- és lucernamag tételénél 1·4 millió pengővel. Ezek szerint e hat tételnél 12·8 millió pengős emelkedés állott szemben 3·4 milliós kieséssel, s így végeredményében 9·4 millió pengős többlet keletkezett. Az agrárcikkek közül kedvező volt még a gyógynövények exportja (+ 800 ezer P), s a nyers dohányé (+ 570 ezer P), jóval kisebb mértékben a friss- és elkészített húsé, kedvezőtlenebb volt a rozs, tojás, száraz paprika, vaj elhelyezése. Az agráripár exporthelyzete csak a malátánál javult, a lisztnél változatlan volt, a paradicsomlénél és húskonzervnél ellenben romlott, szeszt és cukrot pedig e hónapban sem vittünk ki, s így az agráripár mintegy 300 ezer pengős kiviteli csökkenéssel zárta e hónapot. Az ipar többi részénél együtvéve 380 ezer pengős kiesés mutatkozott annak folytán, hogy a nehézipar több mint 900 ezer pengővel kevesebbet exportált főként sínautókból, villamosgépekből és készülékekből, valamint vasárúkból. Egyes iparágak viszont javították kiviteli eredményeiket.

A vasúti forgalom évszaki behatásokra megélénkült. A megnövekedett országban a szállított áruk mennyisége 1·9 millió tonnát tett az előző havi 1·7 és a tavalyi 1·5 millió tonnával szemben (+ 8·8%, + 28·3%). A július havi forgalom emelkedése tehát messze meghaladja a szokásos idényszerű kereteket. Az elmúlt évben az emelkedés mindössze csak 2·6%-ra rugott. Az árutonnakilométer adatsorának július havi emelkedése ugyan mindössze csak 1% volt, a múlt évihez képest azonban 23·6%-os gyarapodás mutatkozik, ami a forgalom ütemének emelkedése szempontjából igen nagy fontossággal bír. A megrakott teherkocsik

számának alakulása is kedvező képet mutat. 138.753 megrakott vasútkocsi került szállításra. 10.942-vel több, mint a megelőző hóban és 33.898-cal több, mint a múlt év azonos hónapjában (+ 8·6%, + 32·3%). Az utasforgalom július hóban átmenetileg mindig csökkenni szokott. Az idén ez a hanyatlás igen mérsékelt keretek között folyt le. 8·1 millió utas került szállításra, mindössze csak 1·5%-kal kevesebb, mint a megelőző hónapban, a tavalyihoz képest azonban 27·3% volt a növekedés.

A posta forgalmi számsorok továbbra is meredeken emelkedő irányzatot mutatnak. A tárgyalt hóban a gyarapodás ugyan nem volt jelentős, az egy hó előttihez képest azonban igen nagy arányú növekedés mutatkozik. A levélküldemények darabszáma 1·7 millióval haladta meg az előző havit, és közel 9 millióval multa felül a tavalyit (+ 3·7%, + 23·2%). Még nagyobb arányú gyarapodás mutatkozik a csomagküldemények darabszámánál, mely egy millió fölé emelkedett. Az előző havit 35 ezerrel, a múlt évit pedig csaknem egy negyed millióval szárnyalta túl (+ 3·5%, + 30·6%). A postautalványok száma ugyan árnyalati hanyatlást szenvedett (— 1·1%), a múlt évihez képest azonban 244 ezerrel 1·2 millióra szökött (+ 26·7%). A postautalványok összege ke-reken 76·7 millió pengőt tett, 2 millióval haladva meg az előző havit s közel 14 millióval a múlt évit (+ 2·8%, + 21·7%). Rendkívüli arányokban emelkedett a feladott táviratok darabszáma, mely 349 ezerre rúgott, szemben az előző havi 321 és a múlt évi 268 ezerrrel (+ 8·7%, + 30·2%). A budapesti helyi beszélgetések száma július folyamán hanyatlott (— 4·5%), a tavalyihoz képest ellenben 4·8% volt az emelkedés. A posta tevékenységével kapcsolatban meg kell emlékeznünk még a távbeszélő főállomások és a rádióvevőberendezések számáról. A távbeszélő főállomások száma egy hó leforgása alatt 652-vel 128.637-re nőtt, a múlt év azonos időpontjához képest 12.263 volt az emelkedés. A rádióvevőengedélyesek száma évszaki behatásokra 2.044-gyel 468.290-re esett vissza. Egy év leforgása alatt azonban 74.800 volt a növekedés. A hó végén kimutatott vevőkészülékek 31·8%-a (148.727) Budapestre esett.

Áralakulás.

Egyöntetű áralakulás mellett a nagykereskedelmi árnívó árnyalatilag emelkedett. Mivel a mezőgazdasági termékek ára fokozottabb mértékben javult, mint az iparcikké, az agrárölló némileg összébb záródott.

A nagykereskedelmi árnívó, mely június hó folyamán átmenetileg hanyatlott, júliusban árnyalatilag ismét emelkedett. A hó végén a hivatalos nagykereskedelmi árindex 85·3-en állott, az előző havi 84·9-del és az egy év előtti 85·8-del szemben.

Gazdasági jelzőtábla.*)

M e g n e v e z é s	Egység	1937	1938	1 9 3 8								
		átlag ¹⁾ Moyennes ¹⁾	február Février	márc. Mars	április Avril	május Mai	június Juin	július Juillet	aug. Août	sept. Sept.		
Népmozgalom.												
1	Házasságkötés	szám	6.613	6.107	8.728	3.979	5.457	7.769	5.652	3.870	5.125	6.171
2	Házasságkötés 1000 lélekre	"	8·8	8·2	12·5	5·2	7·4	10·1	7·7	5·0	6·7	8·3
3	Élveszületés	"	14.818	14.728	14.307	15.835	15.433	15.046	14.296	14.980	14.901	15.272
4	Élveszületés 1000 lélekre	"	19·8	19·6	20·6	20·6	20·8	19·6	19·4	19·5	19·4	20·6
5	Halálozás	"	10.566	10.759	10.917	12.728	12.208	11.669	10.056	10.082	10.802	9.475
6	Halálozás 1000 lélekre	"	14·1	14·3	15·7	16·6	16·5	15·2	13·6	13·1	14·1	12·8
7	Egy éven aluli elhalt	"	1.999	1.972	2.027	2.393	1.849	2.058	1.737	1.988	2.559	1.986
8	Egy éven aluli elhalt 100 élveszülöttre	"	13·4	13·3	14·2	15·1	12·0	13·7	12·1	13·3	17·2	13·0
9	Gümőkórban elhalt	"	1.082	1.033	1.089	1.307	1.398	1.341	1.143	958	865	748
10	Gümőkórban elhalt 1000 lélekre	"	1·45	1·38	1·57	1·70	1·89	1·75	1·55	1·25	1·13	1·01
11	Természetes szaporodás	"	4.252	3.969	3.390	3.107	3.225	3.377	4.240	4.898	4.099	5.797
12	Természetes szaporodás 1000 lélekre	"	5·7	5·3	4·9	4·0	4·3	4·4	5·8	6·4	5·3	7·8
13	Kivándorolt	"	128	134	120	176	118	146	96	110	141	188
14	Visszavándorolt	"	40	19	27	28	29	39	11	19	18	11
Munkapiac.												
15	Társadalombiztosító szervek taglétszáma	1.000	—	—	1.067·4	1.132·2	1.158·0	1.170·5	1.152·7	1.160·6	1.196·5	1.196·6
Ebből:												
16	Férfi	"	—	—	694·1	743·4	769·8	776·6	761·0	773·9	806·0	793·7
17	Nő	"	—	—	373·3	388·8	388·2	393·9	391·7	386·7	390·5	402·9
Munkanélküli:												
18	Szociáldem. szakszervezeti összesen	szám	14.279	16.703	18.142	17.486	18.476	18.767	19.191	19.134	15.534	12.889
19	Szociáldem. szakszervezeti Budapesten	"	8.030	9.861	10.181	9.876	10.164	10.299	10.915	10.834	10.140	8.175
20	Ker. szoc. szakszervezeti Budapesten	"	945	1.093	1.211	1.150	1.061	1.022	1.214	1.205	1.115	946
21	Szakszervezeti munkanélküli együtt	"	15.224	17.796	19.353	18.636	19.537	19.789	20.405	20.339	16.649	13.835
Hatósági és ingyenes magánközvetítés:												
22	Munkahely	szám	18.106	17.380	14.881	18.566	16.836	16.638	15.378	15.174	18.645	24.571
23	Munkakereső	"	48.359	47.425	50.442	50.850	47.423	46.445	45.415	45.454	47.659	47.413
24	100 munkahelyre esett munkakereső	"	269	283	339	274	281	279	295	299	255	192
25	Munkaközvetítés	"	14.356	13.649	12.180	14.402	13.414	13.310	12.505	11.993	15.082	18.085
26	100 munkahelyre esett közvetítés	"	79·4	87·7	81·8	77·6	79·7	80·0	81·3	79·1	80·8	73·6
Felajánlott órabérek:												
27	Bádogos	Pengő	0·58	0·63	0·60	0·55	0·60	0·60	0·62	0·66	0·64	0·65
28	Asztalos	"	0·51	0·55	0·53	0·53	0·53	0·56	0·56	0·54	0·54	0·57
29	Szabó	"	0·55	0·61	0·61	0·54	0·61	0·62	0·58	0·60	0·65	0·63
30	Kőműves	"	0·63	0·71	0·65	0·68	0·65	0·65	—	0·70	0·68	0·70
31	Napszámos	"	0·35	0·42	0·36	0·38	0·36	0·34	0·36	0·38	0·39	0·45
32	Gyári munkásnő	"	0·23	0·24	0·22	0·19	0·25	0·24	0·25	0·24	0·24	0·24
33	Napszámosnő	"	0·28	0·35	0·34	0·33	0·39	0·30	0·34	0·31	0·31	0·38
Termelés.												
34	Kőszén	1.000 q	764·2	868·4	817·1	901·5	821·3	849·7	781·6	836·1	819·0	876·4
35	Barnaszén ⁴⁾	"	6.712·6	6.921·5	6.789·3	6.331·7	5.658·8	5.630·7	5.300·7	5.581·8	6.240·3	7.280·5
36	Vasérc és vassalak ⁴⁾	"	241·3	248·0	240·2	279·5	219·3	227·2	252·1	259·0	232·2	295·6
37	Finomításra való nyers vas	"	298·3	279·1	281·4	362·9	232·5	271·6	300·4	277·6	292·3	326·2
38	Szesz	1.000 hl.	38·7	27·8	39·0	31·9	24·2	20·2	6·4	3·8	12·1	0·5
39	Cukor ⁴⁾	1.000 q	92·5	93·1	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	1·2
Budapest Szföv. Elektromos művei:												
40	Villamosáram ⁵⁾	1.000 kw. óra	28.851	30.004	29.157	30.176	27.539	27.306	25.282	26.486	27.956	29.810
41	Motorikus célra elosztott áram ²⁾	"	13.485	13.975	12.516	12.858	13.593	13.387	12.918	13.459	14.189	14.935
42	Magánvilágítási célra elosztott áram ²⁾	"	5.765	5.942	8.430	6.942	6.293	5.452	4.899	3.992	3.344	3.938
43	Egyéb célokra elosztott áram ²⁾	"	3.918	4.211	4.140	4.180	3.800	3.694	3.629	3.818	3.400	4.016
44	Elektromosáramfogyasztók	szám	—	—	268.272	268.422	268.506	266.637	266.717	266.616	267.456	268.544

*) A közölt adatsorok részletes magyarázata a Magyar Statisztikai Szemle 1932. évi 10. számának mellékletében található. (Gazdaságstatisztikai adatok 1926—32). — ¹⁾ Az évi átlagok ideiglenes jellegűek. Az 1939 január havától a népmozgalmi adatokban a visszacsatolt felvidéki rész adatai is bennfoglaltatnak. — ²⁾ A budapestkörnyéki városok fogyasztása nélkül. — ³⁾ A budapestkörnyéki városok fogyasztása is bennfoglaltatik. — ⁴⁾ 1939 január havától a visszacsatolt felvidéki rész termelésével együtt. 1938. november és december havában a visszacsatolt felvidéki bányák termelése barnaszénből 118·3 ezer q, vasércből 723·7 ezer q volt. — ⁵⁾ A vásárolt árammennyiséggel együtt.

Tableau économique.*)

			1939							Unités	Désignation
octobre Octobre	nov. Nov.	dec. Déc.	január Janvier	február Février	márc. Mars	április Avril	május Mai	június Juin	július Juillet		
7.089 9·2	7.658 10·3	6.114 8·0	7.207 8·4	9.159 11·8	5.120 6·0	6.439 7·8	9.591 11·1	5.476 6·6	4.611 5·4	nombre	Mouvement de la population.
14.455 18·8	13.360 18·0	13.777 17·9	16.750 19·5	15.359 19·7	17.814 20·7	16.419 19·8	16.490 19·2	15.243 18·4	15.511 18·0	"	Mariages 1
9.759 12·7	8.946 12·1	10.231 13·3	15.285 17·8	13.012 16·7	13.312 15·5	12.445 15·0	10.973 12·8	10.382 12·5	10.312 12·0	"	Mariages pour 1000 habitants 2
1.942 13·4	1.444 10·8	1.603 11·6	2.056 12·3	2.034 13·2	2.330 13·1	2.459 15·0	1.872 11·4	1.917 12·6	2.030 13·0	"	Nés vivants 3
797 1·04	726 0·98	847 1·10	1.375 1·60	1.346 1·73	1.546 1·80	1.464 1·76	1.344 1·56	1.101 1·33	1.004 1·17	"	Nés vivants pour 1000 habitants 4
4.696 6·1	4.414 5·9	3.546 4·6	1.465 1·7	2.347 3·0	4.502 5·2	3.974 4·8	5.517 6·4	4.861 5·9	5.199 6·0	"	Décès 5
118 10	137 8	143 20	173 15	210 7	184 13	191 13	190 30	133 30	218 8	"	Décès pour 1000 habitants 6
218·4	1.225·5	1.151·4	1.166·6	1.189·8	1.183·5	1.232·6	1.273·5	.	.	1.000	Décédés au-dessous d'un an 7
810·5	814·5	761·1	771·6	788·6	778·8	830·7	860·1	.	.	"	Décédés au-dessous d'un an, pour 100 enf. nés viv. 8
407·9	411·0	390·3	395·0	401·2	404·7	401·9	413·4	.	.	"	Décès par tuberculose 9
12.664	12.953	16.103	20.965	20.929	20.122	19.899	18.664	16.924	15.842	nombre	Décès par tuberculose pour 1000 habitants 10
7.677	8.043	9.758	11.830	11.656	11.505	11.158	10.178	9.304	8.976	"	Accroissement naturel 11
891	990	1.041	1.087	1.090	1.146	884	807	842	827	"	Accroissement naturel pour 1000 habitants 12
13.555	13.943	17.144	22.052	22.019	21.268	20.783	19.471	17.766	16.669	"	Émigrés 13
21.799	15.969	14.010	13.069	13.533	16.970	18.652	19.447	19.726	.	"	Émigrés rentrés 14
45.328	43.631	49.216	54.262	57.418	58.107	53.795	50.046	46.876	.	1.000	Marché du travail.
207	273	352	414	424	342	288	257	238	.	"	Nombre des membr. des caiss. d'assur. soc. 15
16.411	12.637	12.078	11.031	11.182	13.714	14.579	14.810	15.355	.	"	Dont:
75·3	79·3	86·2	84·4	82·6	80·8	78·2	76·7	77·9	.	"	Sexe masc. 16
0·66	0·67	0·65	0·62	0·65	0·55	0·62	0·62	0·65	0·62	nombre	Sexe fémin. 17
0·55	0·55	0·57	0·56	0·48	0·51	0·53	0·56	0·57	0·59	"	Chômeurs:
0·68	0·65	0·68	0·58	0·62	0·62	0·66	0·64	0·62	0·66	"	Aux syndicats soc.-démocrates de Hongrie 18
0·77	0·78	0·78	0·78	.	.	0·78	0·78	0·78	0·79	"	Aux syndicats soc.-démocrates de Budapest 19
0·46	0·41	0·41	0·39	0·42	0·46	0·40	0·42	0·48	0·46	"	Aux syndicats soc. chr. de Budapest 20
0·24	0·25	0·25	0·26	0·26	0·29	0·27	0·29	0·30	0·29	"	Chômeurs syndiqués au total 21
0·34	0·34	0·30	0·34	0·31	0·30	0·35	0·35	0·33	0·37	"	Bureaux de placem., offic. et privés grat.:
942·4	934·5	935·6	887·4	800·0	901·1	832·7	907·8	884·1	820·7	nombre	Offres d'emploi 22
495·8	8.715·1	8.525·2	9.253·6	7.896·4	8.090·6	6.701·4	6.565·3	6.208·0	6.566·3	"	Demandes d'emploi 23
241·3	279·3	220·0	493·7	494·1	618·5	485·1	596·2	484·8	529·4	"	Demandes pour 100 offres d'emploi 24
172·1	285·7	276·9	284·1	332·7	401·4	355·5	408·4	337·4	326·0	"	Placements 25
18·6	53·2	72·3	72·6	57·9	50·7	42·1	46·1	25·2	.	1.000 hl	Placem. pour 100 offres d'emploi 26
562·0	543·6	109·2	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	.	1.000 q	Salaires horaires offerts
33.055	35.019	36.215	35.563	31.160	33.415	28.809	30.543	29.540	30.112	pengős	Ferblantiers 27
13.610	15.509	15.316	15.099	14.892	13.716	15.350	14.157	16.538	16.920	"	Menuisiers 28
5.180	5.966	7.932	8.528	8.688	7.644	6.913	5.657	4.964	4.323	"	Tailleurs 29
4.454	5.024	5.257	5.191	4.612	4.970	4.089	4.474	3.414	3.728	"	Maçons 30
69.536	271.711	273.597	273.972	274.174	274.537	274.689	273.914	273.002	273.819	nombre	Journaliers 31
											Ouvrières de fabrique 32
											Journalières 33
											Production.
											Houille 34
											Lignite ⁴⁾ 35
											Minerai de fer et scorie de fer ⁴⁾ 36
											Fonte à affiner 37
										1.000 hl	Alcool 38
										1.000 q	Sucre ⁴⁾ 39
											Usines Electr. de la V. de Budapest:
										1.000 kWh	Energie électrique ⁵⁾ 40
										"	Energie él. d. comme force motrice ³⁾ 41
										"	Energie él. distr. pour l'éclairage privé ²⁾ 42
										"	Energie él. distribuée à d'autres fins ³⁾ 43
										nombre	Consommateurs d'énergie électrique 44

) Pour l'explication détaillée des séries de données ci-dessous, voir le supplément du no d'oct. 1932 de cette Revue (Données de statistique économique de Hongrie, 1926-1932). — ¹⁾ Les moyennes annuelles sont provisoires. Les chiffres du mouvement de la population comprennent, à partir de janvier 1939, ceux de la zone septentrionale rétrocedée. — ²⁾ Sans les villes situées aux environs de Budapest. — ³⁾ Y compris les villes situées aux environs de Budapest. — ⁴⁾ A partir de janv. 1939, y compr. le territoire septentr. rétrocedé. En nov. et déc. 1938, on a produit sur ce territoire 118·3 mille q de lignite et 723·7 mille q de minerai de fer. — ⁵⁾ Y compr. le courant acheté.

M e g n e v e z é s	Egység	1937	1938	1 9 3 8								
		átlag ¹⁾ Moyennes ¹⁾	február Février	március Mars	április Avril	május Mai	június Juin	július Juillet	aug. Août	szept. Sept.		
Kereskedelem és közlekedés.												
Külkereskedelem:												
45	Behozatal összesen	1,000.000 P	34·9	40·3	32·1	36·1	35·6	34·5	34·4	34·8	32·0	31·5
E b b ó l:												
46	Nyers és megmunkált fa	1.000 q	779·0	905·6	918·2	672·2	637·7	923·5	1.078·0	984·1	717·9	714·4
47	Szén	1.000 P	4.212	5.056	3.740	3.563	3.775	5.504	6.217	5.718	4.265	3.459
48	Papiros és papirosáruk	1.000 q	436·4	482·7	462·9	526·8	478·7	460·1	449·6	456·6	441·5	406·9
49	Nyers pamut	1.000 P	1.234	1.380	1.329	1.511	1.355	1.292	1.265	1.277	1.225	1.102
50	Gépek és készülékek	q	52.079	57.585	46.095	44.473	53.056	51.005	55.261	60.213	59.547	33.169
51	Nyers bőr	1.000 P	1.826	2.353	1.656	1.787	1.843	1.752	2.009	2.178	2.055	1.239
52	Nyers dohány	q	22.267	22.009	18.749	25.339	17.030	13.077	20.036	17.462	13.907	16.793
53	Selyem és selyemfonál	1.000 P	1.895	2.257	1.531	2.086	1.428	1.135	1.710	1.470	1.127	1.470
54	Ásványolaj	q	5.300	6.126	4.127	6.037	4.418	6.922	5.756	3.625	7.357	4.443
55	Pamutszövet	1.000 P	1.434	1.642	1.412	1.878	1.506	2.090	1.692	1.405	2.107	1.646
56	Kivitel összesen	q	13.174	13.198	12.361	11.066	15.630	13.303	12.198	13.638	12.556	16.404
57	Szarvasmarha	1.000 P	1.688	2.462	1.884	1.693	2.107	1.666	1.555	1.592	1.465	1.862
58	Baromfi	q	1.297	1.059	717	2.184	2.392	1.997	5.211	707	—	137
59	Búza	1.000 P	523	399	326	970	945	1.053	1.710	304	—	13
60	Liszt	q	2.012	3.236	2.151	2.121	1.702	1.468	1.372	2.242	2.164	2.217
61	Villamos gépek és készülékek	1.000 P	721	1.060	747	772	667	529	548	857	782	733
62	Sertés	1.000 q	174·6	233·4	127·0	209·5	189·2	240·6	135·1	215·3	222·5	185·8
63	Prémhbőr, kikészített	1.000 P	1.345	1.698	984	1.842	1.524	1.794	1.000	1.592	1.570	1.344
64	Toll	q	474	586	412	561	450	379	349	498	461	443
65	Friss gyümölcs	1.000 P	299	373	288	456	309	307	272	247	244	279
66	Kivitel összesen	1,000.000 P	43·5	49·0	43·2	47·0	41·6	39·9	36·5	38·2	46·8	56·6
E b b ó l:												
67	Szarvasmarha	drb.	4.555	8.960	5.046	6.069	7.220	6.547	5.617	5.421	3.230	2.154
68	Baromfi	1.000 P	1.960	3.138	2.007	2.487	2.872	2.690	2.398	2.449	1.549	1.023
69	Búza	q	20.948	21.769	20.638	13.247	8.200	7.748	8.209	7.632	9.210	14.640
70	Liszt	1.000 P	2.200	2.139	2.193	1.360	862	927	981	867	1.033	1.574
71	Villamos gépek és készülékek	1.000 q	363·4	299·0	209·0	177·6	156·2	108·7	40·7	19·8	571·7	1.542·1
72	Sertés	1.000 P	5.692	5.191	3.541	2.983	3.130	2.231	851	415	8.250	24.274
73	Prémhbőr, kikészített	1.000 q	29·3	48·6	30·7	20·8	30·1	10·3	59·8	2·7	2·9	5·4
74	Toll	1.000 P	692	1.189	688	488	759	233	1.312	55	52	83
75	Friss gyümölcs	q	2.230	2.549	2.510	1.810	1.724	1.826	1.395	1.715	2.099	2.295
76	Kivitel összesen	1.000 P	2.121	2.371	1.950	1.693	1.554	1.781	1.519	1.850	2.045	2.226
77	Szarvasmarha	drb.	19.075	13.774	18.076	13.364	13.623	21.419	21.252	30.896	26.270	9.978
78	Baromfi	1.000 P	2.874	2.028	2.534	1.925	1.901	3.072	3.101	4.510	3.963	1.459
79	Búza	q	332	395	260	354	440	354	404	520	460	434
80	Liszt	1.000 P	592	856	454	571	832	744	539	734	838	808
81	Villamos gépek és készülékek	q	11.736	9.551	26.599	24.627	24.591	26.348	17.494	6.684	1.990	3.043
82	Sertés	1.000 P	882	767	2.174	1.594	1.530	2.063	1.418	566	155	258
83	Prémhbőr, kikészített	q	2.132	2.650	2.801	2.973	1.938	1.525	1.104	1.913	1.941	1.207
84	Toll	1.000 P	1.097	1.539	1.444	1.459	922	548	464	839	857	601
85	Friss gyümölcs	1.000 q	25·6	32·6	0·1	0·1	0·1	0·0	6·0	33·4	147·3	90·6
86	Kivitel összesen	1.000 P	816	805	9	5	4	1	384	1.871	3.830	2.836
87	Behozatali (—) v. kiviteli (+) többlet	1,000.000 P	+ 8·6	+ 8·7	+ 11·1	+ 10·9	+ 6·0	+ 5·4	+ 2·1	+ 3·4	+ 14·8	+ 25·1
Vasúti forgalom:^{1) 4)}												
88	Szállított áru ^{2) 3)}	1.000 t.	1.642	1.668	1.357	1.446	1.400	1.510	1.421	1.468	1.827	2.098
89	Árutonna-kilométer ^{2) 3)}	1,000.000 km	218·8	220·1	170·5	189·2	181·6	199·5	184·0	188·1	250·1	288·6
90	Megrakott teherkocsi ²⁾	szám	113.891	108.445	88.124	102.836	95.921	101.751	98.187	104.855	129.665	145.256
91	Szállított utas ²⁾	1.000	6.702·3	6.274·1	5.731·5	6.024·4	6.397·3	6.822·9	6.523·7	6.351·4	6.842·5	7.191·6
92	Utaskilométer ^{2) 3)}	1,000.000 km	204·8	191·0	149·0	156·6	213·2	227·6	217·4	222·3	239·5	251·7

¹⁾ 50 q-n alul. — ²⁾ 500 pengőn alul. — ³⁾ Az évi átlagok ideiglenes jellegűek. — ⁴⁾ Az adatok csak fizetőteljesítményekre vonatkoznak. — ⁵⁾ Az utolsó 13 hónap adatai ideiglenesek. — ⁶⁾ 1938 november havától a vizs-
szacsatolt felvidéki rész forgalmával együtt.

			1 9 3 9							Unités	Désignation		
okt. octobre	nov. Nov.	dec. Déc.	január Janvier	február Février	március Mars	április Avril	május Mai	június Juin	július Juillet				
Commerce et transports.													
Commerce extérieur:													
33·7	40·9	45·0	39·4	39·3	43·3	38·5	40·7	42·0	40·5	1,000.000 p	Importations totales	45	
Dont:													
372·1	828·1	661·1	587·7	972·6	668·4	679·4	509·7	506·0	398·5	1.000 q	Bois bruts et ouvrés	46	
2.285	5.131	4.031	2.986	3.856	2.921	2.970	2.978	3.310	2.431	1.000 p	Charbon	48	
145·9	338·1	587·1	660·8	954·8	844·6	679·1	555·6	651·5	533·3	1.000 q	Papier et articles en papier	50	
436	978	1.654	1.872	2.782	2.516	1.987	1.661	1.829	1.512	1.000 p	Coton brut	52	
40.927	74.070	78.107	33.208	65.761	46.751	54.609	70.763	58.674	79.474	q	Machines et appareils	54	
1.431	2.317	2.473	1.007	2.069	1.708	1.934	2.200	1.907	2.378	1.000 p	Peaux brutes	56	
28.744	34.325	30.565	30.938	20.391	22.934	23.757	33.328	22.342	25.059	q	Tabacs bruts	58	
2.420	3.003	2.757	2.767	1.618	1.920	1.938	2.738	1.944	2.093	1.000 p	Soie et fils de soie	60	
4.331	3.936	8.079	3.568	4.478	4.203	5.720	4.433	4.641	4.216	q	Huile minérale	62	
1.617	1.351	2.772	1.424	1.751	1.609	2.153	1.654	1.801	1.990	1.000 p	Tissus de coton	64	
14.028	11.086	14.596	13.297	12.737	14.249	18.460	17.672	20.597	22.988	q	Exportations totales	66	
1.719	1.410	1.614	1.477	1.441	1.623	1.968	1.997	2.430	2.600	1.000 p	Dont:		
942	271	573	532	377	242	14	760	4.642	2.656	q	Bêtes à cornes	67	
488	159	78	247	195	29	4	243	2.148	1.039	1.000 p	Volaille	70	
2.367	2.718	2.249	2.458	2.392	3.122	2.542	2.862	2.929	3.252	q	Froment	71	
796	948	771	755	785	1.050	1.046	996	1.332	1.028	1.000 p	Farine	74	
138·9	112·5	161·7	92·6	216·7	227·8	129·4	215·5	180·0	206·2	1.000 q	Machines et appareils électriques	76	
1.057	946	1.284	699	1.699	1.663	1.056	1.769	1.548	1.794	1.000 p	Porcs	78	
499	748	623	308	487	660	643	531	546	511	q	Pelletteries apprêtées	79	
303	379	326	184	304	439	409	372	378	312	1.000 p	Oeufs	82	
44·1	40·1	44·5	50·1	49·6	42·8	49·0	46·8	43·5	48·1	1,000.000 p	Plumes	83	
2.047	1.659	1.773	3.251	2.723	2.710	3.151	6.635	11.567	9.741	iête	Fruits frais	85	
1.045	844	910	1.723	1.514	1.564	1.572	2.748	4.917	4.150	1.000 p	Excédent des imp. (—) ou des exp. (+)		87
28.786	44.450	62.142	21.888	17.159	12.284	8.062	5.533	6.375	5.573	q	Trafic des chemins de fer^{1) 4)}		
3.036	4.720	5.990	2.497	1.952	1.370	859	656	767	780	1.000 p	Marchandises transportées ^{2), 3)}	88	
863·8	424·7	141·1	372·4	770·1	461·8	644·9	643·7	437·3	527·5	1.000 q	Tonnes kilom. ^{2), 3)}	89	
13.081	5.841	1.745	5.087	12.405	6.531	6.729	6.245	4.416	573·8	1.000 p	Wagons chargés ²⁾	90	
31·7	78·5	66·8	18·2	22·6	40·4	82·2	63·6	46·7	8·0	1.000 q	Voyageurs transportés ²⁾	91	
716	1.980	1.665	439	574	1.042	2.066	1.562	1.114	65	1.000 p	Voyageurs kilomètres ^{2), 3)}	92	
3.236	2.264	3.439	1.367	1.268	931	1.614	1.019	1.799	1.278	q			
3.092	2.387	3.048	1.852	1.746	3.566	2.088	1.260	1.788	1.532	1.000 p			
13.304	15.923	31.452	45.099	27.096	28.305	39.759	41.695	31.461	32.780	iête			
2.126	2.617	5.315	7.659	4.547	4.760	6.708	7.042	5.309	5.544	1.000 p			
451	253	212	132	146	273	366	330	393	445	q			
744	465	531	252	382	709	913	572	672	727	1.000 p			
951	3.055	3.745	1.430	18.425	24.091	27.662	14.186	5.208	2.976	q			
71	324	240	116	1.840	1.744	2.740	1.437	548	255	1.000 p			
2.031	1.918	3.489	4.072	2.906	3.753	2.471	3.489	3.624	2.289	q			
1.050	1.139	2.022	2.013	1.153	1.431	1.245	1.712	1.595	899	1.000 p			
26·6	1·2	0·8	0·6	0·7	0·2	0·1	0·4	29·1	146·1	1.000 q			
695	61	82	73	104	20	11	18	1.266	5.236	1.000 p			

¹⁾ Au-dessous de 50 q. — ²⁾ Au-dessous de 500 pengós. — ³⁾ Les moyennes annuelles sont provisoires. —
⁴⁾ A partir de nov. 1938, y compr. le territoire septentr. rétrocedé.

M e g n e v e z é s	Egység	1937	1938	1 9 3 8								
		átlag ¹⁾ Moyennes ¹⁾		február Février	március Mars	április Avril	május Mai	június Juin	július Juillet	aug. Août	szept. Sept.	
Postaforgalom:⁴⁾												
93	Levélküldemény ²⁾⁵⁾	1.000 db	39.197	42.779	36.884	44.905	41.657	39.099	36.111	38.350	39.124	43.945
94	Csomagküldemény ⁵⁾	"	817·9	889·4	738·9	847·5	843·3	768·9	773·0	784·4	816·9	950·5
95	Postautalvány ⁵⁾	1.000 db	870·1	907·9	819·9	846·9	934·5	864·4	830·8	915·1	909·8	889·9
96		1.000 P	59.534	64.055	57.243	58.105	63.019	56.308	60.228	63.049	66.688	65.675
97	Távirat ⁵⁾	1.000 db	235·0	262·5	199·1	226·5	223·9	251·7	262·9	268·3	301·3	320·1
98	Budapesti helyi beszélgetések ⁵⁾	1.000	10.706	11.168	11.079	10.369	11.622	11.080	11.519	10.910	10.091	10.878
99	Helyközi beszélgetés ⁵⁾	"	401·3	461·2	365·8	389·3	404·7	412·5	454·7	513·8	448·0	580·7
100	Távbeszélő főállomás	szám	—	—	113.329	114.020	114.514	114.987	115.976	116.374	116.804	117.748
101	Rádióvevőberendezések Magyarországon	"	—	—	392.251	394.711	395.692	396.220	395.175	393.490	393.540	395.159
102	Rádióvevőberendezések Budapesten	"	—	—	137.719	138.741	139.141	139.135	138.880	138.136	137.685	138.011
Gépjárművek:												
103	Gépjárműállomány Budapesten	szám	—	—	15.237	15.845	16.502	16.967	17.106	17.327	17.532	17.367
104	Gépjárműállomány Magyarországon	"	—	—	30.410	31.602	33.031	34.048	34.846	35.711	36.282	36.428
E b b ő l:												
105	Személykocsi	"	—	—	13.217	13.842	14.499	14.953	15.374	15.824	16.140	16.285
106	Bérautó	"	—	—	3.195	3.211	3.204	3.251	3.218	3.246	3.250	3.262
107	Autobusz	"	—	—	595	607	636	669	670	682	685	677
108	Teherkocsi	"	—	—	3.374	3.439	3.505	3.568	3.587	3.633	3.685	3.759
109	Egyéb gépkocsi	"	—	—	755	773	793	799	809	827	831	834
110	Motorkerékpár	"	—	—	9.274	9.730	10.394	10.808	11.188	11.499	11.691	11.611
Benzinkutak forgalma:												
111	Kimért benzin	1.000 lit.	87·6	74·6	44·4	52·0	59·7	74·8	92·7	107·7	122·7	102·9
112	Kimért benzinszeszkeverék	"	2.525·7	2.796·8	2.052·7	2.384·1	2.651·7	2.847·4	3.231·2	3.476·5	3.498·8	3.451·2
Áralakulás.⁶⁾												
Nagykereskedelmi árindex:												
113	Főátlag	1929 = 100	86·3	86·8	86·1	86·2	88·9	89·3	87·7	85·8	86·1	87·4
114	Mezőgazdaság és állattenyésztés termékei	"	69·0	73·4	69·7	70·4	77·6	77·8	74·3	71·8	73·3	76·4
115	Állati eredetű termékek	"	68·5	65·6	67·6	67·3	66·4	64·0	59·8	62·2	65·4	67·1
116	Növényi eredetű termékek	"	69·2	76·9	70·6	71·8	82·7	84·2	80·9	76·2	76·9	80·6
117	Mezőgazdasági ipar termékei	"	106·2	103·0	104·8	104·8	105·1	110·6	109·6	101·8	100·0	100·4
118	Gyarmatárúk	"	118·6	122·1	121·9	121·9	121·9	121·9	121·9	122·2	122·2	122·2
119	Ipari anyagok és termékek	"	95·2	93·3	94·5	94·1	93·8	93·1	93·0	92·9	92·7	92·9
120	Nyersanyagok	"	99·3	99·7	101·7	100·7	99·7	98·3	99·2	99·2	98·9	99·2
121	Gyártmányok	"	94·4	92·5	93·4	93·2	93·0	92·4	92·1	92·1	91·8	92·1
122	Tüzelő anyagok	"	103·4	103·8	103·9	103·9	103·9	104·0	103·6	103·5	103·4	103·8
123	Agrárrolló ⁸⁾	"	26·9	20·6	25·4	24·5	16·6	15·8	19·3	22·0	20·2	17·0
Megélhetési index:												
124	Összesen lakbérrel	1913 = 100	102·5	103·1	103·7	103·8	104·5	104·5	102·7	101·6	101·7	103·0
125	Összesen lakbér nélkül	"	107·6	108·4	109·2	109·3	110·2	110·2	107·9	106·4	106·6	108·2
126	Élelmezés	"	93·9	95·4	96·3	96·4	97·8	97·8	94·8	92·7	92·9	95·3
127	Ruházat	"	136·6	135·0	136·2	136·0	136·0	136·0	134·1	134·1	134·1	134·3
128	Fűtés, világítás	"	137·5	138·1	138·1	138·1	138·1	138·1	138·1	138·1	138·1	138·1
129	Lakás	"	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3
Nagykereskedelmi árak:												
130	Búza, tiszavidéki 78 kg-os	P/q	20·42	21·24	20·95	21·00	22·28	23·98	23·28	20·23	20·25	20·50
131	Rozs, pestvidéki elsőrendű	"	18·94	16·58	18·85	18·70	18·80	18·45	16·55	15·65	14·78	14·95
132	0.ás liszt	P/kg	0·39	0·38	0·38	0·38	0·38	0·40	0·41	0·38	0·37	0·37
133	2-es „	"	0·38	0·37	0·37	0·37	0·37	0·39	0·40	0·37	0·36	0·36
134	6-os „	"	0·30	0·31	0·30	0·30	0·31	0·33	0·35	0·31	0·30	0·31
135	Tengeri, dunántúli származású	P/q	11·89	15·43	12·70	12·90	14·70	15·60	17·00	18·58	19·25	19·13
136	Marhahús, elsőrendű, hátulja	P/kg	1·85	1·66	2·01	1·95	1·85	1·64	1·49	1·38	1·52	1·63
137	Borjú	P/kg élő súly	1·07	0·97	1·11	0·99	0·95	0·86	0·79	0·82	1·07	0·94
138	Sertés, fiatal nehéz, 300 kg-on felül	"	1·11	1·06	1·11	1·12	1·10	0·99	0·86	0·99	1·06	1·11
139	Sertézsír	P/kg	1·69	1·60	1·62	1·62	1·62	1·62	1·60	1·55	1·55	1·74
140	Tojás, friss teatojás	P/kg	1·41	1·39	1·13	1·01	1·23	1·13	1·20	1·27	1·37	1·54
141	Borjúbőr	P/kg	2·54	1·75	2·00	2·00	1·80	1·70	1·60	1·60	1·60	1·65

1) Az évi átlagok ideiglenes jellegűek. — 2) Az ajánlott küldemények is bentfoglaltatnak. — 3) A mezőgazdasági és állattenyésztési termékek és az ipari gyártmányok ára közötti diszparitást jelzi. — 4) 1938 november havától a visszacsatolt felvidéki rész forgalmával együtt. — 5) Az utolsó 13 hónap adatai ideiglenesek. — 6) Új mérlegelt nagykereskedelmi árindex.

			1 9 3 9							Unités	Désignation	
okt. Octobre	nov. Nov.	dec. Déc.	január Janvier	február Février	március Mars	április Avril	május Mai	június Juin	julius Juillet			
Trafic postal :⁴⁾												
44.664	50.241	59.729	46.979	43.083	55.267	50.757	51.363	45.560	47.237	1.000 unités	Correspondances ^{2) 5)}	93
1.001·6	1.020·4	1.368·9	915·0	894·3	1.003·5	987·3	1.023·5	989·5	1.024·6	"	Colis ⁵⁾	94
1.023·8	929·9	1.098·5	1.008·9	1.003·4	1.149·2	1.117·4	1.161·8	1.172·3	1.159·5	1.000 unités	} Mandats-poste ⁵⁾	95
72.593	67.822	79.024	61.877	67.701	70.590	71.268	75.535	74.679	76.741	1.000 p		
293·9	287·7	301·7	276·9	246·0	309·5	292·7	331·0	321·4	349·4	1.000	Télégrammes ⁵⁾	97
11.924	11.626	11.527	12.183	11.621	10.663	11.720	12.060	11.963	11.433	1.000	Conversations locales à Budapest ⁵⁾	98
574·3	497·9	501·3	476·1	452·7	510·6	548·2	648·7	608·3	664·6	"	Conversations interurbaines ⁵⁾	99
118.552	121.617	123.584	124.145	124.491	125.276	126.354	127.386	127.985	128.637	nombre	Postes téléphoniques principaux	100
402.244	411.468	419.215	452.651	461.959	465.510	467.997	468.184	470.334	463.290	"	Postes récept. de T. S. F. en Hongrie	101
140.192	142.854	145.316	147.605	148.981	149.067	149.471	149.427	149.303	148.727	"	Postes récept. de T. S. F. à Budapest	102
Effectif des véhicules à moteur :												
17.065	16.973	16.598	16.354	16.401	16.881	17.521	18.355	19.098	19.769	nombre	Véhicules à moteur à Budapest	103
35.854	35.602	35.045	34.325	34.358	35.357	36.578	38.694	40.713	43.451	"	Véhicules à moteur en Hongrie	104
Dont :												
16.078	15.979	15.746	15.480	15.504	16.112	16.887	18.276	19.631	21.216	"	Automob. de ville et de tourisme	105
3.205	3.180	3.150	3.115	3.090	3.098	3.114	3.170	3.228	3.343	"	Autom. de louage	106
661	666	668	659	662	663	689	701	728	755	"	Autobus	107
3.795	3.888	3.803	3.652	3.635	3.729	3.767	3.867	3.996	4.218	"	Camions automobiles	108
837	852	841	833	836	853	869	879	893	917	"	Autres automob.	109
11.278	11.037	10.837	10.586	10.631	10.902	11.252	11.801	12.237	13.002	"	Motocyclettes	110
Distributeurs d'essence :												
65·9	65·1	61·7	55·8	56·3	59·6	73·0	85·2	92·5	.	1.000 l.	Essence débitée	111
2.897·8	2.646·9	2.462·2	2.168·0	2.235·7	2.577·0	2.780·7	3.706·1	4.133·6	.	"	Mélange d'essence et d'alcool débité	112
Mouvement des prix.⁶⁾												
Indice des prix de gros :												
87·0	85·2	85·0	85·1	85·2	86·0	86·2	85·5	84·9	85·3	1929 = 100	Moyennes générales	113
75·3	71·8	72·1	72·8	73·3	75·6	76·0	74·5	73·3	74·3	"	Produits de l'agriculture et de l'élevage	114
68·1	66·1	64·9	64·6	65·4	64·1	63·9	64·5	63·8	64·6	"	Produits d'origine animale	115
78·6	74·4	75·4	76·5	76·9	80·8	81·5	79·1	77·7	78·8	"	Produits végétaux	116
100·1	96·7	95·3	95·4	95·0	95·0	94·8	93·3	92·4	91·5	"	Produits de l'industrie agricole	117
122·2	122·2	122·2	122·2	122·2	122·2	122·2	122·2	122·2	122·2	"	Denrées coloniales	118
92·9	92·9	92·6	92·2	92·1	92·0	92·0	92·1	92·2	92·4	"	Matières nécess. à l'indust. et prod. industr.	119
99·6	99·4	99·1	98·8	99·2	99·0	99·3	99·4	99·7	99·8	"	Matières premières	120
92·1	92·1	91·8	91·3	91·0	90·9	90·9	91·0	91·1	91·3	"	Objets fabriqués	121
103·9	103·9	103·9	103·6	103·5	103·5	102·7	102·1	102·0	102·0	"	Combustibles	122
18·2	22·0	21·5	20·3	19·5	16·8	16·4	18·1	19·5	18·6	"	Ciseaux agricoles ⁵⁾	123
Indice du coût de la vie :												
102·6	102·4	102·1	101·4	100·9	100·7	101·1	101·1	101·6	101·1	1913 = 100	Au total, y compris le loyer	124
107·8	107·4	107·1	106·1	105·5	105·2	105·8	105·7	106·4	105·8	"	Au total, non compris le loyer	125
94·6	94·2	93·7	92·2	91·3	90·9	91·8	91·6	92·7	91·9	"	Alimentation	126
134·3	134·3	134·3	134·3	134·3	134·3	134·3	134·3	134·3	134·3	"	Vêtement	127
138·1	138·1	138·1	138·1	138·1	138·1	138·1	138·1	137·7	137·7	"	Chauffage et éclairage	128
86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	86·3	"	Logement	129
Prix de gros :												
20·68	20·38	20·40	20·50	20·50	20·90	20·75	20·50	19·85	19·80	1 q, en pengós	Froment de la rég. de la Tisza, de 78 kg	130
14·95	14·30	14·10	14·05	13·85	14·78	14·60	13·50	13·20	14·25	"	Seigle de 1er ordre, de la rég. de Pest	131
0·38	0·37	0·37	0·37	0·37	0·37	0·37	0·37	0·36	0·36	1 kg, en pengós	Farine No 0	132
0·37	0·36	0·36	0·36	0·36	0·36	0·36	0·36	0·35	0·35	"	" No 2	133
0·30	0·30	0·29	0·30	0·30	0·29	0·29	0·28	0·27	0·26	"	" No 6	134
16·95	13·10	12·80	13·95	14·43	16·40	17·05	16·75	16·68	18·05	1 q, en pengós	Maïs, de Transdanubie	135
1·56	1·49	1·42	1·53	1·50	1·58	1·57	1·56	1·61	1·64	1 kg, en pengós	Viande de boeuf, 1re qual., partie postér.	136
1·00	1·00	0·93	0·89	0·92	0·79	0·82	0·95	0·87	0·83	1 kg de poids vif, en p. \	Veaux	137
1·13	1·08	1·05	1·02	0·99	1·00	1·01	1·04	1·04	1·06	"	Porcs, jeunes, lourds, au-dessus de 300 kilos	138
1·55	1·55	1·55	1·54	1·50	1·50	1·49	1·49	1·44	1·46	1 kg, en pengós	Saindoux	139
1·57	1·79	1·75	1·53	1·25	1·15	1·15	1·17	1·22	1·21	1 kg, en pengós	Oeufs frais dits à thé	140
1·67	1·67	1·67	1·70	1·70	1·70	1·75	1·75	1·70	1·70	"	Cuir de veau	141

¹⁾ Les moyennes annuelles sont provisoires. — ²⁾ Y compris les lettres recommandées. — ³⁾ Indique la disparité entre les prix agricoles, y compr. les produits de l'élevage, et les prix industriels. — ⁴⁾ A partir de nov. 1938, y compr. le territoire septentr. rétrocedé. — ⁵⁾ Pour les 13 derniers mois, chiffres provisoires. — ⁶⁾ Nouvel indice pondéré des prix de gros.

Megnevezés	Egység	1937	1938	1 9 3 8								
		átlag <i>Moyennes</i>		február <i>Février</i>	márc. <i>Mars</i>	április <i>Avril</i>	május <i>Mai</i>	június <i>Juin</i>	július <i>Juillet</i>	aug. <i>Août</i>	szept. <i>Sept.</i>	
142 Marhabór	P/kg	1.53	1.14	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10	1.10	1.15	1.20	
143 Nyers gyapjú A/AA minőségű	"	1.90	1.64	1.75	1.70	1.65	1.60	1.60	1.60	1.60	1.60	
144 Nyers pamut, amerikai	"	1.86	1.50	1.60	1.54	1.54	1.40	1.53	1.51	1.46	1.48	
145 Barnaszén, hazai	P/q	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	3.22	
146 Kőszén, porosz	"	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80	6.80	
147 Vörösréz	P/kg	1.60	1.23	1.20	1.15	1.20	1.10	1.17	1.25	1.23	1.31	
148 Ólom	"	0.72	0.48	0.50	0.57	0.54	0.40	0.38	0.42	0.42	0.50	
149 Ón	"	6.53	5.15	5.50	5.00	4.80	4.50	4.80	4.90	4.90	5.00	
Pénz és hitel.												
Magyar Nemzeti Bank:												
150 Jegyforgalom	1,000.000 P	—	—	444.5	547.0	585.4	583.6	581.1	581.8	606.3	853.4	
151 Leszámitolt váltók és előlegek	"	—	—	384.6	456.8	471.4	470.3	438.8	391.1	398.8	567.3	
É r c k é s z l e t :												
152 Arany	1,000.000 P	—	—	84.1	84.1	84.1	84.1	84.1	84.1	84.1	84.1	
153 Deviza és valuta	"	—	—	61.1	65.9	70.7	72.7	71.9	78.6	75.6	135.0	
154 Összesen	"	—	—	156.1	159.7	163.3	165.0	155.9	157.7	159.7	219.1	
155 Fedezeti arány	%	27.4	25.9	29.7	24.1	24.0	24.1	27.1	27.2	26.5	25.0	
156 Leszámitási kamatláb	"	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	
157 Elsőrendű üzleti váltók kamattétele	"	4.0-6.50	4.25-6.50	4-6.5	4.25-6.5	4.25-6.5	4.25-6.5	4.25-6.5	4.25-6.5	4.25-6.5	4.5-6.5	
158 Betéti kamatláb 3 havi lekötésre	"	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
159 Betéti kamatláb lekötés nélkül	"	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	
Betétállomány:												
T a k a r é k b e t é t :												
160 Postatakarékpénztárnál	1,000.000 P	—	—	139.9	133.2	131.2	128.1	125.2	129.7	130.9	106.7	
161 A PK. budapesti pénzügyintézeténél ¹⁾	"	—	—	666.3	606.1	597.0	588.6	619.0	619.5	618.9	506.3	
162 Összesen ²⁾	"	—	—	806.2	739.3	728.2	716.7	744.2	749.2	749.8	613.0	
F o l y ó s z á m l a b e t é t .												
163 Postatakarékpénztárnál	1,000.000 P	—	—	58.1	56.0	49.5	60.9	56.5	51.6	61.4	64.3	
164 A PK. budapesti pénzügyintézeténél ¹⁾	"	—	—	635.8	631.7	625.9	632.7	644.4	661.0	675.9	663.3	
165 Összesen ²⁾	"	—	—	693.9	687.7	675.4	693.6	700.9	712.6	737.3	727.6	
B e t é t e k e g y ü t t :												
166 Postatakarékpénztárnál	1,000.000 P	—	—	198.0	189.2	180.7	189.1	181.7	181.2	192.3	171.1	
167 A PK. budapesti pénzügyintézeténél ¹⁾	"	—	—	1.302.1	1.237.8	1.222.8	1.221.2	1.263.4	1.280.5	1.294.8	1.169.5	
168 Összesen ²⁾	"	—	—	1.500.0	1.427.0	1.403.5	1.410.3	1.445.2	1.461.7	1.487.1	1.340.6	
169 A 30 legn. vidéki pénzügyint. betétállománya	"	—	—	119.4	117.9	114.9	113.1	115.5	116.4	119.2	105.3	
Tőzsde:												
170 Részvényindex ⁴⁾	1926 = 100	162.4	111.1	130.6	100.9	97.7	113.2	113.3	106.8	105.6	116.7	
171 Eladott részvény	szám	356.512	195.908	191.647	275.674	335.974	217.973	177.159	171.761	85.335	140.250	
172 Szállítások és átvételek összege	1,000.000 P	25.4	12.3	12.4	17.4	18.7	12.3	11.2	12.9	6.3	8.6	
Hitelbiztonság:												
173 Csőd ⁵⁾	szám	3	3	5	9	4	1	2	3	4	—	
174 Magán- és kényszeregyesség ⁶⁾	"	61	76	62	59	64	83	97	83	60	57	
175 Össz. új fizetésképtelenségek Magyarorsz.	"	64	79	67	68	68	84	99	86	64	57	
E b b ó l :												
176 Új fizetésképtelenség Budapesten	"	20	25	25	21	25	31	19	19	30	15	
177 Magán- és kényszeregyesség aktíva	1.000 P	1.274	1.833	2.092	1.067	1.405	2.050	1.888	900	2.628	934	
178 Magyarországon passzíva	"	2.024	2.888	2.929	1.718	2.202	3.314	3.149	1.514	4.153	1.549	
179 Magán- és kényszeregyesség aktíva	"	574	963	1.687	505	1.040	1.090	548	270	2.046	354	
180 Budapesten passzíva	"	929	1.568	2.261	859	1.596	1.783	933	528	3.399	601	
181 Óvatolt váltók Magyarországon	szám	2.838	3.342	2.226	2.765	3.009	3.209	3.433	3.397	3.507	3.932	
182 Óvatolt váltók Budapesten	1.000 P	1.426	1.448	933	1.114	1.820	1.459	1.240	1.437	1.433	1.469	
183 Óvatolt váltók Budapesten	szám	1.355	1.432	1.017	1.230	1.357	1.391	1.472	1.379	1.535	1.654	
184 Z á l o g h á z i f o r g a l o m :	1.000 P	774	748	489	600	1.126	817	636	673	748	687	
Z á l o g h á z i f o r g a l o m :												
185 Zálogfelvétel Budapesten	1.000 tétel	255	255	246	277	257	271	275	266	258	244	
186 Zálogfelvétel Budapesten	1.000 P	5.157	5.123	4.981	5.456	5.070	5.451	5.607	5.343	5.069	4.971	
187 Zalogkiváltás Budapesten	1.000 tétel	249	261	228	270	247	264	244	253	260	301	
188 Zalogkiváltás Budapesten	1.000 P	5.052	5.262	4.764	5.316	4.923	5.270	5.034	4.971	5.066	6.251	
189 Zalogálladék Budapesten	1.000 tétel	—	—	1.402	1.409	1.420	1.427	1.458	1.471	1.469	1.412	
190 Zalogálladék Budapesten	1.000 P	—	—	28.101	28.242	28.389	28.570	29.142	29.514	29.518	28.238	
191 Kényszerárverésre került Budapesten	tétel	7.455	8.219	6.752	8.113	6.593	8.124	7.993	10.052	8.993	9.476	

1) 1938 június hótól váltópénzkészlet nélkül. — 2) 1938 június hótól havi átlag. — 3) Az 1936. évi május havától közölt új sorozat a Pénzügyintézet Központ kötelekébe tartozó budapesti pénzügyintézeteknél elhelyezett betétállományt jelzi. — 4) Csak 18 részvény alapján számítva. — 5) Csak azok az esetek vannak feltüntetve, amelyeket más eljárás nem előzött meg. 6) A visszacsatolt felvidéki rész fizetőeszközével együtt.

			1 9 3 9										
okt. octobre	nov. Nov.	dec. Déc.	január Janvier	február Février	március Mars	április Avril	május Mai	június Juin	július Juillet	Unités	Désignation		
1·20	1·90	1·15	1·20	1·20	1·20	1·28	1·25	1·25	1·25	1 kg, en pengós	Cuir de boeuf	142	
1·60	1·60	1·60	1·60	1·60	1·60	1·60	1·60	1·60	1·60	"	Laine brute	143	
1·50	1·52	1·49	1·47	1·50	1·46	1·49	1·60	1·65	1·68	"	Coton brut, américain	144	
3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	3·22	1 q, en pengós	Lignite, indigène	145	
6·80	6·80	6·80	6·80	6·80	6·80	6·80	6·80	6·80	—	"	Houille, prussienne	146	
1·35	1·30	1·30	1·25	1·25	1·25	1·25	1·25	1·25	1·25	1 kg, en pengós	Cuivre	147	
0·50	0·50	0·48	0·48	0·48	0·48	0·48	0·48	0·48	0·48	"	Plomb	148	
5·60	5·60	5·60	5·60	5·60	5·60	5·60	5·60	5·60	5·60	"	Étain	149	
Monnaie et crédit.													
Banque Nationale de Hongrie :													
793·5	806·5	863·4	831·1	816·3	888·5	895·6	868·0	884·9	879·4	1,000.000 p	Circulation des billets de banque	150	
479·2	462·2	511·4	470·7	466·8	505·6	512·3	458·6	438·4	417·9	"	Effets escomptés et avances	151	
Encaisse métallique :													
84·1	94·1	124·1	124·1	124·1	124·1	124·1	124·1	124·1	124·1	1,000.000 p	Or	152	
114·8	100·5	96·5	94·0	88·0	87·4	102·2	94·9	93·6	93·5	"	Devises et monnaies	153	
198·8	194·5	220·6	218·1	212·1	211·4	226·3	219·0	217·6	217·5	"	Total	154	
25·1	25·0	25·0	26·5	26·4	25·1	25·1	25·4	25·3	25·3	%	Proportion de la couverture	155	
4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	4·0	"	Taux d'escompte	156	
4·5-6·5	4·5-6·5	4·5-6·5	4·5-6·5	4·5-6·5	4·5-6·5	4·5-6·5	4·5-6·5	4·5-6·5	4·5-6·5	"	Taux d'effets de comm. de prem. ordre	157	
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	"	Taux de dépôts à préavis de 3 mois	158	
2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	2-2	"	Taux de dépôts à vue	159	
Effectif des dépôts :													
Dépôts d'épargne :													
107·3	113·9	121·8	124·8	131·4	132·0	131·9	134·9	135·7	140·0	1,000.000 p	Caisse d'épargne postale	160	
522·9	545·3	563·7	567·0	576·0	554·8	558·8	571·5	590·5	601·4	"	Etablissem. membres de l'I. C. S. F. ²⁾	161	
630·2	659·2	685·5	691·8	707·4	686·8	690·7	706·4	726·2	741·4	"	Total ³⁾	162	
Dépôts en compte courant :													
70·9	80·7	83·6	76·9	78·1	83·8	78·8	82·1	86·9	77·8	1,000.000 p	Caisse d'épargne postale	163	
685·7	681·9	664·1	647·0	633·6	621·1	630·9	639·6	654·4	686·8	"	Etablissem. membres de l'I. C. S. F. ²⁾	164	
756·6	762·6	747·7	723·9	711·7	704·9	709·7	721·7	741·3	764·6	"	Total ³⁾	165	
Ensemble des dépôts :													
178·2	194·7	205·4	201·7	209·5	215·9	210·7	217·0	222·6	217·8	1,000.000 p	Caisse d'épargne postale	166	
1.208·6	1.227·2	1.227·8	1.214·0	1.209·5	1.175·8	1.189·7	1.211·2	1.244·9	1.288·2	"	Etablissem. membres de l'I. C. S. F. ²⁾	167	
1.386·8	1.421·9	1.433·2	1.415·7	1.419·0	1.391·7	1.400·4	1.428·2	1.467·5	1.506·0	"	Total ³⁾	168	
109·6	113·1	117·9	117·1	117·5	116·0	115·7	117·2	123·1	124·7	"	Dép. dans les 33 princ. établ. de c. de prov.	169	
Bourse :													
123·0	102·7	82·8	91·0	94·7	84·3	88·3	84·5	76·7	75·6	1926 = 100	Indice des actions ⁴⁾	170	
07.281	196.227	225.717	198.782	113.350	88.495	62.112	57.617	87.198	63.531	nombre	Actions vendues	171	
12·1	13·2	12·6	9·2	6·0	5·9	4·6	3·5	4·3	3·6	1,000.000 p	Montant des livraisons et des récept.	172	
Sécurité du crédit :													
3	2	1	4	1	4	3	4	2	—	nombre	Faillites ⁵⁾	173	
87	83	82	111	69	88	74	54	54	40	"	Concordats privés et judiciaires ⁶⁾	174	
90	85	83	115	70	92	77	58	56	40	"	Nouvelles insolvabilités en Hongrie	175	
Dont :													
32	28	26	32	22	31	18	17	12	9	"	Nouv. insolvabilités à Budapest	176	
2.444	2.646	1.786	1.798	1.788	2.911	1.612	2.393	2.367	617	1,000 p	Concord. privés et judiciaires (actifs	177	
3.525	3.785	3.007	2.984	2.829	3.743	2.827	2.563	3.485	1.054	"	en Hongrie (passifs	178	
1.030	776	861	614	1.116	693	663	2.322	1.412	90	"	Concord. privés et judiciaires (actifs	179	
1.525	1.463	1.482	1.075	1.709	1.201	1.268	2.445	1.830	182	"	à Budapest (passifs	180	
4.460	3.691	3.560	3.204	2.665	3.553	3.290	2.890	2.772	2.467	nombre	} Lettres de change protest. en Hongrie	181	
1.959	1.615	1.446	1.614	1.235	1.780	1.721	1.457	1.018	1.174	1,000 p		182	
1.742	1.505	1.557	1.470	1.270	1.581	1.424	1.307	1.118	938	nombre	} Lettres de change protest. à Budapest	183	
1.012	718	702	875	689	1.014	946	803	518	576	1,000 p		184	
Mouv. des monts-de-piété :													
236	232	222	247	215	227	245	236	233	229	1,000 reconn.	} Engagem. aux monts-de-piété de Bpest	185	
4.778	4.712	4.501	4.847	4.266	4.639	4.713	4.743	4.938	4.657	1,000 p		186	
303	262	263	252	232	245	234	244	220	225	1,000 reconn.	} Dégagem. aux monts-de-piété de Bpest	187	
5.839	5.269	5.334	5.435	4.771	4.888	4.416	4.738	4.576	4.353	1,000 p		188	
1.346	1.317	1.275	1.271	1.254	1.236	1.246	1.238	1.252	1.256	1,000 reconn.	} Effect. des gages aux m.-de-p. de Bpest	189	
27.176	26.619	25.786	25.199	24.694	24.445	24.712	24.747	25.109	25.414	1,000 p		190	
8.905	8.957	5.069	9.817	6.905	7.259	6.029	6.790	6.037	6.322	reconnais.	Ventes par contr. aux m.-de-p. de Bpest	191	

¹⁾ Depuis juin 1938, sans le stock de monnaies divisionn. — ²⁾ Depuis juin 1938, moyenne mensuelle. — ³⁾ A partir de mai 1936, série relative aux dépôts placés dans les établissements budapestois, membres de l'Institut Central des Sociétés Financières. — ⁴⁾ Seulement d'après les cours de 18 actions cotées à ce moment. — ⁵⁾ Cas n'ayant pas été précédés d'autres procédures. — ⁶⁾ Y compr. le territoire septentr. rétrocedé.

Az áralakulás egyébként meglehetősen egyöntetű volt, úgy a mezőgazdasági termékek, mint az iparcikkek ára javult úgy, hogy a vonatkozó árindexek a hó végén magasabban állottak az előző havinál. A *mezőgazdaság és állattenyésztés* csoportindexénél, mely 74·3-en állott, egy pontos javulás jött létre. Egy év leforgása alatt az index 2·5 ponttal szökött magasabbra. Mind az állati, mind a növényi eredetű termékek áránál mérsékelt emelkedés észlelhető. Az *ipari termékek* ára is csak kissé javult, a javulás azonban általános volt s a nyersanyagokra és készárúkra egyaránt kiterjeszkedett. A mezőgazdasági termékek árának nagyobbarányú emelkedése folytán az *agrárólló* összébb záródott. A mezőgazdasági cikkek és ipari termékek ára közötti diszparitás a hó végén csak 18·6%-ot tett, szemben az előző havi 19·5 és a múlt évi 22·0%-kal.

A *megélhetési költségek indexe* idei legmélyebb szinten, 101·1-en állott. Az index hanyatlása úgy az előző havihoz, mint a múlt évihez képest 0·5 pontot tett. A megélhetési költségek csökkenését kizárólag az élelmezési cikkek kiskereskedelmi árának hanyatlása idézte elő. Az „élelmezési” csoportindex a hó végén 91·9-en állott az előző havi és a múlt évi 92·7-del szemben.

Pénz és hitel.

Mind a takaréknak, mind a folyószámlabetétek állománya emelkedett, úgy hogy az összes betétállomány másfél milliárd fölé került.

Az értékpapírok árfolyamhanyatlása ha szűk keretek között is, de tovább folytatódott. A tőzsdei forgalom azonban igen szűk keretek között mozgott.

A hitelbiztonsági viszonyok javulása tovább tart s a fizetésképtelenségek száma legmélyebb szintre esett.

A Nemzeti Bank tevékenységére vonatkozó számsorok legnagyobb része változatlanul az egy hó előtti szinten állott. Csak a *jegyforgalom* és a *leszámított váltók és előlegek* számsoránál észlelhető lényegesebb változás. A forgalomban lévő bankjegyek mennyisége 5·5 millió pengővel 879·4 millióra esett, de a tavalyihoz képest a változott viszonyok folytán 297·6 millióval állott magasabban. A váltótárca állománya 417·9 millió pengőre emelkedett az előző hó végi 438·4 és a múlt évi 391·1 millióval szemben.

Betétállomány. A postatakarékpénztárnál és a P. K. budapesti pénztárainál elhelyezett *takarékbetétek* állaga 15·2 millióval 741·4 millióra nőtt, azonban még így is a múlt évi szint alatt van. A *folyószámlabetétek* állományánál, mely 764·6 millió pengőt tett s a tavalyihoz képest is több, mint 23·3 millió pengős gyarapodás következett be, 50 millió pengő a szaporulat. Az *összes betétállomány* 38·5

millió pengővel 1.506 millió pengőre nőtt, ezzel a betétállomány újabb tetőpontot ért el. Egy év leforgása alatt pedig 44·3 millió pengő volt a gyarapodás.

Tőzsde. A budapesti értéktőzsdén az árfolyamhanyatlások szűk keretek között tovább folytatódtak. Az átlagos árfolyamnívó jelzésére szolgáló hivatalos részvényindex így 1·1 ponttal 75·6-re süllyedt. A múlt év azonos időpontjához képest azonban 31·2 pontos csökkenés mutatkozik. A július havi árfolyamhanyatlások viszonylag alacsony forgalom mellett következtek be. Összesen 63.531 részvény cserélt gazdát az előző havi 87 és a múlt évi 172 ezerrel szemben. Így természetesen a szállítások és átvételek összege is egészen minimális volt, mindössze csak 3·6 millió pengőt tett.

Hitelbiztonság. A hitelbiztonsági viszonyok javulása tovább tart. A fizetésképtelenségek száma az év elejétől fogva fokozatosan hanyatlik s július hónapban 40 esettel érte el a legmélyebb szintet. A meg-előző havihoz 16-tal (—28·6%), a múlt évihez képest pedig 46-tal (—53·5%) esett. A fizetésképtelenségek számának nagyarányú csökkenése folytán a magán- és kényszeregyességek passzívái is hanyatlottak. A passzívák összege alig valamivel egy millió pengő felett állott. Az előző havihoz képest közel 2·4 millió pengős hanyatlás mutatkozik (—69·8%), de a tavalyival szemben is 30·4% a csökkenés. A hitelbiztonsági viszonyok javulása folytán természetesen a sokkal érzékenyebb váltóóvási számsorok alakulása is kedvező képet mutat. Összesen 2.467 váltó került óvatolásra az előző havi 2.772-vel és a múlt évi 3.397-tel szemben (—11·0%, —27·4%). A váltóóvások összege az előző havihoz képest ugyan 156 ezer pengővel 1.174 ezer pengőre, tehát 15·3%-kal emelkedett, a múlt évihez képest azonban 263 ezer pengős (—18·3%) csökkenés jött létre.

Zálogházi forgalom. A tárgyalt hó folyamán a zálogházi forgalom nem öltött nagyobb arányokat, összesen 229 ezer tétel került elzálogosításra a júniusi 233 ezerrel és a tavalyi 266 ezerrel szemben. Az elzálogosított tárgyakra folyósított összeg 4·7 millió pengőt tett, szemben a június havi 4·9 és a múlt év július havi 5·3 millióval. A zálogkiváltások tételszáma ugyan növekedett, ez azonban nem volt nagy arányú. A visszafizetések ellenben alatta maradtak az előző havinak. Így végeredményben a zálogálladék 300 ezer pengővel 25·4 millióra emelkedett, a tavalyihoz képest azonban még így is 4·1 millió pengős hanyatlás mutatkozik. A kényszerárverésre került tételek száma 6.322-re rúgott, szemben az előző havi 6.037-tel és a tavalyi 10.052-vel.

RAJZOK A GAZDASÁGI JELZÓTÁBLÁHOZ — GRAPHIQUES AU TABLEAU ÉCONOMIQUE
 POSTAFORGALOM — TRAFIC POSTAL

